

BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI BIZTONSÁGI ISMERETEK

JEGYZET

SZERKESZTETTE:

Kocsis Zsolt bv. őrnagy

**BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET OKTATÁSI, TOVÁBBKÉPZÉSI ÉS
REHABILITÁCIÓS KÖZPONTJA**

2018

JEGYZET LEZÁRVA: 2018. szeptember 1.

Tartalomjegyzék	2
A jegyzetben használt rövidítések jegyzéke	8
I. FEJEZET	
<u>A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET BIZTONSÁGI RENDSZERE</u>	9
1. A biztonság fogalmának értelmezése	
2. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere	
2.1. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszerének elemei	
2.2. A biztonsági rendszer alapokmánya	
2.3. A folyamatosság követelménye	
II. FEJEZET	
<u>A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG ALAPFOGALMAI, ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEI</u>	14
1. A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma	
1.1. A biztonsági tevékenység fogalma	
1.2. A biztonsági tevékenység területei	
1.3. A biztonsági tevékenység tartalma (főbb biztonsági feladatok)	
1.4. Az őrzés, felügyelet ellenőrzés fogalma	
2. A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány	
2.1. A személyi állomány (biztonsági felügyelő, körletfelügyelő, foglalkoztatási felügyelő)	
2.2. Az együttműködő szervek	
3. A biztonsági tevékenységet ellátók feladatait tartalmazó okmányok	
4. A szolgálatteljesítési helyek	
5. A biztonsági tevékenység tárgya	
III. FEJEZET	
<u>A SZOLGÁLatteljesítési idő, a Szolgálati időrendszer, a Biztonsági tevékenységet ellátók Szolgálatának Szervetése</u>	22
1. A szolgálattervezés-és szervezés fogalma	
2. A szolgálattervezés rendje	
2.1. A szolgálati terv készítése	
2.2. A szolgálatteljesítési idő	
2.3. Munkarendek	
2.4. A pihenőidő, heti pihenőnap, munkaszüneti nap	
2.5. A munkaközi szünet	
2.6. A szabadság nyilvántartásának, kiadásának szabályai	
3. A napi szolgálatszervezés	
4. Alapilletmény és a pótlékok	
5. Készenléti időszak és kiemelt készenléti időszak	
6. Alapfeladatot ellátók megnövelt szolgálati pótlékja	
7. Túlszolgálat	
8. Egyéb rendelkezések	
IV. FEJEZET	
<u>A Biztonsági tevékenység Irányítása és Ellenőrzése, a Biztonsági tevékenységet Irányító, Ellenőrző Előljárók Feladatai</u>	34
1. A biztonsági tevékenység irányítása	
2. A biztonsági tevékenység ellenőrzése	
3. A biztonsági tevékenységet irányító, ellenőrző előljárók feladatai	
4. A szakmai ellenőrzés	
4.1. A szakmai ellenőrzés célja	
4.2. A szakmai ellenőrzés feladata	
4.3. A szakmai ellenőrzés alapelvei	
4.4. A szakmai ellenőrzés rendszere, követelményei	
4.5. A szakmai ellenőrzés módszerei	
4.6. A szakmai ellenőrzés típusai	

4.7. Értelmező rendelkezések

V. FEJEZET

BIZTONSÁGI OSZTÁLY, A KÜLSŐ ŐRZÉS, OBJEKTUMVÉDELEM, A BV. SZERV TERÜLETÉRE TÖRTÉNŐ BE- ÉS KILÉPÉS SZABÁLYAI **55**

1. A biztonsági osztály
 - 1.1. A biztonsági osztály szervezeti felépítése
 - 1.2. A biztonsági tevékenység területei és azok feladatkör szerinti szolgálati tagozódása
2. A büntetés-végrehajtási objektumok őrzése, védelme
 - 2.1. Objektum fogalma
 - 2.2. Objektum védelem célja
 - 2.3. Objektum védelem jellege
 - 2.4. Objektum védelem fokozatai
3. A büntetés-végrehajtási intézetek külső őrzése
 - 3.1. A külső őrzés alapjai
4. A büntetés-végrehajtási szerv működésének, a fogva tartás rendjének és biztonságának fenntartása érdekében alkalmazott biztonsági létesítmények, berendezések és technikai eszközök
5. Az objektumőrzésben és védelemben résztvevő személyek köre (az őrzést ellátók)
 - 5.1. A biztonsági felügyelő jogállása
 - 5.2. A biztonsági felügyelő kötelessége
 - 5.3. A biztonsági felügyelő fegyvere, felszerelése, ruházata
 - 5.4. A biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályok
 - 5.5. A biztonsági felügyelő intézkedései
6. Járőrszolgálat
 - 6.1. A járőr fogalma
 - 6.2. A járőrszolgálat elrendelésére jogosult személyek
 - 6.3. A járőrszolgálat fajtái
 - 6.4. A járőrszolgálat formái
 - 6.5. A járőrözési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő alárendeltsége, feladatai
7. A büntetés-végrehajtási intézetbe történő be- és kilépés szabályai
 - 7.1. A be- és kilépés általános (törvényi) szabályai
 - 7.2. A be- és kilépés részletes szabályai
 - 7.3. A be- és kilépés dokumentumai
 - 7.4. Belépésre jelentkező személyek ruházatának, csomagjának, valamint a gépjárművek ellenőrzése
 - 7.5. A személybejárat biztonsági felügyelő
 - 7.6. A járműbejárat biztonsági felügyelő

VI. FEJEZET

A KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK RENDJE **86**

1. Az intézkedési kötelezettség és az intézkedések alkalmazásának közös szabályai
2. A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai
 - 2.1. A rendszeresített kényszerítő eszköz helyettesítése
 - 2.2. A kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző intézkedések
 - 2.3. A kényszerítő eszköz alkalmazását tiltó, valamint korlátozó rendelkezések
 - 2.4. A kényszerítő eszköz alkalmazását követő jelentési kötelezettség
 - 2.5. A kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségi vizsgálata
 - 2.6. Az intézkedést elszenvedett személy jogorvoslati lehetőségei
3. A kényszerítő eszköz alkalmazásának általános feltételei
4. Az egyes, rendszeresített kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó speciális szabályok
 - 4.1. A testi kényszer
 - 4.2. A bilincs
 - 4.3. A könnygáz, az elektromos sokkoló, a gumibot
 - 4.4. Traumatikus és irritáló lőszer
 - 4.5. A szolgálati kutya
 - 4.6. A lőfegyverhasználat
5. Kényszerítő eszközökkel kapcsolatos értelmező rendelkezések

VII. FEJEZET

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET ELLÁTÓ SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY ELIGAZÍTÁSA **113**

1. Az eligazítás fogalma, végrehajtásának általános szabályai
 - 1.1. Az eligazítás alanyai

- 1.2. Az eligazítás, mint előjárói kötelezettség
- 1.3. Az eligazítás általános szabályai
- 2. Az eligazítás fajtái, az általános és speciális eligazítás tartalma
 - 2.1. Az általános eligazítás
 - 2.2. A speciális eligazítás

VIII. FEJEZET

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET ELLÁTÓ SZEMÉLYI

ÁLLOMÁNY SZOLGÁLAT ÁTADÁS – ÁTVÉTELE

118

- 1. A szolgálat átadása-átvétele, valamint a váltás végrehajtásának szabályai
 - 1.1. A biztonsági tisztek szolgálat átadása és átvétele
 - 1.2. A biztonsági főfelügyelők szolgálat átadása és átvétele
 - 1.3. A biztonsági felügyelők szolgálat átadása és átvétele
 - 1.4. A körlet-főfelügyelők szolgálat átadása és átvétele
 - 1.5. A körletfelügyelők szolgálat átadása és átvétele

IX. FEJEZET

A FOGVATARTÁS BIZTONSÁGÁRA HATÓ KÖRÜLMÉNYEK, A FOGVATARTOTTAK BIZTONSÁGI KOCKÁZATÁNAK ELEMZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

128

- 1. A fogvatartottak biztonsági kockázatának elemzése és értékelése

X. FEJEZET

A BIZTONSÁGI INTÉZKEDÉSEK

131

- 1. A biztonsági elkülönítés
- 2. Biztonsági zárkába vagy biztonsági részlegre helyezés
- 3. Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása
- 4. Elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása
- 5. Elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazása
- 6. Motozás
- 7. A biztonsági ellenőrzés, a biztonsági vizsgálat és a biztonsági szemle
- 8. Ajtók zárva tartásának elrendelése
- 9. Egyes jogok gyakorlásának felfüggesztése

XI. FEJEZET

A BELSŐ ŐRZÉS, FELÜGYELET, ELLENŐRZÉS

151

- 1. A körlet-főfelügyelő
 - 1.1. A körlet-főfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatai
 - 1.2. A körlet-főfelügyelő ellenőrzi
 - 1.3. A körlet-főfelügyelő jelentési kötelezettsége
 - 1.4. A körlet-főfelügyelő szolgálati naplója
- 2. A körletfelügyelő
 - 2.1. A körletfelügyelő fogalma és alárendeltsége
 - 2.2. A körletfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatai
 - 2.3. A körletfelügyelő ellenőrzi
 - 2.4. A körletfelügyelő jelentési kötelezettsége
 - 2.5. A körletfelügyelő szolgálati nyomtatványai
- 3. A fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos biztonsági szabályok
- 4. A fogvatartottak napirend szerinti tevékenységének irányítása, ellenőrzése, a napirendi pontok végrehajtása
 - 4.1. Az ellenőrzés gyakoriságának meghatározása
 - 4.2. Az ellenőrzés végrehajtásának elemei
 - 4.3. Az ellenőrzés végrehajtása nappali időszakban
 - 4.4. Az ellenőrzés végrehajtása éjszakai időszakban
 - 4.5. Az ellenőrzés dokumentálása
 - 4.6. Az ébresztő végrehajtásának módja
 - 4.7. A takarodó végrehajtásának módja
 - 4.8. A zárás végrehajtása

XII. FEJEZET

A MUNKÁLTATÁS KÖZBENI ŐRZÉS, FELÜGYELET, ELLENŐRZÉS, A MUNKÁLTATÁSSAL KAPCSOLATOS BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG

165

- 1. A munkáltatás biztonsági felügyelete

- 1.1. A munkáltatás fogalma
- 1.2. A munkáltatás területei
- 1.3. A díjazás nélküli munkavégzés
- 1.4. A munkáltatás biztosítása, felügyelete, ellenőrzése
- 1.5. A munkahelyek biztonsági kockázatának besorolása
2. A munkáltatás irányításában résztvevő személyek
 - 2.1. A munkáltatás irányítása
 - 2.2. A munkáltatás-biztonsági vezető
 - 2.3. A munkáltatás-biztonsági vezető feladata
 - 2.4. A munkáltatás-biztonsági vezető ellenőrzi
 - 2.5. A foglalkoztatási biztonsági felelős
 - 2.6. A foglalkoztatási biztonsági felelős feladatai
 - 2.7. A foglalkoztatási biztonsági felelős ellenőrzi
 - 2.8. A foglalkoztatási felügyelő
 - 2.9. A foglalkoztatási felügyelő feladatai
 - 2.10. A foglalkoztatási felügyelő ellenőrzi
 - 2.11. A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető
 - 2.12. A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető feladatai
 - 2.13. A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető ellenőrzi
3. A munkáltatás nyomtatványai és vezetésének szabályai
 - 3.1. A munkahelyi szolgálati napló
 - 3.2. Biztonságra veszélyes anyagok kiadásának és visszavételének nyilvántartása
 - 3.3. Munkáltatási engedély
4. A munkáltatás szabályai
 - 4.1. A munkáltatás általános szabályai

XIII. FEJEZET

AZ EGYÉB BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG KÖZBENI ŐRZÉS, FELÜGYELET VAGY ELLENŐRZÉS VÉGREHAJTÁSA

180

1. A szabadlevegőn tartózkodás végrehajtásának biztonsági szabályai
 - 1.1. A szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő
 - 1.2. A szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő
2. A látogatás közbeni biztonsági tevékenység
 - 2.1. A látogatás felügyeletét ellátó felügyelő
3. A fogvatartott polgári egészségügyi intézményben történő elhelyezése
 - 3.1. Az egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzése, ellenőrzése
 - 3.2. Tervezhető kihelyezés
 - 3.3. Azonnali kihelyezés
 - 3.4. Kihelyezés okmányai
 - 3.5. Őréssel történő kihelyezés
 - 3.6. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő
 - 3.7. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő feladatai
 - 3.8. Az őrzési feladatot ellátó biztonsági felügyelő fegyverzete, felszerelése, ruházata
 - 3.9. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő tevékenysége rendkívüli esemény bekövetkezése esetén

XIV. FEJEZET

A FOGVATARTOTTAK SZÁLLÍTÁSA KÖZBENI BIZTONSÁGI FELADATOK

191

1. A szállítás fogalma
 - 1.1. A szállítás végrehajtási formái
 - 1.2. A szállítás előkészítése
 - 1.3. A szállítás járművei
2. A szállítás nyomtatványai és kitöltésének szabályai
 - 2.1. A szállítási terv és ülésrend
 - 2.2. A fogvatartottak azonosítását és figyelemmel kísérését szolgáló dokumentumok
 - 2.3. Átadás-átvételi elismervény
3. A szállítás szervezése
4. A szállítás végrehajtása
 - 4.1. Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása szállítás során
 - 4.2. Elkülönítés a szállítás során
 - 4.3. Egyéb biztonsági feladatok

- 4.4. Szállítás rendszeresített gépjárművekkel
- 4.5. Szállítás mentőautóval
- 4.6. Szállítás légi járművel
- 5. A szállítás közbeni rendkívüli események
- 5.1. Eljárás szállítás közbeni szökés esetén
- 5.2. Eljárás a gépjármű üzemképtelenné válás és közlekedési baleset esetén
- 5.3. Eljárás a szállítás közbeni rosszullet és halál esetén
- 6. A beteg fogvatartott szállítás

XV. FEJEZET

A FOGVATARTOTTAK ELŐÁLLÍTÁSA KÖZBENI BIZTONSÁGI FELADATOK

212

- 1. Az előállításra vonatkozó általános rendelkezések
- 2. Az előállítás szervezése
- 2.1. Az előállítás végrehajtását befolyásoló körülmények
- 2.2. Az állomány felkészítése az előállítás végrehajtására
- 2.3. Az előállítási feladatra beosztottak eligazítása
- 3. Az előállítás végrehajtása
- 3.1. A fogvatartott átvétele, motozásának, eligazításának végrehajtása
- 3.2. A fogvatartott mozgatása, kísérése
- 3.3. Dohányzásra és étkezésre vonatkozó szabályok előállítás során
- 3.4. A fogvatartott előállítása bírósági tárgyalásra, ügyészi meghallgatásra, egyéb célból
- 3.5. A bírósági tárgyaláson elrendelt letartóztatás foganatosításához kapcsolódó biztonsági feladatok
- 3.6. A fogvatartott előállítása közeli hozzátartozó temetésére
- 3.7. A fogvatartott előállítása súlyos beteg hozzátartozójának meglátogatására
- 3.8. A fogvatartott előállítása szakorvoshoz, kórházba
- 3.9. Az előállító biztonsági felügyelő feladata váratlan helyzetek esetén

XVI. FEJEZET

A FOGVATARTÁS RENDJÉT VESZÉLYEZTETŐ ESEMÉNYEK

242

- 1. Az eseményekről általában
- 2. Az események csoportosítása
- 3. Az események fajtái
- 3.1. A biztonság személyi feltételeit sértő vagy veszélyeztető események
- 3.2. A biztonság tárgyi feltételeit sértő vagy veszélyeztető események
- 3.3. A biztonsági rendszabályokat sértő vagy veszélyeztető események
- 4. A bv. szervezet ügyeleti tevékenysége és az események jelentési rendje
- 5. A terrorizmus elleni küzdelem feladatainak végrehajtása
- 5.1. Az irányítás rendje
- 5.2. Külön intézkedések bevezetését szükségessé tevő, vélelmezett események
- 5.3. Az egyes terrorfokozatok elrendelése esetén bevezetendő intézkedések

XVII. FEJEZET

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEK SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYÁNAK ÉRTESELTETÉSI RENDJE

248

- 1. Alapfogalmak
- 2. Általános szabályok
- 3. Kommunikációs eszközön keresztül történő kiértesítés
- 4. Lakcím szerinti személyes értesítés
- 5. Az értesítés gyakorlásának rendje

XVIII. FEJEZET

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEK KÉSZENLÉTBELI HELYEZÉSÉRŐL, KÜLÖNLEGES JOGRENDI MŰKÖDÉSÉNEK SZABÁLYAIRÓL ÉS AZ ELLENŐRZÉS RENDJÉRŐL

255

- 1. A készenlét elrendelésének jellemzői
- 2. Készenléti fokozatok
- 3. Felkészülés, gyakorlatok, jelentési kötelezettségek

XIX. FEJEZET

A BV. SZERVEZET CSAPATSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉGE

259

- 1. Kötelékben való fellépés

2. A csapaterő szervezete
3. Az általános intézkedési sorrend rendkívüli események bekövetkezése során
4. Rendkívüli események megelőzése, bekövetkezése esetén alkalmazható csapatszolgálat tevékenységek
 - 4.1. Megszökött fogvatartott felkutatása, elfogása
 - 4.2. A bv. szervet, illetőleg eszközeit, járműveit ért támadás, objektumvédelem
 - 4.3. Fogolyzandulás
 - 4.4. Robbantással vagy más közveszéllyel való fenyegetés felszámolása
 - 4.5. Terrorcselekmény, túszul ejtett személy kiszabadítása
 - 4.6. A bv. szerv biztonságát sértő vagy fenyegető, tömeges, erőszakos cselekmények megakadályozása, felszámolása
 - 4.7. A bv. szerv területéről, járműveiből való erőszakos kitörés megakadályozása
 - 4.8. Zárkatorlasz felszámolása
 - 4.9. Az alaptörvényben nevesített különleges jogrend, illetve az ezt közvetlenül megelőző időszakok kezelése
5. A rendkívüli események felszámolási tervei
6. A törzsfoglalkozásra való felkészítés és részvétel szabályai

XX. FEJEZET

A HIVATÁSOS ÁLLOMÁNY SZOLGÁLTATKÉPES ÁLLAPOTA, ILLETVE A SZOLGÁLAT ALATT BIRTOKBAN TARTHATÓ TÁRGYAK KORLÁTOZÁSA

276

1. A szolgálatképes állapot megállapításának rendje
 - 1.1. Az alkoholos befolyásoltság vizsgálata
 - 1.2. A kábítószer-fogyasztás okozta befolyásoltság vizsgálata, a biológiai mintavétel végrehajtása
2. A szolgálat alatt birtokban tartható vagyontárgyakra, magáncélú tömegkommunikációs eszközre, készpénzre és készpénzt helyettesítő eszközökre vonatkozó korlátozás
 - 2.1. A technikai ellenőrzés szabályai

A JEGYZETBEN HASZNÁLT RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Bv. Sztv.	A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény
Btk.	A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
Be.	A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény
Hszt.	A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény
Bv. kódex	A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény
Bv. Szabályzat	16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
BSZ.	A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról
Bv. (bv.)	Büntetés-végrehajtás
ht.	hivatásos
Bv. szervezet	Büntetés-végrehajtási szervezet
bfb.	befogadási és fogvatartási bizottság

I. FEJEZET

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET BIZTONSÁGI RENDSZERE¹

1. A biztonság fogalmának értelmezése

Ahhoz, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet komplex biztonsági rendszerét elemezni lehessen fontos tisztázni a szabadságvesztés alapvető célját, mely célok mások a határozott idejű szabadságvesztés kiszabását követően és a feltételes szabadságra bocsátás kizárásával kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés esetén.

Az első szempont az adott **szervezet célja és elvei**

A Bv. kódex a szabadságvesztés célját meghatározza:

A **szabadságvesztés végrehajtásának célja** az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.²

A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárásával kiszabott **életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtásának célja** a társadalom védelme érdekében az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése.³

A szabadságvesztés céljának fogalmi meghatározása a Btk. rendelkezéseivel összhangban különbséget tesz a határozott idejű és az ún. tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés között, ugyanakkor komplex módon jeleníti meg a jogintézmény kettős célját. Egyértelműen rögzíti azt a primer szakmai feladatot, amely a személyiség olyan kedvező irányba való fejlesztését jelenti, amely elősegíti, hogy az elítélt szabadulása után a társadalom jogkövető tagjává váljon. Másrészt tükrözi, hogy operatív feladatként jelenik meg az elítélt biztonságos megőrzése, amely az ítéletben meghatározott joghátrány érvényesítésének szükségképpen velejárója. Jelentős újítás, hogy a törvény adekvát célfogalmat határoz meg a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés esetére, amely nem lehet más, mint a társadalom védelme.

A célok definiálásakor a szóhasználatban is megjelenik az új szakmai nyelvezet (reintegráció), amely pontosabban lefedi a végrehajtási gyakorlatot, mint a szabadságvesztés céljának elérési módját.

A **reintegráció** új fogalomként 2013-ban került be a jogszabályba, ezért lényeges a fogalom tisztázása. A reintegráció magában kell, hogy foglaljon minden olyan programot,

¹ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény

A 2013. évi CCXL. törvény indoklása

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról

² A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§. (1) bekezdés

³ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§. (2) bekezdés

tevékenységet, mely elősegíti, támogatja a társadalomba történő visszailleszkedés hatékonyságát, a visszaesés esélyének minimalizálását, akár kizárását is. A reintegráció keretében nem szigorúan a büntetés-végrehajtási intézetben szervezett tevékenységekre kell fókuszálni, hiszen a bv. szervek más szervekkel együttműködve eredményesebben szolgálják a büntetés-végrehajtás céljának megvalósítását.

Azaz a büntetés-végrehajtás szervezetének azt kell elérnie, hogy a bv. intézetekben fogva tartott személyek a szabadulásuk után a társadalom hasznos tagjaivá váljanak, és ne kövessenek el újabb bűncselekményeket.

Természetesen az iménti meghatározás ilyen egyértelműen nem igaz a letartóztatottakra, mivel az ő esetükben az alapvető célja a fogva tartásuknak az, hogy velük szemben le tudják folytatni a büntetőeljárást. Azonban nem szabad elfelejteni, hogy ők is ugyanúgy börtön körülmények között élnek - akár több évig is -, így az ő személyiségüket is ugyanúgy rombolják a totális intézmény káros hatásai. Továbbá a nagy részük az eljárás lefolytatása után jogerős ítélettel – már elítéltként – továbbra is az intézet lakója marad.

A második különbséget az adott szervezet **feladatai** adják.

A büntetés-végrehajtási szervezet részére feladatot **csak törvény határozhat** meg, ennek a követelménynek alapvetően két jogszabály tesz eleget. Az egyik a Bv. Sztv., amely kimondja:

A büntetés-végrehajtási szervezet a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárási kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.⁴

Tehát a bv. szervezet törvény által meghatározott feladatai:

- a szabadságelvonással járó büntetések végrehajtása,
- a letartóztatás foganatosítása,
- a kényszergyógykezelés,
- az előzetes kényszergyógykezelés,
- szabálysértési elzárás végrehajtása,
- büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatok végrehajtása.

A másik feladatot meghatározó jogszabály a Bv. kódex, amely kimondja:

A szabadságvesztés végrehajtása során biztosítani kell, hogy az elítélt önbecsülése, személyisége, felelősségérzete fejlődhessen, és ezáltal felkészüljön a szabadulása utáni, a társadalom elvárásának megfelelő önálló életre.⁵

Az elítéltek társadalmi beilleszkedését elősegítő reintegrációs tevékenységet a végrehajtásért felelős szerv – önállóan vagy más szervezetekkel együttműködve – az elítéltek munkáltatása, munkaterápiás foglalkoztatása, továbbá általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatása, felsőfokú tanulmányok végzése, szakképzése, szakmai gyakorlat megszerzése, valamint egyéb

⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1.§ (1) bekezdés, Hatályos: 2017.01.01.

⁵ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§ (7) bekezdés

reintegrációs programok által biztosítja. A végrehajtásért felelős szerv a reintegrációs tevékenységet az elítélt személyéhez igazodó szakmai módszerekkel végzi.⁶

A reintegrációs folyamat során törekedni kell az elítélt önbecsülésének és felelősségérzetének kialakítására, fejlesztésére, a szabadulás után a munkaerő-piaci és a társadalmi életébe való beilleszkedésének elősegítésére.

Valamennyi szabadságelvonás, de különösen a szabadságvesztés büntetés vonatkozásában elvi éllel jelenik meg az a kritérium, hogy a büntetőelem, a valódi büntetés a szabad élettől való megfosztásban, azaz a „bebörtönzésben” jelentkezik. Ez azt jelenti, hogy a személyi szabadságtól való megfosztáson túl az elítélt életkörülményeiben bekövetkező és a büntetéssel szükségszerűen együtt járó, az életrend meghatározottságából adódó körülményeket közelíteni kell a szabad élet viszonyaihoz. E közelítés során a bíróság ítéletében meghatározott végrehajtási fokozatra vonatkozó jogszabályok és a rendelkezésre álló szociálpolitikai adottságok meghatározó jelentőséggel bírnak. Mindebből az következik, hogy a normalizáció kiteljesedésének mértéke minden országban másként alakul. E tekintetben a nemzetközi kötelezettségvállalásokból eredő minimális körülményeket azonban biztosítani kell.

A harmadik különbséget az adott szervezet felépítése, és működésének jellege adja. A büntetés-végrehajtás szervezete, ezen belül az intézmények és intézetek erősen hierarchizált rendszerben működnek.

2. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere

A bv. szervezete az állam biztonsági rendszerén belül a közrend és közbiztonság alrendszeréhez tartozik. **A bv. szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.**⁷

A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere azon szabályok, valamint tárgyi, személyi és szervezeti elemek összessége, amely biztosítja a bv. szervezet jogszabályokban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását.⁸

A bv. intézetnek/intézménynek olyan **biztonsági rendszert** kell kialakítania, mely folyamatosan biztosítja:

- a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését,
- a bv. szerv őrzését, védelmét,
- a személyi állomány tagjainak és a bv. szerv területén tartózkodók testi épségének megóvását,
- a jogszabályban meghatározott feladatok biztonságos körülmények közötti ellátását.⁹

2.1. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszerének elemei (feltételei)

⁶ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§ (3) bekezdés

⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1.§ (2) bekezdés

⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 2. pont

⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 3. pont

A bv. szervezet **biztonsági rendszerének elemei:**

- a bv. szervezet tevékenységére vonatkozó jogszabályok és alacsonyabb szintű rendelkezések,
- a szervezeti egységek,
- a rendelkezésre álló személyi állomány,
- a biztonsági létesítmények, biztonsági berendezések, technikai- és kényszerítő eszközök, okmányok.¹⁰

2.2. A biztonsági rendszer alapokmánya¹¹

A bv. szervek biztonságos működésének egyik feltétele, hogy a biztonsági tevékenység alapokmánya, a **biztonságrendszer-leírás** mindenkor olyan, a tényleges helyzetnek megfelelő, naprakész adatokat, információkat tartalmazzon, amelyeket alapul véve az egyes szakfeladatok végrehajtására vonatkozó helyi szabályozás elvégezhető.

Az okmány minősített adatot nem tartalmazhat. Az alapokmány mellékleteiként csatolt okmányokat azonban, - amelyek a helyi sajátosságoknak megfelelő pontos adatokat és információkat tartalmaznak az adott bv. szerv biztonságával összefüggésben - minősíteni kell.

A **gazdasági társaságokra** vonatkozó biztonságrendszer-leírást a munkáltatás-biztonsági vezető köteles elkészíteni. A **bv. intézet és a gazdasági társaság alapokmányát** - egységes szerkezetbe foglaltan - **a parancsnok (igazgató) hagyja jóvá és lépteti hatályba.**

A biztonsági rendszer alapokmánya tartalmazza:

- a bv. intézet típusát, rendeltetését,
- a biztonsággal összefüggő jellemzőit, (pl.: a bv. intézet elhelyezkedése, földrajzi környezete, a bv. intézet építészeti jellegű adottságai)

A biztonsági rendszerbe tartozó területekről, épületekről, munkahelyekről a funkció megjelölésével készítendő **vázlatrajzot** a biztonsági rendszer leírásához **mellékletként** kell csatolni.

- a fogvatartottak biztonsággal összefüggő főbb adatait, (befogadó képesség, átlaglétszám, végrehajtási fokozat szerinti átlagos megoszlás, stb.)
- a biztonsági rendszer területeit, (az intézet külső őrzésének leírása, őrhelyvázlatok, a részlegeken belüli felügyelet és ellenőrzés, a munkavégzés ideje alatti őrzés, felügyelet, ellenőrzés, szállítás, előállítás alatti őrzés, és egyéb a fogvatartottak őrzésével, felügyeletével, ellenőrzésével kapcsolatosan végrehajtandó biztonsági feladatok)
- a biztonsági feladatok ellátásának szervezeti és szolgálati időrendszerét, a biztonsági osztály elhelyezését, (a biztonsági feladatokat ellátók személyi összetétele)
- a biztonsági berendezések, technikai eszközök, fegyverek, gépjárművek, szolgálati állatok, szolgálati okmányok leírását.

¹⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 4. pont

¹¹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 30/2017. (II.28.) OP szakutasítása a bv. szervek biztonságrendszer-leírás tartalmának meghatározásáról

A fegyverek, fegyverműszaki anyagok, kényszerítő eszközök vonatkozásában csak azt kell rögzíteni, hogy az intézet feladatai teljesítéséhez milyen típusú eszközökkel rendelkezik. Ezen túl utalni kell az eszközök feladat ellátásához való arányára, és arra, hogy az intézeti készleteket az országos parancsnok szakutasításban, a fegyverszobában elhelyezett mennyiséget az intézetparancsnok intézkedésben szabályozza, az egyes őrzési feladatokhoz rendelt fegyvert pedig az őrutasítások tartalmazzák.

2.3. A folyamatosság követelménye

A biztonsági rendszer által kialakított állapotot folyamatosan fenn kell tartani, ami azt jelenti, hogy **napi 24 órában azonos szinten kell működtetni** a biztonsági rendszert. Természetesen a rendszernek alkalmazkodnia kell bizonyos természetes körülményekhez, így pl. mások a követelmények a rendszerrel szemben éjszaka, vagy rossz látási viszonyok között. A folyamatosságot a folyamatos váltásos munkarend alkalmazásával biztosítjuk, azaz a rendszer bizonyos elemei a nap 24 órájában egyfolytában működnek. **A folyamatosságnak ki kell terjednie a fogvatartottak őrzésére, felügyeletére és ellenőrzésére, valamint a bv. szerv őrzésére és védelmére.**

Az őrzés, felügyelet, ellenőrzés fogalmával és jelentőségével, mint alapvető biztonsági tevékenységgel a következő fejezetben, a bv. szerv védelmével pedig az objektumőrzésről szóló fejezetben foglalkozunk.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Sorolja fel a bv. szervezet törvény által meghatározott feladatait!
- Mi a bv. szervezet biztonsági rendszerének fogalma?
- Ismertesse a bv. szervezet biztonsági rendszerének elemeit!

II. FEJEZET

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG ALAPFOGALMAI, ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEI

1. A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma

1.1. A biztonsági tevékenység fogalma

Biztonsági tevékenységnek minősül a bv. szervezet biztonsági rendszerének működtetéséhez szükséges biztonsági feladatok végrehajtása.

1.2. A biztonsági tevékenység területei

- külső őrzés,
- belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés,
- szállítás, előállítás közbeni őrzés,
- munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés,
- egyéb biztonsági feladatok közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés.

A felsorolt öt nagy területet később egy-egy fejezetben részletezzük.

1.3. A biztonsági tevékenység tartalma (főbb biztonsági feladatok)

A biztonsági tevékenység tartalmát a főbb biztonsági feladatok adják, vagyis azok a konkrét nap mint napi feladatok, melyeket a bv. személyi állománya a jogszabályok és egyéb alacsonyabb szintű rendelkezések, és eligazítás alapján végrehajt.

A meghatározott biztonsági feladatokat a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény, valamint a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet szellemiségének megfelelően, a reintegrációs célok elősegítésének figyelembe vételével, az **egyéni differenciálás elve szerint kell tervezni**, szervezni és végrehajtani.

Főbb biztonsági feladatok:

- 1) A fogvatartott őrzése, felügyelete vagy ellenőrzése.
- 2) A bv. szerv, valamint a bv. intézet mellett működő gazdasági társaság, továbbá a fogvatartottak bv. szervén kívüli foglalkoztatására szolgáló terület őrzése, ellenőrzése.
- 3) A fogvatartottak előállítása, szállítása és egyéb célból történő kísérése.
- 4) A bv. szerv házirendjében, azon belül a napirendben meghatározott feladatok szervezése, végrehajtása.
- 5) A fogvatartottaktól a rájuk vonatkozó szabályok betartásának megkövetelése, ellenszegülés esetén a szabálykövető magatartás kikényszerítése.

- 6) A rendkívüli események megelőzése, megszakítása, a következmények felszámolása és a megfelelő működést biztosító állapot visszaállítása.
- 7) A bv. szerv zavartalan működéséhez szüksége belső rend biztosítása.¹²

1.4. Az őrzés, felügyelt, ellenőrzés fogalma

A biztonsági tevékenység alapját az elítéltek vonatkozásában ellátandó őrzési, felügyeleti és ellenőrzési tevékenység jelenti, mely fogalmakat a bv. szabályzat definiál.

Az őrzés az elítélt meghatározott helyen való tartására, életének, és testi épségének megóvására, a bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények, illetve területek védelmére irányuló tevékenység, amelyet jogszabály alapján rendszeresített lőfegyverrel, technikai eszközzel vagy szolgálati kutyával látnak el.¹³

Amennyiben a biztonsági tevékenység végrehajtása során a három feltétel (lőfegyver, technikai eszközök, szolgálati kutya) közül bármelyik megvalósul úgy őrzésről beszélünk. Az őrzés a legszigorúbb biztonsági tevékenység, ebből következően végrehajtása során a lehető legnagyobb körültekintéssel szükséges eljárni.

A felügyelet az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének folyamatos - közvetlen vagy közvetett - irányítása.¹⁴

Az ellenőrzés az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének az időszakos figyelemmel kísérése.¹⁵

Az őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladatok ellátásának rendjét, a kockázatértékelési összefoglaló jelentés, az elítélt végrehajtási fokozata és a fogvatartás biztonságára való veszélyessége, továbbá a bv. intézet sajátosságainak a figyelembevételével a bv. intézet parancsnoka határozza meg.¹⁶

Az elítélt személyi kör a Bv. szabályzat értelmezésében nemcsak a szabadságvesztés hatálya alatt álló, hanem más, büntetőjogi szankcióként a szabadságtól megfosztott személyek köre.

2. A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány

A bv. szervek személyi állományának szinte minden tagja lát el biztonsági vonatkozású feladatokat, de vannak olyanok akik kifejezetten biztonsági tevékenységet végeznek. Ide sorolandó az együttműködő szervek, szervezetek állománya illetve tagjai, akik tevékenységükkel közreműködnek a szükséges biztonság kialakításában.

¹² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 10. pont

¹³ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 49.§ (1) bekezdés

¹⁴ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 49.§ (2) bekezdés

¹⁵ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 49.§ (3) bekezdés

¹⁶ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 49.§ (4) bekezdés

Két alapvető csoportot határozhatunk meg:

1. személyi állomány,
2. az együttműködő szervek.

2.1. A személyi állomány

A biztonsági tevékenységet ellátók jogállása

Ahhoz, hogy valaki biztonsági tevékenységet láthasson el, először a törvényben meghatározott jogviszonyt kell létesítenie a bv. szervvel. A Bv.sztv. meghatározza azokat a jogviszonyokat, amelyek létrejöhetnek egy természetes személy és a bv. szervezet között.

A bv. szervezet személyi állománya **hivatásos büntetés-végrehajtási szolgálati jogviszonyban** (továbbiakban: hivatásos szolgálati jogviszony), továbbá külön jogszabályban meghatározott munkakörök esetén, **közalkalmazotti és kormányzati szolgálati jogviszonyban álló személyekből állhat.**¹⁷

A gazdasági társaságoknál és a fogvatartottak foglalkoztatására létrehozott költségvetési szerveknél alkalmazottak hivatásos szolgálati jogviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban vagy **munkaviszonyban** állhatnak.¹⁸

Közalkalmazott, kormánytisztviselő, illetve munkaviszonyban álló személy csak olyan munkakört láthat el, amelyhez a hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének sajátos feltételei nem szükségesek.¹⁹

A bv. szervezet állománya olyan személyekből áll, akik rendelkeznek a munkakör betöltéséhez szükséges - más jogszabályokban meghatározott - személyi, egészségi, fizikai feltételekkel, megfelelő iskolai végzettséggel (szakképzettséggel) és azokkal a pszichikai adottságokkal, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy feladatukat a fogvatartott emberek között emberséges módon lássák el.²⁰

Tehát összességében **négy fajta jogviszonnyal** találkozhatunk a büntetés-végrehajtás szervezetén belül, ezek a következők:

- hivatásos szolgálati jogviszony, (szabályait a HSZT. tartalmazza)
- közalkalmazotti jogviszony, (rendelkezéseit az 1992. évi XXXIII. törvény tartalmazza)
- kormányzati szolgálati jogviszony, (szabályait a 2011. évi CXCV. törvény tartalmazza)
- munkajogviszony. (Munka Törvénykönyv, 2012. évi I. törvény)

Kormányzati szolgálati jogviszonyba az Igazságügyi Szolgálatoktól a bv. szervezetbe integrálódott pártfogó felügyelők tartoznak. **Büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő:** a büntetés-végrehajtási szervezethez tartozó, a szabadságvesztés büntetés végrehajtásával összefüggő pártfogói tevékenységet végző pártfogó felügyelő, aki pártfogó felügyelői

¹⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 10.§ (1) bekezdés

¹⁸ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 10.§ (2) bekezdés

¹⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 10.§ (3) bekezdés

²⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 10.§ (4) bekezdés

véleményt, környeztanulmányt készít, büntetőügyben közvetítői eljárást folytat le, gondoskodik a közérdekű munka végrehajtásáról, az egyéni pártfogó felügyelői terv szerint végrehajtja a pártfogó felügyeletet, pártfogói tevékenységet lát el a büntetés-végrehajtási intézetben, végzi az utógondozást, valamint ellátja a jogszabályban meghatározott más feladatait.

Biztonsági feladatot a bv. szervezet állományának az a tagja láthat el, aki:

- kiképzett,
- ismeri az adott feladat végrehajtására vonatkozó szabályokat, valamint a feladata ellátásához szükséges mértékben a kényszerítő eszközök, fegyverzeti és egyéb szakanyagok, a biztonsági berendezések, technikai eszközök alkalmazásának és kezelésének szabályait,
- a napi szolgálatteljesítésre egészségügyi szempontból alkalmas.²¹

A bv. szerv vezetője a fogvatartottak felügyeletével és ellenőrzésével – a jogszabályokban meghatározottak figyelembe vételével – a bv. szervvel közalkalmazotti-, illetve munkaviszonyban álló személyt is megbízhat.

Tehát ahhoz, hogy a bv. szervezetének tagja napi biztonsági feladatot lásson el, együttesen rendelkeznie kell az itt felsorolt feltételekkel.

A személyi állomány tagja kizárólag olyan, jogszabályban meghatározott intézkedések megtételére jogosult, amelyre pszichikailag, fizikailag alkalmas, és amelyre kiképezték.²²

A biztonsági felügyelő

Biztonsági felügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – közvetlen alárendeltségében, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.²³

A biztonsági felügyelő alárendeltsége

A biztonsági felügyelő főszabály szerint közvetlenül a biztonsági tisztnek van alárendelve. A mennyiben az egyes feladatok ellátása során e főszabálytól eltérő a szabályozás, ott külön kiemeljük a változást.

²¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 5. pont

²² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 7. pont

²³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 11. pont

A biztonsági felügyelő feladatai

Ha azt akarjuk meghatározni, hogy a biztonsági felügyelőt milyen feladatok ellátására lehet beosztani, akkor röviden azt mondhatjuk, hogy az ún. főbb biztonsági feladatok bármelyikét elláthatja, természetesen a szükséges eligazítás megtörténte után. Ilyen feladatok, pl. az előállítás, szállítás, kísérés, a fogvatartottak őrzése, felügyelete, ellenőrzése, valamint különböző fegyveres biztosítási feladatok. Ezen feladatokat ör-, ügyeleti-, készenléti- és járőr szolgálat keretei között láthatja el.

A körletfelügyelő

Körletfelügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki ellátható kényszerítő eszközzel és – ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett – a szolgálatban lévő körletfőfelügyelő közvetlen alárendeltségében, eligazítás, és szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.²⁴

A körletfelügyelő alárendeltsége

A körletfelügyelő – ha a parancsnok másként nem rendelkezik – közvetlenül a körletfőfelügyelőnek van alárendelve.

A körletfelügyelő alapvetően a belső őrzéssel, felügyelettel és ellenőrzéssel kapcsolatos feladatokat látja el, de természetesen jelentős számban lát el biztonsági feladatokat is. Itt nem kívánunk a részletesebb fejtegetésbe bocsátkozni, a témát a belső felügyeletről szóló fejezetben tárgyaljuk.

A foglalkoztatási felügyelő

Foglalkoztatási felügyelő a bv. szerv azon tagja, aki az előjáró által meghatározott személy közvetlen alárendeltségében, eligazítás és őrutasítás, szolgálati utasítás, vagy munkaköri leírás, valamint annak biztonsági mellékletében meghatározottak szerint a fogvatartottak munkavégzését irányítja, felügyeli vagy figyelemmel kíséri.²⁵

Foglalkoztatási felügyelő lehet hivatásos, közalkalmazott és munkajogviszonyban álló személy is. A feladataival részletesen itt nem kívánunk foglalkozni, ezt a fogvatartottak munkáltatásáról szóló fejezetben tesszük meg.

²⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 12. pont

²⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 13. pont

	Jogviszony	Kinek az alárendeltségében	Mivel látja el feladatát	Mi alapján lát el feladatot	Milyen tevékenységet végez
biztonsági felügyelő	hivatásos szolgálati jogviszony	szolgálatban lévő BIT munkáltatás-biztonsági vezető	lőfegyverrel, vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel	eligazítás, ill. ór- vagy szolgálati utasítás	biztonsági tevékenység
körlet-felügyelő	hivatásos szolgálati jogviszony	ha a pk. eltérően nem rendelkezett a szolgálatban lévő KFFE	ellátható kényszerítő eszközzel	eligazítás, illetve szolgálati utasítás	biztonsági tevékenység
foglalkoztatási felügyelő	bv. szervezet személyi állománya	előjáró által meghatározott személy	(jogviszonyától és feladatvégzésétől függ)	eligazítás, ór- vagy szolgálati utasítás, munkaköri leírás biztonsági melléklete	fogvatartottak munkavégzését irányítja, vagy figyelemmel kíséri

2.2. Az együttműködő szervek

A bv. szervezet feladatának az ellátásában jogszabály által meghatározottak szerint más állami szervek is közreműködnek. Jogszabályi kötelezettség nélkül is lehetőség van egyes szervezetekkel (pl. karitatív szervezetek, oktatási intézmények), az egyházakkal, alapítványokkal, illetve magánszemélyekkel való együttműködésre. Az együttműködés célja a bv. szervezet feladatainak a segítése, amely számos formában (pl. a fogvatartottak anyagi segítésében, fogvatartási körülmények figyelemmel kísérésében, lelki gondozásában, a szabadulás után a társadalom életébe való beilleszkedés elősegítésében, karitatív tevékenységek végzésében stb.) megnyilvánulhat.

Együttműködési megállapodás megkötése indokolt különösen az együttműködés huzamos időtartama, az együttműködésben megnyilvánuló feladatok, jogok és kötelezettségek összetettsége vagy büntetés-végrehajtási feladatok ellátása szempontjából való jelentősége. Együttműködési megállapodás kötésére a bv. intézet parancsnoka, igazgatója, főigazgató főorvosa a BVOP Hivatala előzetes normakontrolljával, ha pedig az együttműködés több bv. intézetre is kiterjed, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka jogosult.

Ha a büntetés-végrehajtási feladatok teljesítését segítő szervezetek, illetve személyek tevékenysége jogszabálysértő, vagy nem felel meg az együttműködési megállapodásban foglaltaknak, a megállapodást az előzőekben meghatározott személyek megszüntethetik, továbbá az érintett szervezetek képviselőinek vagy az érintett személynek a bv. intézetbe történő belépését megtilthatják. Ha a döntést a parancsnok hozta, erről az országos parancsnokot haladéktalanul tájékoztatja.

Természetesen nagyon fontos szerepe van az együttműködésnek a biztonság szempontjából is.

A Bv. Sztv. a következőket határozza meg:

Ha az intézkedések a személyi állomány vagy a fogvatartottak életének és testi épségének a megvédésére, a fogva tartás törvényes biztosítására, a fogolyszökés megakadályozására nem elegendők, a **bv. szerv köteles más rendvédelmi szerv közreműködését kérni.**²⁶

A biztonsági szempontú együttműködés alanyai tehát a más rendvédelmi szervek, így különösen a rendőrség, a nemzeti adó- és vámhivatal, a katasztrófavédelem, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.

3. A biztonsági tevékenységet ellátók feladatait tartalmazó okmányok

A munkaköri leírás az adott munkakör betöltőjének figyelembe vétele nélkül tartalmazza egy adott munkakör feladatait, megadva a részletes feladat-meghatározást, hatáskört és felelősségi kört.

A szolgálati viszony keretében a munkáltatói jogkört gyakorló elöljáró köteles:

a) a hivatásos állomány tagjának feladatait munkaköri leírásban rögzíteni, őt a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok és az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani, annak követelményeiről őt tájékoztatni;²⁷ A munkaköri leírás a beosztási feladatok mellett kapcsolt feladatokat is meghatározhat.

Az **őrutasítás** az a szolgálati okmány, amelyben meg kell határozni az őrhelyre beosztottak jogállását, kötelességeit, feladatait, az annak ellátásához szükséges felszerelést, illetve az összeköttetés rendjét.²⁸

A **szolgálati utasítás** az a szolgálati okmány, amelyben meg kell határozni szolgálati helyre beosztottak jogállását, kötelességeit, feladatait, az annak ellátásához szükséges felszerelést, illetve az összeköttetés rendjét.²⁹

A **munkaköri leírás biztonsági melléklete** az a szolgálati okmány, amelyben a bv. szerv azon személyi állományának, akik nem őr-, vagy szolgálati utasítás alapján látják el a tevékenységet, a fogvatartás biztonságával összefüggő feladatait meghatározzák.³⁰

A biztonsági felügyelő feladatait **őrutasításban** kell meghatározni, amennyiben a fegyverrel végrehajtott védelmi, biztosítási, és őrzési feladatok végrehajtása őrhelyen történik. **Szolgálati utasításban** kell meghatározni a szolgálati helyre beosztott biztonsági-vagy körlet felügyelők feladatait.

²⁶ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (7) bekezdés

²⁷ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 101. § (1) a. bekezdés

²⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 18. pont

²⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 19. pont

³⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 20. pont

4. A szolgálatteljesítési helyek

A szolgálatteljesítési hely az a helyiség, illetve terület, ahol a bv. szerv személyi állományának tagja feladatait eligazítás, őrutasítás, szolgálati utasítás, vagy munkaköri leírás alapján látja el. A szolgálatteljesítési helyhez tartozik a felállítási hely és a kijelölt mozgási terület. A szolgálatteljesítési hely lehet őrhely, illetve szolgálati hely.³¹

Őrhely az a szolgálatteljesítési hely, ahol a bv. szerv hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja a bv. szerv védelmét és a fogvatartottak őrzését eligazítás, illetve őrutasítás alapján lőfegyverrel látja el.³²

Szolgálati hely az a szolgálatteljesítési hely, ahol a bv. szerv személyi állományának tagja biztonsági tevékenységet eligazítás, szolgálati utasítás, illetve munkaköri leírás biztonsági melléklete alapján látja el.³³

5. A biztonsági tevékenység tárgya

Azok a személyek és tárgyak, akiket, és amiket a bv. szerv működésével összefüggő rendkívüli események fenyegetnek.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Sorolja fel a biztonsági tevékenység területeit!
- Ismertesse a főbb biztonsági feladatokat!
- Mi az őrzés fogalma?
- Mi a felügyelet fogalma?
- Mi az ellenőrzés fogalma?
- Milyen jogviszonyú személyekből állhat a bv. szervezet személyi állománya?
- Ki láthat el biztonsági feladatot?
- Mi a biztonsági felügyelő fogalma?
- Mi a körletfelügyelő fogalma?
- Mi a foglalkoztatási felügyelő fogalma?
- Mi a szolgálatteljesítési hely fogalma?
- Mi az őrhely fogalma?
- Mi a szolgálati hely fogalma?

³¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 15. pont

³² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 16. pont

³³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 17. pont

III. FEJEZET

A SZOLGÁLATTELJESÍTÉSI IDŐ, A SZOLGÁLATI IDŐRENDSZEREK, A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET ELLÁTÓK SZOLGÁLATÁNAK SZERVEZÉSE³⁴

1. A szolgálattervezés- és szervezés fogalma

A **szolgálattervezés- és szervezés** az erre kötelezett eljáró vezetői tevékenysége, amely a rendelkezésre álló erők és eszközök legcélszerűbb felhasználására, biztosítására irányul a napi feladatok sikeres végrehajtása érdekében.

A szolgálatszervezéssel szemben támasztott követelmények

- Tervszerű
- Körültekintő
- Konkrét
- Pontos
- Rugalmas
- Arányos
- Differenciált
- Objektív

2. A szolgálattervezés rendje

2.1. A szolgálati terv készítése

A szolgálat szervezés hatálya a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságán, a büntetés-végrehajtási intézeteknél és intézményeknél, valamint a gazdasági társaságoknál szolgálatot teljesítő hivatásos szolgálati jogviszonyban álló személyekre terjed ki.

A szolgálattervezést a Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer szolgálatvezérlési moduljában³⁵, illetve azzal párhuzamosan a szolgálatszervezési naplóban kell rögzíteni.

A szolgálatteljesítési időbeosztás **tervezés tárgyhónapot megelőző hónap 25-éig** történő elkészítéséért a szakterületi vezető a felelős. Gondoskodni kell arról, hogy tárgyhónapot

³⁴A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény,

30/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről,

31/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről,

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 5/2015.(XII.23.) BVOP utasítása a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálattervezésének és szolgálatszervezésének végrehajtásáról.

³⁵ 2018. május 18-tól tesztüzemben, a teljes bv. szervre vonatkozó tesztelés megkezdésével egyidejűleg a NexON-Time Szolgálatszervezési programot a továbbiakban nem kell vezetni (30500/5320-1/2018.ált.)

megelőzően azt az érintettek megismerjék, továbbá akadályoztatásuk esetén (egészségügyi szabadság, egyéb távollét) kiértékelésük a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint megtörténjen.

A szolgálatterveket a bv. szerv vezetője, illetve az ügyvezető igazgató hagyja jóvá. Bár külön szabály erre vonatkozóan nincs abban az esetben, ha a február, 28 napos célszerű a tervezést úgy elkészíteni, hogy a parancsnok jóváhagyását követően még legyen elégséges idő a szolgálati beosztás megismerésére. A programban a tervezett szolgálatteljesítési időbeosztást rögzíteni kell. **A szolgálatteljesítési idő végén - vagy legkésőbb a következő munkanapon -** az erre kijelölt személynek a szolgálatteljesítési időt a szolgálati napló vagy jelenléti ív adatai alapján a programban is rögzítenie kell.

A ht. állományú tag szolgálatteljesítését a havi kötelező óraszám figyelembevételével kell tervezni. Ha a tárgy hónapban a ht. állományú tag szolgálatteljesítése a havi kötelező óraszámot nem éri el, az a következő hónapban túlszolgálat elrendelésével nem kompenzálható. Szabadság és egészségügyi szabadság esetén a betűjelzést a szolgálati időrendszereknek megfelelően tervezett - plusz szolgálatok nélküli - naphoz, átrendelés esetén az annak megfelelő naphoz kell beírni. A havi szolgálatteljesítési idő összesítésénél a szolgálati időrendszer alapján meghatározott, de értelemszerűen az **eligazítás és a szolgálati felszerelések átvételének idejével csökkentett óraszámokat** kell a távollét napjaira jóváírni, valamint a programban kiválasztani (pl. 12 óra).

Hivatali munkaidőn kívül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt a bv. szerv vezetője jogkörében eljárva - kizárólag szolgálati érdekből - a berendelhetők létszámát figyelembe véve a **napi szolgálatszervezést megváltoztathatja**, a ht. állományú tagot szolgálatba legalább 24 órával előbb, rendkívüli esetben azonnal - dokumentáltan - berendelheti. Hivatali munkaidőben a szakterület vezetője, azon túl a szolgálatban lévő biztonsági tiszt a szolgálati feladatok végrehajtását követően - a tervezettől eltérően, az ott megjelölt időponttól korábban - elrendelheti a szolgálat befejezését.

A jogszabályban vagy más rendelkezésben meghatározott éves oktatásra, fizikai állapotfelmérésre, illetve egészségügyi és pszichikai vizsgálatra fordított időt a szolgálatszervezés során előre tervezetten kell jelölni. Annak végrehajtását szolgálatteljesítési időként kell elismerni és elszámolni.

2.2. Szolgálatteljesítési idő

A szolgálatteljesítési idő heti negyven óra. A részben vagy egészben készenléti jellegű szolgálati beosztásban ennél hosszabb, de heti **negyvennyolc órát** meg nem haladó szolgálatteljesítési idő állapítható meg.

Készenléti jellegű szolgálati beosztás az a szolgálati beosztás, amelyben

- a hivatásos állomány tagja szolgálati feladatainak jellege miatt - hosszabb időszak alapulvételével - a heti szolgálatteljesítési idejének legalább egyharmadában fizikai vagy szellemi erőfeszítéssel járó, vagy fokozott figyelmet igénylő szolgálatteljesítés nélkül áll a rendvédelmi szerv rendelkezésére, vagy
- a szolgálatteljesítés - különösen a szolgálati beosztás sajátosságára, a szolgálatteljesítés feltételeire tekintettel - a hivatásos állomány tagja számára az általánoshoz képest lényegesen alacsonyabb igénybevétellel jár,

és a hivatásos állomány tagja állandó készenléti helyzetben, a szolgálatteljesítés helyén látja el a szolgálatát.³⁶

A folyamatos ügyeleti szolgálat ellátására szervezett szolgálati beosztások, a készenléti jellegű szolgálati beosztások, valamint az őrszolgálati beosztások körének meghatározását a BM rendelet 11. melléklete tartalmazza.³⁷

A **kötelező havi szolgálatteljesítési időt** az egy hónapban lévő munkanapok 8 órával való szorzata adja meg, függetlenül attól, hogy a ht. állományú tag milyen szolgálati időrendszerben dolgozik (pl. 21 nap × 8 óra = 168 óra). A ht. állományú tag szolgálati időrendszerét az állományilletékes parancsnok határozza meg. A szolgálati időrendszerek közötti váltások a munkaköri leírás módosítása nélkül nem engedélyezettek.

A szolgálatteljesítési idő a munkanapokra egyenlőtlenül is beosztható. A napi szolgálatteljesítési idő ilyen esetben sem lehet **négy óránál rövidebb**, és - a folyamatos ügyeleti szolgálat ellátására szervezett, az ór- és a készenléti jellegű szolgálati beosztásokat, valamint a eligazítás és váltás miatt 30 perccel növelt szolgálatteljesítési időt kivéve - tizenkét óránál hosszabb. A hivatásos állomány tagjának beosztás szerinti napi vagy heti szolgálatteljesítési ideje a meghatározott időtartamot legfeljebb egy órával meghaladhatja, ha a téli időszámítás kezdete a beosztás szerinti szolgálatteljesítési időre esik.

Amennyiben a büntetés-végrehajtási feladatot a bv. szervtől távoli helyszínen kell végrehajtani, és az odautazás miatt a ht. állományú tagot korábbi időpontra kell berendelni, szolgálatteljesítési időként a bv. szervtől a szolgálatteljesítés helyére történő utazás időtartamát is el kell ismerni. A tervezett napi szolgálatteljesítési idő szolgálati érdekből **korábbi kezdéssel vagy későbbi befejezéssel** meghosszabbítható, de ennek indokolását a szolgálati naplóban rögzíteni kell. A két szolgálat között a járulékos időn kívül (a szolgálati helyre utazás, lakásra visszautazás) legalább **8 óra pihenőidőt** kell biztosítani.

2.3. Munkarendek

A hivatásos állomány tagja szolgálati beosztásától függően a rendvédelmi szerv szervezeti egységének jogszabályban meghatározott feladatai folyamatos ellátása érdekében

- hivatali,
- rugalmas,
- folyamatos,
- váltásos,
- vezényléses, vagy
- kombinált

szolgálati időrendszerben teljesíti szolgálatát.³⁸

Hivatali szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati feladatok csak a nappali időszak meghatározott részében igénylik a szolgálat

³⁶ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 134 §. (3) bekezdése

³⁷ 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről

³⁸ 31/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről, 71. §.

ellátását. A hivatali szolgálati időrendszerben a hivatásos állomány tagja a hét munkanapján, hétfőtől csütörtökig 7.30 órától 16.00 óráig vagy 8.00 órától 16.30 óráig, pénteki munkanapon 7.30 órától 13.30 óráig vagy 8.00 órától 14.00 óráig teljesíti a heti szolgálatteljesítési idejét. A szolgálatkezdés és a szolgálat befejezésének időpontját az állományilletékes parancsnok szolgálati érdekből vagy kérelemre – a heti negyven órás szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – ettől eltérő időpontban is megállapíthatja.

Hivatali, vezényléses, valamint **rugalmas** szolgálati időrendszerben szolgálati feladatot ellátó ht. állományú tag részére eligazítás, szolgálati felszerelés felvétele, leadása miatt túlszolgálat nem ismerhető el, azokat a napi szolgálatteljesítési időn belül kell végrehajtani.

A ht. állományú tag részére **minimum 4 óra** napi szolgálatteljesítési időt kell tervezni.

Rugalmas szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati beosztással járó feladatok nem kötődnek kizárólag a hivatali szolgálati időrendszerben meghatározott időszakhoz, illetve amelyeknél a napi szolgálatteljesítés időtartama előre nem meghatározható és hullámzó jellegű. A rugalmas szolgálati időrendszerben a hivatásos állomány tagja naptári hetenként vasárnap kivételével a hét bármely öt napján teljesít szolgálatot, amelyben a napi szolgálatteljesítési időt – a heti negyven órás szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – úgy állapítják meg, hogy a napi szolgálatteljesítési idő nem lehet öt óránál rövidebb és tizenkét óránál hosszabb. A napi szolgálatteljesítési időben meg kell határozni azt az öt órás időszakot, amelyet a hivatásos állomány tagja a szolgálatteljesítési napon szolgálatban köteles tölteni, a fennmaradó időtartamot a hivatásos állomány tagja az általa vagy a szolgálatszervezést végző szolgálati előljáró által meghatározott időpontban tölt szolgálatban. Rugalmas szolgálati időrendszer alkalmazása esetén a **törzsidőt a bv. szerv vezetője határozza meg**, azonban annak a napi 8 óra vagy annál hosszabb időtartamú szolgálatteljesítés esetén 9 és 14 óra közé, a napi 8 órától rövidebb szolgálatteljesítés esetén 9 és 13 óra közé kell esnie. Ezen munkaidő alkalmazása a szolgálati feladatok teljesítését nem késleltetheti és nem akadályozhatja.

Folyamatos szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a megszakítás nélküli működést igénylő feladatok ellátása fokozott figyelmet igényel és a munkaterhelés viszonylag állandó, egyenletes.

A **váltásos szolgálati időrendszer** a folyamatos szolgálatteljesítést igénylő, folyamatos beavatkozási vagy intézkedési feladatok ellátására rendszeresített, továbbá a részben vagy egészben készenléti jellegű szolgálati beosztásokban alkalmazható.

Folyamatos, váltásos az a szolgálati időrendszer, amelyben a szolgálatot napoktól, napszakoktól függetlenül 12/24-12/48, 12/48-12/48, 24/72 szolgálati időrendszerben szervezik és teljesítik. A szolgálatok átadása, átvétele 12 óránként történik, a 24 óránkénti váltás csak a BVOP főügyeleti szolgálatánál engedélyezett. A folyamatos, váltásos szolgálati időrendszerben szolgálatot teljesítő ht. állományú tagoknál a szolgálat folyamatosságának fenntartása érdekében a szolgálatból távozó, illetve a szolgálatba lépők szolgálatteljesítési idejében átfedésnek kell lenni, amely időben az eligazítást, a váltást és a szolgálati felszerelések felvételét, leadását kell végrehajtani. Esetükben 12 óra 30 percet, a főügyeleti szolgálat esetében 24 óra 30 percet kell elszámolni.

A folyamatos, váltásos munkarendben szolgálatot teljesítő **egészségügyi szakdolgozók** részére 12 óra szolgálatteljesítési idő ismerhető el, kivéve azon beosztások esetében, amelyek

őrszolgálati jellegűek³⁹. Ezekben az esetekben szolgálatteljesítési időként 12 óra 30 percet kell elismerni. A büntetés-végrehajtási intézeteknél a szolgálatteljesítési idő szempontjából őrszolgálat jellegű beosztásnak minősül a fogvatartás rendjének és biztonságának fenntartására rendszeresített szolgálati beosztás.

Vezényléses szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, amelyeket olyan feladatokra rendszeresítettek, ahol a szolgálatteljesítési feladat ellátása időszakonként eltérő létszámot igényelhet, továbbá ahol a szolgálati feladatok rendszeres szolgálatteljesítés keretében történő ellátása előreláthatóan a hét bármely napján, annak bármely időpontjában szükségessé válhat. A vezényléses szolgálati időrendszer a hét bármely napján teljesíthető, egyenlőtlenül beosztható, amelyben a napi szolgálatteljesítési idő – a heti negyven órás szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – legalább négy óra és legfeljebb tizenkét óra időtartamban határozható meg.

A **kombinált szolgálati időrendszer** a váltásos, vezényléses és a hivatali szolgálati időrendszer kombinációjának függvényében alakul. A szolgálati időrendszer váltását a szolgálatteljesítési napot követő szabadidő letelte után lehet végrehajtani. A kombinált szolgálati időrendszer bevezetése nem járhat a ht. állományú tag aránytalan szolgálati leterhelésével, a szolgálati időrendszerek közötti váltások során a pihenőidők betartása kötelező. A ht. állományú tag kombinált szolgálati időrendszerben, az annak alapjául szolgáló időrend szerinti szolgálatokon felül havonta maximum négy - más időrendnek megfelelő - szolgálatra osztható be.

2.4. A pihenőidő, heti pihenőnap, munkaszüneti nap

Hivatali munkarendben a ht. állományú tagot **hetenként kettő** pihenőnap illeti meg, az adott hónapban pedig annyi pihenőnapot kell biztosítani részére, ahány szombat és vasárnap, valamint munkaszüneti nap van. A folyamatos váltásos, a kombinált és a vezényléses szolgálati időrendszerben szolgálatot teljesítők esetében ebből legalább egynek vasárnapra kell esnie. A jogszabály lehetőséget ad arra, hogy az előzőektől eltérően a pihenőidő – a fokozottan veszélyes szolgálati beosztást kivéve – a szolgálati elfoglaltság miatt havonta összevontan is kiadható.

A pihenőnapokat a tervezési időszakra vonatkozóan előre ki kell jelölni, melyeket a programban úgy kell rögzíteni, hogy az **egybefüggő 24 óra egyértelműen megállapítható legyen**. A pihenőnapokat valamennyi szolgálati időrendszer esetén jelölni kell. A folyamatos, váltásos szolgálati időrendszerben dolgozó ht. állományú tag tekintetében a **heti pihenőnapra eső szolgálat idejét 200%-os túlszolgálati időként kell számolni**. Amennyiben a szolgálatra berendelés a kijelölt pihenőnapra esik, azt a programban a megfelelő jelölés kiválasztásával kell feltüntetni, melyet az elszámoláskor 200%-osan kell figyelembe venni, vagy kétszeres időtartamú szabadidőt kell biztosítani.

A hivatali munkarendben szolgálati feladatot ellátó ht. állományú tag heti pihenőnapjának kezdete szombat 0 órától vasárnap 24 óráig tart. (Amennyiben a hivatali szolgálati időrendszert alapul vevő kombinált szolgálati időrendszerben dolgozó péntek éjszakai szolgálatot lát el, akkor részére szombat 00.00 órától a szolgálatának végéig 200%-os túlszolgálati időt kell elszámolni.)

A folyamatos, váltásos szolgálati időrendszerben szolgálati feladatot ellátó ht. állományú tagnak, amennyiben a nappali szolgálat befejezésétől a következő éjszakai szolgálat kezdetéig

³⁹ Felsorolva a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervnél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről szóló 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet 11. melléklet 3. pontjában

24 óránál rövidebb idő áll rendelkezésre, az pihenőnapként nem jelölhető ki. A hivatásos állomány tagja részére a napi szolgálati tevékenység befejezése és a következő napi szolgálatteljesítés megkezdése között **legalább nyolc óra egybefüggő pihenőidőt** kell biztosítani, amelybe a lakásról a szolgálatteljesítési helyre és az onnan való visszautazás időtartama nem számít bele. A napi pihenőidő, ha az a nyári időszámítás kezdetének időpontjára esik, legalább hét óra.

Munkaszüneti nap a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényben meghatározott munkaszüneti nap, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet ünnepnapja szeptember 8-a, Szent Adorján napja.

Munkaszüneti nap helyett másik pihenőnap nem jelölhető ki, azt a pihenőnapra vonatkozó jelöléssel sem kell ellátni.

Munkaszüneti napon, valamint húsvét- vagy pünkösdvasárnapon teljesített szolgálatért a ht. állományú tagnak az aznapi illetményén felül **távolléti díj** is jár. A jogosultság mértékénél a 0-24 óra közötti időszak az irányadó (pl. március 14-én 18.30-tól 15-én 7 óráig szolgálatot teljesítőnél 7 óra, a 15-én 6.30-19 óra között dolgozónál 12,5 óra, 18.30-tól 16-án 7 óráig dolgozónál 5,5 óra).

2.5. A munkaközi szünet

A hivatásos állomány tagja részére, ha teljesített szolgálata a hat órát meghaladja, **munkaközi szünetet** kell biztosítani. A munkaközi szünetet a napi szolgálatteljesítési időn belül kell kiadni. A hat órát meghaladó szolgálatteljesítési idő esetén **harminc perc**, a tizenkét órát elérő szolgálatteljesítési idő esetén **negyvenöt perc**⁴⁰, a huszonnégy órás szolgálat teljesítése esetén **hatvan perc** munkaközi szünetet kell biztosítani.

2.6. A szabadság nyilvántartásának, kiadásának szabályai

A hivatásos állomány tagja évente alap- és pótszabadságra jogosult, továbbá az HSZT-ben meghatározott feltételekkel egészségügyi, szülési és illetmény nélküli szabadságot vehet igénybe. Az alap- és pótszabadság, valamint a szülési szabadság idejére távolléti díj jár.

Gyermeke születése esetén öt munkanap - ikergyermekek esetében hét munkanap - pótszabadság illeti meg az apát, amelyet legkésőbb a születést követő második hónap végéig, a kérésének megfelelő időpontban kell kiadni. A szabadság akkor is megilleti, ha a gyermek halva születik vagy meghal.

A pótszabadságon túl évente **öt munkanap** pótszabadságra jogosult a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományának tagja, ha szolgálati feladatait a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló törvény szerinti **biztonsági részlegen** látja el.

A humánigazgatási szakszolgálat a hivatásos állomány tagját megillető **alap- és pótszabadság mértékét**⁴¹ évente valamint a jogosultság változását követően megállapítja, és azt az érintett

⁴⁰ Hatályos: 2017.01.01-től

⁴¹ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény, 143-145. §.

tudomására hozza (tárgyév január 31-éig, és gondoskodik a nexON HR rendszerben történő rögzítéséről). A szabadság nyilvántartását, a szabadságot elkészítését (február 28-áig) és a szabadság kiadásának tervezését szervezeti egységenként a szolgálati feladatok függvényében és az érintettek igényének figyelembevételével az állományilletékes parancsnok intézkedése szerint kell végrehajtani. A szabadság tartamának 50%-át egybefüggően, a 25%-át, de legalább tíz napot pedig a hivatásos állomány tagja által megjelölt időben és időtartamban kell kiadni úgy, hogy az a rendvédelmi szerv működőképességét ne veszélyeztesse. A rendvédelmi szerv az általa meghatározott szabadság kezdő napját harminc nappal előbb köteles közölni a hivatásos állomány tagjával.

A szabadság kiadásánál a hivatali szolgálati időrendszerben dolgozók számára az ötnapos munkahét munkanapjait kell szabadsággként figyelembe venni. A hivatali munkarendtől eltérő szolgálati időbeosztás esetében a szabadság kiadása a szolgálatteljesítési napok figyelembevételével történik. A **szabadságot** valamennyi szolgálati időrendszerben foglalkoztatott részére **úgy kell kiadni**, hogy a szabadság kezdő napja a rá érvényes szolgálatszervezés szerint szolgálati napra essen. Váltásos szolgálati időrendszerben dolgozóknál a szabadságot úgy kell kiadni, hogy annak befejező napja után a hivatásos állomány tagjának az eredeti szolgálatteljesítési időbeosztása szerint szolgálatteljesítési nap következzen.

Váltásos szolgálati időrendszerben a szabadság szolgálati napokra történő **átszámításának módja:**

- meg kell állapítani a hivatali munkarendben dolgozók évi munkanapjainak számát, majd a hivatali munkarendtől eltérő rendben dolgozók egy év alatt teljesítendő szolgálati napjainak számát,
- a hivatali munkarendtől eltérő szolgálati időrendszerben dolgozók szolgálati napjait el kell osztani a hivatali munkarendben dolgozók munkanapjainak számával, így megállapítható a két szolgálati rend szerinti szabadsággként számfejtendő távollétek aránya,
- a napok hányadosát három tizedes jegyig kell kiszámítani, a kerekítés szabályai szerint, a tört napokból kapott szabadságot szintén a kerekítés szabályai szerint kell meghatározni.

A ht. állományú tag részére szabadságának ideje alatt szolgálatteljesítés nem engedélyezhető. Amennyiben a ht. állományú tag bármely oknál fogva berendelésre kerül, az csak a **szabadság egyidejű megszakításával** történhet. A túlszolgálat nyilvántartása, elszámolása ellentételezésének havi és éves nyilvántartása az OP utasítás szerinti formanyomtatványok szerint történik.

Egészségügyi szabadság

Egészségügyi szabadság jár a hivatásos állomány tagjának, ha betegség, műtét vagy baleset miatti sérülés következtében a szolgálat ellátására képtelen, vagy a szolgálat további ellátása egészségi állapotának rosszabbodását eredményezné, valamint ha a szolgálatképességének helyreállítása pihenést vagy gyógyüdülést igényel.

Ha a hivatásos állomány egészségügyi szabadságon levő tagja a betegségét vagy sérülését szándékosan maga okozta, az egészségügyi szabadság időtartama alatt számára **távolléti díj vagy térítés nem folyósítható**; ha pedig az súlyos gondatlanságának következménye, a távolléti díj vagy térítés legfeljebb 50%-kal csökkenthető. Az egészségügyi szabadságra járó távolléti díjat vagy térítést meg lehet vonni a hivatásos állomány tagjától, ha a gyógyulását neki

felróhatóan késleltette, az orvos utasításainak felróhatóan nem tett eleget, vagy az elrendelt orvosi vizsgálaton elfogadható indok nélkül nem jelent meg.

A folyamatos, váltásos vagy az ezen alapuló kombinált szolgálati időrendszerben a ht. állományú tag egészségügyi szabadságát a szolgálati időrendszerének megfelelő alapszolgálataira kell kijelölni, kivéve, ha előre ütemezetten hivatali munkarendben (pl. rehabilitációs szabadság, rekreáció stb.) tölti egészségügyi szabadságát. Az ettől eltérő szolgálati időrendszerekben a ht. állományú tag egészségügyi szabadságát a szolgálati időrendszerének megfelelő alapszolgálataira kell kijelölni és 8 órában elszámolni.

Az előzőekben nem taglalt a szabadságok megállapítására és nyilvántartására vonatkozó részletszabályokat OP Szakutasítás tartalmazza.⁴²

3. A napi szolgálatszervezés

A szolgálatszervezési naplót a program alkalmazása mellett is vezetni kell. A naplót minden olyan szakterület köteles vezetni, ahol vezényléses, kombinált, folyamatos, váltásos munkarendet alkalmaznak, illetve ahol ór-, ügyeleti és készenléti szolgálatot alkalmaznak. A napi szervezést **legalább 72 órával korábban** kell elkészíteni és jóváhagyni. A soron következő szolgálat időpontjának tudomásulvételét az érintettek aláírásukkal igazolják. Amennyiben arra távollét miatt nincs mód, akkor a kiértékelés megtörténtét dokumentálni kell. A szolgálatszervezési napló adatainak egyezni kell a programban készült napló adataival, információival. A szolgálatszervezési napló tartalmi jegyeiben - helyi sajátosságoknak megfelelő - módosítást a bv. szerv vezetője engedélyezhet.

Szolgálatcserére a tárgynap előtt legalább 48 órával, indokolt esetben 24 órával megelőzően van lehetőség, egyéni kérelem alapján. A kérelemnek tartalmaznia kell az elcserélendő szolgálat pontos helyét, idejét, illetve a cserét kérő és a cserét biztosító aláírását. A szolgálatcserét a bv. szerv vezetője vagy az általa megbízott szakterületi vezető engedélyezheti, amely **nem okozhat sem túlszolgálatot, sem a kötelező óraszámotól kevesebb szolgálati időt.**

Amennyiben a soron következő szolgálat helyének és időpontjának közlése a megelőző szolgálatból történő lelépéskor nem lehetséges, az érintett ht. állományú tagot arról – a bv. szerv vezetője által meghatározott módon, dokumentáltan – értesíteni kell. Más szakterületre történő áthelyezés, vezénylés esetén a programban a ht. állományú tag munkarendjét, besorolását a szolgálattal összefüggő idők és pótlékok rögzítésével, a szolgálatteljesítés utolsó napjával le kell zárni.

4. Alapilletmény és a pótlékok

A hivatásos állomány tagja havonta alapilletményre és az egyéb pótlékokra jogosult. Az alapilletmény beosztási illetményből, szolgálati időpótlékból és hivatásos pótlékból tevődik össze. Az ellátott feladattól és körülményektől függően a hivatásos állomány tagja a HSZT-ben megállapított egyéb pótlékokra jogosult.

⁴² A büntetés-végrehajtási szervezet országos parancsnokának 2/2017. (I.12.) OP szakutasítása a szabadság megállapításáról és nyilvántartásáról

A **beosztási illetmény** a hivatásos állomány tagjának besorolása alapján megállapított fizetési fokozathoz tartozó illetményszorzó és a rendvédelmi illetményalap szorzata. A **szolgálati időpótlék** a hivatásos állomány tagját a szolgálati viszonyban eltöltött tízedik évtől kezdődően megillető, a szolgálatban eltöltött további öt évenként növekvő mértékű, a rendvédelmi illetményalap meghatározott százalékában megállapított illetményelem. A **hivatásos pótlék** a hivatásos állomány esküjében vállalt többletkötelezettségek és a szolgálati beosztással járó többlet-igénybevétel és -terhelés ellentételezését szolgálja. A hivatásos állomány tagja az előző évi egyéni teljesítményértékelésének eredményétől függően, a szervezeti egység számára a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján a személyi juttatás előirányzatán belül biztosított költségvetési keret terhére évente két alkalommal, április és szeptember hónapban, egyenlő mértékű **teljesítményjuttatásban részesíthető**.

A hivatásos állomány tagja a szolgálatteljesítési helyétől, idejétől és körülményeitől függően, a miniszteri rendeletben meghatározott feltételekkel a következő **pótlékre** jogosult:

- a) a nagyfrekvenciás és ionizáló sugárzásnak, mérgezésnek vagy biológiai kóroki tényezők jelenléte miatt fertőzés veszélyének kitétt beosztásban szolgálatot teljesítők pótléka havonta a rendvédelmi illetményalap 25%-a,
- b) a preferált településen szolgálatot teljesítők pótléka havonta a rendvédelmi illetményalap 50%-a,
- c) az **éjszakai pótlék** teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap 0,5%-a, valamint
- d) a **készenléti pótlék** teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap 0,25%-a.

Az a) és b) pontja szerinti pótlék a szolgálati beosztás betöltésének idejére, a c) és d) pontja szerinti pótlék a hivatásos állomány tagjának a pótlékkal elismert tevékenység tényleges kifejtésének idejére jár.

Az **éjszakai szolgálatteljesítésről** (éjszakai szolgálatteljesítés: a huszonkét és hat óra közötti időszakban teljesített szolgálat) teljesített óránként nyilvántartást kell vezetni és azt a tárgy hónapot követő hónap 5-éig összesítve a gazdasági szerv részére meg kell küldeni. Az éjszakai pótlékot a tárgy hónapot követő hónapra esedékes illetménnyel együtt kell folyósítani.

A hivatásos állomány

- nő tagját várandóssága megállapításától gyermekének egyéves koráig, továbbá
- gyermekét egyedül nevelő tagját gyermekének tízéves koráig, ha annak felügyeletét más nem tudja ellátni,

éjszakai szolgálatteljesítésre, valamint huszonnégy órás szolgálatra nem lehet beosztani.

Amennyiben a hivatásos jogviszonyú egészségügyi dolgozó egészségügyi tevékenységet végez, az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény 14/B. §-ában foglaltak figyelembevételével illeti meg a délutános és éjszakai műszakpótlék.

5. Készenléti időszak, és kiemelt készenléti időszak

A szolgálati eljáró a hivatásos állomány tagját kötelezheti arra, hogy a szolgálatteljesítési időn kívül szolgálati érdekből, **szolgálatképes állapotban** olyan **elérhető** - szolgálati helyen kívüli - **helyen tartózkodjon**, ahonnan szolgálati feladatra bármikor igénybe vehető.

Ha a szolgálati érdek vagy rendkívüli eset szükségessé teszi, a hivatásos állomány tagja kötelezhető arra, hogy az elrendelő által meghatározott, a szolgálatteljesítési hely közigazgatási

határán kívül eső helyen álljon készenlétben (a továbbiakban: kiemelt készenlét). A **kiemelt készenlétet** az állományilletékes parancsnoknak írásban kell elrendelnie. A szolgálati feladatok elvégzésének tényleges végrehajtási helye nem határozható meg a kiemelt készenlét rendelkezésre állási helyeként.

A **készenlét időtartama** havonként - többhavi szolgálatteljesítési időkeret alkalmazása esetén havonkénti átlagban - a **kettőszázhatvan órát nem haladhatja meg**.

6. Alapfeladatot ellátók megnövelt szolgálati pótlékja

150% a pótlék mértéke, amennyiben speciális (hosszúidős biztonsági, gyógyító-terápiás, pszichoszociális, szexuális bűncselekményt elkövetettek, drogprevenciós) részlegen, különleges biztonsági részlegen vagy HIV részlegen, műveleti osztályon, illetve csoportban teljesít szolgálatot, vagy páncélozott szállító járművet vezet, vagy ténylegesen életfogytiglani szabadságvesztésre ítélt fogvatartottat munkáltat.⁴³

7. Túlszolgálat

Ha a **szolgálati érdek vagy rendkívüli eset** - így különösen tömegbaleset, elemi csapás, katasztrófa vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása, továbbá egyéb, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető, előre nem látható körülmény bekövetkezése - szükségessé teszi, a hivatásos állomány tagja a meghatározott szolgálatteljesítési időn túl, valamint a munkaszüneti és pihenőnapon is kötelezhető arra, hogy szolgálatot teljesítsen.

A szolgálati érdekből elrendelhető túlszolgálat maximális időtartamát úgy kell meghatározni, hogy a heti szolgálatteljesítési idő és a túlszolgálat együttesen nem haladhatja meg a 48 órát⁴⁴, illetve többhavi időkeret alkalmazása esetén négyhavi átlagban nem haladhatja meg az irányelvben meghatározott heti időtartamot.⁴⁵

Az **előbbi korlátozás nem alkalmazható**, ha a túlszolgálatra tömegbaleset, elemi csapás, katasztrófa vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása vagy egyéb, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető előre nem látható körülmény bekövetkezése miatt kerül sor.

A túlszolgálatot az állományilletékes parancsnoknak vagy az általa felhatalmazott szolgálati elöljárónak **írásban kell elrendelnie**. A teljesített túlszolgálatról nyilvántartást kell vezetni. A túlszolgálat elrendelésére történő felhatalmazást a szolgálati elöljáró részére az állományilletékes parancsnok írásban adhat, amelyben egyértelműen meg kell jelölni, hogy mely szervezeti elemek mely vezetői beosztást betöltő tagjai és mely állomány vonatkozásában **jogosultak a túlszolgálat engedélyezésének jogkörét gyakorolni**. A felhatalmazást az érintett állománnyal írásban ismertetni kell.

⁴³ A belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről, 30/2015. BM. (VI.16) rendelet 6. melléklet

⁴⁴ A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikk b) pontja

⁴⁵ Hatályos: 2016.01.01.-től

Túlszolgálat elrendelését - a havi szolgálattervezés elkészültét követően, illetve azon felül - minden esetben a **"túlszolgálat elrendelése"** nyomtatvány alkalmazásával kell végrehajtani. Az állományilletékes parancsok vagy a túlszolgálat elrendelésére felhatalmazott szolgálati előljáró a túlszolgálat elrendelésekor a szolgálatszervezés elektronikus nyilvántartásának felhasználásával vagy írásban nyilatkoztatja a hivatásos állomány tagját, hogy a túlszolgálat ellentételezését **szabadidő vagy díjazás formájában igényli**. A túlszolgálat szabadidővel történő megváltása nem tekinthető havi kötelező óraszám alatti teljesítésnek.

A hivatásos állomány tagjának a **túlszolgálat**tal azonos tartamú szabadidőt kell biztosítani. Ha a túlszolgálatot heti pihenőnapon vagy munkaszüneti napon teljesítették, a túlszolgálat **kétszeresének megfelelő** szabadidő jár. A túlszolgálatért járó szabadidőt lehetőség szerint harminc napon belül kell kiadni. Ha a szabadidő kiadása veszélyezteti a szolgálatellátást, a szabadidő kiadását hat hónapon belül kell biztosítani. A nem hivatali szolgálati időrendszerben dolgozónál a munkaszüneti napon teljesített szolgálat önmagában nem jelent túlszolgálatot. A **túlszolgálat akkor keletkezik**, ha a hivatásos állomány tagja részére meghatározott szolgálatteljesítési idő keretét az e napon teljesített szolgálat részben vagy egészben túllépi, vagy ha a hivatásos állomány tagját a szolgálatteljesítési időbeosztáson túl szolgálatteljesítésre szolgálatba rendelték.

Túlszolgálatra való berendelés esetén az érintettel való közlés módját, formáját a bv. szerv vezetője határozza meg. Annak tényét a napi szolgálatszervezési napló "megjegyzés" rovatában rögzíteni kell. A túlszolgálat elrendeléséről a ht. állományú tagot **legalább 48 órával korábban** értesíteni kell, ettől eltérni csak rendkívül indokolt esetben lehet. A rendkívüli események megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében elrendelt szolgálatteljesítést, továbbá a készenléthez helyezési vagy értesítési gyakorlaton és a törzsfoglalkozáson való részvételt szolgálatteljesítési időként kell elismerni. A rendkívüli eset (pl. baleset, elemi csapás stb.) miatt elrendelt szolgálat túlszolgálatnak minősül. Rendkívüli esetben túlszolgálatra a fokozottan veszélyes beosztást betöltők is kötelezhetők.

8. Egyéb rendelkezések

A programban kell elvégezni a havi időszakra vonatkozó szolgálattervezést és szolgálatszervezést, a szolgálatteljesítési és illetménypótlékra jogosító idők rögzítését, valamint az összesített túlszolgálati adatok kinyomtatását. A szolgálatszervezéssel kapcsolatos helyi intézkedésben a garanciális elemeket be kell építeni (pl. tervek bv. szerv vezetője általi jóváhagyása, megismerés lehetőségének biztosítása, tervek és összesítések iktatása, határidők betartása, túlszolgálat elrendelése pihenőnapok kijelölése, adatmentés).

A program hozzáférési jogosultságait - munkaköri leírásban névre szólóan, helyi intézkedésben beosztás szerint - a bv. szerv vezetője határozza meg. A jogosultságok meghatározásánál figyelembe kell venni a jogosultak helyettesíthetőségét. A program hozzáférési jogosultságainak kiosztásával egy időben a felhasználót az adatvédelmi szabályok betartására vonatkozóan nyilatkoztatni kell. A programban a napi tevékenységek végrehajtása minden esetben az erre kijelölt és jogosult személyek feladata. A szolgálatszervezés elkészítéséért, az ahhoz kapcsolódó feladatok végrehajtásáért, annak ellenőrzéséért - függetlenül attól, hogy a bv. szervben szolgálatszervezési csoport működik - az érintett szervezeti egység vezetője a felelős.

Az elszámolás alapjául szolgáló szolgálatteljesítési időt és pótlékokat a BVOP Közgazdasági Főosztály Illetmény-számfejtési Osztálya részére minden hónap 5-éig kell megküldeni.

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Sorolja fel a szolgálatszervezéssel szemben támasztott követelményeket!
- Ismertesse a szolgálati terv készítésére vonatkozó szabályokat!
- Mi a szolgálatteljesítési idő?
- Milyen munkarendek alkalmazhatók a büntetés-végrehajtásnál?
- Ismertesse a pihenőidő, a heti pihenőnap és a munkaszüneti napra vonatkozó szabályokat!
- Mi a munkaközi szünet?
- Ismertesse a szabadság nyilvántartásának és kiadásának szabályait!
- Ismertesse a napi szolgálatszervezésre vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse az alapilletményre és a pótlékokra vonatkozó szabályokat!
- Mit jelent a készenléti időszak és a kiemelt készenléti időszak?
- Ismertesse a túlszolgálatra vonatkozó szabályokat!

IV. FEJEZET

A BV. SZERVEZET, VALAMINT A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG IRÁNYÍTÁSA ÉS ELLENŐRZÉSE, A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET IRÁNYÍTÓ, ELLENŐRZŐ ELŐLJÁRÓK FELADATAI

1. A biztonsági tevékenység irányítása

Az irányítás az irányító személy és az irányított személy közötti olyan hatalmi viszony, amelyben az irányító – közvetett vagy közvetlen úton – az irányított viszonyaira meghatározó befolyást gyakorol.

Az irányítás szintjei

- I. Minisztériumi szint
- II. Országos Parancsnoksági szint
- III. Intézeti (végrehajtói) szint

A bv. szervezet biztonsági tevékenységének irányítását a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka, illetve az általa megbízott személy látja el.

Az általános irányítási hatáskörrel rendelkező előljárók az intézeti szinten

- intézetparancsnok, (főigazgató-főorvos, igazgató, ügyvezető igazgató)
- intézetparancsnok-helyettes,
- biztonsági osztályvezető,
- biztonsági osztályvezető-helyettes,
- szolgálatban lévő biztonsági tiszt,
- szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő, (a biztonsági tiszt akadályoztatása esetén),
- a rendkívüli esemény felszámolását irányító előljáró.

2. A biztonsági tevékenység ellenőrzése

Az ellenőrzés az a vezetői tevékenység, illetve eljárás, amely során azt vizsgálják, hogy az adott szervezeti egység, vagy az egyes tevékenységet végrehajtók a jogi rendelkezéseknek megfelelően és annak szellemében hajtják-e végre feladataikat, valamint az egyes feladatok végrehajtására az ott dolgozók alkalmasak-e, továbbá magába foglalja az ehhez szükséges eljárási jogosítványokat is.

Az ellenőrzés szintjei

- I. Minisztériumi szint
- II. Ügyészségi szint
- III. Országos Parancsnoksági szint
- IV. Intézeti (végrehajtói) szint

A bv. szervezet biztonsági tevékenységének **ellenőrzésére jogosult:**

- a bv. szervezet irányítását ellátó miniszter, a közbiztonsági főigazgató,
- az országos parancsnok és helyettesei, valamint az általuk megbízottak,
- a bv. törvényességi felügyeletét ellátó ügyész, a törvényesség betartására vonatkozóan.⁴⁶

A bv. szerv biztonsági tevékenységének irányítását és ellenőrzését a bv. szerv vezetője látja el. Az ezzel kapcsolatos feladatokat a biztonsági tevékenységet ellátó szervezeti egységek vezetőin keresztül is gyakorolhatja.

Általános ellenőrzési jogkörrel rendelkező előjárók az intézeti szinten

- intézetparancsnok (főigazgató-főorvos, igazgató, ügyvezető igazgató),
- intézetparancsnok-helyettese,
- biztonsági osztályvezető,
- biztonsági osztályvezető-helyettes,
- szolgálatban lévő biztonsági tiszt,
- szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő a szolgálatban lévő biztonsági tiszt megbízása alapján,
- a rendkívüli esemény felszámolását irányító előjáró.

Saját hatáskörbe utalt területen ellenőrzési jogkörrel rendelkező előjárók az intézeti szinten

- büntetés-végrehajtási osztályvezető,
 - alegységvezető,
 - vezető reintegrációs tiszt,
 - körlet-főfelügyelő.
- gazdasági vezető,
- személyzeti osztályvezető,
- informatikai osztályvezető (főelőadó),
- egészségügyi osztályvezető,
- gazdálkodó szervnél
 - munkáltatás-biztonsági vezető,
 - foglalkoztatási biztonsági felelős.
- egyéb biztonsági feladat ellátása esetén
 - szállítmányvezető,
 - előállítás-vezető,
 - járőrvezető,
 - kutyatelep-vezető,
 - vezető műszerész.

⁴⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, III. fejezet 41. pont

3. A biztonsági tevékenységet irányító, ellenőrző eljárások feladatai⁴⁷

A bv. szervezet működését a Kormány a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter útján irányítja.

A büntetés-végrehajtásért felelős miniszter

- előkészíti a bv. szervezetre vonatkozó, az Országgyűlés és a Kormány hatáskörébe tartozó jogszabályok és egyéb döntések tervezeteit;
- rendeletalkotás és normatív utasítás útján szabályozza a bv. szervezet tevékenységét;
- a Kormány döntésének végrehajtása érdekében, illetve a feladatkörében eljárva a bv. szervezet részére a törvényi keretek között feladatot határoz meg, és egyedi utasítást ad;
- ellenőrzi a gazdálkodást, jóváhagyja a bv. szervezet fejlesztési terveit;
- dönt bv. szerv létrehozásáról, átalakításáról, valamint megszüntetéséről;
- meghatározza az oktatás, a képzés és a továbbképzés irányait, összehangolja az erre irányuló tevékenységet;
- jogszabályban meghatározottak szerint munkáltatói jogkört gyakorol;
- meghatározza a kizárólag hivatásos szolgálati jogviszonyban álló személyekkel betölthető beosztásokat;
- kinevezi, illetve felmenti a büntetés-végrehajtás országos parancsnokát, illetve az országos parancsnok javaslatára kinevezi, illetve felmenti az országos parancsnok helyetteseit;
- rendszeresíti a bv. szervezetnél alkalmazható kényszerítő eszközöket, fegyverzeti, egyenruházati anyagokat, hír- és biztonsági rendszereket;
- megsemmisíti vagy megváltoztatja az országos parancsnok jogszabálysértő intézkedését;
- jogszabályban meghatározott esetekben felülvizsgálja az országos parancsnok határozatait, kivéve, ha a határozat a bíróság előtt közvetlenül megtámadható;
- gondoskodik a bv. szervezet ellenőrzéséről;
- jóváhagyja az Országos Parancsnokság szervezeti és működési szabályzatát;
- ellátja a jogszabályokban meghatározott egyéb feladatokat.

A büntetés-végrehajtásért felelős miniszter a bv. szervezet részére egyedi utasítást az országos parancsnok útján adhat.

A törvényességi felügyeletet ellátó ügyész

A büntetések és az intézkedések végrehajtása felett az ügyészség - külön törvényben meghatározottak szerint - törvényességi felügyeletet gyakorol.

Kizárólagos ellenőrzési területe a **törvényesség betartatása**, vagyis a hatályos jogszabályok gyakorlati érvényesülésének ellenőrzése a büntetések és az intézkedések végrehajtása során.

⁴⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény,

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról,

1/2016. (IV. 15.) BVOP utasítás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Szervezeti és Működési Szabályzatáról.

Az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként érvényesíti az állam büntetőigényét a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott feltételek szerint; irányítja, felügyeli, illetve elvégzi a vádat előkészítő nyomozási eljárást, képviseli a közvédat a bírósági eljárásban, **felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett.**⁴⁸

Az ügyészség⁴⁹

e) törvényességi felügyeletet lát el a büntetések, a mellékbüntetések, az intézkedések, a személyi szabadságot elvonó és azt korlátozó eljárási kényszerintézkedések, az utógondozás, valamint a bűnügyi, a szabálysértési, a körözési nyilvántartás és a központi elektronikus hozzáférhetetlenné tételi határozatok adatbázisának végrehajtásáról szóló jogszabályi rendelkezések megtartása felett, továbbá közreműködik a büntetés-végrehajtási bíró eljárásában;

Az országos parancsnok

- gondoskodik a bv. szervezet törvényes működéséről;
- előterjesztést, javaslatot tesz a miniszter részére;
- meghatározott tevékenység vagy feladat végrehajtására, illetve a hivatásos állomány tagjaira vonatkozóan — egyedi döntésként — parancsot ad;
- gondoskodik a bv. szervezet költségvetésében foglaltak megtartásáról;
- jogszabályban meghatározottak szerint munkáltatói jogkört gyakorol;
- jóváhagyja a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények szervezeti és működési szabályzatát;
- meghatározza a bv. szervezetnél rendszeresített kényszerítő eszközök, fegyverzeti, egyenruházati, hír- és biztonsági rendszerek, illetve az egyéb technikai eszközök típusát és készletnormáit.

Az országos parancsnok a jogszabályok, a közjogi szervezetszabályozó eszközök és a miniszter törvényben meghatározott jogkörében hozott döntéseinek keretei között vezeti a bv. szervezetet. Az országos parancsnok a bv. szervezet személyi állományának **szolgálati előljárója, illetve felettese.**

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága

Az **Országos Parancsnokság** a jogszabályok, a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter döntései és az országos parancsnok utasításai, valamint egyedi intézkedései alapján

- előkészíti az országos parancsnok utasításait, parancsait és előterjesztéseit;
- felügyeli, ellenőrzi és szakmailag irányítja a bv. szervek szolgálati feladatainak a végrehajtását, így különösen a fogvatartás biztonságával, a fogvatartottak reintegrálásával, foglalkoztatásával, egészségügyi ellátásával, szállításával és nyilvántartásával, valamint a szabadságvesztésből szabadultak utógondozásával, az utógondozás keretében végzett

⁴⁸ Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 1. §.

⁴⁹ Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 2. § e) pontja.

- börtönpártfogolási tevékenységgel, pártfogó felügyelői vélemény elkészítésével, valamint a feltételes szabadság tartamára törvény alapján fennálló vagy elrendelt pártfogó felügyelet végrehajtásával kapcsolatos tevékenységet;
- bv. szervezet költségvetésének keretei között biztosítja a bv. szervek feladatainak ellátásához szükséges feltételeket;
 - a fogvatartottak foglalkoztatását végző gazdasági társaságok (a továbbiakban: gazdasági társaságok) és a fogvatartottak foglalkoztatására létrehozott költségvetési szervek működésével kapcsolatban ellátja a miniszter által meghatározott büntetés-végrehajtási feladatokat;
 - végzi a honvédelemmel, a polgári és katasztrófavédelmi tevékenységgel, a munkavédelemmel, környezetvédelemmel, energetikai tevékenységgel, elektronikus információbiztonsággal és a tűzvédelemmel kapcsolatos központi feladatokat;
 - együttműködik a büntetések és az intézkedések végrehajtásában közreműködő, illetve a végrehajtást segítő állami szervekkel és egyesületekkel, vallási közösségekkel, alapítványokkal és személyekkel, továbbá az érintett nemzetközi szervezetekkel;
 - ellátja a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott egyéb feladatokat.

Az Országos Parancsnokság **középirányító szervként**

- jóváhagyja a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények szervezeti és működési szabályzatát,
- törvény eltérő rendelkezése hiányában gyakorolja a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények gazdasági vezetője tekintetében a kinevezés, felmentés, megbízás vagy megbízás visszavonásának jogkörét,
- közreműködik a fejezetet irányító szervvel a büntetés-végrehajtási intézeteknek és intézményeknek a bevételi és kiadási előirányzatokkal való gazdálkodása rendszeres figyelemmel kísérésében, gondoskodik a bv. szervezet költségvetésében foglaltak megtartásáról,
- jogszabályban meghatározott esetekben gyakorolja a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények döntéseinek előzetes egyetértése vagy utólagos jóváhagyása jogkörét,
- egyedi utasítást adhat feladat elvégzésére vagy mulasztás pótlására a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények részére,
- a büntetés-végrehajtási intézeteket és intézményeket jelentéstételre vagy beszámolóra kötelezheti,
- kezeli a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények kezelésében lévő közérdekű adatokat és közérdekből nyilvános adatokat, valamint az irányítási jogkörök gyakorlásához szükséges, törvényben meghatározott személyes adatokat.

Az Országos Parancsnokság **szervezeti egységei**: a BVOP Hivatal, továbbá a BVOP szolgálatai és főosztályai, önálló osztályai.

Az országos parancsnok helyettesei

Az országos parancsnok közvetlen irányítása mellett irányítják és ellenőrzik az alárendeltségükbe tartozó országos parancsnoksági szervezeti egységeket, a szakterületüket érintő körben szakmai irányítást gyakorolnak a szolgálatok, főosztályok felett, valamint ellenőrzik azok működését. Hatáskörükbe utalt területen ellenőrzik, illetve ellenőriztetik a bv. szervek biztonsági tevékenységét.

Az **országos parancsnok helyettesei** szolgálati előljárói a bv. szervezet hivatásos állományának (az országos parancsnok kivételével), továbbá felettesei a kormánytisztviselői és a közalkalmazotti állományának.

A büntetés-végrehajtási intézetek, intézmények

A büntetés-végrehajtási intézetek a jogszabályok, az országos parancsnoki utasítások, az országos parancsnok parancsai, valamint a szervezeti és működési szabályzatukban foglaltak alapján ellátják a büntetések és intézkedések végrehajtásával járó feladatokat, a fogvatartottak - köztük a kóros elmeállapotúak - gyógykezelését, elmemegefigyelését és kivizsgálását.

Intézetparancsnok, főigazgató főorvos, igazgató

Az intézetet (intézményt) a parancsnok, főigazgató főorvos, igazgató vezeti, aki

- felelős az intézet (intézmény) feladatainak a törvényes végrehajtásáért, annak rendjéért és biztonságáért;
- gyakorolja a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló jogszabályokban meghatározott jogait, ellátja az ebből eredő kötelezettségeit;
- kapcsolatot tart a szervezetekkel, elősegíti tevékenységüket és biztosítja az intézet részéről ehhez szükséges feltételeket;
- felelős az intézet (intézmény) gazdálkodásáért, a költségvetés előkészítéséért és végrehajtásáért, a számviteli rend betartásáért;
- ellátja a hivatásos állománnyal kapcsolatos parancsnoki feladatokat, jogszabályban meghatározottak szerint munkáltatói jogokat gyakorol a személyi állomány tagjai felett;
- képviseli az intézetet (intézményt).

A bv. szerv vezetőjének biztonsággal összefüggő feladatai

- tervezi, igényli és biztosítja a bv. szerv biztonságának fenntartásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, gazdálkodik a rendelkezésre álló erőkkkel és eszközökkel, a működőképesség veszélyeztetése esetén jelentést tesz az országos parancsnoknak,
- részletesen szabályozza a jogszabályokban és a jelen szabályzatban meghatározott biztonsági feladatok végrehajtásának rendjét,
- szolgálatteljesítési helyet létesít, megszüntet,
- ellenőrzi és ellenőrizteti a biztonsági feladatok végrehajtását, és indokolt esetben megteszi a szükséges intézkedéseket, rendszeresen beszámoltatja a biztonsági tevékenység irányításával megbízott vezetőket,

- évenként értékeli a bv. szerv és a bv. gazdasági társaság személyi állománya előtt a bv. szerv biztonsági helyzetét,
- intézkedik a rendkívüli esemény megelőzésére, illetve annak megszakítására és következményeinek felszámolására,
- gondoskodik a bv. szerv személyi állományának biztonsági képzéséről, továbbképzéséről,
- biztosítja az együttműködési megállapodások alapján jelentkező biztonsági feladatok végrehajtását,
- vezeti az éves átfogó biztonsági vizsgálatot, meghatározza a biztonsági szemle, -vizsgálat és -ellenőrzés végrehajtásának rendjét,
- meghatározza a bv. szerv biztonságára fokozott veszélyt jelentő anyagok, szerszámok, eszközök körét, szabályozza azok nyilvántartásának, tárolásának, kiadásának, visszavételének rendjét,
- meghatározza a kulcsok, elektromos vezérlésű ajtókat működtető kártyák kezelésének, az egyenruházati anyagok és a polgári öltözet tárolásának rendjét,
- elkészíti a bv. szerv féléves munka- és ellenőrzési tervét.

Intézetparancsnok-helyettes

- ellátja a bv. szerv vezetője által a hatáskörébe utalt szakterületek vezetőinek közvetlen irányítását, végrehajtja azokat az egyéb feladatokat, amelyekkel a bv. szerv vezetője megbízza,
- a bv. szerv vezetője távollétében vagy annak akadályoztatása esetén teljes hatáskörrel ellátja a bv. szerv biztonsági tevékenységének irányítását,
- a bv. szerv vezetőjének döntése esetén vezeti a befogadási és fogvatartási bizottságot.

Biztonsági osztályvezető

- közvetlen alárendeltségéről a bv. szerv vezetője rendelkezik,
- feladatait távollétében a szervezetszerű helyettese, annak hiányában a bv. szerv vezetője által kijelölt biztonsági tiszt látja el.

A **biztonsági osztályvezető előjárója** a biztonsági osztály állományának, illetve – ha az adott bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett – a körlet-főfelügyelőknek, és körletfelügyelőknek, továbbá a biztonsági feladatok ellátására más osztálytól igénybe vett beosztottaknak, a rendkívüli esemény megelőzésére, megszakítására és a következmények felszámolására igénybe vett állománynak.

A **biztonsági osztályvezető utasításait** az alárendeltségébe tartozók kötelesek végrehajtani, más szakterületen dolgozók részére a biztonsággal összefüggő utasítást közvetlen veszély elhárítása, rendkívüli esemény megszakítása, felszámolása érdekében adhat. Észrevételeiről, tapasztalatairól és intézkedéseiről az érintett osztályvezetőt, valamint a bv. gazdasági társaság munkáltatás-biztonsági vezetőjét tájékoztatja, illetve az előjárójának jelentést tesz.

A biztonsági osztályvezető feladatai

- elkészíti a bv. szerv biztonsági rendszerének leírását, azok mellékleteit, az értesítési terveket,
- az alárendeltségébe tartozók szolgálatának tervezése és szervezése (amennyiben a bv. szerv vezetője másképpen nem rendelkezik), tevékenységük irányítása, ellenőrzése,
- megtervezi és megszervezi a hatáskörébe utalt területeken a feladatok végrehajtását, gazdálkodik a rendelkezésre álló eszközökkel,
- együttműködik a bv. szerv osztályvezetőivel,
- gondoskodik az alárendeltségébe tartozók szakirányú felkészítéséről,
- havonta eligazítja a költségvetési munkáltatásban résztvevő állományt,
- együttműködik a bv. gazdasági társaság munkáltatás-biztonsági vezetőjével, részt vesz a foglalkoztatási felügyelők és művezetők biztonsági szempontú felkészítésében, eligazításában,
- osztályértekezleten félévente értékeli a biztonsági tevékenység végrehajtását, az állomány fegyelmét és meghatározza a következő időszak feladatait,
- a biztonsági tiszteket legalább félévenként beszámoltatja,
- jóváhagyja a biztonsági tisztek havi ellenőrzési tervét,
- jóváhagyja a szállítási tervet,
- intézkedik a biztonságot közvetlenül veszélyeztető körülmény megszüntetésére,
- rendszeresen ellenőrzi a körlet-főfelügyelők, körletfelügyelők tevékenységét,
- a büntetés-végrehajtási osztályvezetővel közösen a körlet-főfelügyelők részére félévenként eligazítást tart,
- a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint az illetékes osztályok bevonásával biztonsági szemlét tart és biztonsági vizsgálatot szervez,
- halaszthatatlan esetekben – ha az előjáró nincs jelen – intézkedik a rendkívüli esemény megelőzésére, megszakítására és következményeinek felszámolására,
- javaslatot tesz, illetve intézkedik a biztonsági osztály által üzemeltetett létesítmények, biztonsági berendezések, kényszerítő- és mozgáskorlátozó-, valamint technikai eszközök karbantartására, javítására, pótlására,
- részt vesz a bfb. munkájában,
- részt vesz az éves átfogó biztonsági vizsgálaton.

A biztonsági osztályvezető ellenőrzi

- a biztonsági tevékenység ellátását,
- a biztonsági tisztek szolgálatellátását,
- a biztonsági létesítmények-, berendezések, kényszerítő- és mozgáskorlátozó-, valamint technikai eszközök állapotát és működését,
- a lőfegyver, a lőszer és a fegyverzeti- és egyéb szakanyagok meglétét, kezelését, tárolását, karbantartását, használhatóságát,
- a házirendben meghatározottak biztonsági szempontú betartását,
- a biztonsági intézkedések végrehajtását, a magánelzárás végrehajtását,
- biztonsági szempontból a fogvatartottak foglalkoztatási helyeit,

- a szolgálati állatokkal kapcsolatos feladatok ellátását,
- a szolgálati okmányok meglétét, vezetését.

Biztonsági osztályvezető-helyettes

A biztonsági osztályvezető-helyettes közvetlenül a biztonsági osztályvezetőnek van alárendelve. A biztonsági osztályvezetői feladatok közül azokat kell végrehajtania, amelyekkel közvetlen előljárója, illetve a bv. szerv vezetője megbízza. Egyéb feladatait a munkaköri leírás tartalmazza.

A biztonsági tisztt

A biztonsági tisztt jogállása (alárendeltsége)

- közvetlenül a biztonsági osztályvezetőnek van alárendelve,
- szolgálatban előljárója:
 - az alárendeltségébe tartozó főfelügyelőknek, felügyelőknek, hivatali munkaidőn kívül a bv. szerv vezetője által meghatározott körben a személyi állománynak,
 - rendkívüli eseménnyel összefüggésben az igénybe vett személyi állománynak, amíg előljárója az intézkedést át nem veszi.
- haladéktalanul intézkedik a biztonságot veszélyeztető körülmény megszüntetésére, arról előljárójának jelentést tesz,
- előljáróinak távollétében a bv. szerv vezetője által meghatározott hatáskörrel és felelősséggel rendelkezik,
- helyettesítésére csak arra alkalmas, a beosztás ellátásához szükséges feltételekkel rendelkező személy jelölhető ki.

A biztonsági tisztt feladatai

- a napi biztonsági feladatot ellátó állomány felkészültségének, alkalmasságának ellenőrzése, a szolgálat befejezésekor a soron következő szolgálat közlése,
- a biztonsági feladatokat ellátó állomány eligazítása, tájékoztatása,
- az előállítási, szállítási és egyéb intézeteken kívüli őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladatra kijelöltek útba indítása, visszaérkezéskor fogadása,
- szükség esetén az alárendeltségébe tartozó személy leváltása,
- indokolt esetben a jogszabályban meghatározott biztonsági intézkedések foganatosítása,
- a fegyverzeti szakanyagokkal kapcsolatban részére meghatározottak elvégzése,
- szükség esetén a napirendtől eltérő időpontban létszámellenőrzés elrendelése,
- a fogvatartottak mozgatásakor – a létszámra is tekintettel – a biztonsági körülmények figyelemmel kísérése, a szükséges intézkedések megtétele,
- gondoskodik a fogvatartott szabadításáról, hivatali időn kívül a befogadásról, visszafogadásról,
- lőfegyverhasználat, illetve sérülést vagy halált okozó kényszerítő eszköz használata esetén intézkedik a helyszín biztosítására, a sérült ellátására és haladéktalanul jelentést tesz az előljárójának,

- a fogvatartott rosszulléte esetén intézkedik az orvosi vizsgálatra, ha szükséges a kórházba szállításra,
- a fogvatartott halála esetén intézkedik a helyszín biztosítására, az orvos, az ügyész és a nyomozó hatóság értesítésére,
- az események jelentési rendjéről szóló szabályozásban meghatározottak teljesítése.

A biztonsági tiszt ellenőrző

- a biztonsági feladatot ellátók tevékenységét,
- a biztonsági létesítmények, berendezések, technikai eszközök, fegyverzeti- és egyéb szakanyagok meglétét, rendeltetésszerű használatát, működését és használhatóságát,
- a fogvatartottak motozását,
- a bv. szervbe történő be- és kiléptetés szabályainak végrehajtását,
- a foglalkoztatási helyek rendjét, a fogvatartottak fegyelmét és a napirend betartását,
- a biztonsági intézkedések és a magánelzárás fenyítés végrehajtását,
- a biztonsági feladatok végrehajtása során a jogszabályi, valamint az alacsonyabb szintű előírások érvényesülését,
- a szolgálati okmányok meglétét, szabályszerű vezetését, a ruházat tárolását.

A biztonsági tiszt feladatkörét – ha **bármilyen okból a szolgálat ellátására alkalmatlanná válik** – a biztonsági főfelügyelő veszi át. Az átvétel idejét (óra, perc pontossággal) és tényét a szolgálati naplóban rögzíteni kell. A biztonsági főfelügyelő az eseményről köteles haladéktalanul jelentést tenni a bv. szerv vezetőjének vagy az őt helyettesítő személynek.

A biztonsági főfelügyelő

A biztonsági főfelügyelő jogállása

- közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek van alárendelve,
- ha a szolgálatban lévő biztonsági tiszt bármilyen okból akadályoztatva van, akkor a biztonsági tisztet megillető hatáskörrel és felelősséggel intézkedik.

A biztonsági főfelügyelő feladatai

- összeköttetés tartása a szolgálatban lévő biztonsági tiszttel, a biztonsági felügyelővel, a körlet(fő)felügyelővel és a foglalkoztatási felügyelővel,
- a fegyverzeti szabályzatban részére meghatározottak végrehajtása,
- folyamatosan figyelemmel kíséri a biztonsági feladatokat végrehajtók tevékenységét,
- a biztonságtechnikai rendszer kezelése, amennyiben azzal külön személyt nem bíztak meg.

A büntetés-végrehajtási osztályvezető

- ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett, felelős a fogvatartotti elhelyezési körletek biztonságának folyamatos fenntartásáért,
- közvetlen alárendeltségéről a bv. szerv vezetője rendelkezik,

- a körlet-főfelügyelők, körletfelügyelők irányítását és ellenőrzését (amennyiben alárendeltségébe tartoznak) arra alkalmas hivatásos állományú beosztottján keresztül is gyakorolhatja.

A büntetés-végrehajtási osztályvezető **feladata** a hatáskörébe utalt területen

- az alárendeltségébe tartozók szolgálatának tervezése és szervezése, tevékenységük irányítása, ellenőrzése,
- a biztonsági osztályvezetővel együttműködve a körlet-főfelügyelők, körletfelügyelők szolgálati utasításainak elkészítése,
- a biztonsági létesítmények, technikai eszközök, biztonsági berendezések és egyéb eszközök meglétének, rendeltetésszerű használatának és használhatóságának rendszeres ellenőrzése,
- a fogvatartottak jogszabályban meghatározott elhelyezésének és elkülönítésének megszervezése,
- a biztonsági intézkedések foganatosítása,
- a körlet-főfelügyelők, körletfelügyelők szakirányú felkészítése,
- * a büntetés-végrehajtási osztály beosztottai előtt a körlet biztonsági helyzetének, a körleten folyó tevékenységnek szükség szerinti, de legalább félévenkénti értékelése és a következő időszak feladatainak meghatározása,
- * a körlet-főfelügyelők, körletfelügyelők tevékenységének rendszeres ellenőrzése,
- * a biztonsági osztályvezetővel közösen a körlet-főfelügyelők félévenkénti eligazítása,
- * részvétel a biztonsági szemlén és az éves átfogó biztonsági vizsgálaton,
- intézkedni a rendkívüli esemény megelőzésére, halasztást nem tűrő esetben annak megszakítására, felszámolására, valamint jelentéstétel az intézkedéséről és annak eredményéről a bv. szerv vezetőjének,
- a bv. szerv vezetőjének döntése esetén vezeti a bfb.-t.

A *-gal jelölt feladatok végrehajtását másra nem ruházhatja át.

A büntetés-végrehajtási osztályvezető a hatáskörébe utalt területen **ellenőrzi**

- a körlet biztonságával összefüggő rendelkezések betartását,
- a körleten elhelyezett biztonsági berendezések, technikai- és kényszerítő eszközök, anyagok meglétét, rendeltetésszerű használatát, műszaki állapotát, működését, használhatóságát,
- a fogvatartottak közvetlen anyagi ellátását, a házirend végrehajtását,
- a biztonsági intézkedések és a magánelzárás végrehajtását,
- a fogvatartottak elhelyezését, kezelését, hangulatát, a kiemelt figyelmet érdemlő fogvatartottakra vonatkozó szabályok érvényesülését,
- a fogvatartottak mozgatásának, kísérésének biztonságát,
- a szolgálati okmányok szabályszerű vezetését.

A körlet-főfelügyelő

A körlet-főfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatai

- a körletfelügyelők napi szolgálati feladatainak irányítása,
- a körletre vonatkozó biztonsági rendelkezések, a házirendben előírtak érvényesítése,
- a napirendi feladatok szervezése,
- közreműködés a fogvatartottak eligazításában,
- a hatáskörébe tartozó biztonsági intézkedések szervezése, irányítása, a végrehajtásban való közreműködés,
- a létszámellenőrzés, az ébresztő és a takarodó végrehajtásának irányítása,
- a fogvatartott kiadása és visszavétele a körletről és annak dokumentálása,
- eltérő rendelkezés hiányában a fogvatartott részére érkező vagy az általa küldött csomag átvétele, a csomag tartalmának ellenőrzése, ellenőriztetése,
- a fogvatartottak telefonálására – különös tekintettel a fogvatartotti mobiltelefonokra – vonatkozó szabályok betartatása, ellenőrzése,
- közreműködés biztonsági vizsgálat, biztonsági szemle megtartásában,
- részvétel az előállítás, szállítás előkészítésében,
- a biztonsági- és fegyelmi elkülönítés, valamint a magánelzárás végrehajtásának irányítása és dokumentálása,
- a rendszeresített okmányok és nyilvántartások vezetése.

A körlet-főfelügyelő ellenőrzi

- a körletfelügyelői feladatot ellátó állomány tevékenységét,
- a biztonsági előírások, a házirend betartását,
- a napirendi feladatok végrehajtását,
- a fogvatartottak differenciált elhelyezésének végrehajtását,
- a fogvatartotti körleten végrehajtott biztonsági intézkedések érvényesülését,
- a biztonsági- és fegyelmi elkülönítés, illetve a magánelzárás végrehajtására vonatkozó szabályok betartását.

Gazdálkodó szerv vezetője

A hatáskörébe tartozó területen a biztonsági tevékenységgel kapcsolatban általános irányítási és ellenőrzési jogkört gyakorol.

- ** a bv. szerv biztonsági rendszerének megfelelően irányítja a bv. gazdasági társaságnál a foglalkoztatást, továbbá az őrzés, felügyelet, vagy ellenőrzés végrehajtását,
- * a bv. szerv vezetőjével egyeztetett módon és rendszerességgel értékeli a bv. gazdasági társaság biztonsági tevékenységét, az alapján, indokolt esetben – a lehetőségek figyelembe vételével – hozzájárul a tárgyi feltételek javításához,

- * rendszeresen beszámoltatja a munkáltatás-biztonsági vezetőt és a biztonsági tevékenység közvetlen irányításával megbízott munkáltatási egységek vezetőit,
- ** ellenőrzi a biztonsággal összefüggő feladatok végrehajtását, intézkedik a rendkívüli esemény megelőzésére, halasztást nem tűrő esetben annak megszakítására, felszámolására, intézkedéséről és annak eredményéről haladéktalanul tájékoztatja a bv. szerv vezetőjét,
- * a bv. gazdasági társaság területén részt vesz az éves átfogó biztonsági vizsgálaton,
- * új munkahely létesítése és a foglalkoztatás jellegének megváltoztatása előtt a biztonsági feladatokat egyeztetni a bv. szerv vezetőjével.

A *-gal jelölt feladatok végrehajtását a bv. gazdasági társaság vezetője másra nem ruházhatja át. A bv. gazdasági társaság vezetője a biztonsági tevékenységgel kapcsolatos **-gal jelölt feladatait a munkáltatás-biztonsági vezető útján is gyakorolhatja.

Munkáltatás-biztonsági vezető

- közvetlenül a bv. gazdasági társaság vezetőjének van alárendelve,
- ellátja azokat a biztonsági feladatokat, amelyeket a bv. gazdasági társaság vezetője – a bv. szerv vezetőjével egyeztetve – a hatáskörébe utal.

A munkáltatás-biztonsági vezető feladatai

- az alárendeltségébe tartozó foglalkoztatási- és biztonsági felügyelők szolgálatának megszervezése,
- elkészíti a bv. gazdasági társaság vonatkozásában a munkáltatás biztonságával kapcsolatos intézkedéseket,
- a hatáskörébe utalt területen a munkáltatás biztonságával kapcsolatos rendelkezések érvényesítése,
- ha olyan körülményt észlel, amelynek megváltoztatása, megszüntetése azonnali intézkedést igényel, a biztonsági tevékenységet ellátó személy(ek)nek közvetlenül utasítást adhat, valamint azt jelenti a bv. gazdasági társaság vezetőjének, továbbá a tett intézkedéséről haladéktalanul tájékoztatja a biztonsági osztályvezetőt és a szolgálatban lévő biztonsági tisztet,
- részt vesz a bfb. munkájában,
- elkészíti a bv. gazdasági társaság biztonsági feladatot ellátó személyi állománya őrutasításának, szolgálati utasításának, illetve a munkaköri leírás biztonsági mellékletének tervezetét,
- a biztonsági tevékenységet ellátók felkészítése szükség szerint, de legalább havonta,
- intézkedés az üzemképtelenné vált biztonsági berendezések, technikai eszközök megjavítására, pótlására, javaslattevés a technikai rendszer fejlesztésére,
- a napi biztonsági feladatok végrehajtásának ellenőrzése,
- a hatáskörébe tartozó területen a biztonsági szemle vezetése és végrehajtásának okmányolása, a biztonsági osztályvezetővel együttműködve biztonsági vizsgálat szervezése,

- a munkaterületeken jelentkező biztonsági feladatok ellátása érdekében együttműködik a bv. szerv és a gazdasági társaság szakterületi vezetőivel.

A munkáltatás-biztonsági vezető ellenőrzi a bv. gazdasági társaság általi munkáltatást érintően

- a munkahelyek biztonságát, az őrzési, a felügyeleti és az ellenőrzési feladatok végrehajtását,
- a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, a műszaki anyagok meglétét, állapotát, azok rendeltetésszerű használatát, karbantartását,
- a napi biztonsági- és a létszámenellenőrzés végrehajtását,
- a fogvatartottak motozását,
- a munkahelyek biztonsági okmányainak vezetését,
- a veszélyes eszközök, anyagok kezelését, a kiadás-visszavétel dokumentálását.

Foglalkoztatási biztonsági felelős

A biztonsági tevékenység irányításával megbízott elöljáró a területre beosztott foglalkoztatási felügyelők közül minden esetben foglalkoztatási biztonsági felelőst jelöl ki. A foglalkoztatási biztonsági felelős a munkáltatás közbeni biztonsági tevékenység ellátása során **elöljárója az adott munkahelyre beosztott személyi állománynak**. Foglalkoztatási biztonsági felelősi feladatok ellátására elsősorban hivatásos állományú tagot kell kijelölni. **Közalkalmazott és munkaviszonyban álló munkavállaló csak abban az esetben láthat el ilyen feladatot, ha az adott munkahelyen hivatásos állományú tag nem teljesít szolgálatot.**

Megjegyzés:

Lényeges eltérés mutatkozhat az országos és regionális végrehajtó intézetek, valamint a megyei bv. intézetek személyi állománytáblája között. Ezért a fentebb felsorolt irányító, ellenőrző elöljárók meghatározásánál ezeket az eltéréseket figyelembe kell venni.

4. A szakmai ellenőrzés⁵⁰

4.1. A szakmai ellenőrzés célja

Az **ellenőrzés célja**, hogy elősegítse a büntetés-végrehajtási szervezet jogszabályokban, közjogi szervezetszabályozó eszközökben és egyéb belső szabályozókban meghatározottak szerinti működését.

4.2. A szakmai ellenőrzés feladata

Az **ellenőrzés feladata**, hogy értékelést adjon a tevékenység szabályosságáról és hatékonyságáról, vizsgálja a meghatározások teljesíthetőségét, erősítse meg az előírásoknak megfelelő gyakorlatot, tárja fel a végrehajtás hiányosságait, szabálytalanságait,

⁵⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 3/2018.(VI.4.) BVOP utasítása a büntetés-végrehajtási szervezet szakmai ellenőrzéséről (Hatályba lépés: 2018.07.01.)

szakszerűtlenségeit, célszerűségeit, a végrehajtást akadályozó tényezőket, javaslatot tegyen a hiányosságok felszámolására, a szakmai tevékenység fejlesztésére, indokolt esetben a jogszabály vagy belső szabályozás megalkotására, módosítására az ellenőrzés céljának megvalósítása érdekében.

4.3. A szakmai ellenőrzés alapelvei

Törvényesség, szakszerűség: bármely típusú, szintű vagy módszerű ellenőrzés kizárólag a vonatkozó jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök vagy más belső szabályozók figyelembevételével, azok magas színvonalú ismeretének birtokában végezhető. Az ellenőrzést végrehajtó – jóhiszemű eljárás keretében – az eredmények és szabálytalanságok tényszerű megállapításával, az egyéni érdekek és hibák, a feladatvégrehajtást akadályozó tényezők teljes körű feltárásával, elemzésével és megszüntetésükre irányuló javaslattevéllel teljesíti az ellenőrzés célját.

Teljesség: az ellenőrzési rendszert úgy kell felépíteni, hogy az átfogja a bv. szervezet, valamint egy-egy bv. szerv teljes tevékenységét és biztosítsa az ellenőrzés folyamatosságát. Az ellenőrzési szempontokra vonatkozóan az ellenőrzést végrehajtó teljeskörűen köteles vizsgáldni, az általa megállapított tényekkel szemben elvárás, hogy azok legyenek pontosak, a lényeges megállapítások – az írásban történő rögzítés mellett – hitelt érdemlően, utólag is bizonyíthatóak legyenek.

Objektivitás: az ellenőrzés a valós tények megállapítására és az ezekből levonható objektív összefüggések, továbbá a következtetések levonására irányul. Az ellenőrzést végrehajtó nem utasítható abban a vonatkozásban, hogy az ellenőrzés során milyen tényeket, hiányosságokat állapítson meg.

Hitelesség: az ellenőrzés tényét, módját, megállapításait és más lényeges elemeit minden esetben megfelelő alaki követelmények szerint, tárgyilagosan, a vonatkozó előírásokkal összevetve, a valóságnak megfelelően kell dokumentálni.

Együttműködés: valamennyi ellenőrzés során – az ellenőrzés céljának elérése érdekében – a szervezeti egységek és személyek kölcsönösen együttműködnek egymással, arra is tekintettel, hogy a részben, vagy teljesen ugyanazon tárgyú ellenőrzéseket elkerüljék. Az ellenőrzést olyan módon kell végrehajtani, hogy az ne akadályozza az ellenőrzött személyt a halaszthatatlan szolgálati feladatok teljesítésében, ne zavarja a bv. szerv (szervezeti egység) működését, a folyamatban lévő feladatvégrehajtást, intézkedést. Az ellenőrzés során az ellenőrzést végrehajtó és az ellenőrzött jogait, kötelezettségeit úgy kell érvényesíteni, teljesíteni, hogy az ne sértse az emberi méltóságot, a szolgálati tekintélyt.

Célszerűség, tervszerűség: az ellenőrzés a szakmai érdekeket szolgálja. Az ellenőrzések összhangban állnak a különböző időszaki ellenőrzési tervekkel, munkatervekkel és a vezető által meghatározott szakmai prioritásokkal, a korábbi ellenőrzések tapasztalataival, továbbá a tervezés és végrehajtás során figyelemmel kell lenni a bv. szerv aktuálisan negatív tendencia jellemezte tevékenységeire is. Az ellenőrzések a bv. szervben bekövetkezett súlyos rendkívüli eseményeket kiváltó körülményekre, valamint a bv. szerv biztonságára, a fogva tartás rendjének fenntartására veszélyt jelentő viszonyok bekövetkezése esetén szükségesnek megítélt feladatok végrehajtására is ki kell, hogy terjedjenek. Az ellenőrzést úgy kell megtervezni és végrehajtani, hogy az csak a feltétlenül szükséges időt vegye igénybe, a végrehajtás az ellenőrzés tárgyának megfelelő, legcélszerűbb módszerek alkalmazásával történjen.

Segítő jelleg: az ellenőrzésről készült jelentésnek az ellenőrzött bv. szerv (szervezeti egység) által folytatott jó és szabálytalan gyakorlatot, az észrevételek, megállapítások alapján tett javaslatokat egyaránt tartalmaznia kell, az ellenőrzés célja nem lehet a feltétlen hibakeresés.

4.4. A szakmai ellenőrzés rendszere, követelményei

A bv. szervezet szakmai ellenőrzési rendszere magában foglalja:

- a függetlenített ellenőrzéseket,
- a szakirányítói ellenőrzéseket,
- a vezetői ellenőrzéseket,
- a munkafolyamatba épített ellenőrzéseket.

- *A függetlenített ellenőrzések*

A Szolgálat függetlenített ellenőrzés keretében – az országos parancsnok külön utasítására – valamennyi bv. szervre, valamint a BVOP szervezeti egységeire vonatkozóan végez szakmai ellenőrzéseket.

A bv. intézet parancsnokának közvetlen utasítása szerinti szakmai-ellenőrzési feladatokat ellátó személy a bv. intézet valamennyi szervezeti egységére irányulóan végezhet ellenőrzéseket. A bv. intézet személyi állományába tartozó, függetlenített ellenőrzéseket végrehajtó(k)ról a bv. intézet személyi állományát tájékoztatni kell.

- *Szakirányítói ellenőrzések*

A szakirányítói ellenőrzés során a szakirányító szervezeti egységek – az országos parancsnok és helyettesei iránymutatása szerint – a szakmai munka színvonalának emelését, a végrehajtás országos egységesítését célzó ellenőrzésekben vesznek részt, valamint iránymutatást nyújtanak a bv. szervben bekövetkezett rendkívüli események kiváltó okainak, felelőseinek megállapítását célzó, a bv. szerv vezetője által lefolytatott vizsgálatokban.

- *Vezetői ellenőrzések*

A vezető – a munkafolyamatba épített ellenőrzései mellett – a vezetése, irányítása alatt álló bv. szervre, szervezeti egységre, szolgálati helyekre, szolgálatot teljesítő (munkát végző) beosztottakra irányulóan vezetői ellenőrzéseket végez. A vezető havonta hivatali munkaidőn kívüli, éjszakai, továbbá hétvégi és ünnepnap ellenőrzést is köteles végrehajtani.

- *Munkafolyamatba épített ellenőrzések*

A munkafolyamatba épített ellenőrzések során a vezetők és más, a bv. szerv személyi állományába tartozó, ellenőrzésre kötelezett beosztottak a szolgálatellátás (munkavégzés) jogszabályi és belső szabályozásoknak való megfelelése, a szabálytalanságok azonnali feltárása, megszüntetése érdekében – kifejezetten a munkaköri leírásukban, ór- vagy szolgálati utasításban meghatározott tevékenységekre, személyi állományi körre irányulóan – folyamatos ellenőrzést végeznek. A munkafolyamatba épített ellenőrzéseket végrehajtó, nem vezető beosztású személyi állományi tagok körét – a jogszabályi és belső szabályozásokban

meghatározott ellenőrzési kötelezettségek figyelembevételével – a bv. szerv vezetője határozza meg.

4.5. A szakmai ellenőrzés módszerei

- a szolgálatellátás (munkavégzés), a szolgálati állatok, a tárgyi körülmények helyszíni megfigyelése,
- személyes meghallgatás,
- beszámoltatás,
- iratok, okmányok, nyilvántartások, belső szabályozók, szerződések, együttműködési megállapodások tanulmányozása, szükség szerint az ellenőrzés helyére történő bekérése,
- egyéb adat- és információkérés,
- anyagok, eszközök, egyenruházati termékek meglétének ellenőrzése (ruházati szemle, rovincsolás),
- a jelentési és adatszolgáltatási rendszer vagy külön utasítás alapján a bv. szerv által írásban megküldött adatok, jelentések és emlékeztetők, továbbá az előzőleg lefolytatott ellenőrzésekről szóló jelentések elemzése,
- statisztikai adatok értékelése,
- elektronikus úton történő ellenőrzés,
- a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjai esetében a technikai ellenőrzés szabályairól szóló 23/2015. (VI. 15.) BM rendeletben és a szolgálat alatt birtokban tartható tárgyak, eszközök körének korlátozásáról és a technikai ellenőrzés szabályairól szóló szakutasításban meghatározott technikai ellenőrzés során keletkezett adatok felhasználásával történő valós idejű vagy utólagos – mentett adatok elemzésén alapuló – ellenőrzés,
- szolgálatképes állapot ellenőrzése a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatképes állapota megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából elvégezhető vizsgálatok köréről és a vizsgálat végrehajtásának szabályairól szóló 22/2015. (VI. 15.) BM rendeletben és a szolgálatképes állapot megállapításának általános rendjéről szóló szakutasításban meghatározottak figyelembevételével (alkohol, kábítószer vagy pszichotróp anyag hatása alatt álló személyek kiszűrése),
- a személyi állomány tagjainak szolgálat alatti tartózkodási helyei és az ott található berendezési tárgyak átvizsgálása,
- az ellenőrzés céljának és tárgyának megfelelő egyéb módszer.

Az ellenőrzés során alkalmazott módszereket az ellenőrzést végrehajtó – az ellenőrzés elrendelőjének és vezetőjének egyetértésével – a célnak és a feladatoknak megfelelően, a tapasztalatok hasznosíthatóságára is figyelemmel választja meg.

4.6. A szakmai ellenőrzés típusai

- átfogó-,
- téma-,
- cél-,

- mobil-, és
- utóellenőrzés.

Átfogó ellenőrzést a BVOP ellenőrzési programjában kijelölt szervezeti egységei végeznek, mobilellenőrzést kizárólag a Szolgálat végez. Téma-, cél- és utóellenőrzést a Szolgálat és a szakirányító szervezeti egységek, valamint a bv. szerv vezetői és ellenőrzésre kötelezett beosztottai egyaránt végezhetnek.

Átfogó ellenőrzés a bv. szerv egészére irányuló ellenőrzési forma, amelynek keretében a szakmai feladatok és azok végrehajtására irányuló vizsgálatára és értékelésére kerül sor annak érdekében, hogy a működés és a tendencia komplex módon megítélhető legyen.

Az átfogó ellenőrzéseket az éves szakmai ellenőrzési tervben kell rögzíteni oly módon, hogy valamennyi bv. szerv ellenőrzésére **öt éven belül** sor kerüljön. Az átfogó ellenőrzést a BVOP szervezeti egységei az ellenőrzési program és az átfogó ellenőrzés szempontjainak megfelelően, önállóan hajtják végre.

Témaellenőrzés: azonos tartalmú szakmai feladat vizsgálatára irányuló, általánosítható következtetések levonását és ennek megfelelő intézkedések megtételét célzó ellenőrzés, amely a BVOP szervezeti egységei által végrehajtott ellenőrzés esetében legalább öt bv. szerv kijelölésével hajtható végre.

Céllenőrzés célirányos, egyedi témájú vizsgálat vagy egy adott szolgálati feladat végrehajtásának ellenőrzése egy bv. szerv (szervezeti egység) vagy bv. szerv állományába tartozó személy vonatkozásában.

Mobil ellenőrzés olyan speciális, a Szolgálat által, előzetes bejelentés nélkül végrehajtott céllenőrzés, amely eseti jelleggel, szűrőpróbaszerűen vizsgálja a jogszabályokban, valamint belső szabályozókban meghatározott előírások érvényesülését, a szakmai szabályok szerinti feladatvégrehajtást.

Utóellenőrzés valamely korábban végrehajtott ellenőrzés megállapításai és javaslatai alapján a feltárt hibák és hiányosságok megszüntetésére tett intézkedések teljesítésének és azok hatásainak vizsgálata.

A rendkívüli események vizsgálatára vonatkozó szabályok

Rendkívüli esemény vizsgálata: az országos parancsnok által elrendelt helyszíni céllenőrzés, amely a rendkívüli esemény bekövetkezésének szakmai okait és körülményeit hivatott feltárni, valamint a következtetések levonására, a személyes felelősség megállapítására irányul.

A bv. intézetben, valamint a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdálkodó szervezetnél bekövetkezett rendkívüli esemény **azonnali vizsgálatát a bv. intézet vezetője köteles végrehajtani.** A bv. szerv vezetőjének felelősségi körébe tartozó helyszíni vizsgálatban – az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese utasításának megfelelően – a szakirányító szervezeti egységek személyi állományába tartozó **kettő fő személyi állományi tag** részt vehet, javaslataikkal, észrevételeikkel – a vezető ügyeleti szolgálatot teljesítő irányítása mellett – a kivizsgálás eredményességét elősegíthetik.

Az országos parancsnok külön utasítására a bv. szervben bekövetkezett rendkívüli eseményt célellenőrzés keretében a Szolgálat ellenőreiből álló bizottság önállóan vizsgálja ki.

A rendkívüli esemény vizsgálatnak különösen az alábbi szempontokra kell kiterjednie:

- **a rendkívüli esemény tényszerű vizsgálata**
 - a rendkívüli esemény elkövetésében résztvevő és az azt elszenvedő (sértett) személy(ek)re vonatkozó előzményi adatok megállapítása,
 - a bekövetkezett esemény leírása,
 - az érintett személyi állomány jelentéseinek tartalmi elemzése, továbbá az eseményben érintett fogvatartottak jegyzőkönyvi meghallgatása,
 - dokumentációk, biztonságtechnikai adatok, kamerafelvételek ellenőrzése;
- **a személyi állomány felelősségének vizsgálata**
 - a rendkívüli eseményt megelőzően végrehajtott feladatok jogszerűsége, szakszerűsége,
 - a rendkívüli esemény megakadályozása érdekében tett intézkedések hatékonysága,
 - a rendkívüli esemény észlelését követő intézkedések gyorsasága, szakszerűsége;
- **a vezetői felelősség vizsgálata**
 - a kialakított ellenőrzési rendszer hatékonysága,
 - a szabályozások, munkaköri leírások, ór- és szolgálati utasítások megléte, tartalma, alkalmazhatósága, különös tekintettel, a bv. szerv biztonságára, a fogva tartás rendjére veszélyt jelentő fogvatartottak kezelésére, a vezetők rendkívüli esemény-megelőző feladatokban végrehajtott tevékenységének színvonala, a preventív intézkedések gyakorisága, hibafeltárás esetén a tett intézkedések,
 - a vezető, valamint ellenőrzési jogkörrel rendelkező személyek ellenőrzéseinek végrehajtása, dokumentáltsága,
 - az információk kezelése, továbbítása, a végrehajtói állomány eligazítása,
 - a bv. szervben bekövetkezett hasonló események gyakorisága, okai,
 - a korábbi eseményeket követően tett intézkedések célszerűsége, hatékonysága.

A rendkívüli eseményre irányuló vizsgálat megállapításairól az országos parancsnok részére a vizsgálat kezdési időpontjától számított 24 órán belül kell írásos jelentést készíteni.

4.7. Értelmező rendelkezések

ellenőr: az ellenőrzések bármely típusát **ellenőrzési program**, vagy az arra jogosult vezető szóbeli utasítása alapján végző, **nyílt parancsal** rendelkező BVOP állományába tartozó vagy – a szolgálati érdekre tekintettel – az országos parancsnok által kijelölt, az előbbieken meghatározott okmányokkal rendelkező, bv. szerv állományába tartozó személy;

elektronikus úton történő ellenőrzés: speciális ellenőrzési forma, amelynek keretében – az információtechnológia alkalmazásával – számítógépes ügyviteli programból, informatikai adatbázisból vagy a büntetés-végrehajtási tevékenységet támogató informatikai alkalmazásból történő adatgyűjtés;

ellenőrzés: ténymegállapító, összehasonlító, értékelő és javaslattevő tevékenység, amely a vizsgált szakterület és tevékenység helyzetének tényszerű feltárására, a működési gyakorlat hiteles megismerésére, mindezek jogszabályokhoz és belső szabályozókhoz való viszonyítására, majd – a megállapítások rendszerezése, összegzése alapján – vezetői döntésekhez szükséges javaslatok megfogalmazására irányul;

ellenőrzési program: az ellenőrizendő bv. szerv megnevezését, az ellenőrzés típusát és – az átfogó ellenőrzés kivételével – az ellenőrzés szempontjait tartalmazó, a készítő nevével és a jóváhagyásra jogosult aláírásával ellátott, ellenőr általi ellenőrzés végrehajtására feljogosító dokumentumok egyik típusa;

ellenőrzési terv: olyan dokumentum, amelyben a bv. szerv vezető beosztású személyi állományi tagjai, továbbá a feladatkör ellátása során ellenőrzésre kötelezettek meghatározott időszakra ütemezve tervezik meg a vonatkozó jogszabályokban és belső szabályozókban előírt, valamint egyéb ellenőrzési kötelezettségeik végrehajtását;

éjszakai ellenőrzés: a hét munkanapjain megkezdett, 22 és másnap 05 óra közötti időpontban végrehajtott ellenőrzés;

függetlenített ellenőrzés: az országos parancsnok közvetlen alárendeltségében működő, kifejezetten szakmai-ellenőrzési feladatok ellátását szolgáló szervezeti egység, valamint a bv. intézet parancsnokának közvetlen utasítására szakmai-ellenőrzési feladatokat végrehajtó beosztott által lefolytatott ellenőrzés;

hétvégi ellenőrzés: a szabad- és munkaszüneti napon végrehajtott ellenőrzés;

hivatali munkaidőn kívüli ellenőrzés: a hét munkanapjain, a bv. szervben alkalmazott hivatali munkarendtől eltérő időpontban végrehajtott ellenőrzés;

nyílt parancs: az ellenőr részére kiállított, nyomdai készítésű okmány, amely az abban meghatározott bv. szervnél a jelen utasításban meghatározott jogok gyakorolására jogosít;

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a biztonsági tevékenység irányításának fogalma?
- Sorolja fel az irányítás szintjeit!
- Sorolja fel az általános hatáskörrel rendelkező eljárásokat intézeti szinten!
- Mi a biztonsági tevékenység ellenőrzésének fogalma?
- Sorolja fel az ellenőrzés szintjeit!
- Sorolja fel az általános ellenőrzési jogkörrel rendelkező eljárásokat az intézeti szinten!
- Sorolja fel a saját hatáskörbe utalt területen ellenőrzési jogkörrel rendelkező eljárásokat az intézeti szinten!
- Ismertesse a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter feladatait!
- Ismertesse a törvényességi felügyeletet ellátó ügyész jogállását!
- Sorolja fel az országos parancsnok feladatait!
- Ismertesse a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának feladatait!
- Ismertesse az országos parancsnok helyetteseinek jogállását!

- Ismertesse a biztonsági tevékenysége irányító és ellenőrző Szolgálatok, Főosztályok jogállását!
- Ismertesse az intézetparancsnok, főigazgató főorvos, igazgató illetve helyetteseik feladatait!
- Mi a biztonsági osztályvezető jogállása?
- Sorolja fel a biztonsági osztályvezető feladatait!
- Mit kell a biztonsági osztályvezetőnek ellenőrizni?
- Mi a biztonsági tiszt jogállása?
- Sorolja fel a biztonsági tiszt feladatait!
- Ismertesse a szolgálatban lévő biztonsági tiszt ellenőrzési kötelezettségeit!
- Mi a biztonsági főfelügyelő jogállása?
- Sorolja fel a biztonsági főfelügyelő feladatait!
- Mi a büntetés-végrehajtási osztályvezető jogállása?
- Sorolja fel a bv. osztályvezető feladatait!
- Sorolja fel a bv. osztályvezető ellenőrzési kötelezettségeit!
- Ismertesse a körlet-főfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatait!
- Sorolja fel a körlet-főfelügyelő ellenőrzési kötelezettségét!
- Ismertesse a gazdasági vezető feladatait!
- Mi a munkáltatás-biztonsági vezető jogállása?
- Sorolja fel munkáltatás-biztonsági vezető feladatait!
- Ismertesse a munkáltatást érintően a munkáltatás-biztonsági vezető ellenőrzési kötelezettségét!
- Mi a szakmai ellenőrzés célja?
- Mi a szakmai ellenőrzés feladata?
- Ismertesse a szakmai ellenőrzés alapelveit!
- Ismertesse a szakmai ellenőrzés rendszerét, követelményeit!
- Sorolja fel a szakmai ellenőrzés módszereit!
- Ismertesse a szakmai ellenőrzés típusait!
- Ismertesse a rendkívüli események vizsgálatára vonatkozó szabályokat!

V. FEJEZET

BIZTONSÁGI OSZTÁLY KÜLSŐ ŐRZÉS, OBJEKTUMVÉDELEM A BV. SZERV TERÜLETÉRE TÖRTÉNŐ BE- ÉS KILÉPÉS SZABÁLYAI

1. A biztonsági osztály

1.1. A biztonsági osztály szervezeti felépítése

- biztonsági osztályvezető,
- biztonsági osztályvezető helyettes,
- szolgálatban lévő biztonsági tiszt,
- szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő,
- szolgálatban lévő biztonsági felügyelők.

A szervezeti és működési szabályzat alapján meghatározott bv. intézetekben, ahol a belső felügyelet is a biztonsági osztály irányítása alá tartozik:

- körlet főfelügyelők,
- körletfelügyelők.

1.2. A biztonsági tevékenység területei és azok feladatkör szerinti szolgálati tagozódása

Külső őrzés

- személybejárat biztonsági felügyelő
- gépjármű-bejárat biztonsági felügyelő
- felállított őr
- járőr

Feladata:

- az intézet épületeinek, építményeinek, határának, bástyafalának, kerítésének, a nyomsáv őrzése, védelme,
- illetéktelen személyek bejutásának, engedély nélküli kijutásának megakadályozása,
- anyagi javak, termények engedély nélküli kivitelének megakadályozása,
- tiltott tárgyak, szökésre, támadásra alkalmas eszközök, veszélyes anyagok bejutásának megakadályozása.

Belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés

- körlet-főfelügyelő
- körletfelügyelő
- elektromos zárat kezelő felügyelő

- belső kaput kezelő felügyelő

Feladata:

- a bv. intézet házirendjében meghatározott napirend feladatainak maradéktalan végrehajtása, és az abban való közreműködés,
- a fogvatartottak viselkedési szabályaiban meghatározottak megkövetelése, betartása, betartatása, ellenszegülés esetén a helyes magatartás kikényszerítése,
- a rendkívüli- és egyéb események előidézésének megakadályozása, megelőzése,
- a bekövetkezett rendkívüli esemény megszakítása és a rendkívüli esemény felszámolása
- a bv. szerv zavartalan működéséhez szükséges belső rend biztosítása,
- biztosítani a belső élet irányítását, a reintegrációs, kezelési feladatok teljesítését,
- meg kell akadályozni a fogvatartottak engedély nélküli mozgását, a tiltott kapcsolatok felvételét.

Szállítás, előállítás és egyéb kísérés közbeni őrzés

- szállítmányvezető
- előállítás vezető biztonsági felügyelő – előállító csoportparancsnok
- szállító biztonsági felügyelő
- előállító biztonsági felügyelő
- gépjárművezető

Feladata:

- a tevékenysége időtartama alatt a fogvatartottak őrzése,
- esemény bekövetkezésének megakadályozása, a bekövetkezett esemény megszakítása.

Munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet, ellenőrzés

- foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető
- foglalkoztatási biztonsági felelős
- foglalkoztatási felügyelő
- termelésirányító, műszakvezető

Feladata:

- a munkáltatás alatt a fogvatartottak őrzése, felügyelete, ellenőrzése,
- a munkáltatás alatt a bv. szabályainak, a munka-, tűz- és balesetvédelmi előírásoknak a betartatása,
- a veszélyes szerszámok, anyagok szabályos kezelése.

Egyéb biztonsági tevékenység közbeni őrzés, felügyelet, ellenőrzés

- szabad levegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő
- szabad levegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő
- látogatást biztosító biztonsági felügyelő
- külkórházi őrzést ellátó biztonsági felügyelő

Feladata:

- az őrutasításban és a szolgálati utasításban meghatározott feladatok maradéktalan végrehajtása.

2. A büntetés - végrehajtási objektumok őrzése, védelme⁵¹

A fogvatartottakkal kapcsolatos feladatok végrehajtásához szüksége van a bv. szervezetének olyan objektumokra, ahol a társadalomtól való elszigetelést a jogszabályokban meghatározott módon végre tudja hajtani. Ezek az objektumok a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények, valamint a gazdálkodó szervezetek.

A bv. objektum fogalma

A bv. objektum magába foglalja a bv. szerv személyi állományának, fegyverzeti szakanyagának és egyéb anyagi javainak elhelyezésére, a rendeltetésszerű működés biztosítására, valamint a fogvatartottak elhelyezésére, ellátására, foglalkoztatására szolgáló épületeket, létesítményeket és a hozzátartozó területeket.⁵²

Mezőgazdasági bv. intézetek esetében a rendeltetésszerű működéshez elengedhetetlenül szükséges létesítmények és a hozzátartozó területek is védendő objektumnak minősülnek.

2.1. Objektumvédelem fogalma

Objektumvédelemnek a fegyveres rendvédelmi szervek olyan fegyveres biztosítási tevékenységét nevezzük, amellyel védik az őrzésükre és védelmükre bízott objektumokat a támadó, illetve a biztonságot egyéb módon sértő vagy veszélyeztető tevékenységek ellen.

2.2. Objektumvédelem célja

Biztosítsa a meghatározott objektum sérthetlenségét, felderítse a kívülről támadók, illetve a szökést megkísérlők szándékát, megakadályozza személyek vagy csoportok erőszakos behatolását, visszaverje azok támadását, megakadályozza az onnan történő jogellenes eltávozást és kedvező feltételeket teremtsen a szökni, kitörni szándékozó elkövetők elfogásához.⁵³

Az objektumok elleni támadó tevékenységek célja irányulhat:

- a bv. objektum biztonságának gyengítésére,
- a bv. objektum egyes részeinek (örtorony, gépjárműkapu) használhatatlanná tételére, megsemmisítésére,
- a bv. objektum birtokbavételére,
- a bv. objektum működésének akadályozására, zavarására,
- a bv. objektumban őrzött fogvatartottak kiszabadítására, kitörésük segítésére,

⁵¹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 33/2016. (VIII.17.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatának kiadásáról, 23.-53. pont

⁵² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 23. pont

⁵³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 33/2016. (VIII.17.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatának kiadásáról, 24. pont

- a bv. objektumban elhelyezett lőfegyverek vagy az őrzött javak megszerzésére.

A támadó tevékenységek a következő eszközökkel történhetnek, illetve cselekvésben nyilvánulhatnak meg:

- fegyveresen elkövetett támadással,
- robbantással vagy más módon elkövetett rongálással,
- be nem jelentett, a rendőrség által tudomásul nem vett vagy betiltott tömegdemonstrációval, csoportosulással, amely az objektum működését zavarja.

Normál (béke) időszakban védelmi helyzetet eredményezhet, ha:

- az szerv közelében rendbontás, rendzavarás, tömegdemonstráció vagy más a közbiztonságot, illetve az intézet biztonságát veszélyeztető, de nem az ellen irányuló csoportosulás alakul ki,
- az őrhelyeket, vagy az őrzött javakat támadás éri, vagy egyes jelekből arra lehet következtetni, hogy hamarosan bekövetkezik,
- az intézetben súlyos rendkívüli esemény (erőszakkal elkövetett kitörés, fogolyzandulás, terrorcselekmény, stb) történt.

2.3. Az objektumvédelem jellege

A védelemre való berendezkedés jellegét és minőségét elsősorban az **objektum potenciális veszélyeztetettsége**, illetve a védelem szempontjából fontos adottságai határozzák meg, ennek a legfontosabb tényezői a következők:

- bv. szervben fogvatartottak létszáma, társadalomra veszélyességük szerinti összetétele,
- bv. szervben lévő lőfegyverek, fegyverzeti szakanyagok összetétele, mennyisége,
- bv. szerv hivatásos állományának létszáma, a kiképzettsége, az együttműködő erők létszáma, az együttműködés rendje,
- a bv. objektum földrajzi elhelyezkedése, kiterjedése, adottságai.

A bv. objektumokat őrző és védő erőknek olyan képzettségi szinten kell állni, hogy bármikor készen legyenek a hatékony intézkedésre.

2.4. Az objektumvédelem fokozatai

Az objektum jellegét mindig az adott helyzet határozza meg, a védelmet, az erőket és eszközöket ennek megfelelően kell alkalmazni. Az objektumőrzés a helyzettől függően alakul át objektumvédelemmé, amely különböző védelmi fokozatok elrendelésében nyilvánul meg.⁵⁴

A **védelem fokozatát** a védelem elrendelés körülményei határozzák meg. Ennek megfelelően megkülönböztetünk:

- megerősített őrzést,
- elsőfokú objektumvédelmet,
- másodfokú objektum védelmet.

⁵⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 33/2016. (VIII.17.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatbiztonsági Szabályzatának kiadásáról, 36. pont

Megerősített őrzést kell elrendelni akkor, amikor elsőfokú és a másodfokú védelmet nem igénylő esemény, ok, körülmény szükségessé teszi. (pl. az objektum közvetlen közelében zavargás van, nagy létszámú tömeg gyülekezik, és ez várhatóan veszélyezteti a bv. szerv biztonságát).

Elsőfokú védelmet kell elrendelni, ha:

- az személyi állomány tagját vagy az őrhelyeket megtámadták,
- rövid időn belül várható a támadás,
- az objektumon belül súlyos rendkívüli esemény történt,
- az objektum közvetlen környékén rendezavarás, tüntetés, illetve csoportosulás van kialakulóban.

A **másodfokú védelem** az objektum teljes védelmi fokozata. Abban az esetben kell életbe léptetni, ha az őrzés rendelkezésére álló létszám kevésnek bizonyul az eredményes ellentevékenység kifejtésére. A másodfokú objektumvédelemnek az objektum megtartásán kívül biztosítania kell a támadók elfogását vagy a támadás felszámolását az objektum területén.

A különböző **fokok elrendelése** vagy elérése **függ**:

- a támadó tevékenység jellegétől (várható vagy váratlan támadás),
- az objektumon belüli ellenséges tevékenységtől,
- a támadó erők megjelenési formájától (pl. fegyvertelen vagy felfegyverzett tömeg),
- a támadók létszámától,
- a rendelkezésre álló erők és eszközök mennyiségétől.

A védelem szolgálati tagozódása:

- védő csoport,
- biztosító csoport,
- tartalékok.

A szolgálati elemek feladatai:

Védő csoport:

- az őrhelyekről, illetve a kiépített tüzelőállásokból történő fokozott figyelés végrehajtása,
- azonnal jelentések megtétele a védelem parancsnokának, a megjelenő támadó személyek vonatkozásában,
- a rendelkezésre álló eszközök alkalmazásával, az őrzött területre be-, vagy onnan kitörni szándékozó személyek feltartóztatása.

Biztosító csoport:

- a biztosítási övezetben a védelem szempontjából fontos terepszakaszok megszállása,
- a bv. szerv megközelítési útvonalainak lezárása,
- a készenlétbe helyezett személyi állomány, illetve a segítségnyújtás céljából érkező együttműködő erők objektumba történő bejutásának biztosítása,
- menekülési irányok lezárása,
- fegyveres támadás elhárítása.

Tartalékok:

- a védő csoport részére a tartalék anyagok kiszállítása,
- a bv. objektumon belüli rend biztosítása,
- az esetleges tűzoltási feladatok ellátása,
- a meglévő szolgálati elemek megerősítése,
- a veszteségek pótlása,
- új szolgálati csoportok létrehozása.

A biztonsági osztály beosztottain kívül, más osztályok állománya is beosztható a szolgálati feladatok végrehajtására.

3. A büntetés-végrehajtási intézetek külső őrzése

3.1. A külső őrzés alapjai

A külső őrzés célja

A külső őrzés alkalmazásával meg kell akadályozni, hogy a bv. objektumba, illetve onnan illetéktelen személy, továbbá a bv. rendjére, biztonságára veszélyes tárgy vagy anyag jogellenesen be-, illetve kijusson.

Alapelvek

A külső őrzést úgy kell megszervezni és működtetni, hogy a bv. objektumban elhelyezett legveszélyesebb fogvatartott biztonságos fogva tartása folyamatosan biztosított legyen. A külső őrzést úgy kell működtetni, hogy szükség esetén az elsőfokú objektumvédelmi állapotot rövid időn belül el lehessen érni.

Általános rendelkezések

A külső őrzést ellátó személyi állomány:

- a külső őrhelyen felállított biztonság felügyelő,
- személybejárat biiztonsági felügyelő,
- gépjármű bejárat biiztonsági felügyelő,
- járőr tevékenységet végrehajtó biiztonsági felügyelő.

A külső őrzés eszközrendszere:

- lőfegyver,
- szolgálati kutya,
- egyéb kényszerítő eszközök,
- biiztonsági létesítmények,
- biiztonsági berendezések,
- műszaki akadályok,
- technikai-, jelző eszközök.

4. A bv. szerv működésének, a fogva tartás rendjének és biztonságának fenntartása érdekében alkalmazott biztonsági létesítmények, berendezések és technikai eszközök

Az intézet biztonsági berendezései és technikai eszközei⁵⁵

- védelmi építmények, őrhelyek és azok technikai berendezései,
- jelző, riasztó technikai eszközök és rendszerek,
- elektronikus megfigyelési eszközök,
- bástyafal,
- biztonsági kerítés,
- nyomsáv,
- biztonsági ajtók, záruk, zárrendszerek,
- biztonsági rács, jelzőrács,
- kilátásgátló,
- műszaki akadály,
- világítástechnikai berendezések, áramfejlesztő,
- különleges gépjárművek, és egyéb járművek,
- hír-összeköttetést biztosító berendezések,
- elektronikus távfelügyeleti eszközök,⁵⁶ (részletesen a biztonsági intézkedések témakörben)
- vezeték nélküli személyi riasztó rendszer,
- fémkereső, csomagvizsgáló berendezések.

Technikai őrzés, az érzékszervekkel történő figyelésnek, olyan biztonsági berendezéssel vagy technikai eszközzel való kiegészítése, amely a külső felállított biztonsági felügyelőnek, a biztonsági ügyeletnek jelzi az őrzött területről kifelé irányuló mozgás, illetve a behatolási kísérlet helyét.

- Védelmi építmények, őrhelyek és azok technikai berendezései

A szolgálatteljesítési helyeket úgy kell kialakítani, hogy az védjen a közvetlen támadástól és szükség esetén, védelmi állásként is használható legyen.

Őrhely az a szolgálatteljesítési hely, ahol a bv. szerv hivatásos állományú tagja a bv. szerv védelmét és a fogvatartottak őrzését eligazítás, illetve őrtasítás alapján lőfegyverrel látja el. Alkalmazhatunk még ideiglenes őrhelyet. Erről az alkalmazásáról akkor beszélünk, ha egy konkrét feladat végrehajtásáról van szó, vagy egy hosszabb időszakon keresztül működő, de áthelyezendő őrtornyokat létesítenek az intézetben.

Az őrhelynek minősülő szolgálatteljesítési helyek berendezései, felszerelése:

- legalább kettő és egymástól függetlenül működő hír-összeköttetési rendszer,
- hálózattól függetlenül működtethető világítóeszköz,
- asztal, szék,

⁵⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról XII. fejezet 510-554. pont

⁵⁶ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 4/2017. (I.23.) OP Szakutasítása a bv. szervezet elektronikus távfelügyeleti rendszer működésével kapcsolatos feladatainak végrehajtásáról

- ventilátor (nyáron),
- fűtőtest (fűtési időszakban),
- tűzoltó készülék.

- **Jelző, riasztó technikai eszközök és rendszerek**

A biztonság fenntartása érdekében a bv. objektumban **jelző-riasztó technikai eszközöket, rendszereket és elektronikus megfigyelési eszközöket lehet alkalmazni.** A fogvatartottak szökésének megakadályozása, illetve a zárt területeken illetéktelen személyek mozgásának jelzése érdekében a bv. szerv területét határoló bástyafal, illetve kerítés, a körletépületet körülvevő kerítés belső oldalán, valamint a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló épületek külső falán elektronikus áthatolásjelző berendezéseket lehet telepíteni.

A bv. szerv minden olyan helyiségében, ahol a fogvatartottakat rendszeresen munkáltatják, illetve foglalkoztatják és a személyi riasztó alkalmazására nincs lehetőség, ott jelzésre alkalmas eszközt kell biztosítani. A fogvatartottak elhelyezésére szolgáló zárkákat és lakóhelyiségeket **kijelző berendezéssel** kell ellátni. A bv. szerv területén a meghatározott ajtók nyitott vagy zárt állapotának ellenőrzésére állapotjelzőt kell felszerelni.

Annak ellenőrzésére, hogy a zárok és az állapotjelzők működnek, ellenőrző lámpát kell felszerelni. A büntetés-végrehajtási intézetekben alapvető követelmény, hogy a területén lévő fontosabb ajtók, átjárók, az épületek ki- és bejárati ajtóinak a zárt vagy nyitott állapotát ellenőrizni tudják. Ez úgy valósul meg, hogy az ajtókat mikrokapcsolókkal látják el, melyek jelet küldenek a biztonsági osztály technikai ügyeletére, a nyitott vagy zárt állapotról. Az ügyeleten telepített számítógép is „figyeli” az ajtók állapotát, továbbá a számítógép monitora mellett egy elektromos térképen is megjelenik az ajtók állapotának jelzése. Ezt egy kétszínű dióda jelzi. Ha zölden világít a LED dióda, akkor az ajtó élesített állapotban, ha nem világít, akkor készenléti állapotban van. Amennyiben pirosan villog a dióda, akkor élesített állapot után, ha pedig zölden villog, akkor készenléti állapotban nyitották ki az ajtót. Az állandó piros világítás a szabotázst, míg a piros és zöld szín felváltva történő villogása a vonalhibát jelzi. Az újabb biztonságtechnikai rendszerek az előzőekben leírtaktól eltérő jelzéseket is adhatnak.

Kültéri jelző, riasztó biztonsági berendezések

Ezek a berendezéseket az objektum külső, illetve belső bástyafal vonala, vagy a kerítés vonala mentén telepítik. Feladatuk, hogy a védett területről való ki- és belépést, a terület megközelítését jelezze. Ez a rendszer egyrészt a felállított biztonsági felügyelőnek (ha van), valamint a biztonsági ügyeletnek küld riasztó jelzést, ez általában hang- és fényjelzés formájában valósul meg.

Sajnos általános probléma ezekkel a rendszerekkel, hogy nagyon nagy számú ún. **téves riasztást** is produkálnak, amelyeknek többsége az időjárás hatásokból keletkezik. (eső, szél, hóesés, stb.), további gondot jelent még, hogy közvetlenül az őrzött **terület határára telepítik** - bástyafal - így a riasztás és az őrzött terület elhagyása között eltelt idő általában igen rövidnek mondható. Ebből következően minél rövidebb az említett időtartam, annál kisebb az őrzött terület elhagyásának megakadályozására tett intézkedések eredményességének esélye.

Visszatérve a téves riasztásokra, melyek száma akár több száz is lehet egy szolgálat alatt, fennáll az a veszély, hogy a felállított biztonsági felügyelő és a technikai-rendszerkezelő a „valódi” riasztást is megszokásból tévesnek ítéli meg, illetve a figyelme lanyhul. Ennek kiküszöbölésére ajánlott a rendszert a lehető legoptimálisabban beállítani, és a technikai kezelőt viszonylag rövid időszakonként - 2-3 óra - leváltani.

- *Elektromos térérzékelő (kapacitív rendszer)*

Általában a bástya-illetve épületfal belső - ritkábban külső - részén helyezik el. Az érzékelőket **több sorban kifeszített huzalok** kötik össze, ezekhez a huzalokhoz történő közlekedés, vagy vonalakon való áthatolást (mozgást) továbbítják az érzékelőkhöz, amely érzékelők jeleket továbbítanak az őrhelyekre és a biztonsági ügyeletre, ahol az elektromos térképen hang- és fényjelzések formájában riaszt a rendszer. Mivel az egész rendszert számítógép irányítja, a beérkező riasztást a monitoron is megjeleníti. Az így beérkezett riasztások okát a technikai rendszerkezelőjének ki kell vizsgálni, és az okot rögzíteni kell a számítógépben. Az előző címszó alatt kifejtett telepítési és működési probléma erre a rendszerre a legjellemzőbb.

- *Kültéri kamerarendszer*

A biztonsági berendezések nagyon fontos eleme a **videokamerás rendszer**, ami a zártláncú televíziós rendszer eleme.

Az adott objektum fontosabb területein, épületrészein, - bejárati kapu, sétaudvar, bástyafal, stb.-videokamerák telepítésével lehet az őrzést biztonságosabbá tenni. A kamerák által közvetített kép a biztonsági ügyeletre telepített monitorokon jelenik meg. Abban az esetben, ha bármely területről, ahová kamerákat telepítettek, riasztás érkezik, a számítógép azonnal a jelzett területen elhelyezett kamera képét kapcsolja a monitorra, és azt kimerevíti. Amennyiben újabb riasztás érkezik, akkor az előző képet átirányítja egy másik monitorra, az új riasztást pedig az előző monitorra helyezi. Így egy időben mindkét területet figyelemmel tudja kísérni a kezelő. Vannak olyan kiemelten fontos pontjai, területei egy intézetnek, amelyeknek a folyamatos figyelemmel kísérése szükséges. Ezen területekről közvetített képeket egy-egy külön üzemelő monitorra irányítják, amelyeket kikapcsolni, vagy továbbléptetni nem lehet, ilyen pl. a személybejárati kapu vagy a fegyverszoba.

- *Infrasugaras és mikrohullámú áthatolás jelző*

A berendezés két egységből áll, egy adóból - ami a sugárzást kibocsátja - valamint a vevőből - ami a sugárzást érzékeli.

Ez a berendezés egy adott területre történő ki- és behatolás tényét jelzi azáltal, hogy a behatoló megszakítja a sugárzás folytonosságát. A telepítéskor egymás fölé több adót és vevőt helyeznek el a hatékonyság növelése érdekében. A berendezést lehetőleg óvni kell a nedvességtől, párától, mert működési zavarokat okoz. Alkalmazásra kerülhet még mikrohullámú áthatolás jelző, mikrohullámú doppler, duál érzékelő.

- **Bástyafal**

A büntetés-végrehajtási szerv külön meghatározott területét - az épülettel határolt szakasz kivételével – lehetőség szerint **bástyafallal kell körülvenni**. A bástyafal megfelelő szilárdságú és a biztonsági célokat kielégítő építőanyagból készüljön (pl. hagyományos építőanyag, betonelemek, stb.). A talajszinttől mért magassága legalább 4 méter, a beton alap szélessége minimum 50 cm, mélysége minimum 100 cm, a vastagsága legalább 40 cm legyen. A felülete sík, perem, illetőleg rés nélküli, a színe világos. A bástyafalon díszítések a városképbe illeszkedés érdekében kialakíthatók, de ez a biztonságot nem veszélyeztetheti.

A bástyafalat úgy kell kialakítani, hogy azon kapaszkodásra, elrejtőzésre, **mászásra alkalmas kiszögellés ne legyen**, ha ez nem valósítható meg, akkor azokat a helyeket az áthaladást

nehezítő műszaki akadállyal kell ellátni. Műszaki akadályként elsődlegesen **pengeéles dróthengert** kell telepíteni. Ez az utóbb említett helyzet sokszor fennáll a gyakorlatban, mivel a bástyafalra igen sok biztonságtechnikai berendezést, eszközt, világítótesteket, stb. telepítenek. Ezen berendezések és eszközök telepítésénél figyelembe kell venni azt, hogy ne lehessen azokat különböző események - így különösen fogolyszökés - megvalósítására felhasználni.

- **Biztonsági kerítés**

A büntetés-végrehajtási szerv területét, vagy a hozzátartozó létesítményeket szükség szerint egy, vagy kétsoros biztonsági kerítéssel (továbbiakban: kerítés) is el lehet határolni. A kerítés földfelszíntől mért magassága legalább 4 méter legyen. A kerítés készülhet fémhálóból, lemezből, vagy pengeéles dróthengerből. A tartóoszlop lehet fémből, vagy vasbetonból, a köztük lévő távolság legfeljebb 3 m, a beton alap szélessége minimum 30 cm, mélysége legalább 100 cm. A kétsoros kerítések közötti távolság legalább 5 méter legyen. A kerítésnek 20 cm széles, 20 cm magas (talajszinttől) betonlábazatot kell építeni. A fémhálót illetve a dróthengert 15 cm-enként a lábazathoz kell erősíteni.

A kerítésen **műszaki akadályt kell elhelyezni**, amelynek célja alul a kerítés bontásának-, felül a mászás- megakadályozása. A kerítéseket szükség szerint látás gátló palánkkal lehet kiegészíteni.

- **Nyomsáv**

A bástyafal, valamint a kerítés belső oldala mellett – amennyiben az építészeti sajátosságok lehetővé teszik – **legalább 1 méter szélességben, a kétsoros kerítés között teljes szélességben nyomsávot kell kialakítani**. A nyomsáv talaját nyomképzésre alkalmas állapotban kell tartani. A nyomsávba való belépés tilalmát figyelmeztető táblával, a nyomsáv határát pedig egyéb eszközzel egyértelműen jelezni kell. A bástyafaltól, illetve a kerítés belső vonalától számított 5 méter távolságon belül építmény, fa vagy a terület áttekinthetőségét akadályozó, illetve az akadály leküzdését elősegítő egyéb tárgy ne helyezkedjen el.

- **Biztonsági ajtók, záruk zárrendszerek**

A zárka ajtókat mindkét oldalon legalább 1,5 mm vastagságú acéllemezzel borított, acélszerkezetű kivitelben kell elkészíteni. Az ajtókat a büntetés-végrehajtásnál rendszeresített, legalább **három ponton záródó**, kizárólag a folyosó felől működtethető zárószervezettel (kilinccsel és zárbetéttel) kell ellátni. Az ajtókon betekintő és az ajtó zárjától független zárszerkezettel működtethető ételbeadó nyílást kell kialakítani.

A biztonsági szempontból fontosnak minősített ajtókat **állapotjelzővel** is el kell látni. A távműködtetésű ajtókra kizárólag olyan elektromechanikus zárat lehet felszerelni, amelyek feszültség nélkül zárt állapotban maradnak. Az elektromechanikus zárnak kulccsal is nyithatónak, zárhatóknak kell lennie.

A bv. szerv közterületre nyíló bejáratait olyan biztonsági kapukkal kell ellátni, amely igazodik az épület jellegéhez. Az építészeti és területi sajátosságok figyelembevételével belső biztonsági ajtókat kell kialakítani és azokat a külső bejárati kapukkal zsiliprendszerben kell üzemeltetni. Az elektromos zárrendszert működtető kapcsolót úgy kell elhelyezni, hogy ahhoz illetéktelen személy ne férhessen hozzá.

- **Biztonsági rács, jelzórács**

A biztonsági rács lehet **rögzített** (ablakra), vagy **nyíló** (ajtó).

Rögzített biztonsági ráccsal kell ellátni a fogvatartottak elhelyezési körletének, egyéb tartózkodási helyiségeinek, a biztonsági felügyelet elhelyezési körletének, illetve a foglalkoztatási helyiségeknek az ablakait. **Nyíló biztonsági ráccsal** kell ellátni a fogvatartottak elhelyezési körletének, foglalkoztatási helyiségeknek a bejáratát, valamint a körletek és a foglalkoztatási helyiségek közötti átjárókat.

A **biztonsági rácsot** legalább 20 mm átmérőjű minőségi acélból, vagy ennek megfelelő szilárdságot biztosító anyagból kell készíteni.

Az **elektromos jelzórácsot** úgy kell kialakítani, hogy az a rács ablakkeretből történő eltávolításának kísérlete, a rácsstagok feszítése, vagy átvágása esetén a meghatározott helyen jelzést adjon. Jelzórácsot elsősorban a közvetlenül-közterületre nyíló zárkákra, és fogvatartottak által használt helyiségekre indokolt felszerelni. A biztonsági- és a jelzórácsot úgy kell kialakítani, hogy a függőleges vagy a vízszintes osztók közötti távolság ne haladja meg a 15 cm-t. A merevítő idomokat pedig a felhasznált anyag szilárdságának figyelembe vételével úgy kell elhelyezni, hogy a rács szerkezetét a fogvatartottak által hozzáférhető eszközzel ne lehessen megbontani és alakváltoztatásra kényszeríteni.

A biztonsági- és a jelzórács együtt, vagy külön-külön is alkalmazható.

- *Elektromos rács*

A jelzórácson belül - aminek külső tagja üreges - egy **áramkört helyeztek el**, amelynek megszakításával - fűrészelés, rácskiemelés, stb.- jelzés érkezik az ügyeleten telepített számítógéphez. A jelzórács hátránya, hogy az elhelyezéséből adódóan közvetlenül érintkezik az időjárás viszontagságaival (szél, eső, hó, stb.), ami nagymértékben megnöveli a téves riasztások számát.

Az áramkör mellett van még egy igen hatékony biztonsági megoldás. Az üreges rács belsejében egy köracélt helyeznek el, amely fűrészelés következtében elforog, így a gyakorlatban, jelentős mértékben megnehezíti a rács tagjának teljes keresztmetszetében történő átfűrészelését.

A **biztonsági rácsokkal** kapcsolatban nagyon fontos biztonsági követelmény **a rendszeres ellenőrzésük**. Ezt naponta meg kell tenni a biztonsági ellenőrzés keretében. A zárkák, a lakóhelyiségek, a munkaterületek, az egészségügyi helyiségek és az elítéltek (fogvatartottak) tartózkodására szolgáló egyéb helyiségek biztonsági ellenőrzését naponta kell végrehajtani, amely kiterjed a nyílászáró szerkezetek biztonságára, a falak, a mennyezet, padozat és a rácsok épiségére is.

- **Kilátásgátló**

Azon zárkák, lakóhelyiségek és fogvatartottak által használt helyiségek ablakait, ahol ezt biztonsági szempontok indokolják, kilátásgátlókkal lehet ellátni. A **kilátásgátlót úgy kell kialakítani** és olyan anyagból kell készíteni, hogy biztosítsa a zárka megfelelő szellőzését, illetve természetes megvilágítását. A kilátásgátló az ablakon belülré és kívülré is felszerelhető, vagy önálló építészeti elemként is telepíthető.

- **Műszaki akadály**

Műszaki akadályt kell elhelyezni azokon az építményeken, létesítményeken, tárgyakon, ahol biztonsági szempontból indokolt a fel- és átjutás megelőzése, megakadályozása. A műszaki akadály kialakítását és elhelyezését a bv. szerv vezetője határozza meg. Ide sorolandó a gépjárművek illetéktelen be- illetve kijutását megakadályozó **szöges (tüskés) útzár**, valamint az **esőelvezető csatornán mászásgátló tüskék** elhelyezése.

- **Világítástechnikai berendezések, áramfejlesztő**

Az őrzött létesítmény falát, udvarát, a bástyafal illetve védőkerítés belső oldalát, a nyomsávot sötétedéstől virradatig, erősen korlátozott látási viszonyok között nappal is meg kell világítani. A világító testeket úgy kell elhelyezni, hogy a megvilágított területet a fény összefüggően érje, a terület megfigyelését ne zavarja, valamint a kültéri kamerák számára is megfelelő fényviszonyokat biztosítson.

Az őrhelynek minősülő szolgálatteljesítési helyet és az ott szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelőt megvilágítani nem szabad.

Hálózati áramszünet esetén a biztonsági világítást a szükséges teljesítményű áramfejlesztővel, továbbá akkumulátoros kézi fényszóróval, elemlámpával vagy elemlámpával kell biztosítani.

Az áramfejlesztő üzemképességét havonta kell ellenőrizni. Az ellenőrzés tényét az áramfejlesztőhöz kiadott üzemi naplóban kell rögzíteni.

- **Gépjárművek, hír- és biztonsági berendezések, biztonságtechnikai rendszerek**

A szolgálati feladatok ellátásához szükséges járművek, hír- és biztonsági berendezések, biztonságtechnikai rendszerek típusait az országos parancsnok határozza meg.

- **Fémkereső kapuk, csomagvizsgálók, kézi fémkereső berendezések**

Ezeknek a berendezéseknek az alapvető rendeltetésük az, hogy az alkalmazásukkal a különböző **fém**ből készült a bv. szerv rendjére és biztonságára veszélyes illetve a fogvatartottak birtokában nem tartható tárgyakat előtaláljuk, a fogvatartottak és más, az intézetbe be- illetve kilépő személyek körében. A legelterjedtebb a fémkereső kapu és a kézi fémkereső. Elhelyezésüket tekintve a személybejárati kapunál lehetőleg mindhárom berendezést, a járműbejárati kapunál kézi fémkeresőt, a fogvatartottak elhelyezési körletén fémkereső kaput és kézi- fémkeresőt ajánlott alkalmazni.

5. Az objektumőrzésben és védelemben résztvevő személyek köre (az őrzést ellátók)

5.1. A biztonsági felügyelők jogállása

Biztonsági felügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – közvetlen alárendeltségében, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.⁵⁷

⁵⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 11. pont

A biztonsági felügyelő beosztható:

- őr-, ügyeleti-, készenléti- és járőr szolgálatba,
- előállítási, szállítási és kíséresi feladatra,
- a fogvatartott őrzésére, felügyeletére és ellenőrzésére,
- fegyveres biztosítási feladatra,
- biztonsági szemle, -vizsgálat és -ellenőrzés végrehajtására.

Órhelyen felállított biztonsági felügyelő feladata:⁵⁸

- a fogvatartottak, a rábízott épület, illetve terület őrzése, védelme,
- az őrhely és a szolgálat szabályos átadás-átvétele,
- az őrutasítás, az eligazítás és a szolgálati előjáró utasítása alapján történő szolgálatellátás,
- megakadályozni, hogy a bv. objektumba, illetve onnan illetéktelen személy, illetve a bv. rendjére, biztonságára veszélyes tárgy vagy anyag jogellenesen be-, illetve onnan kijusson,
- haladéktalanul intézkedni, valamint jelentést tenni a bv. objektum rendjére, biztonságára veszélyes körülmények észlelése esetén.

Az őrhelyen tilos minden olyan tevékenység, ami veszélyezteti a feladat biztonságos végrehajtását, illetve az őrhelyen szolgálatot ellátó biztonsági felügyelő figyelmét a szolgálati feladata ellátásától elvonja így különösen:

- az őrhelyet engedély nélkül elhagyni,
- a lőfegyvert, felszerelést illetéktelen személynek átadni, szabályellenesen hordani, őrizetlenül hagyni, rendeltetésellenesen kezelni,
- tiltott tárgy átadás-átvételét megengedni, tiltott kapcsolatot engedélyezni,
- aludni, bódult állapotot előidéző szert fogyasztani,
- szórakoztató elektronikai, nem szolgálati hírközlő, kommunikációs és egyéb technikai eszközt (számítógép, játékgép, mobiltelefon, stb.) az őrhelyre kivinni, valamint az ilyen jellegű szolgálati eszközt nem szolgálati célból igénybe venni,
- a feladat ellátásával nem összefüggően – különösen szórakozás céljából – olvasni.⁵⁹

5.2. A biztonsági felügyelő kötelessége:

- a biztonsági felügyelő köteles a közvetlen szolgálati előjárója utasítását, parancsát végrehajtani,
- ha a biztonsági felügyelőt a szolgálat ellátásában zavarják, vagy akadályozzák, illetve a bv. szerv biztonságát egyéb módon veszélyeztetik, az ezzel összefüggő cselekmény megszüntetésére köteles intézkedni,
- a biztonsági felügyelő a szolgálatteljesítési helyére érkező szolgálati előjárójának – amennyiben az a feladatai ellátásában közvetlenül nem akadályozza – köteles tiszteletadást teljesíteni és jelentést tenni.⁶⁰

⁵⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 303. pont

⁵⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 304. pont

⁶⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, IV. fejezet 99. pont

Ha a biztonsági felügyelőt a szolgálatának ellátásában rosszul vagy más ok akadályozza, azt haladéktalanul jelenti vagy jelzi a szolgálatba lévő biztonsági tisztnak.

5.3. A biztonsági felügyelő fegyvere, felszerelése, ruházata

A fegyverét attól függően, hogy milyen feladatot lát el, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, meghatározott őrhelyekre vonatkozóan az őrutasítás külön pontjában a parancsnok határozza meg. A biztonsági felügyelő szolgálati öltözetét – az öltözködésre vonatkozó rendelkezések alapján, az időjárási viszonyokat és a végrehajtandó feladatot, valamint az egységességet figyelembe véve – a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, illetve a bv. gazdasági társaság munkáltatás-biztonsági vezető határozza meg.

5.4. A biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályok

A bv. szerv vezetője és a biztonsági osztályvezető, továbbá helyetteseik, valamint a bv. gazdasági társaság által működtetett őrhelyek tekintetében fentiek mellett a bv. gazdasági társaság vezetője és a munkáltatás-biztonsági vezető és helyetteseik az őrhelyen szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelő ellenőrzésére a szolgálatban lévő **biztonsági tiszt jelenléte nélkül is jogosultak.**⁶¹

Az egyéb (pl. polgári egészségügyi intézményben, előállítás során, munkáltatás közben, stb.) őrzési feladatokat ellátó bv. szervezet tagjait a biztonsági tiszt jelenléte nélkül ellenőrizheti előljárója (intézetparancsnok, intézetparancsnok-helyettes, biztonsági osztályvezető, biztonsági osztályvezető helyettes, az országos parancsnokság biztonsági szakterületet ellenőrző munkatársai) is.⁶²

A bv. szervezet lőfegyverrel felszerelt tagjától a lőfegyver elvételét megkísérelni tilos.⁶³

Alapvető elvárás az ellenőrzés végrehajtásával kapcsolatban, hogy tilos az őrt az őrhelyen rejtett megközelítéssel ellenőrizni, lőfegyverének elvételét megkísérelni, vagy olyan megtévesztő magatartást tanúsítani, amely őt a feladat ellátásában zavarja, illetve eseményt okozhat.

5.5. Biztonsági felügyelő intézkedései

A külső őrhelyen szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelő intézkedései:

- **jó látási viszonyok** esetén
 - amennyiben az ellenőrzésére jogosult előljárójának közeledését észleli, teljesítsen tiszteletadást, és tegyen jelentést,
 - amennyiben a váltás érkezik, készüljön fel a szolgálat átadására,
 - amennyiben a fentiekben túl más személy közelíti meg az őrhelyet, a nyomsáv vonalát, az őrzésére bízott területet, haladéktalanul szólítsa fel megállásra, illetve távozásra. Ha a közeledő személy a felszólításnak nem tesz eleget, a biztonsági

⁶¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 306. pont

⁶² A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 38/2016. (VIII. 29.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Alaki Szabályzatának kiadásáról, 188. pont

⁶³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 290. pont

felügyelő kényszerítő eszköz alkalmazására jogosult és köteles. Az intézkedést követően – amint arra lehetősége van – arról tegyen jelentést az előljárójának.

- **rossz látási viszonyok** esetén, amennyiben észleli, hogy az őrhelyéhez, vagy az őrzésére bízott területhez valaki közeledik, akkor a lőfegyverét helyezze készenléti állapotba és az érkezőt szólítsa fel megállásra, illetve saját maga megnevezésére.
 - amennyiben az érkező személy jogosult az őrhely közelében tartózkodni, szólítsa fel, hogy jöjjön közelebb, hogy azonosítani tudja. Ha meggyőződött róla, hogy a személy azonos azzal, akinek nevezte magát, az a) pontban meghatározottak szerint járjon el,
 - amennyiben a közeledő illetéktelen személy, akkor őt felszólítással tartóztassa fel, és azonnal tegyen jelentést a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek.

Ha a közeledő személyt a biztonsági felügyelő azonosította és a személy jogosult az őrhely közelében tartózkodni, akkor engedje tovább.

6. Járőrszolgálat

6.1. A járőr fogalma

A járőr a hivatásos állomány azon tagja, aki eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján, meghatározott útvonalon haladva figyélssel és egyéb ellenőrzési feladat ellátásával hajt végre biztonsági tevékenységet.

6.2. A járőrszolgálat elrendelésére jogosult személyek

A járőrszolgálat elrendelésére a parancsnok, a rendkívüli esemény felszámolását irányító előljáró, a biztonsági osztályvezető, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, valamint akadályoztatása esetén a szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő jogosult.

6.3. A járőrszolgálat fajtái

- Eseti járőrszolgálat

Egy konkrét esemény, történés okán végrehajtandó védelmi, illetve őrzési tevékenység.

Elrendelésére akkor kerül sor, amikor bizonyos időszakokban egy- egy konkrét területen figyélést, felderítést, vagy területzárást kell végrehajtani.

Pl.: rossz látási viszonyok zavarják az őrzött terület átláthatóságát, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésekor egy meghatározott terület figyelése, illetve a területről való kijutás megakadályozása.

- Állandó járőrszolgálat

A biztonsági rendszer részeként, rendszeresen alkalmazandó védelmi, illetve őrzési tevékenység. Az állandó járőrszolgálat megszervezése akkor indokolt, ha az intézet külső határainak védelmét erre alapozzák, vagy tagolt, nagy területen fekvő, főként mezőgazdasági intézetek esetében a területek ellenőrzésére útiránytervben meghatározottak alapján hajtják végre.

Az útirányterv

Az útirányterv nem más, mint állandó járőrszolgálat estén a járőrök menetvonalának vázlata. Elvárás az útiránytervvel szembe, hogy könnyen áttekinthető legyen, ne legyen túl bonyolult, vizuálisan érdekes legyen. (minden járőrutvonal külön színnel legyen jelölve.) Az útirányterv tartalmazza a járőr haladási útvonalának irányát, az ellenőrzési és bejelentkezési pontokat

6.4. A járőrszolgálat formái

- gyalogos,
- kerékpáros,
- gépjárműves,
- szolgálati állattal végrehajtott.

A járőrszolgálatot ellátók fegyverrel vagy más kényszerítő eszközzel, illetve hírósszeköttetést biztosító eszközzel vannak ellátva a végrehajtandó feladat és a terület jellegének függvényében. Az eseti járőrszolgálat feladatait az elrendelő előljáró eligazításban, az állandó járőrszolgálat feladatait a parancsnok szolgálati utasításban vagy őrutasításban határozza meg.

6.5. A járőrözési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő alárendeltsége, feladatai

Közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

Feladatai:

- az őrutasításban, szolgálati utasításban és az eligazítás során meghatározottak alapján, a megadott útvonalon haladva figyelje a kijelölt épületeket, területet,
- amennyiben a meghatározott területen illetéktelen személyt észlel, szólítsa fel megállásra vagy távozásra, ha szükséges intézkedjen és arról tegyen jelentést,
- a meghatározottak szerinti helyen, illetve időben a rendszeresített technikai eszközön jelentkezzen be a szolgálati előljárójának,
- amennyiben többen hajtanak végre járőrtevékenységet, a járőrök tartsanak egymással folyamatos látó- és/vagy halló kapcsolatot, intézkedés esetén segítsék, illetve biztosítsák egymást.⁶⁴

7. A büntetés- végrehajtási szerv területére történő be- és kilépés szabályai

A büntetés-végrehajtási szervbe történő be és kilépés szabályait törvényi szinten a **Bv. Sztv. 14. §** szabályozza, további részletes szabályokat tartalmaz a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló **44/2007 IRM rendelet**, valamint a **BSZ és a 56/2017 OP szakutasítás**.

⁶⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 313. pont

7.1. A be- és kilépés általános (törvényi szintű) szabályai⁶⁵

1. A bv. szerv területére belépő személy köteles a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokat betartani.
2. A bv. szerv területére belépni szándékozó személyt a személyazonosságának és a belépés indokának a megállapítása céljából igazoltatni kell.
3. A bv. szerv rendjére és biztonságára veszélyes - külön jogszabályban meghatározott - tárgyak bevitelének a megakadályozása érdekében a belépni szándékozó személy ruházata és csomagja átvizsgálható.
4. A bv. szerv területéről kilépő személy ellenőrzésére a (2)-(3) bekezdésben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.
5. A bv. szerv területére behajtó vagy onnan távozó járműveket át kell vizsgálni.
6. Amennyiben az érintett a (2)-(5) bekezdésben foglalt intézkedéseknek nem tesz eleget, a személy belépésének és a jármű behajtásának az engedélyezését meg kell tagadni, a kilépésre és a jármű kihajtására csak a szükséges intézkedések megtétele után kerülhet sor.
7. A bv. szerv rendjére és a biztonságára vonatkozó legfontosabb előírásokról szóban, illetve a részletes szabályokról - ideértve a be nem vihető tárgyak jegyzékét is - a belépni szándékozó személyeket írásban tájékoztatni kell.
8. A bv. szervek területére való belépés, a tartózkodás és a kilépés részletes szabályait, továbbá a bv. szerv területén hivatali (szolgálati) tevékenységet végző személyekre vonatkozó sajátos rendelkezéseket külön jogszabály (44/2007 (IX.19.) IRM rendelet) tartalmazza.

7.2. A be- és kilépés részletes szabályai a 44/2007. (IX.19.) IRM rendelet, a Biztonsági Szabályzat, valamint az 56/2017. OP szakutasítás alapján

A bv. szerv területére beléphet:

- a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának tagja;
- a hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy;
- a fogvatartotthoz látogatási céllal érkező személy;
- a szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábban lévő elítélt;
- a bűnmegelőzési célú látogatás keretén belül az oktatási intézmények oktatója, valamint 14. életévét betöltött tanulója, hallgatója;
- a bv. szerv parancsnoka, igazgatója, főigazgató főorvosa, ügyvezető igazgatója által engedélyezett személy;
- a fogvatartott nem védőként eljáró jogi képviselője, törvényes képviselője, illetve meghatalmazás alapján eljáró egyéb képviselője (a továbbiakban: fogvatartott képviselője).

A bv. szerv területére belépő személyt a belépés szabályairól, illetve a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokról **írásban, indokolt esetben, szóban is tájékoztatni kell.** Az írásos tájékoztatót olyan helyen kell kifüggeszteni, ahol az még a beléptetés megkezdése előtt mindenki számára látható és olvasható. A tájékoztató minta az OP Szakutasítás⁶⁶ melléklete.

A bv. szervek személy- és gépjármű bejáratok kapuinak zsiliptereiben, **egy időben annyi személy, illetve gépjármű tartózkodhat**, amennyi a biztonsági tevékenységet végző személyi

⁶⁵ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 14.§ (1) bekezdés

⁶⁶ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 56/2017. (VII.14.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a bv. szervek területén tartózkodás részletes szabályairól

állomány részére biztosítja a be- és kiléptetések biztonságos végrehajtásához szükséges átláthatóságot. A **személybejáratnál elhelyezett kapukeretes fémkeresőt** folyamatosan bekapcsolt állapotban kell tartani, ettől eltérni csak különösen indokolt esetben a bv. szerv vezetője jóváhagyásával lehet.⁶⁷

A bv. szerv területére belépő személy köteles

- a személyazonosságát igazolni és a belépés indokát közölni;
- betartani a bv. szerv rendjére, a házirendre és a fogva tartás biztonságára vonatkozó előírásokat.

A fent előírtak hiányában az érintett személy beléptetése, illetve a bv. szerv területén való további tartózkodása megtagadható, és az érintett személy onnan eltávolítható.

Az **ittas vagy bódult állapotban lévő személy** beléptetését meg kell tagadni. Az ittas állapot ellenőrzéséhez annak megállapítására alkalmas eszköz igénybe vehető. Az ellenőrzést lehetőleg külön (motoszó vagy váró) helyiségben kell elvégezni, ha az érintett személy az ellenőrzéshez nem járul hozzá, a belépését meg kell tagadni, ezzel egyidejűleg a helyszín azonnali elhagyására kell felszólítani. Amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, az eltávolítására **a rendőrség segítségét kell kérni**.

Abban az esetben, ha a belépni szándékozó személy a személyazonosságának igazolásában, a ruházata és személyi poggyásza átvizsgálásában nem működik közre, a bv. szerv területére történő beléptetését **meg kell tagadni**.

Abban az esetben, ha a személybejárat és a gépjármű bejárat elkülönülten működik, a gépjárművel belépő személyek ruházatát kapukeretes és/vagy kézi fémkeresővel **át kell vizsgálni**. A járműveket és rakományukat – akár speciálisan kiképzett kutya igénybevétele mellett - alapos ellenőrzésnek kell alávetni.

A bv. szerv területére való belépésre szolgáló minden bejáratnál jól láthatóan elhelyezett, jól olvasható felirattal fel kell hívni a figyelmet arra, hogy **elektronikus megfigyelőrendszer működik**, valamint arra, hogy a kép- és hangfelvételt a bv. szerv rögzítheti.⁶⁸

A bv. szerv területére belépő személyt a belépési engedélyre utaló, a ruházaton elhelyezhető jelzéssel (kitűző kártya) kell ellátni, melyet a felső ruházatra tűzve köteles viselni (pl.: ügyvéd, bv. bíró, ügyész, látogató, stb.).

A bv. szerv területére nem vihető be a közbiztonságra valamint az intézet rendjére és a fogva tartás biztonságára veszélyes eszköz és anyag, így különösen:

- **a büntetés-végrehajtásnál rendszeresített és egyes rendkívüli események felszámolásakor alkalmazottak kivételével lőfegyver, lőszer, robbanószer,**
- **gáz- és riasztó fegyver⁶⁹,**
- **szűrő- vagy vágó eszköz,**

⁶⁷ A büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Biztonsági Szolgálatá által 30500/3870-5/2017. ált. számon kiadott Intézkedési Terve, a tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása érdekében, különös tekintettel az illegális infokommunikációs eszközökre, illetve kábítószergyanús anyagokra

⁶⁸ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 58. §

⁶⁹ 2004. évi XXIV. törvény, a lőfegyverekről, és lőszeréről, 2. § 32. pont

- **alkohol, kábítószer,**
- **mobiltelefon, rádió adóvevő készülék,**
- **fényképezőgép, illetve hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék.**

Fentiekben felsoroltak bevitelét kivételes esetekben a bv. szerv parancsnoka engedélyezheti.

Az OP szakutasítás a be nem vihető tárgyakat **kiegészíti** az alábbiakkal:

- **robbanóanyag,**
- **biztonságra veszélyes gyúlékony anyagok és gyújtóeszközök, lúgok, savak, maró hatású anyagok,**
- **sugárzó anyag;**
- **gáz- és riasztó fegyver, hidegfegyver (pl.: íj, nyílpuska, stb.),**
- **hegyes végű vagy éles szélű tárgyak,**
- **bódító,- és pszichoaktív szerek,**
- **infokommunikációs eszközök.**

A beviteli tilalom alá eső eszközöket a belépni szándékozó személy önként, vagy a beléptetést végrehajtó személyi állomány tagjának felszólítására **köteles a megőrzésre kijelölt helyen elzárni.**

A bv. szerv területére belépő **személy ruházata, csomagja** - a

- védett személy és a védelmét ellátó;
- a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi dolgozó, a pártfogó felügyelő, a közjegyző, valamint az önálló bírósági végrehajtó, végrehajtó-helyettes és kézbesítési végrehajtó;
- a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy, továbbá
- a diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező személyek **kivételével**

szemrevételezéssel és technikai eszközzel (kapukeretes és kézi fémkeresővel, csomagvizsgáló berendezéssel) ellenőrizhető, indokolt esetben közvetlenül is átvizsgálható. Az intézet területére be nem vihető tárgyak tekintetében tőlük szóbeli nyilatkozat kérhető.

Figyelmeztetés: Az átvizsgálás semmilyen formája nem történhet megalázó és szeméremcsökkentő módon!

Az ellenőrzéshez szolgálati kutya is igénybe vehető. Indokolt esetben a ruházat (tüzetes motozással kizárólag külön motozó helyiségben), kézzel, kézi fémkereső igénybevételével közvetlenül is átvizsgálható, melyet a bv. szerv személyi állományának a **belépő személlyel azonos nemű** tagja hajthat végre. A ruházat közvetlen átvizsgálása során az érintett személy kizárólag a felöltő vagy női kabát, elkülönített motozó helyiségben a lábbeli levételére kötelezhető.

Az alábbi beosztást betöltő személyek a **nap bármely szakában, időkorlátozás nélkül** léphetnek be a bv. szerv területére:

- védett személyek,
- alapvető jogok biztosa, illetve munkatársai,
- a bv. bíró,

- a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeletet ellátó ügyész,
- a Belügyminisztérium vezetői, és az ellenőrzésre kijelölt munkatársai,
- büntetés-végrehajtás országos parancsnoka, helyettesei, az ellenőrzési feladattal megbízott munkatársaik,
- a fogvatartás körülményeivel foglalkozó nemzetközi szervezet megbízott képviselője.

Amennyiben a fenti személyek közül bárki belépésre jelentkezik, a személy bejáratí biztonági felügyelő hivatali időben a parancsnoknak, hivatali időn kívül a szolgálatban lévő biztonági tisztnek **köteles haladéktalanul jelentést tenni**, illetve ezen személyek – a belépéskor történő bejelentés mellett – külön engedély nélkül is **jogosultak a mobil telefon bv. szerv területére történő bevitelére**.

A bv. szervezet tekintetében **operatív akciónak minősül** - az országos parancsnok, vagy az általa megbízott személy részéről elrendelt - a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának szakszolgálati, vagy szakfőosztályai által vezetett, irányított és **a tiltott tárgyak felkutatására irányuló, előzetes bejelentés nélküli akció**. Az operatív akciókkal összefüggő be- és kiléptetések végrehajtására az „*A rendkívüli események megelőzésére, megszakítására érkező közigazgatási szervek*” alcímben meghatározottak az irányadók.

Időkorlátozás nélkül léphetnek még be:

- a hatósági eljárás, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak bv. intézetbe történő szállítását végző, futárszolgálatot teljesítő rendvédelmi szerv dolgozója,
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel résztvevő személy (pl. mentő, orvos),
- rendkívüli esemény felszámolásában résztvevő – külön tervekben meghatározott – személyek.

A bv. szerv területére belépő, **futárszolgálatot teljesítő rendőr a lőfegyvere leadása és személyazonossága megállapítása után további ellenőrzés céljából nem tartóztatható fel**, a ruházata, csomagja (futár táskája) nem ellenőrizhető. Amennyiben gépkocsival hajt be a területre, **a jármű belseje nem kutatható át**, tőle a be nem vihető tárgyak tekintetében **szóbeli nyilatkozatot kell kérni**.⁷⁰

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személyekre vonatkozó rendelkezések

A bv. szerv személyi állományának tagján kívül hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személynek minősülnek:

- állandó személyi védelemben részesülő állami vezető (a továbbiakban: védett személy) és a védelmét ellátó;
- az országgyűlési képviselő; az európai parlamenti képviselő; az önkormányzati képviselő; a kisebbségi önkormányzat képviselője; a polgármester; az önkormányzat jegyzője, illetőleg az általuk írásban megbízott személy;
- az országgyűlési biztos, továbbá az általa írásban megbízott személy;
- a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi dolgozó, a pártfogó felügyelő, a közjegyző, valamint az önálló bírósági végrehajtó, végrehajtó-helyettes és kézbesítési végrehajtó;

⁷⁰ A belföldi futárszolgálat tevékenységéről szóló 44/1998. (X. 14.) BM rendelet 7. § (3) bekezdés.

- a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy;
- a bv. szerv, illetve bv. szervezet felett irányítási, felügyeleti jogot gyakorló szervek képviselője;
- a védő, valamint a fogva lévő sértett, a magánvádoló és az egyéb érdekelt képviselője, továbbá a fogva lévő pótmagánvádoló, illetve tanú érdekében eljáró ügyvéd;
- a nem magyar állampolgárságú fogvatartott tekintetében az állampolgársága szerinti állam diplomáciai képviselője és konzuli tisztviselője;
- a fogva tartás körülményeivel foglalkozó nemzetközi szervezet megbízott képviselője;
- a vallási közösség, továbbá a bv. szervezettel együttműködő más szervezet (személy) képviselője;
- a bv. szerv ellátásával és a fogvatartottak foglalkoztatásával, valamint anyanyelvük szabad használatával összefüggésben tevékenységet végző személy;
- a büntetőeljárásban részt vevő szakértő;
- kirendelt tolmács⁷¹;
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel együttműködő személy,
- a katona⁷² állományilletékes parancsnoka vagy annak megbízottja.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a bv. szervezettel vagy a bv. szervvel kötött együttműködési megállapodásban foglaltak teljesítése érdekében, illetve a feladata ellátására feljogosító igazolvány, okmány, határozat, megbízólevél vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére. A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a **bv. szerv azon területén tartózkodhat**, ahol a feladata ellátásához jelenléte szükséges. **A büntetés-végrehajtás felügyeletét ellátó ügyész a bv. szerv bármely területén tartózkodhat.**

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy

- a bv. szerv ellátásával és a fogvatartottak foglalkoztatásával, valamint anyanyelvük szabad használatával összefüggésben tevékenységet végző, valamint
 - a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel együttműködő személyek **kivételével**
- a fogva tartás biztonságának a fenntartása mellett a fogvatartottal ellenőrzés nélkül beszélhet.

- *Állandó személyi védelemben részesülő állami vezető és a védelmét ellátó:*

Állandó védelemben részesülő állami vezetők⁷³ (védett személyek):

- A köztársasági elnök,
- A miniszterelnök,
- A külpolitikáért felelős miniszter,

⁷¹ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 78. §-a alapján

⁷² A Büntető Törvénykönyv alkalmazásában: katona a Magyar Honvédség tényleges állományú, a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja.

⁷³ 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről, 1. melléklet 1. pontja (módosította a 120/2018. (VII.4.) Kormány rendelet)

- Az Alkotmánybíróság elnöke,
- A Kúria elnöke,
- A legfőbb ügyész.

Speciális szabály vonatkozik a **védett személy** és kísérőik be- és kiléptetésére. A védett személyek és kísérőik be- és kiléptetése személyük, járművük és mozgásuk biztosítása a védelemhez szükséges eszközök bevitele, a parancsnok és a védelmet ellátó szervezet vezetője közötti előzetes egyeztetés szerint történik. Adott esetben még lőfegyvert is bevihetnek az intézet területére - amennyiben ez a védelemhez szükséges - és az intézet parancsnokával ezt előzetesen egyeztették. Ugyancsak **bevihetik a rendszeresített lőfegyverüket** az intézet területére az együttműködő szervek, akik az intézetben bekövetkezett rendkívüli esemény felszámolására lépnek be a bv. szerv területére (pl: TEK).

- *Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő:*

Az országgyűlési képviselő csak akkor léphet be a bv. szervbe vizsgálat céljából (amelynek keretében **ellenőrzés nélkül** beszélhet fogvatartottakkal), ha arra az **Országgyűlés vagy az országgyűlési bizottság felhatalmazást adott**. Az európai parlamenti képviselő – ebbéli minőségében – **vizsgálat lefolytatása céljából nem léphet be** a bv. szervbe és nem beszélhet fogvatartottakkal.

Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő amennyiben nem az Országgyűlés, illetve az országgyűlési bizottság felhatalmazásából **letartóztatásban lévő**, vagy olyan elítélttel szeretne bármilyen formában érintkezni, aki ellen **büntetőeljárás van folyamatban** megteheti, de arra kizárólag a Büntetőeljárásról szóló törvény a kapcsolattartásra vonatkozó előírása szerint (nem hozzátartozó esetében is a **büntetőeljárás szakaszától függően az eljáró ügyész vagy bíró engedélye alapján**), **ellenőrzés mellett** kerülhet sor.

Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő saját elhatározásából szeretne bármilyen formában érintkezni olyan **elítélttel**, aki ellen nincs büntetőeljárás folyamatban, **ellenőrzés mellett megteheti**. Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő általános tájékozódás, a **bv. intézet megtekintése céljából történő beléptetése megtagadható**.⁷⁴

- *A büntetőeljárásban résztvevő szakértő:*

A **büntetőeljárásban résztvevő szakértő** csak a bv. szerv vezetőjével előzetesen egyeztetett időpontban, a bíróság, illetve az ügyész szakértőként való bevonásáról szóló határozatának a bemutatása mellett léphet a bv. szerv területére.

- *A bv. bíró, bv. ügyész:*

A **bv. bírótól** és a **bv. ügyésztől** a bv. szerv területére történő belépése előtt a be nem vihető tárgyak tekintetében **szóbeli nyilatkozat** kérhető.

⁷⁴ A Legfőbb Ügyészség BV.911/2017/1. számon állásfoglalást adott ki az országgyűlési és az európai parlamenti képviselők bv. szervekbe történő belépésével, illetőleg a fogvatartottakkal történő kapcsolattartásával összefüggésben.

- *A védő, a fogvatartott képviselője, ügyvédjelölt:*

A **védő**, valamint a fogva lévő sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt **képviselője**, továbbá a fogva lévő pótmagánvádló, illetve tanú érdekében **eljáró ügyvéd** a kirendelésről szóló határozat vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére. A belépést engedélyezni kell, ha a védő a meghatalmazásnak a fogvatartottal való aláíratása érdekében keresi fel az intézetet. **A védő a meghatalmazásnak benyújtásáig⁷⁵ a fogvatartottal csak ellenőrzés mellett beszélhet.** Ha a bíróság a védőt az eljárásból kizárta, az adott büntetőeljárásban nem engedélyezhető a kizárt védő bv. szerv területére történő belépése. A védő - a belépéskor történő bejelentés mellett - külön engedély nélkül is **jogosult kizárólag hangfelvétellel alkalmas készülék** (pl: diktafon) bv. szerv területére történő bevitelére. A védő a fogvatartottal a bv. szerv e célra kijelölt helyiségében beszélhet.

A bv. intézet, a bíróság vagy az ügyészség jogerős határozatának kézhezvételét követően megvizsgálja az adott ügyre vonatkozó védői meghatalmazásokat. Amennyiben megállapítható, hogy a jogerős ítélettel a **meghatalmazás hatályát veszítette**, és egyéb ügyben sincs hatályban védői meghatalmazás, úgy a védőnek a fogvatartotti nyilvántartásban engedélyezett kapcsolattartók köréből történő törlésére kell intézkedni. **Ezt követően a védő bv. intézet területére történő beléptetésére az érintett fogvatartott esetében nem kerülhet sor.**⁷⁶

A Be. szerinti védő FANY-ban rögzített adatainak egyeztetése, a személyazonossága igazolása és a feladat ellátására feljogosító okmány (ügyvédi igazolvány), meghatalmazás vagy kirendelő határozat **egyidejű felmutatása mellett léptethető be** a bv. intézetbe.

A **fogvatartott képviselője lehet** különösen pártfogó ügyvéd, jogi segítő, törvényes képviselő, gyám, hozzátartozó, barát, akit a fogvatartott a fogvatartással kapcsolatos vagy bármely más ügyeinek rendezésével **írásban megbízhat**. Letartóztatottak esetében a rendelkezési jogkör gyakorlója által nem tiltott személyek járhatnak el.

Az **ügyvédjelöltnek** az ügyvéd mellett vagy helyetteseként a bv. intézetbe történő beléptetése során **igazolnia kell**, hogy az ügy vitelére megbízást vagy kirendelő határozatot kapott ügyvéddel (ügyvédi irodával) munkaviszonyban áll (pl.: ügyvédjelölti igazolvánnyal). **Helyettesítéskor igazolnia kell továbbá, hogy a fogvatartott ügyében jogosult eljárni.** Az igazolás származhat az ügyvédjelöltet foglalkoztató ügyvédtől (ügyvédi irodától), de elfogadható a helyettesítésre jogosult ügyvédjelölt nevének az ügyvéd részére adott meghatalmazáson való feltüntetése is.

- *Kirendelt tolmács:*

Ha a letartóztatott a magyar nyelvet nem beszéli, lehetővé kell tenni a Be. szerinti védővel való érintkezés során a **tolmács igénybevételét**. A bv. intézet a **belépés engedélyezése előtt megvizsgálja** a nyilvántartásában, hogy a rendelkezési jogkör gyakorlója nem korlátozta-e, illetve nem tiltotta-e el a kapcsolattartástól a tolmácsként belépni kívánó személyt. **Ha a kapcsolattartástól nincs eltöltve, a tolmács belépését lehetővé kell tenni.**

A **tolmács** csak a védővel egyidejűleg - a kirendeléséről szóló határozat felmutatása mellett - léphet be a bv. szerv területére.

⁷⁵ Be. 45. § bekezdése

⁷⁶ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasítása

- *A hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását végző személy:*

A hatósági eljárást, illetve nyomozati cselekményt végző személy a feladata elvégzéséhez szükséges fényképezőgép, illetve hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék, hordozható számítógép bevitelére - a belépéskor történő bejelentés mellett - **külön engedély nélkül is jogosult.**

A hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy a **rendszeresített kényszerítő eszközöket - a lőfegyver kivételével - a bv. szerv területén is magánál tarthatja.**

- *A rendkívüli események megelőzésére, megszakítására érkező közigazgatási szervek:*

Rendkívüli esemény gyors megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a Terrorelhárítási Központ, a Rendőrség, a Katasztrófavédelem és az Országos Mentőszolgálat (a továbbiakban: közigazgatási szervek) tagjainak a bv. szerv területére történő beléptetése alkalmával, a bv. szerv személyi állománya ellenőrzést nem hajthat végre. Az Országos Mentőszolgálat tagjainak a közvetlen életveszély elhárítása érdekében történő beléptetése során is ugyanezt az eljárást szükséges alkalmazni. A belépő közigazgatási szerv beosztotti állományának illetékességét, létszámukat, az általuk alkalmazott, használt eszközök, anyagok legalitását a csoport vezetőjének felelőssége összesítve igazolni.

A bv. szerv személyi állományának munkaidőn kívüli belépésre vonatkozó szabályok

A bv. szerv személyi állományának tagjai munkavégzés céljából (hivatali időben, hivatali időtől eltérő időpontban, illetve a folyamatos- váltásos szolgálati időbeosztásnak megfelelő időpontokban) léphetnek be a bv. szerv területére. Beléphetnek továbbá szabadidőben, **szabadnapon, szabadság ideje alatt személyes ügyintézés** (orvosi rendelés, pénztár, étkezés, kondicionáló terem használat, stb.) céljából is, azonban a bv. szerv területén való mozgást kizárólag az **ügyintézés helyszínére kell korlátozni.** A fogvatartottak elhelyezésére, foglalkoztatására és munkáltatására szolgáló helyszíneken történő ügyintézés kivételes esetekben a bv. szerv vezetője, vagy az általa megbízott vezető engedélyezzen.

A fogvatartott látogatóira vonatkozó rendelkezések

A fogvatartott látogatója a látogatási engedély alapján léptethető a bv. szerv területére. A látogató ruházatát és csomagját **ellenőrizni kell**, amihez technikai eszköz és szolgálati kutya is igénybe vehető. A látogató a járművét csak a bv. szerv arra kijelölt területére viheti be. A látogató a bv. szerv területén csak felügyelet mellett mozoghat. A látogató a fogvatartottal az erre kijelölt helyiségben beszélhet, a beszélgetés ellenőrizhető. Amennyiben olyan személy érkezik látogatási céllal, akinek neve az **értesítésen nem szerepel**, de az elítélt kapcsolattartói között nyilvántartott, a látogatás végrehajtásának irányításával megbízott vezető - az elítélt kérelme alapján - a látogatást és a belépést engedélyezheti. A nem magyar állampolgárságú elítélthez külföldről érkezett személy látogatását **lehetőség szerint soron kívül** is engedélyezni kell.

Amennyiben a beléptetett személy olyan magatartást tanúsít, amellyel a fogvatartás rendjét és biztonságát megsérti, a tevékenysége azonnali felfüggesztése mellett, a bv. szerv területéről ki kell utasítani.

A fogvatartott képviselőjének belépésére, ellenőrzésére vonatkozó rendelkezések

A fogvatartással kapcsolatos ügyben az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott **képviselőt hatalmazhat meg**, akinek a képviseleti jogosultságát igazolni kell. A képviselő tevékenysége nem sértheti vagy veszélyeztetheti a fogvatartás biztonságát, illetve a végrehajtás rendjét. Nem járhat el képviselőként, akit a rendelkezési jogkör gyakorlója vagy a végrehajtásért felelős szerv vezetője a fogvatartottal való kapcsolattartásból kizárt.

Ha a képviselő **magatartása súlyosan sérti vagy veszélyezteti a fogvatartás biztonságát** vagy a végrehajtás rendjét, a végrehajtásért felelős szerv vezetője a képviselőt indokolt határozattal az elítélttel vagy az egyéb jogcímen fogvatartottal való kapcsolattartásból kizárja. A fogvatartással kapcsolatos ügyben vagy bármely más ügyben az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott képviselőjével mind írásban, mind szóban és – a fogvatartást foganatosító szerv rendjének a megtartásával – a látogatás során **személyesen, ellenőrzés mellett érintkezhet**.

A fogvatartott képviselője nem léphet a bv. szerv területére, ha a fogvatartottal való kapcsolattartását a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében az ügyész vagy a bíróság korlátozta vagy kizárta, illetve akkor sem, ha magatartása - a rendelkezésre álló adatok alapján - az intézet biztonságát veszélyezteti.

A szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábban lévő elítéltre vonatkozó rendelkezések

A kegyelmi eljárás során az igazságügyért felelős miniszter által elrendelt szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábban lévő elítélt a Büntetés-végrehajtás Központi Kórház értesítése alapján léphet be a bv. szerv területére. **A szabadlábban lévő elítélt a bv. szerv területén felügyelet mellett mozoghat.**

7.3. A be- és kilépés dokumentumai

Be- és kilépés témakörénél lényeges tisztázni azt, hogy mit köteles dokumentumként elfogadni a személy és gépjármű-bejárati biztonsági felügyelő.

A személyazonosítás elvégzéséhez az alábbi érvényes arcképes okmányok alkalmasak:

- "Személyazonosító igazolvány" vagy,
- "Vezetői engedély" vagy,
- "Útlevel".

A bv. szerv területére „hivatalos” vagy „nem hivatalos ügyen” belépni szándékozó személyektől a személyazonosításra az alábbi egyéb okmányok fogadhatók el:

Szolgálati igazolvány: (lehet hivatásos, közalkalmazotti vagy kormánytisztviselői)

- a bv. szerv dolgozója
- a bv. szervezet dolgozója szolgálati ügyben
- más fegyveres rendvédelmi szerv dolgozói, pl. rendőrség, TEK.
- a fogvatartott katona állományilletékes parancsnokától

Állandó (ideiglenes) belépési engedély a személyazonosság megállapítására alkalmas igazolvánnyal együtt:

- bv. személyi állományába tartozók a szolgálati igazolvánnyal történő ellátásig
- egyházak, továbbá a bv. szervvel együttműködő szervezetek képviselői

Személyi igazolvány, (a kártya formátumú vezetői engedély), egyszeri belépési engedély:

- az intézet területére belépni szándékozó polgári személy
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel résztvevő személy
- bűnmegelőzési célú látogatás keretében érkező 14. életévüket betöltött tanulók, oktatók
- a bv. szerv vezetője által belépésre engedélyezett személyek (írók, előadók, művészek, neves sportolók stb.)

A Magyar Országgyűlés Képviselőjének Igazolványa: országgyűlési képviselő

Képviselői igazolvány a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: polgármester, önkormányzati képviselő

Kormányhivatali igazolvány (arcképes) a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: Kormányhivatal pártfogó felügyelői és jogi segítségnyújtói ügyintéző

Ügyvédi igazolvány, Alkalmazott ügyvédi igazolvány, ill. Ügyvédjelölt (arcképes) feliratú igazolvány a meghatalmazás vagy kirendelésről szóló határozattal együtt: ügyvéd, alkalmazott ügyvéd, ügyvédjelölt

Ügyészi igazolvány: ügyész

Bírói igazolvány: bíró

Igazságügyi alkalmazotti igazolvány: bíróságokkal alkalmazotti jogviszonyban lévő személyek

Közjegyzői, illetve Közjegyző helyettesi igazolvány (arcképes), az eljárásban illetékeséget igazoló okirattal: közjegyző és közjegyző helyettes

Bírósági végrehajtói igazolvány, illetve Helyettes bírósági végrehajtói igazolvány (arcképes) a végrehajtásról szóló bírósági végzéssel együtt: bírósági végrehajtó, helyettes bírósági végrehajtó

Szakértői igazolvány: a bíróság által kiállított kirendelő határozattal ellátott szakértő

BM államtitkára által kiállított Arcképes megbízólevél: BM ellenőrzésre jogosult munkatársai

Ellenőrzési program, vagy Nyílt parancs a Szolgálati igazolvánnyal együtt: BVOP munkatársai

Útlevél: alapvetően a külföldi állampolgárok, illetve bárki mert a személyazonosság megállapítására alkalmas.

Arcképes konzuli igazolvány: a nem magyar állampolgárságú fogvatartott tekintetében az állampolgársága szerinti diplomáciai konzuli képviselő

Látogatási engedély a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: fogvatartotthoz látogatási céllal érkező személy

Büntetés-végrehajtás Központi Kórház írásos értesítése a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: szakorvosi vizsgálatra jelentkező, engedéllyel távol lévő fogvatartott

Megjegyzés: a külföldi állampolgárok beléptetésének az engedélyezése kizárólagos parancsnoki hatáskör!

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személytől adategyeztetés végett, a feladata ellátására feljogosító igazolvány mellett a személyazonosító igazolvány is kérhető.

7.4. Belépésre jelentkező személyek ruházatának, csomagjának, valamint a gépjárművek ellenőrzése

A bv. szerv területére belépő személy ruházatának, csomagjának közvetlen átvizsgálása nem történhet megalázó, szeméremcsináló módon. A **személyi állomány azonos nemű tagja** a

ruházatot külön átvizsgáló helyiségben közvetlenül is átvizsgálhatja. Amennyiben az érintett **személy az ellenőrzéshez nem járul hozzá**, a belépését meg kell tagadni, ezzel egyidejűleg a helyszín azonnali elhagyására kell felszólítani, továbbá aki a felszólításnak nem tesz eleget, az eltávolítására a rendőrség segítségét kell kérni. **Nem léptethető be zavart állapotban lévő személy, továbbá aki az előzetes figyelmeztetés ellenére is tiltott tárgyat kísérel meg bejuttatni a bv. szerv területére.**

Abban az esetben, ha a belépésre jelentkező személy közli, hogy "**szívritmus mesterséges fenntartására szolgáló készüléket**" visel és azt hivatalos irattal is igazolja, a ruházata csak kézzel vizsgálható át, technikai eszköz az ellenőrzéshez nem alkalmazható. A bv. szerv területére belépni kívánó személy, aki beléptetése során közli, hogy egészségi állapota miatt **életmentő gyógyszer tartására van szüksége** és azt orvosi igazolás alapján hitelesen igazolni tudja, az abban megjelölt mennyiségű gyógyszert magánál tarthatja. Az érintettnek nyilatkoznia kell a gyógyszer felhasználási formájáról, továbbá annak ellenőrzését lehetővé kell tennie a személyi állomány **részére**.

A járműveket és rakományukat biztonságtechnikai, illetve egyéb eszközök alkalmazásával (kamera, alvázvizsgáló tükör, létra stb.) - akár speciálisan kiképzett kutya igénybevétele mellett - alapos ellenőrzésnek kell alávetni. **Ennek során vizsgálni kell a gépjármű motor-, utas-, és szállító terét, valamint alvázat is.** A bv. intézet területén lévő munkahelyekről a **gépjárművek kiléptetése kizárólag létszámellenőrzést követően** a biztonsági tisztnek, gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezetőnek történő **jelentéstétel után, annak engedélyével hajtható végre.** A bv. **intézetén kívüli munkaterületek** vonatkozásában a létszámellenőrzés végrehajtását és a jármű távozásának engedélyezését külön személyek részére kell feladatként meghatározni.

7.5. A személybejáráti biztonsági felügyelő

A személybejáráti biztonsági felügyelő jogállása

A személybejáráti biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

A személybejáráti biztonsági felügyelő feladatai

- a személybejáráti kapu őrzése és védelme, a szolgálatteljesítési hely fegyveres biztosítása,
- a bv. szerv tulajdonának védelme,
- a be-, és kiléptetések végrehajtása, arról nyilvántartás vezetése, a belépési engedélyek kiállítása, ajtók működtetésére alkalmas belépő kártyák, kulcsok, illetve kitűzők és személyi riasztók kiadása-visszavétele,
- a kapu közelében csoportosulás, vagy más rendellenesség észlelése esetén jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tiszt felé,
- a személybejáráti kapun illetéktelen személy bejutásának, fogvatartott szökésének, valamint a bv. szerv biztonságára veszélyes eszközök, anyagok bevitelének, illetve a bv. szerv tulajdonát képező tárgyak jogtalan kivitelének megakadályozása,
- a belépő személy beléptetés megkezdése előtti tájékoztatása a beléptetési eljárás menetéről, a jogairól és kötelezettségeiről,

- érvényt szerezni a tiltó rendelkezéseknek, illetve alkalmazni a be- és kiléptetésre vonatkozó helyi rendelkezéseket,
- a be- és kilépő személyazonosságának, a belépés indokának, valamint a be- és kilépésre jogosító iratok ellenőrzése,
- a be- és kilépők táskáinak, csomagjainak, ruházatának ellenőrzése, átvizsgálása, szükség esetén alkoholos befolyásoltságának ellenőrzése a vonatkozó rendelkezések szerint,
- a be- és kilépők ellenőrzésére szolgáló, rendszeresített berendezések, technikai eszközök alkalmazása,
- a fogvatartottakhoz érkező látogatók belépési jogosultságának, személyazonosságának ellenőrzése,
- a bv. szerv területén ideiglenes jelleggel dolgozó, nem a büntetés-végrehajtás alkalmazásában lévő személy(ek) be- és kiléptetése a bv. szerv vezetője által jóváhagyott engedély alapján,
- a beléptetés érdekében intézkedés az ügyintéző személy megkereséséről,
- az őrhelyen elhelyezett szolgálati okmányok pontos vezetése.

A be- és kilépésre jogosultság vizsgálata fogvatartott esetében

A nyilvántartási szakterület a bv. intézetből ideiglenesen eltávozó elítélt részére igazolványt állít ki, amely az elítélt személyazonosságának igazolására szolgál. **Az igazolvány feljogosítja az elítéltet a bv. intézetből való ki-, illetve a bv. intézetbe való belépésre.**

A személybejárat biiztonsági felügyelő a **fogvatartottak be- és kiléptetése során megvizsgálja:**

- az engedéllyel történő intézetelhagyás esetén a távozásra jogosító iratok, valamint visszaérkezéskor az azokon feltüntetett adatok valódiságát,
- az okmányok, valamint a számítógépes nyilvántartó rendszer alapján az intézetet engedéllyel elhagyni szándékozó, továbbá a szabadságvesztés megkezdésére vagy folytatására, és az elzárás végrehajtásának megkezdésére jelentkező, illetve a rendőrség által átkísért fogvatartott személyazonosságát,
- ha a fogvatartott szállítása, előállítás, illetve egészségügyi intézménybe való kihelyezése a személybejárat kapun keresztül történik, akkor az erről szóló okmány valódiságát.

A szabadulási igazolás **aláírás és iratmintáját** a bv. intézet azon kijáratánál kell elhelyezni, ahol a tényleges szabadítás történik.

A személybejárat biiztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai

Az állandó belépési engedéllyel rendelkező személyeket - ha a nyilvántartásukra egyéb lehetőség nincs - az erre a célra rendszeresített naplóba be kell vezetni. Ezt az engedélyt azon személyek részére kell kiállítani, akik rendszeresen járnak az intézetbe munkavégzés, vagy egyéb hivatalos célból.

Állandó belépési engedélyt csak az intézet parancsnoka adhat ki, ami a **személyi igazolvánnyal együtt érvényes**. Az ilyen engedéllyel rendelkező személy a részére meghatározott területen - amelyet az engedélyen fel kell tüntetni - szabadon mozoghat. A kiadott engedélyeket név és sorszám szerint nyilván kell tartani.

Az **egyszeri belépési engedéllyel** rendelkező személy adatait értelemszerűen kell rögzíteni. Ezen személyek az engedélyező rendelkezéseinek megfelelően a bv. szerv területén kísérettel, vagy anélkül mozoghatnak. Ez utóbbi esetben a vonatkozó jelzést a felső ruházaton látható módon kitűzőként kell viselni. A naplót naponta év, hó, nap bejegyzéssel kell megnyitni, és egy vízszintes vonallal kell lezárni.

7.6. A járműbejáráti biztonsági felügyelő

A járműbejáráti biztonsági felügyelő jogállása

A gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszttal alárendeltségébe tartozik.

A járműbejáráti biztonsági felügyelő feladatai

- megegyezik a személybejáráti biztonsági felügyelő feladataival (a gépjármű-kapura értelemszerűen alkalmazva),
- a gépjárművek be- és kiléptetésének végrehajtása,
- anyagszállításkor az okmányok vizsgálata, tárolása, a jogtalan szállítás megakadályozása, illetve ennek haladéktalan jelentése a szolgálatban lévő biztonsági tiszttel,
- a be- és kihajtó jármű átvizsgálása, a vezetőfülke, az alváz-, valamint a jármű minden elrejtőzésre vagy anyagszállításra alkalmas egyéb részeinek ellenőrzése,
- a járműforgalmat zavaró személyről, járműről vagy egyéb körülményről azonnali jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tiszttel.

Zárt rakterű gépjárművek ellenőrzése

Azokban a bv. intézetekben, ahol nagy mennyiségű illetve méretű készáru vagy anyag szállítása történik, a bv. intézet területén működő gazdálkodó szervezet részéről, valamint minden olyan szállítmány ellenőrzését, amelyet a járműbejáráti kapunál ellenőrizni nem lehet, a jármű rakodását, valamint ki- és beléptetését a parancsnok és a gazdálkodó szervezet vezetője külön intézkedésben szabályozza.

Az intézkedésben meghatározzák a rakodás irányítását és ellenőrzését végrehajtó személy feladatait és a gépjármű be- és kiléptetésének rendjét. A járműbejáráti biztonsági felügyelő ebben az esetben csak az előzőekben felsorolt területek ellenőrzéséért felel. **A zárt raktér ellenőrzéséért az a személy felel, akit a rakodás felügyeletével megbíztak.**

A jármű kísérésének és rakodásának ellenőrzése

A gépjármű kísérésével megbízott személynek a jármű bv. szerv területén való tartózkodása alatt **meg kell akadályoznia**, hogy

- a járművön fogvatartott elrejtőzzön,
- a szállítójegyen feltüntetettől eltérő mennyiségű vagy minőségű anyagot szállítsanak be-, illetve el a bv. szervből,
- a járművel érkező személy és bármely fogvatartott tiltott kapcsolatot létesítsen,
- tiltott tárgy a bv. szerv területére be-, illetve onnan a bv. szerv tulajdonát képező tárgy, anyag vagy eszköz engedély nélkül kijusson,
- a jármű, vagy az azzal érkező személyek az engedélyezett útvonalat elhagyják, a bv. szerv számukra nem engedélyezett területére belépjenek.

A járműbejáráti biztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai és vezetésének szabályai

A járműforgalmi napló a bv. szervhez érkező és onnan távozó minden jármű és rakományának, valamint a rajta lévő személyek nyilvántartására szolgál. Ez a szabály nem vonatkozik a védett személyt és a védelmét ellátó személyeket szállító járművekre. Ez esetben a parancsnok külön rendelkezésben határozza meg a járműbejáráti biztonsági felügyelő feladatait. Amennyiben a járműbejáráti kapunál személyforgalom is engedélyezett, akkor a személybejáráti biztonsági felügyelő feladataira, valamint a szolgálati nyomtatványok vezetésére vonatkozó rendelkezések az irányadók.

A személy-, illetve a gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelőre vonatkozó közös szabályok

A személy-, illetve a gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelő a bv. szervbe érkező, onnan távozó személy be-, illetve kiléptetése előtt meggyőződik:

- a személy személyazonosságáról,
- a be-, vagy kilépés jogosultságáról,
- a belépés okáról, arról, hogy az ügyintéző fogadja-e a belépésre jelentkezőt,
- a belépésre jogosító igazolvány, engedély, határozat meglétéről, érvényességéről, valóságáról.

Abban az időszakban, amikor nincs személybejáráti-, illetve gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelő, feladatait a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – által kijelölt biztonsági felügyelő látja el.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a bv. objektum fogalma?
- Mi az objektumvédelem fogalma?
- Ismertesse az objektumvédelem célját!
- Sorolja fel, mi ellen irányulhat támadó tevékenység!
- Milyen cselekményekben nyilvánulhatnak meg a támadó cselekmények?
- Mi eredményezhet béke időszakban védelmi helyzetet?
- Ismertesse az objektumvédelem fokozatait!
- Ismertesse a védelem szolgálati tagozódásait!
- Sorolja fel a bv. intézet biztonsági berendezéseit, technikai eszközeit és jellemezze!
- Mi a biztonsági felügyelő fogalma?
- Sorolja fel az őrhelyen felállított felügyelő feladatait?
- Ismertesse az őrhelyen tiltott magatartásokat!
- Ismertesse a biztonsági felügyelő kötelességeit!
- Ismertesse a biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályokat!
- Mi a járőr fogalma?
- Kik jogosultak járőrszolgálat elrendelésére?
- Ismertesse a járőrszolgálat fajtáit!
- Mi az útirányterv?
- Ismertesse a járőrszolgálat formáit?
- Mi a járőrözési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő feladatai?

- Ismertesse a bv. szervek területére történő be- és kilépés törvényi szintű szabályait!
- Sorolja fel milyen eszközök és anyagok nem vihető be a bv. szerv területére!
- Sorolja fel, mely személyek élveznek mentességet a bv. szerv területére történő be- és kilépéskor az ellenőrzés és a közvetlen átvizsgálás alól!
- Ismertesse milyen okmányok alapján léptethetőek be a belépni szándékozó személyek!
- Ismertesse a személybejáráti biztonsági felügyelő feladatait!
- Ismertesse a gépjármű bejáráti biztonsági felügyelő feladatait!
- Ismertesse a jármű kísérésének és rakodásának ellenőrzési szabályait!

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a biztonsági osztály fogalma?
- Mi a biztonsági osztály szervezeti felépítése?
- Ismertesse a biztonsági tevékenység területeit és azok feladatkör szerinti szolgálati tagozódását!
- Sorolja fel az őrhelyen felállított felügyelő feladatait?
- Ismertesse az őrhelyen tiltott magatartásokat!
- Ismertesse a biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályokat!

VI. FEJEZET

A KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK RENDJE⁷⁷

1. Az intézkedési kötelezettség és az intézkedések alkalmazásának közös szabályai

A személyi állomány tagja a bv. szervezet feladatkörében, szolgálati beosztásának (munkakörének) a jogszerűellátása során a jogszabályokban meghatározott intézkedések megtételére jogosult és köteles.

Az arányosság

Az intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban annak törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett a lehető legkisebb személyi korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.⁷⁸

Az intézkedés jogszerűségének feltétele, hogy valamely elérni kívánt magatartás kikényszerítésénél, más esetben a jogellenes magatartás megelőzésénél vagy elhárításánál alkalmazott eljárás nem okozhat az intézkedés céljával nyilvánvalóan arányban nem álló sérelmet.

A kínzás tilalma

Az intézkedő nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást⁷⁹, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A személyi állománytagja az ilyen magatartás tanúsítóját a cselekmény abba hagyására felszólítani, vele szemben intézkedni, vagy az intézkedésre jogosult személynek jelentést tenni köteles.⁸⁰

A kényszervallatás jogi tárgya az államapparátus jogszerű működésébe vetett bizalom, az igazságszolgáltatás rendjének sérthetlenségéhez fűződő társadalmi érdek. A kényszervallatás csak abban az esetben valósulhat meg, ha a hivatalos személy eljárásában jogosult valakit vallomás, nyilatkozat tételére felhívni. A bűncselekmény megállapításához az szükséges, hogy a hivatalos személy az eljárása során erőszakot, fenyegetést, vagy más hasonló módszert azért alkalmazzon, hogy ezen személy vallomást vagy nyilatkozatot tegyen, illetőleg ne tegyen.

A kínzás, valamint az embertelen bánásmód vagy büntetés fizikai vagy lelki szenvedéssel jár, egy cselekmény akkor megalázó, ha az áldozat súlyosan megszegyenül. A megalázó bánásmód vagy büntetés lényege, hogy az érintettben olyan erős félelmet, lelki gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzést okoz, ami alkalmas arra, hogy a testi és lelki ellenállását megtörje.⁸¹

⁷⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1995. évi CVII. törvény indoklása

⁷⁸ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (2) bekezdés

⁷⁹ BTK, 303. §

⁸⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (3) bekezdés

⁸¹ Haraszti Margit Katalin: A kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetések tilalma az ENSZ és az Európa Tanács legfontosabb dokumentumaiban, valamint az állampolgári jogok országgyűlési biztosának tevékenységében, Tanulmány

A fogvatartottaktól meg kell követelni a végrehajtás rendjének betartását, nem részesülhetnek jogszabályellenes kedvezményben, nem lehet tiltott kapcsolat vagy összefonódás a személyi állomány és a fogvatartottak között.

A személyi állomány tagja köteles megakadályozni, hogy a fogvatartottak egymást bántalmazzák, sanyargassák, vagy egyéb, az emberi méltóságot sértő magtartást tanúsítsanak.⁸²

Az intézkedés módja

Az intézkedés során kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés során megsérült személy részére – amint az lehetséges – segítséget kell nyújtani, gondoskodni kell az orvosi ellátásról, kórházi elhelyezés esetén a hozzátartozó vagy más a sérülttel kapcsolatban álló személy értesítéséről.⁸³

Az intézkedő a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, az életet, a testi épséget, csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.⁸⁴

Az intézkedésre jogosultság igazolása

A személyi állomány egyenruha viselésére kötelezett tagját az intézkedése során az egyenruhája és az azon elhelyezett azonosítószáma, a nem egyenruhában szolgálatot teljesítő tagját a szolgálati igazolványa igazolja.⁸⁵

Az intézkedésre való jogosultság igazolása különösen fontos lehet akkor, amikor az intézkedő egyenruha viselésére nem kötelezett, vagy ha az intézkedésre nem fogvatartott személlyel szemben kerül sor.

A tájékoztatási kötelezettség⁸⁶

Az elítéltet, közvetlenül a bv. intézetbe való befogadása után írásban tájékoztatni kell a törvényben meghatározott jogokról, szabályokról. Tájékoztatni kell továbbá, hogy a büntetés-végrehajtás törvényes rendjének megsértése esetén, illetve annak fenntartása érdekében a **személyi állomány tagjai több intézkedés megtételére jogosultak**, illetve kötelezettek, így **kényszerítő eszközöket is alkalmazhatnak**. A befogadás után át kell adni az alábbi tájékoztató formanyomtatványt, egyúttal szóban is fel kell hívni a fogvatartott figyelmét a kényszerítő eszközök alkalmazásának, lehetőségére. Nem magyar állampolgárságú fogvatartottat anyanyelvén, vagy az általa érthető más nyelven kell tájékoztatni. A tájékoztatás megtörténtét, a tájékoztató nyomtatvány átvételét, a fogvatartott aláírásával az elismervényen igazolja. Az elismervényt a fogvatartott bv. irataival együtt kell tárolni.

⁸² A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (4) bekezdés

⁸³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (5) bekezdés

⁸⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 239. pont

⁸⁵ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (6) bek. Hatályos: 2015.01.01.-től

⁸⁶ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasításának 60. pontja

TÁJÉKOZTATÓ⁸⁷

Ön bv. intézetben van, ezzel a szabad élethez képest megváltozott körülmények közé került. Kérjük, olvassa el ezt a tájékoztatót azért, hogy a fogva tartása során tájékozatlanságból ne kerüljön sor Önnel szemben kényszerítő eszköz alkalmazására.

A büntetés-végrehajtás törvényes rendjének megsértése esetén, illetve annak fenntartása érdekében a személyi állomány tagjai több intézkedés megtételére jogosultak, illetve kötelezettek, így kényszerítő eszközöket is alkalmazhatnak. Kényszerítő eszköz alkalmazása esetén Önt jogorvoslati jog illeti meg.

A jogszerű intézkedések során a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény IV. fejezetében felsorolt kényszerítő eszközök alkalmazhatók, különösen az alábbi esetekben:

- a személyi állomány intézkedésének ellenszegülővel szemben testi kényszer,
- támadás, szökés, engedély nélküli eltávozás és önkárosító magatartás megakadályozására, továbbá az intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére, illetve az életet, a testi épséget, a személyi szabadságot valamint a vagyónbiztonságot közvetlenül sértő, vagy veszélyeztető támadás elhárítására bilincs, könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, gumibot, szolgálati kutya, és speciális, nem az élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, valamint irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés.

Amennyiben más kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezet eredményre lőfegyver is használható, így különösen:

- az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására,
- a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására, a terrorcselekmény, a jármű hatalomba kerítése vagy a közveszély okozása bűncselekmény megakadályozására vagy megszakítására, bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének a megakadályozására, lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására.

Önnel szemben az intézeten kívüli szállítás vagy előállítás során különböző típusú bilincset és mozgásának korlátozására alkalmas eszközt alkalmazhatnak. Ebben az esetben az eszközök nem kényszerítő, hanem mozgáskorlátozó eszközként is alkalmazhatóak.

A törvény teljes szövege a bv. intézet könyvtárában olvasható.

ELISMERVÉNY

A kényszerítő és mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásának lehetőségéről a tájékoztatást szóban megkaptam, a tájékoztató nyomtatvány egy példányát átvettem.

Dátum:.....

.....

aláírás

⁸⁷ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasításának 2. számú melléklete

2. A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai

A bv. szervezet hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja feladatának jogszerű teljesítése során — amennyiben más intézkedés nem vezet eredményre —, az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazására jogosult és köteles.⁸⁸

A törvényben meghatározott **feltételek:**

- hivatásos szolgálati jogviszony
- feladatának jogszerű teljesítése
- más – enyhébb – intézkedés megtétele nem vezet eredményre
- csak a Bv. Sztv.-ben meghatározott eszközöket alkalmazhatja, kivéve, ha helyettesíteni kell, mert nem áll rendelkezésre, vagy az alkalmazására nincs mód.

Az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök közül csak azok, addig és olyan mértékben alkalmazhatók, amelyek az intézkedés eredményességéhez szükségesek.⁸⁹ Kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazására kiképzett személyt lehet.

A büntetés – végrehajtás szervezeténél rendszeresített kényszerítő eszközök

- testi kényszer,
- bilincs,
- könnygáz, elektromos sokkoló, gumibot,
- traumatikus és irritáló lőszer,
- szolgálati kutya,
- lőfegyver.

A kényszerítő eszköz Szervezeti törvény szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, a kényszerítő eszközök közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

2.1. A rendszeresített kényszerítő eszköz helyettesítése

Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy a használatára nincs lehetőség, más eszköz is igénybe vehető, amennyiben a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fenn állnak és az alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására.⁹⁰

Helyettesíteni a rendszeresített kényszerítő eszközök közül csak a **bilincset és a gumibotot** lehet, és csak akkor ha:

- a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre, azaz nincs a birtokunkban, vagy az alkalmazására nincs lehetőség (pl. nincs elegendő idő) és
- a helyettesített kényszerítő eszköz alkalmazási feltételei fennállnak és
- a helyettesítő eszköz alkalmas a kívánt cél megvalósítására, illetve
- a helyettesítő eszköz nem okoz olyan sérülést, amit a rendszeresített eszköz szabályos alkalmazása sem okozott volna.

⁸⁸ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 15.§ (1) bekezdés

⁸⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 15.§ (1a) bekezdés

⁹⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 15.§ (2) bekezdés

2.2. A kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző intézkedések

A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell. A figyelmeztetésnek, valamint a kényszerítő eszköz készenlétbe helyezésének csak akkor van helye, ha az e törvényben meghatározott alkalmazási feltételek fennállnak.⁹¹

E rendelkezés is tükrözi a kényszerítő eszközök használatának kivételes jellegét, lehetővé teszi, hogy az intézkedéssel érintett eleget tegyen az intézkedő utasításának. A Szervezeti törvény kötelezettségként írja elő, hogy az érintettet figyelmeztetni kell, természetesen csak abban az esetben ha a körülmények lehetővé teszik, azt azonban, hogy a figyelmeztetést hogy kell végrehajtani, azt a Biztonsági Szabályzat határozza meg:

A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon előzze meg:

- **a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólítás, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával,**
- **figyelmeztetés, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.⁹²**

Természetesen a kényszerítő eszköz alkalmazására történő figyelmeztetésnek csak akkor van helye, ha az adott eszköz alkalmazásának törvényi feltételei fennállnak.

2.3. A kényszerítő eszköz alkalmazását tiltó, valamint korlátozó rendelkezések⁹³

A fogvatartottak egyes csoportjaira nézve a kényszerítő eszközök használata tekintetében indokolt különbséget tenni, a használatot adott esetekben megtiltani vagy korlátozni.

- **tilos kényszerítő eszközt alkalmazni magatehetetlen személlyel szemben;**

Magatehetetlennek kell tekinteni minden olyan személyt, aki kényszerítő eszköz alkalmazását megalapozó, aktív (fizikai) támadásra testi állapotánál fogva nem képes.⁹⁴

- **nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört vagy az intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.**

A második tiltó rendelkezés alapjaiban is eltér az elsőől, mert míg annál bele sem lehet kezdeni a kényszerítő eszközök alkalmazásába, ennél elindul az intézkedés, de egy ponton fel kell ismerni, majd meg kell állni az intézkedéssel, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményességét máshogyan is biztosítani tudjuk.

⁹¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 16.§ (1) bekezdés

⁹² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 238.pont

⁹³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 16.§ (2-4) bekezdés

⁹⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 28.pont

- **csak testi kényszer és a bilincs alkalmazható a terhes nővel és a gyermekkorú személlyel szemben, ha e körülményekről az intézkedőnek tudomása van, vagy azok számára nyilvánvalóan felismerhetők;**

Ahhoz, hogy ez a tiltás érvényesüljön az intézkedőnek **vagy tudnia kell ezen körülményekről, vagy számára egyértelműen felismerhetőnek kell lenniük.** A terhes nő esetében kiemelt figyelemmel kell a megengedett kényszerítő eszközöket alkalmazni, így **kerülni kell az ütések, rúgások és földre vitel alkalmazását!** Gyermekkorú az a személy, aki a 14. életévét még nem töltötte be.

- **csak korlátozott testi kényszer (megfogás, lefogás) alkalmazható a kényszergyógykezelttel, az előzetes kényszergyógykezelttel és a kóros elmeállapotúvá vált fogvatartottal szemben;**

Az **egészségi állapotuk miatt sajátos helyzetben lévő** kényszergyógykezelttel, előzetes kényszergyógykezelttel, továbbá a kóros elmeállapotú fogvatartottakkal szemben a törvény csak korlátozott testi kényszer alkalmazását teszi lehetővé, mert esetükben az egészségügyi jogszabályokban meghatározott orvosi beavatkozások indokoltak.

A Bv. kódex tovább szűkíti az alkalmazás lehetőségét:

A beteggel szemben a szabadságvesztés végrehajtása során alkalmazható kényszerítő eszközök közül kizárólag korlátozott testi kényszer alkalmazható, és csak abban az esetben, ha az IMEI-ből vagy a felügyelet mellett az intézeten kívüli tartózkodása színhelyéről az engedély nélküli távozását másként nem lehet megakadályozni. Korlátozott testi kényszernek minősül a megfogás és a lefogás.⁹⁵

A beteggel szemben kizárólag az egészségügyi jogszabályokban meghatározott okok miatt és az ott meghatározott módokon lehet helye korlátozó intézkedések alkalmazásának.

- **az intézkedésnek passzívan ellenszegülő személlyel szemben csak testi kényszer alkalmazható.**

A passzív ellenszegülési forma kifejtése az egyes kényszerítő eszközöknél a testi kényszeren belül található.

2.4. A kényszerítő eszköz alkalmazását követő jelentési kötelezettség

A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati elöljárónak haladéktalanul szóban, a szolgálat befejezése után két órán belül írásban is jelenteni kell.⁹⁶

A kényszerítő eszköz alkalmazásának a kivételessége, továbbá annak esetleges következményei indokolják, hogy a használatot a szolgálati elöljárónak haladéktalanul jelenteni kell. Amennyiben az állomány tagja nem teljesíti a jelentési kötelezettségét bűncselekményt követ el.

⁹⁵ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény, 336. §. (2) bekezdés

⁹⁶ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 16/A.§

Aki fontos szolgálati ügyben kellő időben nem tesz jelentést, vagy valótlan jelentést tesz, ha a bűncselekmény a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.⁹⁷

Kényszerítő eszköz alkalmazása után az intézkedés alá vont személyt haladéktalanul orvosi vizsgálatnak kell alávetni, és intézkedni kell láttelelet felvételére.⁹⁸

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról az intézkedő jelentést készít, amely tartalmazza:⁹⁹

- hol, mikor, kivel szemben, milyen kényszerítő eszközt használt, és ennek mi volt az indoka,
- az intézkedő eleget tett-e figyelmeztetési és felszólítási kötelezettségének, ha nem, ennek mi volt az oka,
- keletkezett-e sérülés, és milyen fokú, illetve keletkezett-e dologban anyagi kár,
- mi történt a sérülttel,
- ha támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása, mi volt a támadásra használt eszköz,
- a tanúk adatait,
- az alkalmazást lehetővé tevő törvényhelyre való hivatkozást,
- az intézkedő nevét és aláírását.

2.5. A kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségi vizsgálata

A kényszerítő eszköz alkalmazásának a jogszerűségét a bv. szerv parancsnoka köteles megvizsgálni, majd álláspontjáról a kényszerítő eszköz alkalmazásától számított nyolc napon belül értesíti azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták.

Ha a kényszerítő eszközt a bv. szerv parancsnoka alkalmazta, vagy azt az utasítására alkalmazták, annak jogszerűségéről az országos parancsnok foglal állást.¹⁰⁰

A jogszerűtlennek minősített kényszerítő eszköz használatáról az ügyészt nyolc napon belül, ha pedig a kényszerítő eszköz használata testi sérülést, vagy halált okozott, haladéktalanul értesíteni kell.¹⁰¹

Ha a kényszerítő eszközt kényszergyógykezeléssel vagy előzetes kényszergyógykezeléssel szemben alkalmazták, a kialakított állásfoglalásról az érintett személyen kívül értesíteni kell a betegjogi képviselőt, a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjét és a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt is.¹⁰²

A betegjogi képviselő ellátja a betegek egészségügyi törvényben meghatározott jogainak védelmét, és segíti őket e jogaik megismerésében és érvényesítésében.

⁹⁷ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 440. § (1) Jelentési kötelezettség megszegése

⁹⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 241.pont

⁹⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 242. pont

¹⁰⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 16.§ (6) bekezdés

¹⁰¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 16.§ (7) bekezdés

¹⁰² A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 16.§ (8) bekezdés

Jelentés kényszerítő eszköz alkalmazásáról

Tisztelt Biztonsági Osztályvezető Úr!

Jelentem, hogy _____ nevű _____ nyilvántartási számú fogvatartottal szemben 20__ év __ hó __ nap __ óra __ perckor kényszerítő eszközt alkalmaztam.

A kényszerítő eszköz alkalmazásának oka:

A kényszerítő eszközt saját elhatározásomból, szolgálati elöljáróm utasítására alkalmaztam.*

A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt a fogvatartottat előzetesen figyelmeztettem, nem figyelmeztettem*, mert

Az alkalmazott kényszerítő eszköz:*

- a) testi kényszer,
- b) bilincs,
- c) könnygáz,
- d) elektromos sokkoló,
- e) gumibot,
- f) traumatikus löszer,
- g) irritáló löszer,
- h) szolgálati kutya,
- i) lőfegyver

A kényszerítő eszköz alkalmazása sérülést eredményezett, nem eredményezett.*

A fogvatartott orvosi ellátására intézkedtem, az orvosi ellátás:

____ év __ hó __ nap __ óra __ perckor megtörtént.

A kényszerítő eszköz alkalmazásánál jelenlévő személyek:

____ év _____ hó ____ nap ____ óra

a kényszerítő eszközt alkalmazó
neve, rendfokozata

a kényszerítő eszközt alkalmazó
aláírása

*-gal jelölt szövegrésznél a megfelelő rész aláhúzandó.

Orvosi vélemény:

Láttelelet a sérültről felvettem.

____ év _____ hó ____ nap

PH _____
ORVOS

Az orvosi láttelelet alapján*: sérülés történt, nem történt.

Amennyiben a láttelelet alapján sérülés történt a bv. ügyészt értesítette:

____ év ____ hó ____ nap ____ óra ____ perc.

értesítő személy (név,rendfokozat,beosztás)

Vélemény a kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségéről, jogszerűtlenségéről

____ év _____ hó ____ nap

biztonsági osztályvezető

A bv. szerv vezetőjének álláspontja:

A kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, nem jogszerű.*

Döntésemről a fogvatartottat _____ év _____ hó ____ nap _____ számon értesítettem.

A kényszerítő eszköz jogtalan alkalmazásáról az ügyészt _____ év ____ hó ____ nap értesítettem.

A kényszerítő eszköz alkalmazása kényszergyógykezeléssel, előzetes kényszergyógykezeléssel szemben történt, állásfoglalásomról döntésemről az ügyészt, az érintett személyt és annak törvényes képviselőjét _____ év ____ hó ____ nap értesítettem.

____ év _____ hó ____ nap

bv. szerv vezetője

*-gal jelölt szövegrésznél a megfelelő rész aláhúzandó.

Az írásos jelentés és az értesítés formai és tartalmi követelményei:

Az írásos jelentést 1 eredeti és 2 másolati példányban kell elkészíteni, egy – egy példányt az irattárban (eredeti), a biztonsági osztályvezetőnél és a fogvatartott bv. iratai között kell elhelyezni.

bv. szerv megnevezése

Értesítés kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségéről

Megállapítom, hogy _____ fogvatartottal szemben
_____ (dátum) _____ kényszerítő eszköz alkalmazása

1. jogszerű volt
2. jogszerűtlen volt.*

Tényállás:

Sérülés:

Okozott kár:

Érintett személy(ek) adatai:

Egyéb megállapítások:

Alkalmazott jogszabályok**:

Tájékoztatom, hogy a minősítéstől függetlenül a büntetés-végrehajtás szervezetéről szóló 1995. évi CVII. törvény 17. § (3) bekezdése alapján az intézkedéssel érintett személynek, továbbá ha az intézkedést kényszergyógykezeléssel, előzetes kényszergyógykezeléssel szemben alkalmazták, a betegjogi képviselőnek, a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjének, joga van az intézkedéssel kapcsolatban feljelentést, keresetet, bejelentést vagy panaszt tenni.

____ év _____ hó _____ nap

bv. szerv vezetője

Az értesítés egy példányát átvettem:

____ év _____ hó _____ nap

átvevő

Megjegyzés:

*A nem kívánt szövegrész áthúzendó

**Az alkalmazott jogszabályok kapcsán a büntetés-végrehajtás szervezetéről szóló 1995. évi CVII. törvénynek azon rendelkezéseire kell hivatkozni, amelyek a minősítést megalapozták.”

A jogszerűség vizsgálatának eredményéről külön **értesítés készül, 2 eredeti és 2 másolati példányban**. Egy eredeti példányt a fogvatartott részére kell átadni, aki az átvétel tényét az irattári példányon aláírásával igazolja. Az 1-1 másolati példányt a fogvatartott bv. anyagában és a biztonsági osztályvezetőnél kell elhelyezni. A értesítés számát a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés vonatkozó rovatában kell rögzíteni.¹⁰³

¹⁰³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 26. függelékének 8. alcíme

Így az intézkedő tudomást szerez eljárása jogszerűségéről vagy annak hiányáról, az intézkedést elszenvedő pedig megalapozottan dönthet arról, hogy a vele szemben alkalmazott intézkedést elfogadja-e, kíván-e panaszt vagy feljelentést tenni, keresetet indítani.

A értesítés tartalma:

- a bv. szerv megnevezése,
- a fogvatartott nevét, nyilvántartási száma,
- a parancsnok döntése a jogszerűségről,
- tényállás, sérülés, okozott kár, érintett személyek adatai, egyéb megállapítások
- a jogorvoslati lehetőségek,
- a döntés indokolása, és időpontja.

Az értesítések összefoglalva:

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról értesíteni kell:

- jogszabályban meghatározott esetekben a bv. ügyészt:
 - jogszerűtlennek minősített kényszerítő eszköz használatáról nyolc napon belül,
 - ha a kényszerítő eszköz használata testi sérülést vagy halált okozott, haladéktalanul,
 - ha a kényszerítő eszközt kényszergyógykezelttel vagy előzetes kényszergyógykezelttel szemben alkalmazták, a kialakított állásfoglalásról a többi értesítéssel egyidőben.

2.6. Az intézkedést elszenvedett személy jogorvoslati lehetőségei

Az intézkedéssel érintett személynek, továbbá ha az intézkedést kényszergyógykezelttel, előzetes kényszergyógykezelttel szemben alkalmazták, a betegjogi képviselőnek, a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjének – függetlenül a kialakított állásfoglalástól – joga van az intézkedéssel kapcsolatban feljelentést, keresetet, bejelentést vagy panaszt tenni az illetékes hatóságnál vagy szervnél.¹⁰⁴

A **feljelentés** minden olyan - a büntetőeljárás megindítására vagy lefolytatására jogosult szerv, vagy más hatóság, illetve a bíróság tudomására hozott - formához nem kötött közlés, amely meghatározott vagy ismeretlen személy által elkövetett bűncselekmény gyanújára utaló tényállást, illetve adatot tartalmaz. Feljelentést bárki, bármilyen formában tehet, ami nem jelenti feltétlen a büntetőeljárás lefolytatását, csupán azt, hogy az eljárás kezdeményezésének lehetőségétől senki sincs elzárva. A feljelentés nem csupán jogosultság, hanem kötelező is azokban az esetekben, amikor annak elmulasztása bűncselekménynek minősül.

A **kereset** a felperesnek a bírósághoz címzett kérelme a polgári ügyben felmerült jogvitája eldöntésére. A keresetlevélben rögzített kereseti kérelemnek (keresetnek) a bírósághoz történő benyújtása a polgári per megindulásának elengedhetetlen előfeltétele, az a felperes első perbeli cselekménye. A bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el.

A fogvatartott a döntés ellen az országos parancsnokhoz fordulhat **panasszal**. A panaszt a fogvatartott a döntés közlésétől, illetve a döntés elmulasztásától számított tizenöt napon belül terjesztheti elő. Ha a fogvatartott a panasz megtételében akadályoztatva volt, a tizenöt napot az akadály megszűnésétől kell számítani. A panaszt harminc napon belül kell elbírálni, e határidő

¹⁰⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 17.§ (3) bekezdés

indokolt esetben harminc nappal meghosszabbítható. A panasz elbírálásáról a fogvatartottat tájékoztatni kell. A panasz elbírálásáról szóló határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

3. A kényszerítő eszköz alkalmazásának általános feltételei¹⁰⁵

A törvény általános értelemben megfogalmazza és felsorolja, hogy milyen feltételek fennállása esetén lehet kényszerítő eszközt alkalmazni fogvatartottal és más személlyel szemben.

Kényszerítő eszköz fogvatartottal szemben akkor alkalmazható, ha:

- **a bv. szerv rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,**
- **bármely személy életét, testi épségét, személyes szabadságát sérti vagy veszélyezteti,**
- **bűncselekmény megakadályozása érdekében szükséges.**

Kényszerítő eszköz alkalmazható azzal a személlyel szemben, aki

- **a bv. szerv által fogva tartott személy életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy a fogva tartás biztonságát sérti, illetve veszélyezteti,**
- **a bv. szerv területén annak rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,**
- **a bv. szerv, illetve a személyi állomány tagja ellen támad, a személyi állomány tagját a feladatának ellátásában akadályoz vagy intézkedésre kényszerít,**
- **a bv. szerv vagyonát rongálja, és azt felhívásra sem hagyja abba.**

A **fogva tartás (bv. szerv) biztonsága** olyan állapot fenntartását jelenti, amelynél az intézetben, illetve a büntetés-végrehajtási feladat teljesítése miatt az intézet területén kívül tartózkodó személyek élete, testi épsége, személyes szabadsága, az intézetben lévő anyagi javak sértetlensége, illetve a büntetés – végrehajtási feladatok zavartalan ellátása a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően biztosított.¹⁰⁶

A **támadás** fogalmának meghatározása:

Személy elleni támadás az a jogellenes és aktív emberi magatartás, amely az emberi életet, testi épséget vagy személyes szabadságot sérti, vagy veszélyezteti.¹⁰⁷

4. Az egyes, rendszeresített kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó speciális szabályok

A Bv. Sztv. a kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó általános szabályok meghatározása után az egyes eszközök alkalmazásának speciális szabályait is meghatározza.

¹⁰⁵ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 17.§ (1)(2) bekezdések

¹⁰⁶ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 1 §. (5) bekezdés

¹⁰⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 31. pont

4.1. A testi kényszer

A kényszerítő eszközök közé soroljuk, bár nem eszközt igénylő feladat, a testi kényszer végrehajtása. A testi kényszer alkalmazására akkor kerülhet sor, ha az intézkedő az ellenszegülés megtörése érdekében cselekvésre, vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmaz, vagy ha az intézkedő erőfölénye, vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazása nem indokolt.

Az intézkedéssel ellenszegülő személlyel szemben az ellenszegülés megtörésére testi kényszer (megfogás, lefogás, ellökés, elvezetés, önvédelmi fogás) alkalmazható.¹⁰⁸

A kényszerítő eszközök közül a legenyhébb a testi kényszer, ezért a leggyakrabban is alkalmazzák a gyakorlatban. A testi kényszer alkalmazása aktív, fizikai erő alkalmazását jelenti, különböző technikai elemek felhasználásával. Ilyen technikai elemek a megfogás, lefogás, ellökés és elvezetés, valamint önvédelmi fogások alkalmazása.

- **Megfogás** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy valamely testrészének vagy ruházatának megfogásával biztosítja az intézkedés céljának elérését, vagy védi ki az esetleges támadást.
- **Lefogás** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy vagy valamely testrészének lefogásával biztosítja az intézkedés céljának elérését, vagy védi ki az esetleges támadást.
- **Ellökés** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy kézzel vagy lábbal történő ellökésével, erőteljes eltolásával alkalmaz testi kényszert.
- **Elvezetés** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy végtagjának, testfelületének, ruházatának kézzel történő megfogásával alkalmaz testi kényszert, majd a személyt meghatározott helyre vezeti.
- **Önvédelmi fogás** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy végtagján, testfelületén, ruházatán olyan rendvédelmi közelharc technikát, illetve harcművészeti rendszer elemet alkalmaz, amely arányban áll az ellenálló személy tevékenységével és alkalmas az intézkedés eredményes befejezéséhez.¹⁰⁹

A jogszabály a testi kényszer alkalmazását az ellenszegülés mindkét megnyilvánulási formája esetében lehetővé teszi, így egyaránt alkalmazható passzív és aktív ellenszegülés megtörésére is.

Passzív ellenszegülésnek minősül, ha az ellenszegülő a jogszabályban, a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettségét vagy az arra jogosult utasítását nem hajtja végre.¹¹⁰ (ezt nem tevékenységgel, cselekménnyel fejezi ki, hanem fizikai erő kifejtése nélkül mozdulatlan marad, aminek általában szóban is hangot ad)

¹⁰⁸ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 18. §

¹⁰⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 32. pont

¹¹⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 33. pont

Aktív ellenszegülésnek minősül, ha az ellenszegülő a jogszabályban, a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettségét vagy az arra jogosult utasításának végrehajtását tevőleges magatartás tanúsításával tagadja meg.¹¹¹ (erőkifejtéssel járó tevőleges magatartást tanúsít)

Mindegyik kényszerítő eszköz alkalmazása esetén ügyelni kell arra, hogy az alkalmazott eszköz alkalmas legyen a kívánt cél eléréséhez, így a testi kényszerrel is, továbbá **ne eredményezzen dulakodást, verekedést és ne sértse a személyi állomány tagja és a bv. szervezet tekintélyét.** Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszer akkor alkalmazható, ha az intézkedő erőfölénye vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán az intézkedés eredményessége biztosítható.

A testi kényszer alkalmazása során az intézkedő önvédelmi fogásokat is használhat, de azoknak arányban kell állni az intézkedést kiváltó magatartással vagy cselekménnyel.¹¹²

4.2. A bilincs

Bilincs alkalmazható a fogvatartott támadásának, szökésének, engedély nélküli eltávozásának és önkárosításának a megakadályozására, továbbá bármely személy jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülésének megtörésére.

A bilincs használatára és a bilincselés módjára az elítélt mozgását korlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.¹¹³

Bilincselést az erre a célra rendszeresített bilincsfajtákkal kell végrehajtani. Ennek hiányában, vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén, az intézkedés céljának megvalósulását szolgáló, jellegénél fogva indokolatlan sérülést nem okozó más eszköz is alkalmazható.¹¹⁴

A bilincselés módját az intézkedő az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy:

- a **kezek hátra bilincselése** akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet támadástól, illetve szökéstől,
- **lábbilincselés, illetve kéz és láb bilincselés együttes alkalmazása** akkor indokolt, ha arról, akivel szemben alkalmazzák feltételezhető, hogy önmagában vagy másban kézbilincs alkalmazása esetén is kárt tud okozni, vagy szökési szándéka feltételezhető,
- **tárgyhoz bilincselésnek** akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

4.3. A könnygáz, az elektromos sokkoló, a gumibot

A bv. szervezetnél rendszeresített könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, illetve gumibot alkalmazható

¹¹¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 34. pont

¹¹² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 243, 244. pont

¹¹³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 19. § (1)(2) bekezdés

¹¹⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 245. pont

- az életet, a testi épséget, a személyi szabadságot, illetve a vagyónbiztonságot közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására,
- az intézkedéssel szembeni aktív ellenszegülés megtörésére.¹¹⁵

A használat feltétele, hogy arra csak aktív magatartás (támadás vagy fizikai ellenszegülés) esetén kerülhet sor. Ezen eszközök az általuk keltett fájdalomérzet révén alkalmasak a támadás vagy ellenszegülés megtörésére, szabályszerű használatuk azonban kizárja az élet és a testi épség veszélyeztetését, az egészség károsítását.

Az intézkedő az intézkedés megkezdésekor, amennyiben a körülmények megkívánják, a könnygázt, elektromos sokkoló eszközt **helyezze készenlétbe, a gumibotot fogja kézbe**, és készüljön fel a támadás elhárítására, ellenszegülés megtörésére.¹¹⁶

A könnygáztörő eszköz

Amennyiben a könnygázt tömegoszlatásra vagy zárt térben kialakult ellenállás megtörésére alkalmazzák, egyidejűleg **gondoskodni kell** az intézkedők könnygáz hatása elleni védelméről.¹¹⁷

Az elektromos sokkoló eszköz

Az elektromos sokkoló eszközöket egy országos parancsnoki utasítással bevonták az intézetek, intézményektől, így alkalmazásuk jelenleg nem lehetséges.

A gumibot

Gumibot alkalmazása esetén az **ütés lehetőleg a támadó végtagot érje**, kerülni kell, hogy az ütés olyan területet – kiemelten a fejet, nyakat, derekat, hasat – érjen, ahol súlyos sérülést okozhat.¹¹⁸

4.4. Traumatikus és irritáló lőszer

A bv. szervezetnél rendszeresített speciális, nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, valamint irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés alkalmazható

- az életet, a testi épséget közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására;
- a fogvatartott szökésének megakadályozására, megszökése esetén elfogására.¹¹⁹

A **traumatikus** szó jelentése az idegen szavak szótára szerint: „külső sérülésből eredő”. Így ezekben az esetekben olyan lőszeret és azok kilövésére alkalmas eszközöket értünk, amik sérülés okozására alkalmasak, de az élet kioltására nem.

¹¹⁵ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 20. §

¹¹⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 245. pont

¹¹⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 249. pont

¹¹⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 248. pont

¹¹⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 20/A. §

Mivel a jegyzet lezárásakor még a Büntetés-végrehajtási Szervezet nem rendelkezett ilyen eszközökkel, így véleményem szerint a részletszabályok taglalása a rendszeresítést követően válnak aktuálissá. (Szerk.)

4.5. A szolgálati kutya

A szolgálati kutya kényszerítő eszközként való alkalmazása csak abban az esetben lehetséges, ha a kutya arra kiképzett és a bv. által minősített. Továbbá csak kiképzett kutyavezetővel lehet a szolgálati kutyát alkalmazni.

Szájkosárral ellátott szolgálati kutya – pórázon vagy anélkül – akkor alkalmazható, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak¹²⁰

Mivel a testi kényszer passzív magatartással, ellenszegüléssel szemben is alkalmazható, itt meg kell jegyeznünk, hogy a szolgálati kutya az intézkedésnek **passzívan ellenszegülő személlyel szemben nem alkalmazható.**

Szájkosár nélkül szolgálati kutya pórázon, akkor alkalmazható, ha az intézet, illetve a fogva tartás biztonságát veszélyeztető csoportosulás enyhébb kényszerítő eszközzel nem osztható szét, vagy ha az a személyi állomány tagjának az intézkedéssel szemben tanúsított aktív ellenállás leküzdéséhez szükséges.¹²¹

Szájkosár és póráz nélkül a szolgálati kutya

- **személyi sérüléssel fenyegető támadás, illetve az életet vagy a testi épséget közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására,**
- **az elzárást töltő személy kivételével a fogvatartott szökésének a megakadályozására, és a megszökött fogvatartott elfogására alkalmazható.¹²²**

A kényszerítő eszközök körében sajátos helyet foglal el a különlegesen kiképzett szolgálati kutya. Alkalmazásának a módjától függően ugyanis a legenyhébb esetektől kezdve, a fogvatartás biztonságát veszélyeztető csoportosulás szétosztatására, a szökés megakadályozására, az elfogásra, a személyi sérüléssel fenyegető támadás elhárítására is használható.

A szolgálati kutyákkal kapcsolatos feladatokról országos parancsnoki szakutasítás¹²³ rendelkezik.

4.6. A lőfegyverhasználat

Lőfegyver: a tüzfegyver, valamint az a légfegyver, amelyből 7,5 joule-nál nagyobb csőtorkolati energiájú, szilárd anyagú lövedék lőhető ki.¹²⁴

A **lövedék** a lőfegyverhez használt lőszer egyik alkotó eleme, így a lőszer olyan egybeszerelt töltény, amely lövedéket, lőport, továbbá gyúelegyet tartalmaz.

¹²⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 21. § (1) bekezdés

¹²¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 21. § (2) bekezdés

¹²² A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 21. § (3) bekezdés

¹²³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 46/2014. (XII.11.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítésére, beszerzésére, tartására, kiképzésére és alkalmazására vonatkozó Szabályzatról

¹²⁴ 2004. évi XXIV. törvény, a lőfegyverekről és lőszerkekről, 2. § 16, 22. pont

Ezen szempontok alapján a bv. szervezeténél rendszeresített fegyvereket lőfegyvernek kell tekinteni.

A szolgálati lőfegyver viselésére vonatkozó jogosultság¹²⁵

Szolgálati lőfegyverrel a ht. állomány azon tagja látható el, aki a fegyverhasználatra, valamint a fegyver tárolására és kezelésére vonatkozó szabályok ismeretéből sikeres vizsgát tett, és szolgálati beosztása indokolja a lőfegyverrel történő ellátását. A szolgálati lőfegyver viselésére vonatkozó jogosultságot a ht. állomány tagjának szolgálati igazolványában fel kell tüntetni.

A szolgálati lőfegyver kezelésének, tárolásának és bv. szerv területére történő bevitelének rendje¹²⁶

A személyi felszerelésként kiadott szolgálati lőfegyvert vagy fegyverzeti anyagot másnak átadni, mással cserélni nem szabad. **A szolgálati lőfegyver, lőszer vagy bármilyen fegyverzeti anyag elvesztését, illetve eltűnését azonnal jelenteni kell az előljárónak.** A ht. állomány tagja a szolgálati feladat ellátásához kiadott lőfegyvert a vonatkozó szabályok maradéktalan betartása mellett, a **legnagyobb felelősségérzettel köteles kezelni**, azt az előírt módon karbantartani és tárolni.

A bv. szerv területén belül a fogvatartottak elhelyezésére, munkáltatására és egyéb tartózkodására szolgáló helyiségbe vagy területre lőfegyvert bevinni tilos. A meghatározott tilalom nem vonatkozik a rendkívüli esemény felszámolása érdekében alkalmazott lőfegyverekre, valamint a nem élet kioltására tervezett, speciális lőszer alkalmazása során használt lőfegyverekre.¹²⁷

A bv. szerv területére a bv. szervezet kezelésében lévő lőfegyveren kívül más lőfegyvert - a védett személyek biztosítását ellátó, valamint a rendkívüli esemény felszámolásában közreműködő más, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományának tagja által viselt fegyvert kivéve - bevinni tilos, azt az erre kijelölt tároló helyre le kell adni, nyilvántartásba vételéről és biztonságos tárolásáról gondoskodni kell.¹²⁸

A lőfegyver-használati jog és kötelezettség

A lőfegyver-használati jog gyakorlása független attól, hogy az intézkedő egyenruhát vagy polgári öltözetet visel. Polgári öltözet viselése esetén a lőfegyvert rejtve kell hordani.¹²⁹

Lőfegyverhasználat a hivatásos állomány tagjának saját elhatározásából, vagy az arra jogosult előljáró utasítására történhet. Kötelékben való fellépés esetén lőfegyver csak az előljáró utasítására használható.¹³⁰

¹²⁵ 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról, 11. §

¹²⁶ 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról, 12. §

¹²⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 22. § (7)(8) bekezdés

¹²⁸ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 22. § (9) bekezdés

¹²⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 270. pont

¹³⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 22. § (1) bekezdés

A lőfegyverhasználat során kerülni kell az emberi élet kioltását. A lövést lehetőleg lábra, ha pedig a támadó kezében a támadásra távolról is felhasználható eszköz van, karra kell irányítani.¹³¹

A lőfegyverhasználatot követően a sérültet – a biztonsági óvintézkedések megtartása mellett – haladéktalanul elsősegélyben kell részesíteni, gondoskodni kell orvosi ellátásáról, és a közvetlen hozzátartozója értesítéséről. A lőfegyverhasználatot, valamint a halaszthatatlan segítségnyújtást követően az intézkedő a **közvetlen előjáróját haladéktalanul értesíti** és annak megérkezéséig a helyszínt biztosítja. Az előjáró intézkedik a helyszín biztosítására – függetlenül attól, hogy történt-e személyi sérülés vagy keletkezett-e kár –, valamint a lőfegyvert használó személyi állomány leváltására. Az előjáró a lőfegyverhasználatról jelentést tesz a szolgálati út betartásával.¹³²

Előjárója parancsára az intézkedő köteles a lőfegyvert használni. A lőfegyver parancsra történő használatának jogszerűségéért a parancsot kiadó előjáró a felelős. E parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha az intézkedő tudja, hogy a lőfegyver használatával bűncselekményt követne el.¹³³

Lőfegyverhasználatnak csak a szándékos, személyre leadott lövés minősül. Nem minősül lőfegyverhasználatnak a figyelmeztető lövés, továbbá a tömegszlatás, rendfenntartás céljából alkalmazott riasztólövés, valamint a speciális, nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés.¹³⁴

Szándékosan személyre leadott lövés akkor is lőfegyverhasználatnak minősül, ha az nem okozott sérülést.

Nem minősül lőfegyverhasználatnak:

- **a figyelmeztető lövés,**
- **az állatra vagy tárgyra irányuló lövés,**
- **a nem szándékosan bekövetkezett lövés,**
- **a tömegszlatás, rendfenntartás céljából alkalmazott riasztólövés**
- **a speciális nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés.**

Lényeges, hogy konkrétan el tudjuk határolni, azt, hogy mi minősül lőfegyverhasználatnak és mi nem. A jogalkotó konkrétan megfogalmazza azt, hogy jogi szempontból mi minősül lőfegyverhasználatnak: **„csak a szándékos személyre leadott lövés”**. Azaz, egyfelől a szándékot kell vizsgálni – csak a szándékos magatartás minősül lőfegyverhasználatnak, ebből logikailag következik, hogy a gondatlan magatartás gondatlan fegyverkezelésnek minősül – másfelől **a lövésnek személyre kell irányulnia**, azaz személyre kell céloznia az intézkedőnek azzal a szándékkal, hogy a testét eltalálja, és ezzel megakadályozza a törvényellenes magatartást, ami a lőfegyverhasználat okát képezi.

¹³¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 281. pont

¹³² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 289. pont

¹³³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 279. pont

¹³⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 22. § (2) bekezdés

- **Figyelmeztető lövés**

Figyelmeztető lövésnek csak akkor van helye, ha a lőfegyverhasználat törvényi feltételei fennállnak. A figyelmeztető lövés alkalmazása során kerülni kell az emberi élet, testi épség veszélyeztetését, valamint a vagyoni károkozást. A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba, a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell megválasztani, számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal, hogy a **lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen** és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.¹³⁵

- **Állatra vagy tárgyra irányuló lövés**

Ha a támadás közvetett, a támadó ahhoz tárgyat vagy állatot alkalmaz, akkor az intézkedő **elsősorban tárgyra, állatra adjon le lövést.** Más személyek testi épségét, vagyonát közvetlenül veszélyeztető megvadult állatra az intézkedő akkor lőhet, ha a veszélyhelyzet elhárítására az adott körülmények között más lehetőség nincs. A tárgyra, állatra irányuló lövésnek feltétele, hogy az ember életét, testi épségét ne veszélyeztesse.¹³⁶

- **Nem szándékosan bekövetkezett lövés**

Ha a lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövés az intézkedőnek felróható okból jön létre, illetve ilyen lövés az intézkedő figyelmetlensége, gondatlansága következtében kárt, sérülést okoz, a bekövetkezett eredménytől függően kártérítési, fegyelmi vagy büntetőeljárást kell indítani.¹³⁷

- **Tömegoszlátás, rendfenntartás céljából leadott riasztólövés**

Tömegoszlátás és rendfenntartás céljából **riasztó lövés** akkor adható le, ha a lőfegyverhasználat törvényi feltételei nem állnak fenn, de a fogva tartást súlyosan sértő vagy veszélyeztető rendkívüli esemény megszakítására, felszámolására az alkalmazás eredményes lehet. Ebből következően **riasztó lövés leadására csak az intézkedést irányító elöljáró parancsa alapján kerülhet sor.**

Riasztólövés sörétes puskával, a hozzá rendszeresített speciális, műanyag töltetű lőszerrel adható le, melynek során ki kell zárni, hogy az alkalmazott lőszer sérülést okozzon.

Riasztó lövés leadása során a lőfegyvert tilos személyre irányítani.¹³⁸

Ha a lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövés sérülést vagy kárt okozott, a lőfegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések szerint kell a vizsgálatot lefolytatni, és az értesítést elkészíteni.

¹³⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 275.-277. pont

¹³⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 284-286. pont

¹³⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 287. pont

¹³⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 272-274. pont

A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések

A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

- **felhívásnak, hogy a felhívott személy az intézkedésnek tegyen eleget;**

A felhívást határozottan, érthetően és megfelelő hangerővel kell megtenni!

- **más kényszerítő eszköz alkalmazásának;**

A lőfegyverhasználat ultima ratio jellegére tekintettel, meg kell próbálni a törvénysértő magatartást más, enyhébb kényszerítő eszközzel megakadályozni.

- **figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;**

A lőfegyverhasználatot megelőző figyelmeztetést érthetően, határozottan „**a törvény nevében lőfegyvert fogok használni**” szavakkal kell megtenni.¹³⁹

A figyelmeztetéssel egyidőben a lőfegyvert **tüzelésre kész** (csőre töltés) állapotba kell helyezni.

- **figyelmeztető lövésnek.**¹⁴⁰

A figyelmeztető lövés alkalmazása során kerülni kell az emberi élet, testi épség veszélyeztetését, valamint a vagyoni károkozást.

Ezt annak ellenére fontosnak tartjuk, hogy a jogalkotó a törvényben ezt nem határozta meg.

A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba, a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell megválasztani, számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal, hogy a lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.¹⁴¹

A jogalkotó a többi kényszerítő eszköz alkalmazásához hasonlóan, a lőfegyverhasználat esetében is gondolt az előre nem látható körülményekre, helyzetekre és megteremtette annak a jogszabályi lehetőségét, hogy a megelőző intézkedések törvényben meghatározott rendjétől az intézkedő eltérhessen.

A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei miatt ezek megtételére nincs idő, és a késedelem az élet közvetlen veszélyeztetésével járna.¹⁴²

Az intézkedések részben vagy egészben történő elhagyása nem jelenti a sorrend felcserélést, a sorrendtől nem lehet eltérni.

¹³⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 271. pont

¹⁴⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 24. § (1) bekezdés

¹⁴¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 277. pont

¹⁴² A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 24. § (2) bekezdés

A lőfegyverhasználatot tiltó rendelkezések

A törvény az általános tilalmakon (kényszerítő eszközök alkalmazását tiltó rendelkezések) túl, a lőfegyverhasználat esetében további tilalmakat határoz meg.

Nincs helye lőfegyverhasználatnak:

- ha olyan személy életét vagy testi épségét veszélyeztetné, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn (vértlen személy),
- ha az intézkedés célja tárgyira vagy állatra leadott lövéssel is elérhető,
- a fogvatartott szökésének megakadályozására, illetve szökése esetén elfogására.¹⁴³

A tilalom nem vonatkozik arra az esetre, ha a lőfegyverhasználat fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, illetve ellenállás leküzdése miatt szükséges.¹⁴⁴

Fegyveresen követi el a támadást, aki lőfegyvert vagy robbanóanyagot tart magánál, a fegyveres elkövetésre vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell akkor is, ha a bűncselekményt lőfegyver vagy robbanóanyag utánzatával fenyegetve követik el. Felfegyverkezve követi el a támadást, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál.¹⁴⁵

A lőfegyverhasználat törvényben meghatározott esetei

A jogalkotó a Bv. Sztv 22.§ (3) bekezdésében taxatívén felsorolja azokat az eseteket, (feltételeket) amikor – **ha más kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezet eredményre – lőfegyver használható.**

- **az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;**

Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a lőfegyverhasználatot, és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a lőfegyver-használati jogosultság is azonnal megszűnik.

- **a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;**
- **a terrorcselekmény, a jármű hatalomba kerítése vagy a közveszély okozása bűncselekmény megakadályozására vagy megszakítására;**

Ezen bűncselekmények esetében a különösen nagy társadalomra veszélyesség, ezen belül a súlyos eredmény bekövetkezésének veszélye indokolja a lőfegyver használatát.

- *Terrorcselekmény*¹⁴⁶

Aki abból a célból, hogy

¹⁴³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 23. § (1) bekezdés

¹⁴⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 23. § (2) bekezdés

¹⁴⁵ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § (1) bekezdésének 5.-6. pontja

¹⁴⁶ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 314. § (1) bekezdése

- állami szervet, más államot vagy nemzetközi szervezetet arra kényszerítsen, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön,
 - a lakosságot megfélemlítse,
 - más állam alkotmányos, társadalmi vagy gazdasági rendjét megváltoztassa vagy megzavarja, illetve nemzetközi szervezet működését megzavarja,
- a Büntető Törvénykönyv 314. § (4) bekezdésben meghatározott személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos bűncselekményt követ el.

- *Jármű hatalomba kerítése*¹⁴⁷

Aki légi jármű, tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű ellenőrzését erőszakkal, fenyegetéssel, illetve másnak öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotát előidézve magához ragadja, bűntett miatt szabadságvesztéssel büntetendő.

- *Közveszély okozása*¹⁴⁸

Aki anyag vagy energia pusztító hatásának kiváltásával közveszélyt idéz elő, vagy a közveszély elhárítását, illetve következményeinek enyhítését akadályozza, bűntett miatt szabadságvesztéssel büntetendő.

- **bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal, vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének a megakadályozására;**

A robbanóanyag olyan anyag, melynek rendkívüli gyors oxidációja (elégése) során eredeti térfogatát rendkívüli mértékben meghaladó gázmennyiség keletkezik és ez a folyamat hatalmas hőt és feszítőerőt fejt ki. **Robbantószer** olyan eszköz, amely a robbanóanyag felrobbantására szolgál (pl.: gyújtószinór, gyutacs, időzítő szerkezet, stb.). **Robbanóanyag, vagy robbantószer felhasználására szolgáló készülék**, olyan eszköz, amely magában egyesíti a robbanóanyagot és a robbantószeret (pl.: bomba, kézigránát, stb.). Nem minősülnek robbantóanyagnak a pirotechnikai anyagok.

- **lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására;**

Mivel ezek az eszközök, illetéktelen személyek kezében fokozott veszélyt jelentenek a közbiztonságra, minden eszközzel meg kell akadályozni azt, hogy az arra jogosulatlanok megszerezzék őket. A jogalkotás korlátozta, szűkítette az elkövetés módját, mivel csak abban az esetben lehet lőfegyvert használni, ha **erőszak alkalmazásával próbálják megszerezni** az eszközöket. Azaz, ha valaki nem jogosult az eszköz birtoklására és úgy szerzi meg azt, hogy nem alkalmaz erőszakot - mert például a birtoklásra jogosult őrizetlenül hagyta az eszközt - nem lehet a megszerzés megakadályozására lőfegyvert használni.

- **a bv. szerv ellen elkövetett fegyveres támadás elhárítására;**
- **a fogvatartott erőszakos kiszabadításának megakadályozására;**

¹⁴⁷ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 320. § (1) bekezdése

¹⁴⁸ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 322. § (1) bekezdése

- azzal szemben, aki a nála lévő fegyvert, vagy más, az életre és testi épségre veszélyes eszközt felszólításra nem teszi le, és magatartása annak ember elleni közvetlen használatának szándékára utal;

A lőfegyverhasználatról a bv. szerv parancsnoka az illetékes ügyészt haladéktalanul tájékoztatja. A lőfegyver használata után gondoskodni kell a helyszín biztosításáról.

A lőfegyverhasználatkal kapcsolatos egyéb szabályok

Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a lőfegyverhasználatot, és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a lőfegyver-használati jogosultság is azonnal megszűnik.

A lőfegyverhasználatot követően – amint azt a körülmények lehetővé teszik – a lőfegyvert használó, az arra utasítást adó előjáró és az a szervezeti tag, akinek hitelt érdemlő tudomása van az eseményről, köteles írásos jelentést készíteni. A fenti személyek a lőfegyverhasználatot követő vizsgálatban nem vehetnek részt. Ha a bv. szerv vezetőjével szemben jelentésírási kötelezettség vagy egyéb kizáró ok áll fenn, a vizsgálatot a BvOP folytatja le.¹⁴⁹

A lőfegyvert használó jelentése a következőket tartalmazza:¹⁵⁰

- mikor, hol, kivel szemben, milyen lőfegyvert használt, hány lövést adott le,
- a lőfegyver típusát, gyári számát,
- a lőfegyverhasználat okát,
- a megelőző intézkedéseket, ha ezek megtételére nem volt idő, lehetőség, akkor annak okát,
- milyen sérülés történt, sor került-e elsősegélynyújtásra, orvosi ellátásra, hol tartózkodik a sérült,
- milyen kárt okozott a lövés, ki a károsult, az intézkedő, illetve a károsult mit tett a kár enyhítésére,
- a helyszínre, a tanúkra, a bűnjelekre és az egyéb körülményekre vonatkozó adatokat,
- a lőfegyverhasználatra feljogosító törvényhelyre történő hivatkozást,
- kinek a részére került átadásra a használt fegyver és az ahhoz kiadott, megmaradt lőszer.

A vizsgálatról készült **értesítésnek** tartalmaznia kell a lőfegyverhasználat jogszerűségének minősítésére vonatkozó megállapítást, a rövid tényállást, a sérüléseket, az okozott kárt, továbbá az érintett személyek adatait. Az értesítés egy példányát kézbesíteni kell az érintetteknek. Amennyiben az érintett az értesítést nem hajlandó átvenni, arról jegyzőkönyvet kell felvenni. Az értesítés ellen önálló jogorvoslatnak helye nincs, az intézkedéssel szemben a Szervezeti törvény 17. § (3) bekezdése alapján van panasznak helye.¹⁵¹

¹⁴⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 291. pont

¹⁵⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 292. pont

¹⁵¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 293. pont

Ha a lőfegyverhasználattal kapcsolatban a bv. szerv vezetője bűncselekmény megalapozott gyanúját állapítja meg, feljelentést tesz az illetékes ügyészségi nyomozó hivatalnál, fegyelmi vétség gyanúja esetén intézkedik a fegyelmi eljárás lefolytatására.

A lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövést (tárgyra vagy állatra irányuló, a figyelmeztető, illetőleg a nem szándékosan leadott, és a tömegoszlatás, rendfenntartás céljából alkalmazott riasztólövés) az **intézkedő lehetőleg azonnal, szóban jelenti előljárójának**, majd írásos jelentést készít, amely tartalmazza:

- mikor, hol, milyen célból, hány lövést adott le,
- a lövést kiváltó körülményeket, figyelmeztető lövésnél az alkalmazott megelőző intézkedéseket, vagy azok mellőzésének okait,
- a lövés irányát és következményét,
- ha a lövés sérülést, vagy kárt okozott, annak leírását,
- a lövést követően tett intézkedéseit,
- a helyszínre, a tanúkra, egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

Ha a lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövés sérülést vagy kárt okozott, a lőfegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések szerint kell a vizsgálatot lefolytatni, és az értesítést elkészíteni.¹⁵²

Lőfegyverhasználat tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben¹⁵³

A lőfegyverhasználat sajátos esetét jelenti, ha annak szükségessége tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben merül fel. Ilyenkor fokozott a veszélye annak, hogy olyanokat is találhat ér, akikkel szemben a lőfegyverhasználat kizárt vagy enyhébb kényszerítő eszköz használata is elegendő. A törvény erre figyelemmel a lőfegyverhasználatot csak akkor engedi, ha az egyes személy elleni alkalmazás feltételei fennállnak, a használatnak pedig kizárólag az egyes személy ellen kell irányulnia.

Lőfegyverhasználatnak tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben csak akkor van helye, ha az egyes személy elleni lőfegyverhasználat feltételei fennállnak. A lőfegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia.

A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a lőfegyverhasználatot a **következő sorrendben meg kell előznie**

- a tömeg (csoportosulás) szétoszlatására, illetőleg a jogellenes magatartás megszüntetésére irányuló felhívásnak;
- a tömeg (csoportosulás) szétoszlatására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának;
- figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;
- figyelmeztető lövésnek.

A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések mellőzésére az egyes személy elleni lőfegyverhasználat szabályai az irányadók.

¹⁵² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 296. pont

¹⁵³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 25. §

Kötelékben való fellépés¹⁵⁴

A törvény szabályozza azokat a bv. szerv, illetve a fogvatartás biztonsága szempontjából kiemelkedő veszélyt jelentő cselekményeket, amelyek felszámolására, megakadályozására a hivatásos állomány tagjai kötelékben alkalmazhatók.

A hivatásos állomány tagjai kötelékben alkalmazhatók

- **fogolyzندانés felszámolására;**
- **terrorcselekmény felszámolására;**
- **túszok kiszabadítására;**
- **megszökött fogvatartott felkutatására és elfogására;**
- **a bv. szervet, illetőleg eszközeit, járműveit ért támadás elhárítására;**
- **a bv. szerv területéről vagy annak járműveiből való erőszakos kitörés megakadályozására;**
- **a bv. szerv biztonságát sértő vagy ezzel közvetlenül fenyegető tömeges vagy erőszakos cselekmények megakadályozására, felszámolására;**
- **a 13. § (3) bekezdésében meghatározott esetben.**

Kötelékben történő fellépés esetén a hivatásos állomány tagja a kötelék parancsnokának az utasítása szerint köteles eljárni.

Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén az intézkedő saját elhatározásából is használhatja lőfegyverét amennyiben a lőfegyverhasználat törvényben meghatározott feltételei fennállnak és a zárt alakzattól elszakadt, vagy alakzaton kívüli feladat végrehajtására kap utasítást.

Tömegoszlatás¹⁵⁵

A fogvatartás, illetve a bv. szerv biztonságát közvetlenül veszélyeztető tömeg szétesztatására a törvény az egyébként alkalmazható kényszerítő eszközökön túl, további sajátos eszközök használatát is lehetővé teszi. E sajátos eszközök (vízsugár, pirotechnikai eszköz, stb.) olyan jellegűek, hogy alkalmasak a tömeg szétesztatására, használatuk azonban nem eredményezheti az emberi élet kioltását, nem okoz testi sérülést vagy egészségkárosodást. Erre figyelemmel a törvény tömegoszlatás céljára a lőfegyverhasználatot nem teszi lehetővé.

Ha a fogvatartás és a bv. szerv biztonságát közvetlenül veszélyeztető tömeg a szétesztatásra, illetve a jogellenes cselekmény abbahagyására irányuló felszólításnak nem tesz eleget, a meghatározott kényszerítő eszközök használata mellett a következő eszközök és intézkedések alkalmazhatók

- **vízsugár;**
- **pirotechnikai eszköz, riasztólövés;**
- **ingerlő vegyi eszköz;**
- **kényszeroszlatás.**

¹⁵⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 26. §

¹⁵⁵ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 27. §

A meghatározott eszközök, illetve intézkedések alkalmazására a **tömeget előzetesen figyelmeztetni kell. A tömeget a helyszínről való eltávozásában tilos korlátozni.** Tömegoszlatásnál lőfegyverhasználatnak nincs helye.

5. Kényszerítő eszközökkel kapcsolatos értelmező rendelkezések¹⁵⁶

A **sérelem** olyan helyzet kialakulása, amelyben személy testi épségében, egészségében, vagy dolog épségében, működésében negatív (káros) változás történik.

A **veszély**, olyan helyzet kialakulása, amelyben a sérelem bekövetkezése valószínűsíthető, de nem szükségszerű. A veszély a sérelem bekövetkezésének reális lehetősége.

Személy elleni támadás az a jogellenes és aktív emberi magatartás, amely az emberi életet, testi épséget vagy személyes szabadságot sérti, vagy veszélyezteti.

A **rongálás** idegen dolog, - vagyontárgy - sérülésével, megsemmisítésével vagy működésképtelenné tételével okozott kár.

Engedély nélküli eltávozást követ el azon fogvatartott, aki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C törvény 283. §-ban szabályozott bűncselekmény elkövetője nem lehet, de a bv. szervezet által kijelölt kényszertartózkodási helyet engedély nélkül elhagyja.

Önkárosító magatartás a fogvatartott minden olyan cselekménye, amely a saját életét, testi épségét sérti vagy veszélyezteti.

Testi sérülés minden olyan elváltozás a szervezet sejtjeiben, szöveteiben, amely külsérelmi nyomokkal, valamint nem látható belső szervi elváltozásokkal járó alaki eltérést, vagy az életszerű működésben zavart okoz.

Közvetlen a támadás amennyiben a támadó és a megtámadott közötti térbeli elhelyezkedésre, közelségre, valamint a támadó magatartására tekintettel a sérelem azonnali bekövetkezésével kell számolni.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse az arányosság elvét!
- Mit jelent a kínzás tilalma?
- Mit jelent az intézkedés módja?
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályait!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök helyettesítésére vonatkozó szabályt!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását megelőző intézkedéseket!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását tiltó, valamint korlátozó rendelkezéseket!

¹⁵⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 29.-38. pont

- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását követő jelentési kötelezettség általános szabályait!
- Milyen adatokat kell tartalmaznia a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésnek?
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségi folyamatát!
- Ismertesse az intézkedést elszenvedett személy jogorvoslati lehetőségeit!
- Sorolja fel, mikor alkalmazható kényszerítő eszköz fogvatartottal szemben!
- Sorolja fel, mikor alkalmazható kényszerítő eszköz más személlyel szemben!
- Ismertesse a testi kényszer alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a bilincs, mint kényszerítő eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a könnygáz, az elektromos sokkoló és a gumibot alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a traumatikus és irritáló lőszer alkalmazására vonatkozó szabályt!
- Ismertesse a szolgálati kutya, mint kényszerítő eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a lőfegyver fogalmát!
- Ismertesse a szolgálati lőfegyver viselésének, tárolásának és bv. szerv területére történő bevitelének szabályait!
- Mi a lőfegyver-használati jog és kötelezettség?
- Mi minősül lőfegyverhasználatnak?
- Mi nem minősül lőfegyverhasználatnak?
- Ismertesse a lőfegyverhasználatot megelőző intézkedéseket, és azok mellőzésének lehetőségét!
- Ismertesse a lőfegyverhasználatot tiltó rendelkezéseket, valamint a tilalmat feloldó szabályokat!
- Ismertesse a lőfegyverhasználat törvényben meghatározott eseteit!

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását követő jelentési kötelezettség általános szabályait!
- Milyen adatokat kell tartalmaznia a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésnek?
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségi folyamatát!
- Ismertesse az intézkedést elszenvedett személy jogorvoslati lehetőségeit!
- Milyen adatokat kell tartalmaznia a lőfegyvert használó jelentésének?
- Milyen adatokat kell tartalmaznia a lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövést leadó személy jelentésének?
- Ismertesse a lőfegyverhasználat szabályait a tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben!
- Sorolja fel, mely esetekben alkalmazható a bv. szerv hivatásos állománya kötelékben!
- Ismertesse a tömegoszlatásra vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a kényszerítő eszközökkel kapcsolatos értelmező rendelkezéseket!

VII. FEJEZET

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET ELLÁTÓ SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY ELIGAZÍTÁSA¹⁵⁷

1. Az eligazítás fogalma, végrehajtásának általános szabályai

Az eligazítás az a szolgálati tevékenység, amelynek során meg kell határozni a szolgálatba lépő, illetve szolgálatban lévő állomány feladatait és azok végrehajtásának módját.

1.1. Az eligazítás alanyai

A biztonsági- és körlet főfelügyelőket, felügyelőket a szolgálatba lépés előtt, a speciális biztonsági tevékenységet ellátókat a szolgálati feladatok megkezdése előtt kell eligazítani.

1.2. Az eligazítás, mint előjárói kötelezettség

A Hszt. a szolgálat teljesítésére vonatkozó szabályok között az alábbiakat rögzíti:

A szolgálati viszony keretében a munkáltatói jogkört gyakorló **előjáró köteles:**

- a feladatok elvégzéséhez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, a szolgálatteljesítéshez szükséges ismeretek megszerzését biztosítani.¹⁵⁸

A Szolgálati Szabályzat is kitér az előjáró kötelezettségeire és többek között így rendelkezik:

Az előjáró irányítja, vezeti, szervezi, ellenőrzi az alárendelt szervezeti egységek és alárendeltjei munkáját, megadja a feladatok ellátásához szükséges információkat, figyelembe veszi és mérlegeli az alárendelték javaslatait, biztosítja a munkavégzés feltételeit.¹⁵⁹

A Biztonsági Szabályzat pedig konkrét **feladatként határozza meg a biztonsági tiszt számára** a biztonsági tevékenységet ellátó állomány eligazítását.

A biztonsági tiszt feladata:

- b) a biztonsági feladatokat ellátó állomány eligazítása, tájékoztatása,¹⁶⁰

1.3. Az eligazítás általános szabályai

A személyi állomány tagja a szolgálatellátásra a bv. szerv vezetője által meghatározott időpontban, **szolgálatra alkalmas állapotban**, az előírásoknak megfelelő tiszta és ápoltságban köteles megjelenni. Folyamatos, váltásos, hivatali munkarendtől eltérő, vezényléses szolgálat esetén az eligazításra kötelezettel a következő szolgálati beosztását a közvetlen előjáró a bv. szerv vezetője által meghatározott módon közli.

¹⁵⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, IV. fejezet

¹⁵⁸ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 101. § c, pont

¹⁵⁹ 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról, 6. § (1) bekezdés

¹⁶⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, III. fejezet 54/b. pont

Ha az eligazításra kötelezett szeszes italt fogyasztott, vagy más szer/anyag hatása miatt bódult állapotban van, szolgálatba nem léptethető. Ha a személyi állomány tagja önhibából eredő állapota miatt nem láthatja el szolgálatát, fegyelmi-, illetőleg büntetőjogi felelősséggel tartozik.

Az eligazítást fel kell használni az állomány szakmai felkészültségének szűrőpróbaszerű ellenőrzésére és szükség szerint annak javítására. Az eligazításon meg kell győződni arról, hogy a szolgálatba lépő megértette-e a részére meghatározott feladatokat és azok végrehajtására alkalmas-e.

2. Az eligazítás fajtái, az általános és speciális eligazítás tartalma

Az eligazítás lehet **általános** vagy **speciális**.

2.1. Az általános eligazítás

Az **általános eligazítás** a szolgálatba lépést megelőzően kerül végrehajtásra, amelyet a bv. szerv vezetője által meghatározott időben, helyen és módon, a kijelölt személy (általában a szolgálatba lépő biztonsági tiszt) tart a szolgálatot átvevő biztonsági tevékenységet ellátó állomány részére.

A biztonsági- és büntetés-végrehajtási osztály folyamatos váltásos rendszerben szolgálatba lépő tagja köteles a meghatározott szolgálati öltözetben, az eligazítása előtt - a parancsnok rendelkezése szerint - a szolgálatban lévő biztonsági tisztnél jelentkezni a szolgálati feladatok ellátására. A váltás nélküli szolgálati rendszerben az eligazítás a szolgálati időben történik.

Előfordulhat, hogy a szolgálatba lépő biztonsági tiszt akadályoztatva van – késik, beteg, stb. – ilyen esetben, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt tartja az eligazítást.

Az általános eligazításon a biztonsági szabályzatban meghatározottakon túl ismertetni kell, hogy a szabályoktól való eltérés vagy ezen előírások megsértése a biztonság veszélyeztetésén túl különböző fegyelmi, vagy súlyosabb esetekben akár büntetőjogi felelősségre vonást is eredményezhet.

A szolgálatot átvevő állomány a meghatározott szakanyagokat a fegyverszobából az eligazítás előtt átveszi, a lőfegyverrel vagy a traumatikus, illetve irritáló lőszerrel és a célba juttatásukra szolgáló eszközzel szolgálatba lépők betáraznak, kivéve, ha ezzel a lőfegyver vagy a kényszerítő eszköz töltött állapotba kerülne. **Az eligazításon töltött lőfegyverrel, illetve célba juttató eszközzel megjelenni tilos!**

Amennyiben a szolgálati feladat ellátása lőfegyverrel történik, a lőfegyver típusától függően a tárazást az intézeti parancsnak megfelelően kell végrehajtani, de főszabály szerint az eligazításon töltött lőfegyverrel megjelenni, részt venni tilos!

A körletfelügyelőket – a körletre vonatkozó részletszabályokról – a körlet-főfelügyelő igazítja el, a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt eligazítását követően. A más szakterületeken biztonsági tevékenységet ellátók eligazítása a parancsnok által meghatározott vezető feladata.

Az eligazítás előtt meg kell győződni arról, hogy a szolgálatot átvevő állomány **egészségügyi szempontból alkalmas** a biztonsági tevékenység ellátására. Hiányosság vagy rendellenesség esetén a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt a szükséges intézkedéseket köteles megtenni.

Eligazításra a szolgálatba szervezett állományt a biztonsági főfelügyelő **sorakoztatja fel szolgálati beosztások szerint**, ennek során ellenőrzi a szolgálatba lépők ruházatát, egyéni ápoltságát és felszerelését.

A biztonsági tiszt a napi szolgálatszervezés alapján ellenőrzi a létszámot, a szolgálatra alkalmasságot, az öltözetet, a fegyvereket és a felszerelést; hiányosság észlelése esetén intézkedik annak megszüntetésére és megtartja az eligazítást.

Az általános eligazítás tartalmazza:

- az előző szolgálat ellátásának, valamint az azzal kapcsolatos lényeges események tapasztalatait,
- az előző szolgálat óta a bv. szervezetnél történt súlyosabb rendkívüli események tanulságait,
- az előjárónak a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezéseit, utasításait,
- az eligazításon résztvevők szolgálati beosztását (ki, mikor, hol, milyen szolgálatot teljesít, mikor van váltás, stb.),
- a bv. szervet, a személyi állományt, a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését érintő lényeges információkat (pl.: szuicid veszélyeztetett fogvatartottak),
- a napi aktuális feladatokat,
- a személyi állomány szakmai felkészültségének szűrőpróbaszerű ellenőrzését,
- a szolgálatot átvevő állomány szóbeli nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy alkalmasnak érzik-e magukat a szolgálat ellátására.

Az általános eligazítás részét képezheti - amennyiben azt a bv. szerv vezetője meghatározza - a váltást követően, a szolgálatot átadó állomány eligazítása, amelyet a szolgálatot átadó biztonsági tiszt tart a bv. szerv vezetője által meghatározott módon és időben. Ez az általános eligazítás a következőket tartalmazza:

- a szolgálat rövid értékelését,
- a következő szolgálatba lépés időpontjának ismertetését.

Különösen igaz ez hétköznap a nappali szolgálatok után, mikor megtörténhet, hogy az előjáró megváltoztatja a szolgálatszervezést. Ha mégis előfordul, hogy a változásra nem figyelmeztetik a beosztottat, vagy a változás a pihenő ideje alatt történik, akkor a parancsnok által meghatározott módon ki kell őt értesíteni.

2.2. A speciális eligazítás

A **speciális eligazítást** a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek, vagy az általa meghatározott személynek a tevékenységet megelőzően, annak jellegeből adódó feladatokra irányulóan kell megtartania. Az eligazítás ideje, helye, módja eltérő, a feladatok és a téma függvényében kerül végrehajtásra.

A speciális eligazításon ismertetni kell:

- a végrehajtandó biztonsági feladatot, annak helyét és idejét, a feladat végrehajtásának módját,
- az összeköttetés módját,
- a feladatot végrehajtó állomány öltözetét, fegyverzetét, felszerelését,
- az esetleges veszélyforrásokat,
- rendkívüli esemény megelőzése, megszakítása, következményeinek felszámolása érdekében teendő elsődleges intézkedéseket,
- más szervvel történő együttműködés esetén a kapcsolattartás módját, a végrehajtandó feladatok megosztását,
- amennyiben a feladat végrehajtásban fogvatartott is érintett:
 - annak alapadatait, biztonsági kockázat értékelését és a rendelkezésre álló adatok alapján a várható magatartását,
 - az alkalmazandó mozgáskorlátozó, illetve az alkalmazható kényszerítő eszközök típusát és alkalmazásának módját.

A speciális eligazításnak különösen fontos szerepe van azon biztonsági feladatok esetében, amikor a végrehajtás az intézet területén kívül történik. Ilyen feladat a szállítás, az előállítás és a kísérés.

Az előállításnál az alapvető feladatok a következők:

- az előállítások végrehajtását megelőzően az előállítás biztonságát befolyásoló biztonsági körülményeket, információkat össze kell gyűjteni, és azt az eligazítás alatt közölni kell az előállítást végrehajtókkal;
- az előállítást végzőket fel kell készíteni az előállítás alatt adódó váratlan helyzetekben követendő eljárásra (pl. a hozzátartozók negatív magatartására, fogvatartott rosszulletére, agresszív magatartására, szökések teendő intézkedési és jelentési kötelezettségére, az elvonulási útvonal ellehetetlenülésére stb.);
- az előállító állományt körültekintően kell kiválasztani, a feladat végrehajtására jól kiképzett, kellő szakmai gyakorlattal rendelkező, a szolgálati feladatok ellátásában folyamatosan fegyelmezett magatartást tanúsító, gyors helyzetfelismeréssel bíró, határozott, átgondolt intézkedések meghozatalára, és azok végrehajtására alkalmas legyen.

Speciális eligazítást kell tartani különösen:

- a biztonsági- és körletfelügyelők feladatairól a közbenső váltások előtt,
- az előállítást vagy szállítást végrehajtók részére a feladat végrehajtása előtt,
- a foglalkoztatási feladat végrehajtása előtt,
- a szabad levegőn tartózkodással kapcsolatos feladatokról,
- a látogatással kapcsolatos feladatokról,
- rendkívüli esemény megelőzése érdekében, annak megszakításakor, következményeinek felszámolásakor,
- a bv. szerv vezetője által meghatározott egyéb esetekben.

Felkészülési kérdések alapkú oktatásban résztvevők számára:

- Mi az eligazítás fogalma?
- Ismertesse milyen szabályok vonatkoznak az általános eligazításra?
- Mit kell az általános eligazításnak tartalmazni?
- Mit kell a speciális eligazításnak tartalmazni!
- Mikor kell speciális eligazítást tartani?

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse az általános eligazításra való felkészülés és megjelenés szabályait!
- Ismertesse, hogy eligazítás előtt az átadó biztonsági tisztnek mit kell közölnie az átvevő biztonsági tiszttel!
- Ismertesse, hogy mit kell az általános eligazításon ismertetni!
- Ismertesse, hogy mit kell a speciális eligazításon ismertetni!
- Ismertesse az előállítás előtti speciális eligazítás alapvető feladatait!

VIII. FEJEZET

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET ELLÁTÓ SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY SZOLGÁLAT ÁTADÁS-ÁTVÉTELE¹⁶¹

1. A szolgálat átadás – átvétel, valamint a váltás végrehajtásának szabályai

A hivatásos állomány tagja a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon jelentkezik szolgálatra a szolgálatot átvevő biztonsági tisztnél. A fegyverszobából átveszi a szolgálat ellátásához részére meghatározott szakanyagokat.

A váltások időtartama alatt a szolgálatteljesítési helyeken, illetve a felvezetési útvonalon vagy azok közelében – amennyiben az közterületet nem érint – illetéktelen személy nem tartózkodhat.

1.1. A biztonsági tisztek szolgálat átadása és átvétele

A biztonsági tisztek a váltást a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon hajtják végre.

A szolgálatot átadó biztonsági tiszt a szolgálatot átvevő **biztonsági tiszttel közli:**

- a szolgálat ideje alatt történt és tudomására jutott eseményeket, a megtett intézkedéseket,
- a szolgálat ellátásával, a szolgálatteljesítési helyekkel kapcsolatos változásokat,
- a folyamatban lévő feladatokat,
- a szolgálatszervezésben történt módosítást,
- az előljáró szolgálat ellátásra vonatkozó és egyéb rendelkezéseit, utasításait,
- a biztonsági tevékenységgel összefüggő egyéb lényeges információkat.

A szolgálatot átadó biztonsági tiszt átadja, a szolgálatot átvevő **biztonsági tiszt átveszi:**

- a nyilvántartás alapján létszám szerint a körleten (részlegeken), a munkahelyeken, illetve az intézeten kívül tartózkodó fogvatartottakat,
- a szolgálati okmányokat, iratokat,
- a kezelésére bízott kulcsokat és kulcsdobozokat,
- a megkezdett és soron következő feladatokat,
- a fogvatartottaktól átvett tárgyakat, értékeket, illetve a fogvatartottak részére kiadandó pénz- és értékletéteket, a szabadulást igazoló iratokat, továbbá a biztonsági osztály részére egyéb célra kiadott pénzeszközöket,
- a biztonsági tisztek kezelésében lévő egyéb eszközöket.

A szolgálatot átvevő biztonsági tiszt **ellenőrzi, vagy ellenőrizteti** különösen:

- a szolgálatba lépő állomány szolgálatra való alkalmasságát,
- a fegyverszoba átadás-átvételét,

¹⁶¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, IV. fejezet

- a biztonsági főfelügyelő kezelésében lévő biztonsági berendezések, és a technikai eszközök meglétét, működését, állapotát és a tűzbiztonsági berendezéseket,
- a biztonsági osztály helyiségeinek rendjét, tisztaságát, a berendezések és felszerelések meglétét és állapotát,
- a váltás időszakában a szolgálati elöljárója által meghatározottakat, elsősorban a biztonsági, illetve körletfelügyelők váltását.

Szolgálati okmányok vezetése váltáskor:

- a szolgálatot átadó biztonsági tiszt bejegyzi a szolgálati napló megfelelő rovatába:
 - a fogvatartottak létszámát a szolgálat átadás időpontjában,
 - a váltás időtartama alatt történt eseményeket (amennyiben volt ilyen),
 - a szolgálat átadás időpontját, majd mindezt aláírásával igazolja.
- a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt ellenőrzi a szolgálati naplóban bejegyzett adatok és tények valóságtartalmát, amennyiben mindent rendben talált, aláírja a szolgálati naplót, amellyel igazolja a szolgálat átvételét, az esetleges megállapításait a szolgálati napló megfelelő rovatában rögzíti.

Amennyiben a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt közli a szolgálatot átadó biztonsági tiszttel, hogy „**a szolgálatot átvettem**”, a szolgálatot átadó váltás távozhat.

A **váltás ideje alatt bekövetkezett** rendkívüli esemény esetén a szolgálatot átadó biztonsági tiszt köteles és jogosult a meghatározott intézkedési- és jelentési kötelezettségnek eleget tenni. Az esemény jellegétől függően, amennyiben az – vagy a szükséges intézkedés – a váltás tervezett időtartamánál tovább tart, kizárólag a biztonsági osztályvezető engedélyével kerülhet sor az időközbeni szolgálat átadás-átvétel végrehajtására.

1.2. A biztonsági főfelügyelők szolgálat átadása és átvétele

A biztonsági főfelügyelők váltáskor a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon az **alábbi feladatokat hajtják végre:**

- a szolgálatot átvevő biztonsági főfelügyelő a töltő-ürítő helyen végrehajtja a töltést, majd őrhelyére vonul és megkezdi a váltást,
- a szolgálatot átadó biztonsági főfelügyelő a szolgálatot átvevő **biztonsági főfelügyelővel közli:**
 - a szolgálata ideje alatt történt eseményeket,
 - a technikai rendszer elemeiben bekövetkezett változást, vagy azok meghibásodását, a hibaelhárításra tett esetleges intézkedését,
 - a szolgálatellátással összefüggő lényeges körülményeket.
- a szolgálatot átadó biztonsági főfelügyelő átadja, a szolgálatot átvevő **biztonsági főfelügyelő átveszi:**
 - a szolgálati okmányokat,
 - a kezelésére bízott kulcsokat és kulcsdobozokat,
 - a fegyverszobát, annak kulcsát, az ajtót működtető mágneskártyát, az ott található szakanyagokat tételesen, a tételeket darabszám szerint,
 - a biztonsági főfelügyelők kezelésében lévő egyéb eszközöket.

A biztonsági főfelügyelők a váltás tényét, tapasztalatait, az átadás-átvétel megtörténtét kötelesek bejegyezni a szolgálati naplójukba.

A váltás időtartama alatt a szolgálatot átvevő biztonsági főfelügyelő **ellenőrzi** különösen:

- a hír- és biztonságtechnikai eszközöket és berendezéseket,
- a biztonságtechnikai rendszert üzemeltető számítógépes rendszer működőképességét,
- a biztonsági osztály elhelyezési körletén belül az elektromos zárok működőképességét,
- a fegyverzeti szakanyagok és kényszerítő eszközök meglétét, mennyiségét.

A szolgálatot átadó biztonsági főfelügyelő a váltást követően a biztonsági tiszt utasítására végrehajtja a töltő-ürítő helyen a meghatározott feladatot, majd a kitarazást, végül leadja a fegyverzeti szakanyagokat a fegyverszobába.

1.3. A biztonsági felügyelők szolgálat átadása és átvétele

A biztonsági felügyelők lőfegyverrel történő váltáskor a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon **végrehajtják az alábbi feladatokat:**

- a biztonsági felügyelőket a szolgálatba lépő biztonsági tiszt vagy a biztonsági főfelügyelő a töltő-ürítő helyre vezeti és ellenőrzi a töltés szabályszerű végrehajtását,
- azt követően a biztonsági felügyelőket a felvezető az őrhelyekre felvezeti,
- az őrhelyen szolgálatban lévő biztonsági felügyelőnek a szolgálatot átadó biztonsági tiszt utasítást ad a váltásra való felkészülésre és annak végrehajtására,
- az őrhelyen a szolgálatban lévő biztonsági felügyelő a váltás felvezetését lőfegyverrel biztosítja a felállítási helyéről,
- a felvezetést végző személy a szolgálatot átvevő biztonsági felügyelőnek utasítást ad az őrhely átvételére, melynek során a szolgálatot átadó biztonsági felügyelő átadja, az átvevő biztonsági felügyelő átveszi az őrhelyet,
- ha a váltás felvezetés nélkül kerül végrehajtásra, akkor a váltást a biztonsági felügyelők önállóan hajtják végre,
- a biztonsági felügyelők a váltás tényét és tapasztalatait kötelesek bejegyezni az átadás-átvétel nyilvántartására szolgáló okmányba. A szolgálat átvétel tapasztalatait és tényét a szolgálatot átvevő biztonsági felügyelő a meghatározott módon jelenti a szolgálatot átvevő biztonsági főfelügyelőnek,
- a szolgálatot átadó biztonsági felügyelő a váltást követően a biztonsági tiszt, vagy az általa meghatározott személy utasítására végrehajtja a töltő-ürítő helyen az ürítést, majd a kitarazást, ezt követően leadja a fegyverzeti szakanyagokat a fegyverszobába,
- közbenső váltás előtt a biztonsági tiszt (biztonsági főfelügyelő) eligazítja a biztonsági felügyelőt a szolgálati feladatra, ellenőrzi a lőfegyver töltését, és útba indítja a szolgálatteljesítés helyére. Az útba indítást hírközlő eszközön keresztül közli a leváltásra váró biztonsági felügyelővel.

Az őrhely átvételekor a szolgálatot átvevő biztonsági felügyelő ellenőrzi:

- a biztonsági berendezések és technikai eszközök meglétét, működését, állapotát,
- a berendezési tárgyak meglétét, állapotát, az őrhely tisztaságát,
- a rendszeresített szolgálati okmányok meglétét,

- az őrhelyen rendszeresített kulcsok, kulcsdobozok meglétét,
- a felállítási helyet, a mozgási területet és az őrzésére bízott területet, illetve az ott tartózkodókat.

A traumatikus vagy irritáló lőszerrel és azok célba juttatására szolgáló eszközzel szolgálatot ellátó felügyelők váltásakor a fentieket értelemszerűen kell alkalmazni.

Abban az esetben, ha a bármilyen rendellenességet tapasztal az őrhelyet nem kell átvennie, és ezt azonnal jelenteni kell a biztonsági tisztnek, aki köteles intézkedni a felmerült probléma megoldására. Az őrhely átadás-átvételét az átadó biztonsági felügyelő jelenti a felvezetést végzőnek, az átvevő biztonsági felügyelő pedig az őrhely átvételének megtörténtét, híradóeszközhöz jelenti a biztonsági tisztnek és ezzel az aktussal szolgálatba is lép. A felvezetést végző a váltás végrehajtását jelenti a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek.

A leváltott biztonsági felügyelő jelentkezik a biztonsági tisztnél, biztonsági - főfelügyelőnél, aki a fegyver üritését minden esetben ellenőrzi.

A felvezetés szabályai

Az őrhelyen felállított biztonsági felügyelő/k váltásakor, a váltást minden esetben felvezetéssel kell végrehajtani, ha a **váltás közterületen keresztül történik**. A bv. szerv vezetője elrendelheti a bv. szerv területén belül a váltás felvezetéssel történő végrehajtását.

A felvezetőt az eligazítást tartó biztonsági tiszt jelöli ki. A felvezető a felvezetés időtartamára **előljárója** a szolgálatot átvevő és a leváltott biztonsági felügyelőknek. A felvezetőt hírószeköttestét biztosító eszközzel is el kell ellátni. A felvezetés útvonalába eső területeken **fogvatartott, illetve az érintett személyi állományon kívül más személy nem tartózkodhat**. A felvezetés időszakában a felvezetési útvonalra nyíló helyiségek ajtajait zárva kell tartani.

A felvezető a felvezetés végrehajtása után, tegyen jelentést a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek a felvezetés tapasztalatairól. A körletfelügyelőket a szolgálati helyre a szolgálatba lépő körlet-főfelügyelő vezeti fel.

1.4. A körlet-főfelügyelők szolgálat átadása és átvétele

A körlet-főfelügyelők váltáskor a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon **végrehajtják az alábbi feladatokat**:

- a szolgálatot átadó körlet-főfelügyelő a szolgálatot átvevő **körlet-főfelügyelővel közli**:
 - a szolgálata ideje alatt történt legfontosabb eseményeket, és a megtett intézkedéseket,
 - a fogvatartottak őrzésével, felügyeletével, ellenőrzésével, mozgatásával, valamint a házirenddel, különösen a napirenddel kapcsolatos változásokat,
 - a fogvatartottakra vonatkozó lényeges információkat (pl.: szuicid veszélyeztetett),
 - a fogvatartottak hangulatát, az azt befolyásoló tényezőket.
- a szolgálatot átvevő körlet-főfelügyelő meggyőződik a váltás végrehajthatóságáról, szükség esetén intézkedik a felmerülő probléma megoldására.

A szolgálatot átadó körlet-főfelügyelő átadja, a szolgálatot átvevő körlet-főfelügyelő **átveszi**:

- a körlet nyilvántartásában szereplő fogvatartottakat létszám szerint,
- a végrehajtott és végrehajtandó feladatokat,
- a szolgálati okmányokat, nyomtatványokat és nyilvántartásokat,
- a körlet-főfelügyelő kezelésében lévő kulcsokat, kulcsdobozokat,
- a körlet-főfelügyelők kezelésében lévő szakanyagokat, egyéb eszközöket.

A váltás időtartama alatt a szolgálatot átvevő körlet-főfelügyelő **ellenőrzi**:

- a körletfelügyelők váltásának végrehajtását,
- a körlet-főfelügyelő kezelésében lévő biztonsági berendezések, technikai eszközök meglétét, működőképességét, használhatóságát, tárolását és a tűzbiztonsági berendezéseket,
- a körleten telepített biztonságtechnikai rendszerek és technikai eszközök működőképességét,
- a szolgálati okmányok, nyilvántartások meglétét, pontosságát.

A szolgálatot átvevő körlet-főfelügyelő a szolgálat átadás-átvételét, annak tapasztalatait a körleten lévő, valamint az onnan kiadott fogvatartottak létszámát **jelenti a biztonsági tisztnek** és lehetőség szerint a közvetlen szolgálati elöljárójának. Ha a körlet-főfelügyelő a szolgálatot váltás nélkül fejezi be, a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek jelenti mindazt, amit a szolgálatot átvevővel közölné.

A szolgálatot átadó körlet-főfelügyelő és körletfelügyelők részére a szolgálatot átvevő körlet-főfelügyelő ad engedélyt a körlet elhagyására a váltás végrehajtása után. A szolgálatot átadó körlet-főfelügyelő a váltás befejezését követően felvezeti a szolgálatot átadó körletfelügyelőket a biztonsági osztály elhelyezési körletére, majd jelentést tesz a váltás végrehajtásáról.

1.5. A körletfelügyelők szolgálat átadása és átvétele

A körletfelügyelők közbenső váltása felvezetés nélkül történik. A váltás megérkezésekor a szolgálatot átadó körletfelügyelő jelenti a szolgálata alatt történt eseményeket, a kapott rendelkezéseket a végrehajtott és a végrehajtandó napi feladatokat.

A körletfelügyelők váltáskor a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon **végrehajtják az alábbi feladatokat**:

- a szolgálatot átadó körletfelügyelő a szolgálati helyén várja a váltást,
- amennyiben a szolgálati hely átvételekor bármilyen rendellenességet észlelnek, arról a szolgálatot átvevő haladéktalanul jelentést tesz a szolgálatot átvevő körlet-főfelügyelőnek és a továbbiakban az ő utasítása alapján jár el. Ezekben az esetekben a tapasztaltakat és a megtett intézkedéseket rögzíteni kell a szolgálati naplóban.
- a körletfelügyelők a váltás tényét és tapasztalatait kötelesek bejegyezni a szolgálati naplóba,
- a szolgálat átvétel tapasztalatait és tényét a szolgálatot átvevő körletfelügyelő jelenti szóban vagy hírközlő eszköz útján az átvevő körlet-főfelügyelőnek,
- a szolgálatot átadó körletfelügyelő a váltást követően a szolgálatot átadó körlet-főfelügyelő felvezetésével a biztonsági osztály elhelyezési körletére vonul.

A szolgálatot átadó körletfelügyelő a szolgálatot átvevő körletfelügyelővel **közi**:

- a szolgálata ideje alatt történt legfontosabb eseményeket, és a megtett intézkedéseket,
- a szolgálat ellátását befolyásoló információkat,
- a házirendben, különösen a napirendben bekövetkezett változásokat,
- a folyamatban lévő feladatokat.

A szolgálatot átvevő körletfelügyelő - az átadó körletfelügyelő egyidejű biztosítása mellett - **ellenőrzi**:

- a körletrészen, a zárkákban, lakóhelyiségekben ténylegesen és nyilvántartás alapján tartózkodó fogvatartottak létszámát, állapotát, tevékenységét,
- a körletrésről kiadott fogvatartottakat nyilvántartás alapján,
- a biztonsági berendezések és technikai eszközök meglétét, működését, állapotát,
- szemrevételezéssel a zárkák, lakóhelyiségek és berendezési tárgyak épségét, használatra alkalmasságát,
- a szolgálati okmányok meglétét,
- a körletrész rendjét és tisztaságát,
- a körletrészen lévő helyiségek állapotát.

Az átadás-átvételi tevékenység a **fogvatartotti részlegen egy olyan komplex szakmai feladat**, amely körültekintő előkészületet, magas szintű szakmai színvonalat igényel a szolgálatot átadó, és az átvevő körletfelügyelőtől egyaránt.¹⁶²

A szolgálatot átadó körletfelügyelő - egyéb intézkedés, utasítás hiányában önállóan is - **köteles a váltásra felkészülni**, melynek keretében a következő feladatokat kell végrehajtania:

- az általa felügyelt részleget és az ott elhelyezett fogvatartottakat a váltásra felkészíteni;
- a zárkák/lakóhelyiségek ajtajának zártságát ellenőrizni;
- a szolgálati okmányokat (átadásra) előkészíteni;
- az átadás tárgyát képező felszereléseket, technikai eszközöket, berendezéseket leellenőrizni, előkészíteni;
- a szolgálati hely rendezettségét, takarítottságát biztosítani;
- a szolgálat alatt történt eseményeket áttekinteni, az információ átadásra felkészülni (erről külön jegyzet is készíthető);
- elvégeztetni az elhelyezési részleg takaríttatását;
- végrehajtani a fogvatartottak létszámellenőrzését;
- minden olyan feladat végrehajtását kontrollálni, a felszereléseket ellenőrizni kell, melyek a váltás tárgyát képezik.

A váltás tényét a részlegen **rendszeresített jelzőcsengővel**, vagy **hangos figyelemfelhívással** kell jelezni a fogvatartottak részére.

¹⁶² A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálata által előterjesztett és jóváhagyott „a fogvatartottak napirend szerinti tevékenységének irányításához, a szolgálat átadás-átvételi tevékenységhez, az ébresztő/takarodó végrehajtásához, valamint a zárkában/lakóhelyiségben történő ellenőrzéshez” témakörben kiadott módszertani útmutató (30500-6767-1/2017. ált)

A szolgálatot átadó körletfelügyelő az átvevővel a **következő információkat, tényeket köteles megosztani:**

- a szolgálata ideje alatt történt legfontosabb eseményeket, és a megtett intézkedéseket;
- napirendi pontok végrehajtását, azokkal kapcsolatos tapasztalatokat;
- létszámváltozásokat, vagy zárka összetételben bekövetkezett változásokat és azok okát;
- napirendtől eltérő, de a részleget érintő tevékenységét (pl.: biztonsági szemle, vagy vizsgálat végrehajtása, kártevő irtás, karbantartás stb.);
- rendkívüli eseményeket, vagy külön intézkedést igénylő eseményeket, fegyelmi cselekményeket stb;
- a szolgálat ellátását befolyásoló **információkat:**
 - fogvatartotti hangulatváltozást;
 - fokozott figyelmet igénylő fogvatartottak körének változását;
 - a suicid veszélyeztetettségű fogvatartottak listáját;
 - a kiemelt figyelmet érdemlő fogvatartottak listáját;
 - a részleg műszaki, technikai paramétereiben bekövetkezett változás stb;
- a házirendben, különösen a napirendben **bekövetkezett változásokat:**
 - külön átadás-átvétel tárgyát képezi az általános és a részlegre vonatkozó változás ismertetése,
- a folyamatban lévő **feladatokat:**
 - elsődlegesen a körletfelügyelő által megkezdett (eü. ellátásra előállítatás, részlegről ideiglenesen kiadás stb.) és a részlegre vonatkozó feladatokat kell átadni.

A váltás során a **biztonsági berendezések és technikai eszközök meglétét, működését, állapotát** (telefon, személyi riasztó, OV készülékek, rádió, speciális vágó eszköz stb.) minden esetben ellenőrizni kell, az észlelt hiányosságot szolgálati előjáró (körlet-főfelügyelő) felé jelenteni, valamint a szolgálati naplóba is dokumentálni szükséges.

A **szolgálati okmányok, nyilvántartások ellenőrzése** során az alábbiakra kell figyelemmel lenni:

- a nyilvántartásokat csak előírt, kifogástalan, sérülésmentes és hiánytalan állapotban lehet átadni, az ellenőrzés kiterjed az előző szolgálatok során (lehetőség szerint a korábbi szolgálat ellátásig, de **legalább 48 órás időintervallumig visszatekintve**) történt bejegyzések átolvasására is, hiányosság esetén a körletfelügyelő a tapasztaltakat köteles szolgálati előjárójának jelenteni;
 - a részleggel kapcsolatos, de jelentési kötelezettséggel nem bíró információk tekintetében, javasolt átadó füzetet rendszeresíteni a személyi állomány tagjai között, melybe a releváns információk bejegyzésre és megismerésre kerülhetnek a felügyelők, vagy a reintegrációs tisztek által;
- a részlegekről kiadott fogvatartottakat esetében **nyilvántartás alapján ellenőrizni kell**, (szolgálati napló és a tényleges nyilvántartás és fogvatartotti létszám összevetésével) **a távollévő fogvatartottak létszámát**, illetve a távollét okát, státuszát;

A részlegek rendje és tisztasága:

- a váltással egybekötött ellenőrzés, amely kiterjed a részlegekhez tartozó folyosószakasz, továbbá a kiszolgáló helyiségek ellenőrzésére;

A fogvatartotti részlegen lévő helyiségek állapota:

- **valamennyi helyiségre** kiterjedő ellenőrzést kell végrehajtani;
- a rendeltetésszerűen zárt állapotú helyiségek (nem a felügyelet által kezelt raktárak, irodák); zártságát és a falakat, a **gyurmapecsétek sértetlenségét** kell ellenőrizni;
- a **váltás részét képezi** az „üres” zárkák és a zuhanyzók ellenőrzése is.

A váltás kiemelt fontosságú részeként kellő körültekintéssel **át kell venni** a részlegen rendszeresített **valamennyi kulcsot** a nyilvántartás alapján, valamint az önakasztást elkövetett fogvatartott esetében az elsősegélynyújtás végrehajtásához **rendszeresített vágóeszközt**.

Amennyiben az átvevő és/vagy átadó körlet felügyelő a szolgálati hely átvételekor bármilyen **rendellenességet észlelnek**, arról a szolgálatot átvevő haladéktalanul jelentést tesz a szolgálatot átvevő körlet-főfelügyelőnek és a továbbiakban az ő utasítása alapján jár el. Ezekben az esetekben a tapasztaltakat és a **megtett intézkedéseket minden esetben rögzíteni kell** a szolgálati naplóban.

A részlegen, a zárkákban/lakóhelyiségekben ellenőrzi a ténylegesen és nyilvántartás alapján tartózkodó fogvatartottak létszámát, szemmel látható egészségi állapotát, tevékenységét. A **váltás végrehajtásának irányát** javasolt eltérő időközönként változtatni annak érdekében, hogy a fogvatartottak számára kiszámíthatatlanná váljon, hogy a felügyelet melyik zárkában kezdi a váltást.

Az átadó körletfelügyelő kezeli a részleg kulcsait, betekintő nyíláson keresztüli ellenőrzést követően, egyesével nyitja a zárkát, majd az átvevő körletfelügyelő tevékenységét a zárkaajtóban biztosítja. **Az átadás során több zárkát előre kinyitni tilos.**

Az átvevő körletfelügyelő belép a zárkába, és szükség esetén felszólítja a fogvatartottakat arra, hogy lépjenek hátrébb, az ellenőrzési feladat alapos végrehajthatósága érdekében, majd **fogadja a zárkamegbízott jelentését**. A váltás során a fogvatartottaktól meg kell követelni az egységes ruházatot, annak épségét és a zárt lábbeli viselését, valamint az egyéni ápoltságot, ezek hiányát észlelve a fogvatartottakat a váltás során fel kell szólítani azok pótlására, majd a váltást követően a végrehajtás tényét vissza kell ellenőrizni (elsősorban nappali időszakra vonatkozóan).

A váltás során szemrevételezés módszerével a **fogvatartott vonatkozásában** az alábbiakra kell különös figyelmet fordítani:

- látható sérülésekre, bódult állapotra utaló jeleket;
- indokolatlan viselkedésváltozásokat;
- hangulatváltozást, agressziót, befelé fordulást;

A sérülések felderíthetősége érdekében – amennyiben gyanús körülményt észlel – a váltás során a fogvatartottakat (kizárólag azonos nemű kolléga) **szűrőpróba szerűen félmeztelenre is vetkőztetheti**.

Amennyiben a váltás során bármely fogvatartott nem ellenőrizhető (pl.: WC-n tartózkodik), **annak visszaellenőrzése** (fizikális állapotról meggyőződés) **még a váltás időtartamán belül kötelező.**

A fokozott ellenőrzés alá eső (pl.: suicid, magas biztonsági kockázatú, 15 perces stb.) fogvatartottak ellenőrzése a váltás során célzott kell, hogy legyen, közvetlenül meg kell figyelni az érintett fogvatartottat, vele kontaktust kell kialakítani (meg kell szólítani).

A váltás során szemrevételezés módszerével a zárkák/lakóhelységek vonatkozásában a létszám ellenőrzési tevékenységgel egy időben az alábbiakra kell **különös figyelmet fordítani:**

- a berendezési, felszerelési tárgyak épsége;
- rácszat, falak, padozat, mennyezet épsége, ajtók és a zárszerkezetek;
- a zárka technikai eszközeinek épsége működőképessége, különösen a televízió készülékek elektromos kábeleinek sértetlenségére, a hálózati csatlakozók épségére, az ellenőrzés - külön utasítás alapján - kiterjedhet a fogvatartotti mobiltelefonok ellenőrzésére is.

Az ellenőrzésnek ki kell terjedni a **leválasztott mellékhelyiségek állapotára** is, annak kinyitásával és betekintéssel, szemrevételezéssel, hiányosság esetén (pl.: törött felszerelési tárgyak) köteles arról jelentést tenni, intézkedést kezdeményezni, a tapasztaltakat a szolgálati naplóba dokumentálni.

Amennyiben az átvevő felügyelő meggyőződött valamennyi fent említett körülményről, akkor kilép a zárkából, majd a **zárkaajtót az átadó körletfelügyelő zárja**, a váltás során az **átvevő körletfelügyelő kulcsot nem kezelhet.** A váltás időtartama alatt - bv. fokozattól függetlenül - valamennyi fogvatartott zárkáját zárva kell tartani. Azokon a részlegeken ahol a jogszabálynak megfelelően a fogvatartottak zárkái napközben nyitva lehetnek **a nyitást** (nappali időszakban) **kizárólag csak a váltást követően** a szolgálat átadás-átvétele után lehet végrehajtani a napirend szerint, illetve a szolgálati elöljáró utasítására.

Az ellenőrzés végrehajtását, valamint a létszámot az **átvevő körletfelügyelő telefonon jelenti** a körlet-főfelügyelő részére, majd a körletfelügyelő szolgálati naplóban (jelentés rovat) dokumentálja, hogy a szolgálat átvétele - „A szolgálatot jelentésre kötelezett esemény nélkül fővel átvettem!” – megtörtént.

Az átadó körletfelügyelő a részleget csak a létszám- és az átadás-átvételtől szóló jelentés megtételét követően hagyhatja el, úgy hogy a szolgálatot átadó körletfelügyelő a váltást követően a szolgálatot átadó **körlet-főfelügyelő felvezetésével a biztonsági osztály elhelyezési körletére vonul.**

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a biztonsági felügyelők váltásának folyamatát!
- Őrhely átvételekor mit kell ellenőriznie a biztonsági felügyelőnek?
- Írja le a felvetésre vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a körletfelügyelők váltásának folyamatát!

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse, hogy a szolgálat átadás-átvétel során az átadó biztonsági tiszt az átvevővel mit köteles közölni!
- Ismertesse, hogy a szolgálat átadás-átvétel során az átvevő biztonsági tiszt az átadótól mit vesz át!
- Ismertesse, hogy a szolgálat átadás-átvétel során az átvevő biztonsági tiszt mit köteles ellenőrizni illetve ellenőriztetni!
- Ismertesse a szolgálat átadás-átvétel során az átvevő biztonsági tisztnek az okmányok vezetésére vonatkozó szabályait!
- Ismertesse, hogy a szolgálat átadás-átvétel során az átadó biztonsági főfelügyelő az átvevővel mit köteles közölni!
- Ismertesse, hogy a szolgálat átadás-átvétel során az átvevő biztonsági főfelügyelő az átadótól mit vesz át!
- Ismertesse, hogy a szolgálat átadás-átvétel során az átvevő biztonsági főfelügyelő mit köteles ellenőrizni!
- Ismertesse, hogy a szolgálat átadás-átvétel során az átadó körlet-főfelügyelő az átvevővel mit köteles közölni!
- Ismertesse, hogy a szolgálat átadás-átvétel során az átvevő körlet-főfelügyelő az átadótól mit vesz át!
- Ismertesse, hogy a szolgálat átadás-átvétel során az átvevő körlet-főfelügyelő mit köteles ellenőrizni!

IX. FEJEZET

A FOGVATARTÁS BIZTONSÁGÁRA HATÓ KÖRÜLMÉNYEK A FOGVATARTOTTAK BIZTONSÁGI KOCKÁZATÁNAK ELEMZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

1. A fogvatartottak biztonsági kockázatának elemzése és értékelése¹⁶³

Annak érdekében, hogy a bv. szervezet a törvényben meghatározott feladatait biztonságosan és eredményesen el tudja látni, minden fogvatartott esetében meg kell azt állapítani, hogy **milyen szintű veszélyt, kockázatot jelent a bv. rendjére, biztonságára**. Ezért el kell készíteni a kockázatelemzést és értékelést, majd ezek alapján meg kell határozni a biztonsági kockázatának szintjét. Ezt követően minden egyes feladatot a meghatározott veszélyességi szint figyelembe vételével kell megtervezni, valamint végrehajtani.

A büntetés végrehajtási feladatok biztonságos végrehajtása érdekében minden fogvatartott esetében – a rá vonatkozó kockázatelemzés és értékelés részeként – meg kell határozni a **biztonsági kockázati szintet**, amely **magas, közepes vagy alacsony szintű** lehet.

Magas szintű a biztonsági kockázata annak az elítéltnak, akinél az elkövetett bűncselekmény jellege, a kiszabott büntetés tartama, bünszervezetben vagy a fogvatartotti szubkultúrában betöltött szerepe, a bv. intézet rendjéhez és biztonságához való viszonya, korábbi fogvatartása során tanúsított magatartása vagy más személyi körülménye alapján megalapozottan feltehető, hogy adott helyzetben a bv. intézet rendjét súlyosan sértő cselekményt, szökést, a saját vagy mások életét, testi épségét sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsítana, és így a biztonságos fogvatartása csak őrzéssel biztosítható.

Közepes szintű a biztonsági kockázata annak az elítéltnak, akinél megalapozottan feltehető, illetve magatartása alapján megállapítható, hogy a bv. intézet rendjével tudatosan szembe helyezkedik, az azzal kapcsolatos magatartási szabályokat megszegi, és így a biztonságos fogvatartása csak felügyelettel vagy őrzéssel biztosítható.

Alacsony szintű a biztonsági kockázata annak az elítéltnak, aki a bv. intézet rendjét várhatóan betartja, szökésétől vagy más bűncselekmény elkövetésétől nem kell tartani, és így a biztonságos fogvatartása általában ellenőrzéssel is biztosítható.

A biztonsági kockázati besorolás felülvizsgálata

Az elítélt biztonsági kockázati besorolását a bfb.

- a) az **alacsony** szintű biztonsági kockázati besorolású elítélt esetében legalább **évente**,
- b) a **közepes** szintű biztonsági kockázati besorolású elítélt esetében legalább **hathavonta**,
- c) a **magas** szintű biztonsági kockázati besorolású elítélt esetében legalább **háromhavonta** felülvizsgálja.¹⁶⁴

¹⁶³ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírásg helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 50. § (1-4) bekezdése

¹⁶⁴ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírásg helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól 50. §. (5) bekezdése, Hatályos: 2018.01.01.

A besorolás alapjául szolgáló **körülmények változása esetén** a bfb. - halaszthatatlan esetben a bv. intézet parancsnoka - az elítélt biztonsági kockázati besorolását a határidőktől függetlenül is **köteles megváltoztatni.**¹⁶⁵

A szabályozás lehetővé teszi az olyan rendkívüli körülményekre történő reagálást (pl: szökés, stb), amely a biztonsági kockázati besorolás megváltoztatását indokolja. Főszabály szerint ebben az esetben is a Befogadási és Fogvatartási Bizottság jár el, azonban előfordulhat olyan eset, amikor nincs idő a bfb. összehívására, hanem a **bv. intézet parancsnoka az, aki azonnali intézkedésként köteles megváltoztatni a besorolást.**

Amennyiben a fogvatartott rezsimbe és **biztonsági kockázati csoportba sorolása megváltozik**, felül kell vizsgálni a munkahelyét, vagy a munkakörét is.¹⁶⁶

Halaszthatatlan az eset, ha terrorcselekmény, fogolyzandulás, fogolyszökés, támadás, tömeges ellenállás, önkárosítás, vagy bármilyen, az intézet biztonságára veszélyt jelentő más körülményről bejelentés érkezik, valamint ha rendkívüli esemény bekövetkezésétől tartani lehet.¹⁶⁷

A hatályon kívül helyezett, a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásáról szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet által meghatározott

- a) I. és II. biztonsági csoport az e rendelet szerinti **alacsony**,
- b) III. biztonsági csoport az e rendelet szerinti **közepes**,
- c) IV. biztonsági csoport az e rendelet szerinti **magas** biztonsági kockázati szintnek felel meg.¹⁶⁸

Ha a rezsimkategóriába való besoroláshoz szükséges **adatok, ismeretek hiányosak**, azok megszerzéséig a letartóztatottat az általános rezsimbe kell helyezni, valamint a közepes biztonsági kockázati szintre kell besorolni.

A megőrzésre szállított fogvatartottat soron kívül kell a célintézetben a bfb. elé állítani, **ha olyan körülmény, információ jut a célintézet tudomására, ami a megállapított biztonsági kockázati besorolás felülvizsgálatát indokolja.** Annak megváltoztatásának okáról, az annak alapjául szolgáló információról a fogvatartotti nyilvántartásban rögzítettekén túl, a küldő bv. intézet parancsnokát a határozat megküldésével tájékoztatni kell.¹⁶⁹

A biztonsági kockázat elemzés két jól elhatárolható logikai gondolatkör köré csoportosítható. Az **egyik logikai egység**, hogy a fogvatartott várhatóan milyen módon viszonyul a bv. intézet rendjéhez. A logikai egységben felfedezhető lépcsőzetesség az alacsony kockázattól haladva a magas kockázat felé. (várhatóan betartja, tudatosan szembe helyezkedik, súlyosan veszélyezteti).

¹⁶⁵ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól 50. §. (6) bekezdése, Hatályos: 2018.01.01.

¹⁶⁶ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 66/2015. (VIII.18) OP szakutasítása a Befogadási és Fogvatartási Bizottság részletes feladatairól, tagjairól és eljárásrendjéről, valamint a fogvatartottak munkáltatásához kapcsolódó egyes szabályokról

¹⁶⁷ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 95. § (6) bekezdése

¹⁶⁸ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 207. § (2) bekezdése, Hatályos: 2017.01.01-től

¹⁶⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasítása

A **másik logikai egység**, hogy a biztonságos fogvatartás miként valósítható meg. Szintén lépcsőzetesen épül fel, a biztonsági tevékenységeket egyre erősödő feltételként fogalmazza meg (ellenőrzés, felügyelet, őrzés) az alacsonytól a magas felé haladva.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a magas biztonsági kockázati besorolás szabályát!
- Ismertesse a közepes biztonsági kockázati besorolás szabályát!
- Ismertesse az alacsony biztonsági kockázati besorolás szabályát!

X. FEJEZET

A BIZTONSÁGI INTÉZKEDÉSEK¹⁷⁰

A Bv. Kódex és a Bv. Szabályzat meghatározza azokat a biztonsági intézkedéseket, amelyek megtételére a bv. szerv vezetője, vagy az általa megbízott személy jogosult és adott esetben köteles. Ezek az intézkedések egyfelől **megelőző jellegűek**, másfelől a már bekövetkezett rendkívüli események megszüntetésére szolgálnak.

A fogva tartás rendjét és biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzésére, illetve megszüntetésére az elítélttel (fogvatartottal) szemben a következő biztonsági intézkedések alkalmazhatók:

- a) **biztonsági elkülönítés,**
- b) **biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés,**
- c) **mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása,**
- d) **elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása,**
- e) **elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazása,**
- f) **motozás,**
- g) **biztonsági ellenőrzés, biztonsági vizsgálat és biztonsági szemle,**
- h) **az ajtók zárva tartásának elrendelése,**
- i) **egyres jogok gyakorlásának felfüggesztése.**

Az a) – d) pontokban meghatározott biztonsági intézkedések egyéni kockázatelemzés alapján alkalmazhatók. Indokolt esetben több biztonsági intézkedés együtt is alkalmazható.

A biztonsági ellenőrzés, a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása, valamint a motozás végrehajtása – az esetleges törvénysértések elkerülése végett – **megköveteli a végrehajtó személy elméleti és gyakorlati képzését is**, ugyanis ezen intézkedések jelentősen érintik az elítélt intimszféráját is.

Intézkedni kell arra, hogy a fogvatartott a befogadása során a biztonsági intézkedésekről, az azzal kapcsolatos jogairól, kötelezettségeiről anyanyelvén, vagy az általa ismert más nyelven, dokumentált módon tájékoztatást kapjon.

A büntetés-végrehajtási szervezet tagjai a bv. intézet biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények felszámolása érdekében jogosultak és kötelesek a rend fenntartásához, illetve helyreállításához szükséges intézkedéseket megtenni.

¹⁷⁰ 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, V. fejezet

1. Biztonsági elkülönítés

A biztonsági elkülönítés az elítélt külön e célra szolgáló helyiségben történő elhelyezése. Nem kell az elhelyezést megváltoztatni, ha az elítélt egyszemélyes zárkában van, és ez a biztonsági elkülönítés célját nem veszélyezteti.

A fogvatartott biztonsági elkülönítésére akkor kerülhet sor, ha

- **a bv. intézet rendjét, biztonságát súlyosan sérti vagy veszélyezteti,**
- **csopartos ellenszegülésben vesz részt,**
- **az utasítás végrehajtását, a munkavégzést megtagadja, vagy**
- **ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsít.**

A biztonsági elkülönítés **elrendeléséről** hivatali munkaidőben – a bv. szerv vezetője által írásban meghatározott, **több szakemberből** (pl.: pszichológus, az érintett fogvatartott reintegrációs tisztje, a büntetés-végrehajtási és a biztonsági osztályvezető, az orvos/ápoló) **álló bizottság** vagy annak tagja javaslatára – a bv. szerv vezetője dönt. Hivatali munkaidőn kívül az elrendelés a bv. szerv vezetője vagy az általa kijelölt személy jogköre.

Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elhelyezésének fenntartására munkaidőben a bv. szerv vezetője által írásban meghatározott bizottság, hivatali munkaidőn kívül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt tesz javaslatot, és a bv. szerv vezetője dönt.

A biztonsági elkülönítés csak az elrendelésre okot adó körülmény megszűnéséig, de legfeljebb **tíz napig** tarthat, ezt egy alkalommal legfeljebb **tíz nappal** a bv. intézet parancsnoka meghosszabbíthatja. Az elkülönítés tartamába minden megkezdett nap beszámít. A biztonsági elkülönítés indokoltságát – az ön és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott kivételével – a bv. intézet parancsnoka vagy annak jogkörében eljáró személy szükség szerint, de legalább **háromnaponta** köteles felülvizsgálni.

Összevont munkaszüneti napok esetén a biztonsági elkülönítés indokoltságát, az erre jogosult személy távollétében - a parancsnok megbízása alapján - a biztonsági tiszt is elvégezheti, amennyiben nem ő volt az elrendelő. Ebben az esetben a felülvizsgálatot elvégző személy döntéséről jelentést köteles tenni a parancsnok részére.¹⁷¹

A biztonsági elkülönítés során az elítélt mind pszichikailag, mint fizikailag kerülhet olyan állapotba, amely egyértelműen megnöveli a rendkívüli események elkövetésének valószínűségét, ezért szükséges az intézkedés háromnaponta történő felülvizsgálata.

A biztonsági elkülönítés ideje alatt a fogvatartott

- **állandó felügyelet alatt áll,**
- **az intézet területén engedéllyel és felügyelettel mozoghat, zárkáját zárva kell tartani,**
- **látogatójával biztonsági beszélőfülkében vagy biztonságtechnikai eszközön keresztül érintkezhet,**
- **az intézet csoportos művelődési, sportolási és szabadidő eltöltésének lehetőségeit nem veheti igénybe,**

¹⁷¹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 13/2017. (II. 6.) OP szakutasítása az egyes reintegrációs feladatok végrehajtásának eljárási szabályairól, VII. fejezet 7. pont

- önképzést folytathat,
- saját ruhát nem viselhet,
- magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége korlátozható.

A **korlátozások együttesen vagy külön-külön alkalmazhatók**, erről az elrendelőnek írásban kell határoznia.

Az **ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartottat** az erre a célra kialakított helyiségben kell elhelyezni, és haladéktalanul intézkedni kell orvosi vizsgálata iránt. Az elkülönítés legfeljebb **hat óra** időtartamú lehet, és annak szükségességét **kétóránként** felül kell vizsgálni.

Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló **helyiséget** olyan nagyságúra kell kialakítani, amely nem teszi lehetővé a kitámasztással történő mászást, továbbá burkolata (oldalfal, padozat) legyen képes megakadályozni a dühöngő személy önkárosító sérülését. A helyiség rendelkezzen előtérrel, kamerával, valamint füstérzékelővel. A helyiségben berendezési és felszerelési tárgy nem lehet. A helyiséget a használatba vételkor folyamatosan meg kell világítani. A fogvatartottat olyan ruházatban kell behelyezni, mely kizárja az élet kioltásának önfojtással való lehetőségét.

Az elítéltet az elrendelő köteles **írásban tájékoztatni** a biztonsági elkülönítés tartama alatti korlátozó intézkedések bevezetéséről, a jogairól és a kötelezettségeiről. A tájékoztatást a biztonsági elkülönítés elrendelését követően haladéktalanul meg kell tenni, a tájékoztatás tudomásulvételét az elítélt aláírásával igazolja. Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítélt tájékoztatását szóban, a személyi állomány két tagja jelenlétében kell végrehajtani. Büntetőeljárás alatt álló elítélt az ahhoz kapcsolódó jogainak gyakorlásában nem korlátozható.

A biztonsági elkülönítésről "Biztonsági elkülönítési lap"-ot kell kiállítani, amelyet az ügykezelési szabályok, betartásával kell kezelni. Eredeti példányát az elkülönítés megszüntetése után az irattárban, fénymásolatát a fogvatartott reintegrációs iratanyagában kell elhelyezni. A fogvatartott szállítása miatt megszüntetett biztonsági elkülönítésről a szállítmányvezetőt, valamint a fogadó bv. szervet a biztonsági elkülönítési lap fénymásolt példányának átadásával kell tájékoztatni.

A biztonsági elkülönítésre okot adó körülmény megszűnésével a biztonsági intézkedést haladéktalanul meg kell szüntetni.

2. Biztonsági zárkába vagy biztonsági részlegre helyezés

Az elítéltet a bv. intézet rendjét és biztonságát súlyosan sértő cselekmény vagy bűncselekmény elkövetésének megelőzése céljából a bv. intézet parancsnoka biztonsági zárkába vagy biztonsági részlegre helyezheti.

biztonsági részleg: a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka normatív utasításában kijelölt büntetés-végrehajtási intézetnek az e célra kialakított, biztonsági zárkákból és a hozzájuk tartozó helyiségekből álló, elkülönített része, ahová a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén az elítélt végrehajtási fokozattól függetlenül helyezhető el;

biztonsági zárka: olyan sajátos szabályok szerint működtetett, speciálisan kialakított és felszerelt helyiség, ahová a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén legfeljebb két fő elítélt helyezhető el;

Biztonsági zárkába vagy részlegre helyezhető az a fogvatartott, akinek különösen az előélete, bűncselekménye, büntetési ideje, magatartása, informális kapcsolati rendszere, az intézet rendjéhez és biztonságához való viszonya, valamint személyi körülményei alapján alapos okkal arra lehet következtetni, hogy

- **a bv. intézet rendjét és biztonságát súlyosan sértő cselekményt vagy bűncselekményt készíthet elő, vagy ilyen cselekményt már megkísérelt vagy elkövetett,**
- **saját vagy mások életét, testi épségét, illetve vagyontárgyakat sértő vagy veszélyeztető magatartást fog tanúsítani vagy ilyen cselekményt már elkövetett, nyíltan vagy rejtetten agresszív viselkedésű.**

Az elítélt biztonsági zárkába vagy részlegre helyezését a **bv. intézet parancsnoka** indokolt határozattal legfeljebb három hónapra rendelheti el, amelyet alkalmanként három hónappal, legfeljebb azonban egy év időtartamig (a bfb. javaslata alapján) meghosszabbíthat. Ezen intervallumot meghaladóan a biztonsági zárkába helyezés – alkalmanként – legfeljebb hat hónappal való meghosszabbításáról, valamint az elítéltnak legfeljebb hat hónapra biztonsági részlegre helyezéséről, vagy annak – alkalmanként – legfeljebb hat hónappal való meghosszabbításáról az **országos parancsnok** (az e célra létrehozott bizottság javaslatának figyelembevételével) indokolt határozattal dönt.

A szabadságvesztés végrehajtási fokozatára vonatkozó általános szabályok a biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés esetén annak végrehajtási rendjéhez igazodnak. A **biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés** esetén az elítélt

- állandó őrzés és felügyelet alatt áll,
- az intézet területén engedéllyel és felügyelettel mozoghat, zárkáját zárva kell tartani,
- zárkájában indokolt esetben belső biztonsági rács alkalmazható,
- látogatóval biztonsági beszélőfülkében vagy biztonságtechnikai eszközön keresztül érintkezhet, melytől a parancsnok engedélyével el lehet térni,
- munkát a biztonsági zárkában, illetve a biztonsági részleg területén belül, valamint a parancsnok által kijelölt helyen végezhet,
- önképzést folytathat, az intézet csoportos művelődési, sportolási és szabadidő eltöltésének lehetőségeit csak a biztonsági részlegen belül, illetve a parancsnok engedélyével veheti igénybe,
- lelkeszi gondozásban egyénileg, közösségi lelki gondozásban a parancsnok engedélye szerint részesülhet,
- magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége korlátozható.

Az elítélt - kérelmére, vagy hivatalból - biztonsági zárkába vagy részlegre helyezhető, ha **személyes védelme érdekében** más elítéltektől való elkülönítése szükséges, és más módszer nem vezet eredményre.

A biztonsági zárkában vagy részlegen elhelyezett elítéltet a végrehajtási fokozata szerinti **szigorúbb rezsिमkategóriába kell besorolni** és az előzőekben leírtak az irányadók. Amennyiben a biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés a fogvatartott kérelmére vagy

hivatalból kezdeményezve, személyes védelme érdekében más elítéltektől való elkülönítése miatt szükséges, úgy az elítelt a részére legutóbb megállapított rezsimkategóriában folytatja szabadságvesztés büntetése letöltését.

A biztonsági zárkába vagy biztonsági részlegre helyezés további szabályai¹⁷²

- Biztonsági zárkát vagy részleget a bv. szerv területétől elkülönítetten kell kialakítani.
- Biztonsági zárkában a fogvatartottat **lehetőleg egyedül** kell elhelyezni.
- A bv. szerven kívüli szállítás, előállítás és külkórházi őrzés esetén kérni kell az illetékes rendőri szerv együttműködését.
- A fogvatartott szállítását **célszállítással**, indokolt esetben a külön erre a célra kialakított (páncélozott) szállító járművel kell végrehajtani. A szállítás megkezdését és befejezését a BVOP főügyeletesének jelenteni kell.
- Legkésőbb a behelyezést követő munkanapon készíteni kell egy egyénre szabott mozgatási, kezelési és egyéb szabályokat meghatározó rendelkezést.
- A fogvatartott a biztonsági zárkát, illetve részleget a **szükséges biztonsági intézkedések megtételét követően hagyhatja el**. A mozgatást úgy kell végrehajtani, hogy őt lehetőleg más fogvatartott ne láthassa, vele kapcsolatba ne kerülhessen.
- A biztonsági zárkába, illetve a részleg területére más körletrészen elhelyezett **fogvatartott nem léphet be**.
- A biztonsági zárkába vagy részlegre belépők csak a feladatukkal összefüggő, illetve legszükségesebb személyes tárgyaikat vihetik magukkal. A be- és kilépés előtt kötelesek alávetni magukat ruházatuk és felszerelésük átvizsgálásának.
- Az ételmezést úgy kell megszervezni, hogy az étel elfogyasztása csak a zárkában vagy a részlegen belül történhet. Az elkészített étel adagolásában, **kiosztásában fogvatartott nem vehet részt**.
- A fogvatartott csomagot csak a rendszeresített technikai eszközzel és kézi átvizsgálással végzett ellenőrzés után kaphat és küldhet.
- A szabadlevegőn tartózkodást úgy kell megszervezni, hogy azon alapvetően egy fogvatartott vegyen részt, de a bv. szerv vezetője engedélyezheti egyidejűleg több fogvatartott részvételét is.
- A fogvatartott elkülönítését, magánelzárás-fenyítés végrehajtását az elhelyezés megváltoztatása nélkül, **a zárka felszerelésének módosításával** kell végrehajtani.
- A fogvatartottat a biztonsági zárkába, illetve részlegre helyezéséről, a házirendről, a korlátozó intézkedésekről, a betartandó szabályokról szóban és írásban is tájékoztatni kell. A fogvatartott hozzátartozóját a látogatás rendjéről írásban, a látogatás előtt szóban is tájékoztatni kell.

¹⁷² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, V. fejezet 125-150. pontok

3. Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása

Amennyiben a bilincs kényszerítő eszközként való alkalmazásának törvényben meghatározott feltételei nem állnak fenn, a fogvatartott mozgásának a korlátozása azonban a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmény megelőzése érdekében szükséges, mozgáskorlátozó eszközként bilincs vagy a végtagra helyezett, testi sérülést nem okozó más eszköz alkalmazható.

A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásáról szóló döntést az érintett fogvatartott vonatkozó adatok és információk alapján kell meghozni, amelynek során figyelembe kell venni a kockázatelemző és értékelő összefoglaló jelentés tartalmát is. A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazása során különös tekintettel kell lenni a törvényes bánásmód és az emberi méltóság tiszteletben tartására.

A **mozgás korlátozása történhet** a kezek előre vagy hátra bilincselésével, két vagy több személy egymáshoz rögzítésével, bilincs és bilincsrögzítő öv együttes alkalmazásával, vezetőszárral ellátott bilincstag (vezető bilincs), valamint egyéb, a végtag rögzítésére alkalmas eszköz (lábbilincs) használatával is. Testi sérülést nem okozó, más alkalmas eszköz (pl.: nadrág- vagy derékszíj, stb.) ilyen célra csak akkor vehető igénybe, ha az alkalmazás feltétele fennáll és az előzőekben felsorolt eszköz nem vagy nem kellő mennyiségben áll rendelkezésre. Vezetőbilincs elsősorban előállítás végrehajtása során alkalmazható.

Büntető ügyben történő előállításkor az eljáró ügyész vagy a bíróság elrendelheti az alkalmazott mozgáskorlátozó eszköz eltávolítását. Az előállító biztonsági felügyelő az erre vonatkozó rendelkezést köteles végrehajtani. **Az intézkedés nem vonatkozhat a vezető és a lábbilincs eltávolítására.** Az előállítás során kiemelt szerepe van a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásának, ugyanis az intézeteken kívül jelentősen megnő a rendkívüli események elkövetésének kockázata, így különösen a szökési, valamint támadó jellegű cselekményeké. Ezen események megelőzése, megszakítása egyértelműen a bv. szervezet feladata. A Bv. Szabályzat szerint azon elítélt esetében, akinél biztonsági okok miatt indokolt a vezető- vagy a lábbilincs alkalmazása, az még a bíró vagy az ügyész rendelkezése alapján sem távolítható el.

Ha a fogvatartott meghatározott helyen tartása másként nem biztosítható – a járművön való szállítást kivéve – **átmeneti intézkedésként végtagja tárgyhoz is rögzíthető.** Szállításkor az elítéltet tilos tárgyhoz rögzíteni, valamint kezeit hátra bilincselni. Ez alól kivételt képez, ha a jármű valamilyen ok miatt hosszabb időre várakozásra kényszerül és a biztonságos őrzés más módon nem biztosítható. A fogvatartott foglalkoztatása, oktatása, kulturális- és sportrendezvényen, vallásgyakorlás során nem lehet mozgáskorlátozó eszközt alkalmazni.

A mozgáskorlátozó eszközt **utasításra vagy saját elhatározásból** lehet alkalmazni, amit minden esetben írásban kell rögzíteni. Amennyiben a személyi állomány tagja saját elhatározásból alkalmaz mozgáskorlátozó eszközt, annak indokoltságát a bv. intézet parancsnoka **nyolc napon belül** köteles kivizsgálni.

A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazás a biztonságot sértő vagy veszélyeztető körülmény megszűnéséig, de **folyamatosan legfeljebb 12 óra időtartamban** tartható fenn, ha az elítélt egészségi állapota azt megengedi. A 12 óra időtartam nem vonatkozik a fogvatartott bv. szerven kívüli előállítására, szállítására vagy őrzésére, ezért előállítás esetén az elrendelési ok megszűnésének a tárgyaláson történt szabadlábra helyezést, vagy a bv. szervbe visszaérkezést, szállításnál a bv. szervbe történő visszaérkezést vagy célintézetbe érkezést, külkórházban

történő gyógykezeléskor pedig a visszaszállítás befejezését kell érteni. Nem minősül folyamatos alkalmazásnak, ha a mozgáskorlátozó eszköz levétele és újabb alkalmazása között **két óra eltelt.**

Mozgáskorlátozó eszközt lehet alkalmazni:

- a behelyezés indokának figyelembe vételével biztonsági zárkában vagy biztonsági részlegesen elhelyezett, vagy biztonsági elkülönítésbe helyezett fogvatartottal szemben, ha zárkán, illetve részlegesen kívüli kísérése történik,
- körleten belüli vagy azon kívüli kísérés időtartama alatt azzal a fogvatartottal szemben, akinél alapos okkal feltételezhető, hogy kísérésekor a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekményt szándékozik megvalósítani,
- kör- és célszállítás során,
- előállítás végrehajtásakor,
- nem a bv. által működtetett egészségügyi intézményben történő gyógykezelés időtartama alatt,
- önkárosító magatartás megelőzése céljából,
- ha bv. szervén kívüli vagy külső munkahelyről bűncselekmény megalapozott gyanúja vagy fegyelmi vétség elkövetése miatt a fogvatartott soron kívüli beszállítása vagy bekísérése válik indokolttá.

Lábbilincs elsősorban azzal az elítélttel szemben alkalmazható,

- akinek kezére sérülés vagy a kézfej hiánya miatt mozgáskorlátozó eszköz nem helyezhető, vagy
- akinél alapos okkal feltételezhető, hogy kíséréskor a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekményt szándékozik megvalósítani, különösen, ha szökésétől, az életet és testi épséget sértő vagy veszélyeztető támadásától, önkárosító magatartásától, valamint a bv. intézet működésének súlyos megzavarására irányuló cselekmény megvalósításától kell tartani.

A bv. szervezeténél rendszeresített bilincs fajták:

- patentbilincs,
- kombinált bilincs, (patent+vezetőszár),
- vezető szárral ellátott bilincstag, (vezető bilincs),
- lábbilincs,
- egyszer használatos szalagbilincs,

A bilincselés módjai különösen a következők:

- két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése,
- kezek előre, illetve hátra bilincselése,
- indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése,
- indokolt esetben tárgyhoz bilincselés,
- bilincs és bilincsrögzítő öv együttes alkalmazása.

A felsorolt módszerek és eszközök kombináltan is alkalmazhatók.

A **bilincselés módját** az intézkedő az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy:

- a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszert követően kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet támadástól, illetve szökéstől,
- lábbilincselés, illetve kéz- és lábbilincselés együttes alkalmazása akkor indokolt, ha a fogvatartottról feltételezhető, hogy önmagában vagy másban kézbilincs alkalmazása esetén is kárt tud okozni, vagy szökési szándéka feltételezhető,
- tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a fogvatartott önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

Külkórházba történő előállítás esetén a vizsgálat vagy orvosi ellátás idejére a mozgáskorlátozó eszközt – szükség esetén – a fogvatartottnak arra a végtagjára kell áthelyezni, amelyen az a vizsgálatot vagy az **ellátást nem akadályozza**. Amennyiben a vizsgálatot vagy az ellátást végző személy ragaszkodik az eszköz eltávolításához, akkor a biztonsági felügyelő az eligazítás során erre vonatkozóan kapott utasítás szerint járjon el. Ha a fogvatartottat baleset, illetőleg lőfegyverhasználat miatt vagy más okból elsősegélyben vagy orvosi ellátásban kell részesíteni és az másképpen nem végezhető el, akkor a mozgáskorlátozáson enyhíteni kell, illetve más végtagra kell az eszközt áthelyezni, vagy szükség esetén a mozgáskorlátozást meg kell szüntetni.

Amennyiben a mozgáskorlátozó eszköz láthatóan sérülést okozott, a szükséges **egészségügyi ellátásról gondoskodni kell**.

4. Elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása

Az **elektronikai távfelügyelet egy olyan új biztonsági intézkedés, amelynek alkalmazásával a bv. intézetet olyan elítélt is elhagyhatja, aki ezen eszköz nélkül – a biztonsági kockázatára tekintettel – ezt nagy valószínűséggel nem vagy csak őrzéssel, felügyelettel tehetné meg, illetve a rendszer alkalmas az elítélt bv. intézeten kívüli mozgásának és tartózkodási helyének technikai rendszer általi nyomon követésére.**

Az elektronikus távfelügyeleti rendszerben működtetett technikai eszköz **biztonsági intézkedésként**, valamint **reintegrációs őrizet céljából** az intézkedés alá vont elítélt bv. intézeten kívüli földrajzi helyzetének meghatározására, valamint a részére előírt magatartási szabályok megtartásának ellenőrzésére alkalmazható.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásáról – egyéni kockázatelemzés alapján – a bv. intézet parancsnoka a bv. intézet ideiglenes elhagyását engedélyező határozatában dönt. A fogvatartott bv. intézet területén kívül történő foglalkoztatása esetén az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásáról a bfb. dönt.

A fogvatartottak intézeten kívüli mozgásának nyomon követése érdekében **elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazható**

- a fogvatartott bv. intézet területén kívül történő foglalkoztatása,
- a nem a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzése, felügyelete,

- a súlyos beteg közeli hozzátartozóját meglátogató fogvatartott felügyelete,
 - a közeli hozzátartozója temetésén részt vevő fogvatartott felügyelete,
 - csoportos kimaradás felügyelete
- esetén.

Biztonsági intézkedésként elrendelt elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásáról a bv. intézet **értesíti az eltávozási úti cél szerint illetékes rendőrkapitányságot**. A bv. intézet ideiglenes elhagyását engedélyező határozatban rendelkezni kell a fogvatartott magatartására, a technikai eszköz ellenőrzésére, karbantartására vonatkozó szabályokról. Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásának elrendelése esetén az intézkedés alá vont fogvatartott köteles azt rendeltetésszerűen használni, és az eszközben bekövetkezett bármely meghibásodást késedelem nélkül a bv. intézet felé jelenteni. A fogvatartott az eszköz nem rendeltetésszerű használata miatt fegyelmi és kártérítési felelősséggel tartozik. A fogvatartottat az eszköz használatáról ki kell oktatni, amelyet dokumentálni kell.

Amennyiben az elítélt a végtagjára **felhelyezett eszközt eltávolítja**, haladéktalanul gondoskodni kell az elítélt felkutatásáról, bv. szervbe történő visszaszállításáról. Az eredményes végrehajtás érdekében a rendőrség együttműködését kell kérni. Az elektronikus távfelügyeleti eszköz nem alkalmazható, amennyiben a fogvatartott szívritmus-szabályozóval rendelkezik.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása esetén a BVOP főügyelete felé jelenteni kell:

- az alkalmazás elrendelését,
- az eszköz elítéltre történő felhelyezését,
- az eszköz eltávolítását,
- valamint az alkalmazás során történt rendellenességeket (meghibásodás, rongálás, illetve szabotázs).

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásával kapcsolatos egyéb szabályok¹⁷³:

- Jelzések kivizsgálása elsődlegesen a bv. intézet technikai központjának a feladata.
- Ennek keretében köteles telefon útján **az elítélttel felvenni a kapcsolatot** és tájékoztatást kérni a jelzés okáról. Ha többszöri próbálkozás ellenére nem sikerül telefon útján az elítélttel való kapcsolatfelvétel, értesíti a bv. pártfogó felügyelőt, aki hivatali munkaidejében személyesen ellenőrzi az elítéltet.
- Az ellenőrzés eredményéről annak végrehajtását követően a bv. pártfogó felügyelő köteles értesíteni az intézeti ügyeletet. Ha az ellenőrzés során megállapítást nyer, hogy az elítélt a **magatartási szabályokat súlyosan megszegte** vagy a távfelügyeleti **eszközt szándékosan megrongálta, vagy eltávolította és kivonta magát a végrehajtás alól**, a bv. pártfogó felügyelő és a bv. intézet parancsnoka köteles a bv. bíró, valamint az ügyész felé intézkedni.
- **Súlyos magatartási szabályszegésnek minősül** különösen, ha az elítélt:
 - magatartása a reintegrációs célokkal nem összeegyeztethető;

¹⁷³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 4/2017. (I.23.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet elektronikus távfelügyeleti rendszer működtetésével kapcsolatos feladatainak végrehajtásáról

- a bv. bíró által előírt magatartási szabályokat megtartja, de életvitele, magatartása megbotránkozást vált ki a lakókörnyezetében;
 - magatartása veszélyezteti a vele közös háztartásban életvitelszerűen tartózkodókat vagy fennáll a családon belüli erőszak kockázata;
 - rendszeresen leittasodik vagy kábító hatású szereket fogyaszt;
 - ismétlődő jelleggel, sorozatosan zónasértést követ el;
 - az előzőekben foglaltak elkövetése miatt vele szemben rendőri intézkedés válik szükségessé.
- További intézkedések foganatosítása indokolt, vagy ha a szabotázs jellegű cselekmény egyértelműen megállapítható, az **intézeti ügyelet haladéktalanul értesíti** az ingatlan területi elhelyezkedése szerint illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság tevékenység-irányítási központját.
 - A távfelügyeleti eszközt minden esetben feltöltött állapotban kell felhelyezni, azt - és a későbbi eltávolítást - kizárólag az elítélttel **azonos nemű személyi állományú tag végezheti** el.
 - A távfelügyeleti eszköz alkalmazásával összefüggő szolgálati feladatokat, intézkedéseket (felhelyezés, eltávolítás, szabotázs, kijelölt terület elhagyása, stb.) a Biztonsági Szabályzat 1. függelékének "**A szolgálat alatt történt események**" rovatában **rögzíteni szükséges**.
 - A bv. intézet ügyeletére beérkező, a magatartási szabályok megsértésére utaló jelzések kiváltó okainak kivizsgálása a bv. intézet parancsnokának intézkedésében meghatározott szabályok szerint a bv. intézet biztonsági tisztje, illetve a bv. pártfogó felügyelő kötelessége. Ennek érdekében a beérkező jelzéseket a technikai rendszert kezelő személyi állományi tag folyamatosan értékeli, amennyiben rendellenességet tapasztal, azt **haladéktalanul jelenti** a szolgálati előjárójának.
 - A bv. intézet által értékelt, a magatartási szabályok megszegésének gyanúját felvető jelzések kivizsgálásának eredményéről, a bevezetett intézkedésekről, valamint az eszközök esetleges működési zavaráról a **BVOP Főügyeletésének jelentést kell tenni**.
 - A biztonsági intézkedés alóli kibúvás gyanúja esetén, illetve amennyiben bebizonyosodik, hogy az elítélt a reintegrációs őrizet hatálya alól kivonta magát - az illetékes rendőri szerv együttműködését kérve - **haladéktalanul intézkedni kell az elítélt tartózkodási helyének beazonosítására, az elítélt elfogására, bv. intézetbe történő visszaszállítására**.
 - Az intézet ügyeletén a biztonsági tiszt által kijelölt személyi állományi tag **köteles nyilvántartást vezetni** azokról az őrizetesekről, akik több alkalommal részesültek figyelmeztetésben zónasértés miatt, a bv. pártfogó jelzése alapján korábban magatartási szabályt szegtek vagy a helyszíni ellenőrzések alkalmával nem mutattak együttműködő magatartást.
 - A **technikai rendszer meghibásodásáról, leállításáról, valamint annak helyreállításáról** a bv. intézet biztonsági tisztjének jelentést kell tennie a BVOP főügyeletese és közvetlen szolgálati előjárója részére, továbbá soron kívül értesítenie kell az illetékes megyei rendőr-főkapitányság tevékenységirányítási központját, valamint a bv. intézet informatikusát és a bv. pártfogó felügyelőt.
 - A technikai rendszert kezelő személyi állományi tag másfél óránként - kivéve a 23.00 órától 04.00 óráig terjedő időszakot - **telefonon köteles ellenőrizni** a reintegrációs őrizetben lévő elítéltet. A telefonbeszélgetés során az őrizetes nem szerezhethet tudomást a technikai rendszer

meghibásodásáról. Amennyiben a **telefonos ellenőrzés nem jár eredménnyel**, a helyi szinten kialakított együttműködés alapján kérelemmel kell fordulni a területileg illetékes rendőri szerv felé, helyszíni ellenőrzés lebonyolítása érdekében.

5. Elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazása

A bv. szerv biztonságos működéséhez, az esetleges rendkívüli események gyors észleléséhez, a szükséges intézkedések haladéktalan megtételéhez, az utólagos vizsgálatok eredményesebb lefolytatásához jelentős mértékben hozzájárul ez a biztonsági intézkedés.

A bv. intézet területén zárt rendszerű műszaki megoldással kiépített elektronikus álló- és mozgókép, valamint hang rögzítésére alkalmas megfigyelőrendszer működhet. A bv. szerv területére való belépésre szolgáló minden bejáratnál jól láthatóan elhelyezett, jól olvasható felirattal fel kell hívni a figyelmet arra, hogy **elektronikus megfigyelőrendszer működik**, valamint arra, hogy a kép- és hangfelvételt a bv. szerv rögzítheti.

Az elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazásáról a bv. szerv területére belépni szándékozó személyeket jól látható és olvasható módon, az alábbi felirattal kell tájékoztatni:

**„A bv. szerv területén elektronikus megfigyelési eszközöket alkalmazunk.
A hang- és képanyagokat a bv. szerv rögzítheti.”**

A fogvatartottak intézeten belüli mozgásának megfigyelése, valamint a büntetés-végrehajtás rendjének biztosítása céljából a bv. intézetnek fogvatartottak részére fenntartott, **közös használatú helyiségeiben, bv. intézet udvarán, folyosóin**, valamint a bv. intézet területét határoló **külső falakon és kapujánál** elektronikus megfigyelési eszközt helyezhető el. A büntetés-végrehajtás rendjének biztosítása, valamint bűncselekmények, szabálysértések és fegyelmi vétségek vagy más jogsértések megelőzése céljából a **biztonsági zárkában és részlegen, a biztonsági elkülönítőben, a HSR részlegen, a fegyelmi elkülönítőben és a magánelzárás fenyítés végrehajtására kialakított zárkában**, valamint az fogvatartottak **szállítására szolgáló járműben** is elhelyezhető elektronikus megfigyelési eszköz.

Az elektronikus megfigyelési eszköz elhelyezéséről a biztonsági osztályvezető javaslatára a bv. szerv vezetője dönt. A bv. gazdasági társaság területét érintően a munkáltatás-biztonsági vezető javaslatára a bv. szerv vezetője, illetve a bv. gazdasági társaság ügyvezetője közösen dönt. A bv. szerv külső falain és kapujánál az elektronikus megfigyelési eszközt úgy kell elhelyezni, hogy az általa közvetített képen a közterületnek csak a bv. szerv rendjének biztosítása érdekében szükséges része legyen látható.

A korábban öngyilkosságot megkísérlő vagy a saját testi épsége elleni önkárosító cselekményt elkövető fogvatartott zárkájában a **fogvatartott életének, testi épségének megóvása érdekében** helyezhető el elektronikus megfigyelési eszköz, ha a fogvatartott viselkedésének folyamatos nyomon követése szükséges, valamint, ha a fogvatartott életének és testi épségének megóvása érdekében az egyébként szükséges.

Az elhelyezett elektronikus megfigyelési eszköz **nem alkalmazható** külön légterű illemhely, vagy fürdőhelyiség megfigyelésére.

Az eszköz által rögzített felvétel és az abban szereplő személyes adat

- az eszköz alkalmazásának a helyszínén elkövetett bűncselekmény vagy szabálysértés miatt indult eljárásban,
- az eszköz alkalmazásának a helyszínén az elítélt vagy a büntetés-végrehajtási szervezet állományába tartozó személy által elkövetett jogsértés miatt indított fegyelmi eljárásban, és
- az eszköz alkalmazásának a helyszínén a büntetés-végrehajtási szervezet állományába tartozó személy eljárása jogszerűségének a megállapítására irányuló eljárásban használható fel.

Az elektronikus megfigyelési eszköz által rögzített felvétel és az abban szereplő személyes adat a felvételen szereplő személy által, jogainak gyakorlása érdekében indított eljárásban is felhasználható. Az a felvételen szereplő személy, akinek a felvételre a jogainak gyakorlása érdekében van szüksége, a rögzítéstől számított **harminc napon belül** jogának vagy jogos érdekének igazolásával kérheti, hogy az adatot annak kezelője ne törölje. A jogainak gyakorlása érdekében indított eljárás során a felvétel a bíróság vagy más szerv megkeresésére továbbítható. Az elektronikus megfigyelési eszközzel rögzített felvételt legfeljebb **a rögzítést követő hatvan nap elteltével törölni kell**, ha a felvételen szereplő személy által, jogainak gyakorlása érdekében indított eljárás lefolytatását nem kezdeményezték vagy a felvételen szereplő személy a felvétel megőrzését nem kérte. Ha felvételen szereplő személy jogainak gyakorlása céljából az adat felhasználására kerül sor, akkor az eljárás befejezését követően kell az elektronikus megfigyelési eszközzel rögzített felvételt törölni. Ha büntetőeljárás indult, a rögzített kép- illetve hanganyagot vagy ezek másolatát az eljáró hatóság kérésére az iratokhoz csatolás érdekében meg kell küldeni, törölni a kérelemtől számított **kilencvenedik napon** kell.

A büntetés-végrehajtási szervezet a felvétel kezelése során köteles megtenni az ahhoz szükséges szervezési, technikai és egyéb adatbiztonsági intézkedéseket, hogy az érintett személy személyes adatait, így különösen magántitkait és magánéletének körülményeit illetéktelen személy tudomására jutásától megóvja.

Az elektronikus megfigyelési eszközök üzemeltetése, telepítése és ellenőrzése

A bv. szerv területén elhelyezett **elektronikus megfigyelési eszközök telepítésének meghatározása** minden esetben a bv. szerv vezetőjének hatásköre és felelőssége. A vezetői döntés során **figyelembe kell venni** a megfigyelt terület biztonsági kockázatát, a megfigyelés folyamatosságának szükségességét, a telepített eszközök számát, valamint a megfigyelésükre rendelkezésre álló élő erő létszámát is. Az eszközök telepítése során a **prioritási sorrendek** kialakításához, illetve a megfigyelésre szolgáló eszközök műszaki paraméterezéséhez (Pl.: fix kamera, vagy forgó zsámolyos, infra érzékelő) használják fel a **bv. intézet kockázati térképét** is.

A kockázat elemzés akkor hatékony, ha elemző értékelő munka segítségével valamennyi körülmény mérlegelését követően a telepített eszközök **teljes terjedelmében lefedik a biztonsági szempontból veszélyes területeket**.

A bv. szerv **biztonság-technikai ügyeletét úgy kell kialakítani**, hogy a biztonsági szempontból kritikus veszélynek kitett területek megfigyelése kerüljön a technikai rendszer kezelőjének központi látóterébe. Az alacsony biztonsági kockázattal bíró területek kamera

képei periférikusan helyezkedjenek el úgy, hogy azok ne zavarják a központi tevékenységet, ugyanakkor belátható távolságra kerüljenek a technikai rendszer kezelőjének felállítási pontjától. A biztonság-technikai ügyeletlen a személyi állomány éberségének fenntartása érdekében, a **munkaközi szünetek kiadására**, valamint az egyéb feladatra történő váltások megszervezésére a szolgálat ellátás során a szükséges intézkedéseket minden esetben meg kell tenni.

Mobil megfigyelési eszköz¹⁷⁴

A végrehajtás rendjének és a fogvatartás biztonságának fenntartása érdekében foganatosított intézkedéssel érintett személyről, valamint az intézkedés szempontjából lényeges körülményről, tárgyról mobil **elektronikus megfigyelési eszközzel képfelvétel, hangfelvétel vagy kép- és hangfelvétel készíthető**. A mobil elektronikus megfigyelési eszközzel rögzített felvétel és az abban szereplő személyes adat felhasználására és kezelésére a Bv. Kódex, az elektronikus megfigyelési eszköz által rögzített felvétel és az abban szereplő személyes adat felhasználására és kezelésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

6. Motozás

Biztonsági intézkedésként motozás csak fogvatartottal szemben alkalmazható, a fogvatartott személyes használati tárgyai és teljes ruházata átvizsgálható. Az intézkedésnél technikai eszköz és szolgálati kutya is igénybe vehető.

A **motozás célja** a fogvatartás rendjét vagy biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzése, illetve megakadályozása, rendkívüli esemény elkövetésére alkalmas tárgyak előtalálása, tiltott tárgyak felkutatása, büntetőeljárással vagy fegyelmi eljárással összefüggő tárgyi bizonyítási eszközök megszerzése.

A motozás nem történhet szemérem sértő, megalázó módon. A motozás végrehajtása során fokozott figyelmet kell fordítani a helyszín és a módszer megválasztására. Célszerű kihasználni a váratlanság lélektani hatását, ugyanakkor **fel kell készülni** az intézkedés alá vont személy esetleges támadására vagy ösztönszerű viselkedésére. A végrehajtás során a fogvatartott személyiségi – különösen a szeméremhez, intimitáshoz – kapcsolódó jogait csak indokolt esetben és kizárólag az intézkedés jogszerű céljának eléréséhez szükséges mértékben lehet korlátozni.

A motozás az elítélt testének és ruházatának, valamint a nála lévő személyes tárgyainak az átvizsgálása. **Az elítélt motozását - ide nem értve a motozásnál közreműködő orvost és egészségügyi szakszemélyzetet, valamint a technikai eszközzel történő ruházatátvizsgálást végző személyt - az elítélttel azonos nemű személy végezheti.** Ha a testfelület és ruházat átvizsgálására – amennyiben a ruházat nem kerül levételre – irányuló motozás kézi fémkereső alkalmazásával történik, a fogvatartottal **ellentétes nemű személy csak úgy hajthatja végre a vizsgálatot**, hogy a technikai eszköz semmilyen fizikai kontaktusba nem kerülhet a vizsgálat alá vont személy testével, ruházatával.

Testüregek átvizsgálását – a szájüreg kivételével – csak orvos végezheti, melynél kizárólag a fogvatartottal azonos nemű, szükséges létszámú személyzet és csak indokolt esetben lehet jelen.

¹⁷⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (8) bekezdés, Hatályos: 2017.01.01.

A **szájüreg** szemrevételezéssel történő ellenőrzését a bv. intézet állományának a fogvatartottól eltérő nemű tagja is végrehajthatja.

Az altesten lévő testnyílások szemrevételezését is csak orvos vagy egészségügyi szakszemélyzet végezheti.¹⁷⁵

A motozás során kerülni kell az indokolatlan károkozást. Intézkedni kell arra is, hogy az intézkedés alá vont személy a biztonsági intézkedéssel kapcsolatos jogairól, kötelezettségeiről anyanyelvén vagy az általa ismert más nyelven tájékoztatást kapjon.

A **szívritmus-szabályozóval élő** fogvatartott technikai eszközzel nem ellenőrizhető. A motozás végrehajtásának megkezdése előtt – amennyiben arra lehetőség van – az érintettet a végrehajtás alatti együttműködő magatartásra figyelmeztetni kell.

A motozás végrehajtható:

- kézzel,
- az e célra rendszeresített technikai eszközökkel,
- speciálisan kiképzett szolgálati kutyával.

A motozás fajtái:

- ruházat átvizsgálása,
- testfelület átvizsgálása,
- testüreg átvizsgálása.

A ruházat átvizsgálás kétféle módon történhet:

- a fogvatartotton lévő ruházat tapintásos módszerrel való végrehajtásával,
- a ruházat levételére irányuló utasítást követően, a levett ruházat, tapintásos módszerrel, technikai eszközzel, vagy speciálisan kiképzett szolgálati kutyával való végrehajtásával.

A testfelület átvizsgálása során különös figyelmet kell fordítani:

- a lábszár és boka környékére,
- a tenyér és ujjak közére,
- a combok között a nemi szervek környékére,
- női fogvatartott esetében a mellek környékére,
- a sarkakra, talpakra, hátközépre, hajzatra és a szakállra.

A ruházat átvizsgálása során különös figyelmet kell fordítani:

- a kabát, zubbony és inggallérra,
- a nadrág derékvarrására és hajtókájára,
- a cipő talpára, sarkára, belsejére,
- a fehérneműre.

A fogva tartás biztonságának fenntartása érdekében a fogvatartottat meg kell motozni:

- befogadáskor és visszafogadáskor,
- zárkába, lakóhelyiségbe helyezés előtt,
- elkülönítés, magánelzárás, biztonsági zárkába- vagy részlegre helyezés előtt,

¹⁷⁵ A szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 59. §. (3) bekezdés, Hatályos: 2018.01.01.

- szállítás, előállítás előtt és után,
- foglalkoztatásra indulás előtt, foglalkoztatás befejezésekor és a körletre visszaérkezéskor,
- biztonsági vizsgálat, biztonsági szemle során,
- látogatás előtt és után,
- szabadon bocsátás előtt,
- ha feltételezhető, hogy tiltott tárgyat tart magánál.

A bv. szerv vezetője az előzőekben meghatározottakon túl más esetekben is elrendelheti a motozást, így különösen:

- csoportos rendezvény előtt és után,
- meghallgatás, kihallgatás előtt és után,
- szabadlevegőn tartózkodás előtt és után,
- munkavégzés közben, előtte és utána,
- eltűnt tárgy, eszköz, anyag felkutatása érdekében.

Az elítélt személyes tárgyainak átvizsgálása során, az elítéltnél nem tartható tárgyak elvételéről, illetve megsemmisítéséről jegyzőkönyvet kell felvenni.

7. A biztonsági ellenőrzés, a biztonsági vizsgálat és a biztonsági szemle

A biztonsági ellenőrzés

A biztonsági ellenőrzés célja a rongálások, valamint a fogolyszökés előkészületének felderítése.

Az ellenőrzés kiterjed a nyílászáró szerkezetek, a berendezési- és felszerelési tárgyak állapotára, a falak, a mennyezet, a padozat és a rácsok épségére is. Az biztonsági **ellenőrzést alapvetően szemrevételezéssel kell végrehajtani**, de a bv. szerv vezetője a végrehajtás hatékonysága érdekében további módszereket is meghatározhat. A biztonsági ellenőrzéskor a **fogvatartottak nem lehetnek jelen**, ezért azt olyan időben kell végrehajtani, amikor az ellenőrzendő helyiségeket azok elhagyták, vagy a napirend szerint még nem használják.

A zárkák, a lakóhelyiségek, az egészségügyi helyiségek és az elítéltek tartózkodására szolgáló egyéb helyiségek biztonsági ellenőrzését **naponta legalább egyszer kell végrehajtani**. A fogvatartottak munkáltatására szolgáló helyiségek vonatkozásában a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a **munkakezdés előtt és annak befejezése után kell elvégezni**. Olyan helyiségek esetében, amelyeknél az ellenőrzést az előző pont szerint nem lehet végrehajtani, annak időtartamára a fogvatartottakat a bv. szerv előre meghatározott részére kell kísérni és a felügyeletükről gondoskodni kell. Amennyiben erre – a helyiségben elhelyezett fogvatartott egészségügyi állapota miatt – nincs lehetőség, a biztonsági körülmények feltárása érdekében rendszeresen biztonsági vizsgálatot kell tartani.

A biztonsági ellenőrzést a zárkákban és a lakóhelyiségekben a körletfelügyelő a munkahelyeken a foglalkoztatási biztonsági felelős, más helyiségekben (kórterem, tanterem, stb.) a bv. szerv vezetője által meghatározott személyek kötelesek végrehajtani. **Fokozott figyelemmel és körültekintéssel** kell a biztonsági ellenőrzést végrehajtani a magas biztonsági kockázatú fogvatartottak körletrészén, zárkáiban és munkahelyein.

A biztonsági ellenőrzés végrehajtójának nevét, a végrehajtás idejét és tapasztalatait a bv. szerv vezetője által meghatározott módon dokumentálni kell. A bv. intézet biztonságának fenntartása, a rendkívüli események megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a napi biztonsági ellenőrzésen túl a bv. intézet helyiségei, területei a nap bármely szakaszában átvizsgálhatók.

A biztonsági vizsgálat

A biztonsági vizsgálat célja a fogvatartás rendjét vagy biztonságát sértő vagy veszélyeztető, tiltott tárgyak felkutatása.

A vizsgálatnak ki kell terjednie a fogvatartott személyes használati tárgyainak, valamint a fogvatartott által használt helyiségek átvizsgálására. **A vizsgálattal egyidejűleg a fogvatartott motozását is végre kell hajtani.**

A **helyiségek átvizsgálása** történhet általános szemrevételezéssel, illetve az egyes tárgyi elemek mindenre kiterjedő részletes ellenőrzésével. Az alkalmazott módszer lehet központból kiindulva a perifériák felé haladással, vagy az adott helyiség belső határvonalán haladva balról-jobbra, fentről-lefelé.

A biztonsági vizsgálat a nap bármely szakában végrehajtható, de a jogszabályban meghatározott pihenőidőn belül csak halaszthatatlan esetben végezhető. A biztonsági vizsgálatok szervezéséért és végrehajtásáért a biztonsági osztályvezető, valamint a munkáltatás-biztonsági vezető felelős. A vizsgálatról készült jelentéseknek tartalmaznia kell a vizsgálat célját, idejét, helyét, a végrehajtók létszámát, a megállapításokat, a tett és a javasolt intézkedéseket. A biztonsági vizsgálat végrehajtásának szabályait (gyakoriság, végrehajtók létszáma, eljárás tiltott tárgyak előtalálásakor, stb.) a bv. szerv vezetője határozza meg.

A biztonsági szemle

A biztonsági szemle célja a biztonságra veszélyes körülmények felderítése, valamint a fogvatartott birtokában lévő tárgyak egyidejű és teljeskörű ellenőrzése.

A bv. szerv valamennyi helyiségére és létesítményére kiterjedő biztonsági szemlét szükség szerint, de legalább négyhavonta kell végrehajtani, ennek során el kell végezni a fogvatartott motozását, ellenőrizni kell a biztonsági berendezési és felszerelési tárgyak meglétét, rendeltetésszerű használatát. A biztonsági szemlének a bv. szerv valamennyi helyiségére és létesítményére, így a fogvatartottaktól elzártakra (személyzet irodái, vállalkozásoknak bérbe adott helyiségek, stb.) is ki kell terjednie. A biztonsági szemle során minden fogvatartottat meg kell motozni, továbbá ezzel egyidejűleg biztonsági vizsgálat is végrehajtható.

Együttműködési megállapodásban szabályozottak alapján a biztonsági vizsgálat vagy biztonsági szemle végrehajtásában más rendvédelmi szerv tagja is részt vehet. A biztonsági szemle végrehajtásáról és tapasztalatairól jegyzőkönyvet, a feltárt hiányosságok jelentős száma vagy súlyossága esetén a megszüntetést előírányzó **intézkedési tervet kell készíteni.** Jóváhagyásáról a bv. szerv vezetője rendelkezik. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az előző szemle során feltárt, de még meg nem szüntetett hiányosságokat és annak okait is.

A szemle előkészítésével, vezetésével, a dokumentumok összeállításával bv. szervnél a biztonsági osztály vezetőjét, bv. gazdálkodó szervnél a munkáltatás-biztonsági vezetőt kell kijelölni. Ha a biztonsági ellenőrzés, biztonsági szemle vagy biztonsági vizsgálat során a fogvatartott személyes tárgyai között az elítéltnél nem tartható tárgyat találnak, annak

elvételeéről, illetve megsemmisítéséről jegyzőkönyvet kell felvenni. Ha a fogvatartott a **személyes használati tárgyainak az átvizsgálásánál nincs jelen**, az intézkedést – jegyzőkönyv felvétele mellett – két tanú jelenlétében kell végrehajtani. A jegyzőkönyv egy példányát a fogvatartottnak át kell adni.

Átfogó biztonsági vizsgálat

A bv. szervnél **évente legalább egy alkalommal** a biztonsági rendszer valamennyi elemére kiterjedő, átfogó biztonsági vizsgálatot kell tartani.

Az átfogó biztonsági vizsgálat célja a biztonsági rendszer elemeinek bizottság általi elemzése, a szabályozás, a működtetés és a biztonsági feladatok végrehajtási tapasztalatainak értékelése.

Az átfogó biztonsági vizsgálat végrehajtási tervének összeállítását, a vizsgálat témaköreit a bv. szerv biztonsági rendszer leírásának fejezetei szerint kell meghatározni. Az átfogó biztonsági vizsgálat előkészítéséért a biztonsági osztályvezető és a munkáltatás-biztonsági vezető, vezetéséért a bv. szerv vezetője a felelős. A vizsgálat vezetése alárendeltre nem ruházható át.

Az átfogó biztonsági vizsgálatot **bizottság által kell végrehajtani**. A bizottság munkájában – amikor az a bv. gazdasági társaságot is vizsgálja, elemzi – a bv. gazdasági társaság vezetője is köteles részt venni. A bizottság megállapításairól és annak alapján tett intézkedésekről jegyzőkönyvet kell készíteni.

Biztonsági ellenőrzés-, vizsgálat-, szemle, valamint az átfogó biztonsági vizsgálat végrehajtásának közös rendelkezései

A biztonsági ellenőrzés-, vizsgálat-, szemle, valamint az átfogó biztonsági vizsgálat végrehajtása alapján készülő iratokat az ügykezelési szabályok szerint kell iktatni és eredeti példányaikat az irattárban kell őrizni. A jelentést, a jegyzőkönyvet és az intézkedési tervet a feladat elvégzését követő **10 munkanapon belül el kell készíteni**. A meghatározott feladatokat az érintettek szolgálati utasításában munkaköri leírásában, vagy a munkaköri leírás biztonsági mellékletében rögzíteni kell. Biztonsági vizsgálat vagy biztonsági szemle végrehajtásába más rendvédelmi szerv tagja kizárólag a két szerv közötti együttműködési megállapodás alapján, az abban szabályozott feladatra vonható be. A feladatok végrehajtásában szolgálati kutya, a tiltott tárgyak, eszközök, anyagok felderítésére, valamint biztosítási feladatokra vehető igénybe.

8. Az ajtók zárva tartásának elrendelése

A bv. intézet parancsnoka biztonsági okból, rendkívüli esemény bekövetkezésének a megelőzése, megszakítása vagy felszámolása érdekében – a kiváltó ok megszűnéséig, a végrehajtási fokozattól függetlenül – elrendelheti a fogvatartottak elhelyezési részlegén az ajtók zárva tartását.

Ez a jogkör nem ruházható át. Az elrendelésről a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészséget haladéktalanul értesíteni kell. Az ajtók zárva tartásának **elrendelésekor létszámellenőrzést kell tartani**. Az elrendelés ideje alatt minden érintett fogvatartott a számára meghatározott zárkában vagy lakóhelyiségben köteles tartózkodni. Az intézkedés végrehajtását dokumentálni

kell, amelyben szerepelni kell a kiváltó ok rövid leírásának, és azt, hogy mely fogvatartottakat, fogvatartotti csoportokat érint.

Az elrendelés lehet **részleges** vagy **teljes**.

Amennyiben az elrendelés tartama elhúzódik és nincs lehetőség meleg étel elkészítésére vagy kiosztására, akkor **hideg élelmet** kell a fogvatartottak számára biztosítani. Az ajtók zárva tartásának elrendelését az országos parancsnok részére haladéktalanul jelenteni kell.

9. Egyes jogok gyakorlásának a felfüggesztése

A bv. intézet rendjét, a fogvatartás biztonságát közvetlenül és súlyosan sértő vagy veszélyeztető események felszámolásának idejére – legfeljebb öt napig – a bv. intézet parancsnoka a fogvatartottak meghatározott csoportjára nézve elrendelheti a fogvatartotti jogok gyakorlásának teljes vagy részleges felfüggesztését.

Az országos parancsnok az intézkedés időtartamát további öt nappal meghosszabbíthatja. Az elrendeléséről vagy meghosszabbításáról az **ügyészt haladéktalanul értesíteni kell**. A bv. szerv vezetője által kijelölt személy a jogok gyakorlásának a felfüggesztéséről az érintett fogvatartottakat, továbbá a lehetőségek szerint mindazokat – a hatóságokat, a látogatásra és csomagküldésre jogosultakat – értesíti, akikre az intézkedés végrehajtása kihat. Az intézkedés vonatkozhat egyes fogvatartottakra, fogvatartottak meghatározott csoportjára, illetve a bv. szervben fogvatartott összes személyre.

Amennyiben a jogok gyakorlása felfüggesztésének időtartama elhúzódik és nincs lehetőség meleg étel elkészítésére vagy kiosztására, akkor **hideg élelmet kell a fogvatartottak számára biztosítani**. Az intézkedést kiváltó ok előidézésében vétlen fogvatartott részére az elmaradt jogainak gyakorlását utólag lehetővé kell tenni.

A végrehajtást írásban dokumentálni kell, amelyben szerepeltetni kell a kiváltó ok rövid leírását, az elrendelés és a megszüntetés időpontját, továbbá a felfüggesztett jogok és az érintett fogvatartotti kör megnevezését.

Az intézkedés során az **alábbi jogok függeszthetők fel:**

- a hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és a bv. intézet által engedélyezett személyekkel, szervezetekkel az e törvényben meghatározottak szerinti kapcsolattartás,
- testi és szellemi állapotának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében
 - naponta – a szabadságvesztés végrehajtási rezsimjeinél megállapított rendelkezések szerint, de legalább egy óra – szabad levegőn tartózkodás,
 - önképzésre, sajtótermékek megrendelésére, a bv. intézet művelődési és sportolási lehetőségeinek – a szabadságvesztés végrehajtási rezsimjeinél megállapított rendelkezések szerinti – igénybevétele,
 - tanuláshoz való jogának a bv. kódexben meghatározottak szerint gyakorlásai; általános iskolai, középfokú, valamint felsőfokú tanulmányok megkezdésére, illetve folytatására, a vizsgákra való felkészüléshez tanulmányi és vizsgaszabadsághoz való joga,

- önkéntes vállalása alapján – a szabadságvesztés fokozatának és a rezsimre vonatkozó szabályok szerint – oktatási, képzési, valamint reintegrációt elősegítő személyes fejlődését biztosító programokon való részvétele,
- büntetés-végrehajtási szervezeten belüli fogvatartotti fórumon való véleménynyilvánítása.

Az egyes jogok gyakorlásának felfüggesztését az országos parancsnok részére haladéktalanul jelenteni kell.

Terrorfenyegettség miatti korlátozás¹⁷⁶

A terrorfenyegettség miatt a büntetés-végrehajtási szerveknél elrendelt 1-2-es fokozatok esetén a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka - a terrorfokozat elrendelésének idejére - a fogvatartottak

- az előzőekben felsorolt jogait,
- súlyos beteg hozzátartozó meglátogatását, közeli hozzátartozó temetésén való részvételét,
- bv. intézeten kívüli munkavégzését,
- szakképzésben és továbbképzésben való részvételét, valamint
- a magánál tartható tárgyainak körét

korlátozhatja.

Az intézkedés elrendeléséről az ügyészt haladéktalanul értesíteni kell. A terrorfokozat megszüntetését követően a fogvatartottak elmaradt jogainak gyakorlását utólag lehetővé kell tenni.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Sorolja fel, hogy fogvatartottal szemben milyen biztonsági intézkedések alkalmazhatóak!
- Sorolja fel, fogvatartott biztonsági elkülönítésére mikor kerülhet sor!
- Ismertesse a biztonsági elkülönítés tartamát és felülvizsgálatának szabályait!
- Ismertesse az ön- és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse az ön- és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elhelyezésére szolgáló helyiség kialakításának kritériumait!
- Ismertesse, mely fogvatartottak helyezhetőek biztonsági zárkába vagy részlegre!
- Ismertesse a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásának főszabályát!
- Sorolja fel, mikor lehet fogvatartottal szemben mozgáskorlátozó eszközt alkalmazni!
- Ismertesse a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat egészségügyi előállítás, orvosi ellátás, vizsgálat esetén!
- Ismertesse, hogy fogvatartottak intézeten kívüli mozgásának nyomon követése érdekében mely esetekben alkalmazható elektronikus távfelügyeleti eszköz!
- Ismertesse az elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Mi a motozás célja?

¹⁷⁶ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény, 154/A. §. (1-3) bekezdés, Hatályos: 2016.07.17.

- Hogyan történhet, és hogyan nem történhet motozás?
- Sorolja fel a motozás fajtáit!
- A testfelület és a ruházat átvizsgálásakor mire kell különös figyelmet fordítani?
- Mikor kell a fogvatartottat megmotozni?
- Mikor rendelhet el a parancsnok motozást az általánosan meghatározottakon felül?
- Mi a biztonsági ellenőrzés célja?
- Ismertesse a biztonsági ellenőrzés végrehajtására vonatkozó szabályokat!
- Mi a biztonsági vizsgálat célja?
- Ismertesse a biztonsági vizsgálat végrehajtására vonatkozó szabályokat!
- Mi a biztonsági szemle célja?
- Ismertesse a biztonsági szemle végrehajtására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse az ajtók zárva tartásának elrendelésének szabályait!
- Ismertesse az egyes jogok gyakorlásának felfüggesztésének szabályait!

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse, hogy biztonsági elkülönítés ideje alatt a fogvatartott kezelésére milyen szabályok vonatkoznak!
- Mi a biztonsági részleg fogalma?
- Mi a biztonsági zárka fogalma?
- Ismertesse, hogy biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés esetén a fogvatartott kezelésére milyen szabályok vonatkoznak!
- Ismertesse a biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés szabályait!
- Ismertesse a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásával kapcsolatban a bilincselés módjait!
- Ismertesse az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse az elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a mobil megfigyelési eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Hogyan történhet, és hogyan nem történhet motozás?
- Ismertesse az átfogó biztonsági vizsgálatra vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a biztonsági ellenőrzés, a biztonsági vizsgálat valamint a biztonsági szemle végrehajtásának közös rendelkezéseit!
- Ismertesse a terrorfenyegetettség miatti korlátozásra vonatkozó szabályokat!

XI. FEJEZET

A BELSŐ ŐRZÉS, FELÜGYELET, ELLENŐRZÉS¹⁷⁷

A belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés (a továbbiakban: belső felügyelet) célja, a házirendben meghatározottak érvényre juttatása, annak megakadályozása, hogy a fogvatartottak a részükre kijelölt részleget engedély nélkül elhagyják, illetve ott rendkívüli eseményt kövessenek el.

A belső felügyeletet úgy kell megszervezni, hogy az alkalmas legyen a fogvatartottak elhelyezési körletein a meghatározott rend és fegyelem fenntartására. A belső felügyelettel összefüggő feladatok végrehajtása során a reintegrációs feladatok teljesítését elő kell segíteni. Ennek érdekében a belső felügyeletet ellátó állomány és a reintegrációs tisztek szorosan együttműködve hajtják végre feladataikat.

Amennyiben a belső felügyelettel összefüggő feladatokat a biztonsági osztály állománya hajtja végre:

- a belső felügyeletet ellátó állomány a biztonsági osztályvezető (szolgálatban lévő biztonsági tiszt) alárendeltségébe tartozik,
- a biztonsági osztályvezető feladata a biztonsági tisztek belső felügyelettel összefüggő feladatokra történő felkészítése,
- a biztonsági osztályvezető a belső felügyelettel összefüggő feladatok vonatkozásában a lényeges eseményekről köteles tájékoztatni a büntetés-végrehajtási osztályvezetőt.

Amennyiben a belső felügyelettel összefüggő feladatokat a büntetés-végrehajtási osztály állománya hajtja végre:

- a belső felügyeletet ellátó állomány a büntetés-végrehajtási osztályvezető alárendeltségébe tartozik,
- amikor a büntetés-végrehajtási osztályvezető a bv. szervben tartózkodik, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt kizárólag halaszthatatlan esetben jogosult intézkedésre a körleten, ebben az esetben a belső felügyeletet ellátó állomány köteles végrehajtani a szolgálatban lévő biztonsági tiszt utasításait,
- a büntetés-végrehajtási osztályvezető távollétében a belső felügyeletet ellátó állomány a szolgálatban lévő biztonsági tiszt közvetlen alárendeltségébe tartozik,
- a büntetés-végrehajtási osztályvezető a belső felügyelettel összefüggő feladatok vonatkozásában a lényeges eseményekről köteles tájékoztatni a biztonsági osztályvezetőt,
- a biztonsági osztály állományából ideiglenesen, egyedi feladat ellátására a körletre vezényelt biztonsági felügyelő a szolgálatban lévő biztonsági tiszt közvetlen alárendeltségébe tartozik, az ilyen jellegű feladatokkal kapcsolatban a körlet-főfelügyelő kérje a szolgálatban lévő biztonsági tiszt segítségét, ő maga csak halaszthatatlan esetben adjon utasítást (ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett).

¹⁷⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, X. fejezet

A **szolgálatban lévő biztonsági tiszt** a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint **jogosult és köteles** ellenőrizni a belső felügyeletet ellátó állomány tevékenységét, feladatellátását, szolgálatra alkalmasságát, felkészültségét. Tapasztalatait az ellenőrzési naplóban rögzítenie kell. Jelentős hiányosság esetén a szakterület vezetőjét tájékoztatnia kell a tapasztalatokról, és a tett intézkedéseiről.

A belső felügyeletet ellátó állomány felszerelését a bv. szerv vezetője határozza meg.

A belső őrzést, felügyeletet, ellenőrzést ellátó személyi állomány:

- körlet-főfelügyelő,
- körletfelügyelő.

A körlethez tartozó belső átjárókat, kapukat a körlet-főfelügyelő, illetve a körletfelügyelők a bv. szerv vezetőjének rendelkezése alapján kezelik. Amennyiben indokolt, a bv. szerv vezetője önálló szolgálati helyet is létesíthet ebből a célból.

1. A körlet-főfelügyelő

A körlet-főfelügyelő a bv. osztályvezetőnek, illetve a külön rendelkezésben meghatározott intézetekben közvetlenül a biztonsági tisztnek van alárendelve, hivatali időn kívül és munkaszüneti napokon minden esetben a biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

1.1. A körlet-főfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatai:

- a körletfelügyelők napi szolgálati feladatainak irányítása,
- a körletre vonatkozó biztonsági rendelkezések, a házirendben előírtak érvényesítése,
- a napirendi feladatok szervezése,
- közreműködés a fogvatartottak eligazításában,
- a hatáskörébe tartozó biztonsági intézkedések szervezése, irányítása, a végrehajtásban való közreműködés,
- a létszámmellenőrzés, az ébresztő és a takarodó végrehajtásának irányítása,
- a fogvatartott kiadása és visszavétele a körletről és annak dokumentálása,
- eltérő rendelkezés hiányában a fogvatartott részére érkező vagy az általa küldött csomag átvétele, a csomag tartalmának ellenőrzése, ellenőriztetése,
- a fogvatartottak telefonálására – különös tekintettel a fogvatartotti mobiltelefonokra – vonatkozó szabályok betartatása, ellenőrzése,
- közreműködés biztonsági vizsgálat, biztonsági szemle megtartásában,
- részvétel az előállítás, szállítás előkészítésében,
- a biztonsági- és fegyelmi elkülönítés, valamint a magánelzárás végrehajtásának irányítása és dokumentálása,
- a rendszeresített okmányok és nyilvántartások vezetése,
- *¹⁷⁸ a hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtása a fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatban.

¹⁷⁸ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 27/2017. (II. 15.) OP szakutasítása a fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos feladatokról

1.2. A körlet-főfelügyelő ellenőrzi:

- a körletfelügyelői feladatot ellátó állomány tevékenységét,
- a biztonsági előírások, a házirend betartását,
- a napirendi feladatok végrehajtását,
- a fogvatartottak differenciált elhelyezésének végrehajtását,
- a fogvatartotti körleten végrehajtott biztonsági intézkedések érvényesülését,
- a biztonsági- és fegyelmi elkülönítés, illetve a magánelzárás végrehajtására vonatkozó szabályok betartását.

1.3. A körlet-főfelügyelő jelentési kötelezettsége

A körlet-főfelügyelő a közvetlen előljárójának **jelenti:**

- közvetlen veszélyhelyzetet, vagy esemény bekövetkezését,
- a fogvatartott által elkövetett, az intézet rendjét súlyosan zavaró vagy intézkedést igénylő fegyelmi vétséget, bűncselekmény elkövetésének gyanúját,
- a biztonsági berendezésekben és a technikai eszközökben keletkezett üzemzavart,
- a biztonságot veszélyeztető egyéb körülményt és meg szüntetésére tett intézkedést,
- fogvatartottal szemben kényszerítő eszköz alkalmazását,
- minden olyan körülményt, amely a szolgálat vagy a házirend végrehajtását befolyásolhatja.

1.4. A körlet-főfelügyelő szolgálati naplója

A napló a részlegeken elhelyezett fogvatartottak létszámváltozásának és a szolgálat alatt történő események rögzítésére szolgál.

A szolgálatban lévő főfelügyelő (távollétében a helyettesítést ellátó felügyelő) azt **folyamatosan köteles vezetni**. A fejrésznél sorolt létszámadatokat a növedék és fogyaték figyelembevételével kell a reggeli és az esti létszámmellenőrzést követően kitölteni. A kiadott és visszavett fogvatartottak rovatban minden létszámváltozást folyamatosan kell vezetni. A kiadást az átvevő, a visszavételt a visszavevő olvasható aláírásával igazolja. A növedék, fogyaték rovatba azokat a fogvatartottakat kell bevezetni, akik a részlegre új befogadásként érkeztek, vagy megőrzésre más intézetből átszállítottak, illetve a részlegről megőrzésre vagy véglegesen kiadtak.

A „Jelentés, intézkedés” rovatban – az időpont megjelölésével – rögzíteni kell mindazokat az eseményeket, amelyek a részleg belső rendjétől eltérnek, így különösen:

- házirendet, napirendet érintő eseményeket, változásokat,
- a fogvatartottakat érintő eseményeket,
- az elhelyezési részlegekkel összefüggő változásokat,
- a szolgálat ellátást befolyásoló egyéb körülményeket stb.

Szintén az előző rovatban kell rögzíteni – a körletfelügyelő szolgálati naplóján felül – a részlegeken végrehajtott biztonsági ellenőrzések megtörténtét és annak tapasztalatait.

A szolgálatot átadó körlet-főfelügyelő és biztonsági tiszt a szolgálat átadásakor aláírja a naplót, az átvevő is a szolgálat átvételét aláírásával igazolja, majd az osztályvezetőnek (büntetés-végrehajtási vagy biztonsági) bemutatja.

2. A körletfelügyelő

2.1. A körletfelügyelő fogalma és alárendeltsége

Körletfelügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki ellátható kényszerítő eszközzel és – ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett – a szolgálatban lévő körlet-főfelügyelő közvetlen alárendeltségében, eligazítás, és szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.

2.2. A körletfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatai:

- a házirend szabályainak megkövetelése,
- a napirendi feladatok végrehajtása, fogvatartottakkal való betartatása,
- a felügyeletére bízott körletrész, zárka, lakó- és egyéb helyiségek ajtóinak a szolgálati utasítás szerinti zárva tartása,
- a napirendben meghatározott esetekben és a szolgálati előljáró utasítása alapján a fogvatartott elhelyezése a részlegen, vagy kiadása a részlegről,
- a meghatározott biztonsági intézkedések végrehajtása, azok előírtak szerinti dokumentálása,
- annak megakadályozása, hogy a fogvatartott a körletrészt, részleget engedély nélkül elhagyja, a körlet, a zárka vagy más helyiség kulcsát megszerezze,
- a körletből anyagok, felszerelési és berendezési tárgyak engedély nélküli kivitelének, illetve a körletre bevitelének megakadályozása,
- a fogvatartás rendjét és biztonságát veszélyeztető cselekmény elkövetésének megakadályozása,
- részt vesz a biztonsági szemlén és biztonsági vizsgálaton,
- rendszeresített okmányok és nyilvántartások vezetése,
- ^{*179} a hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtása a fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatban.

2.3. A körletfelügyelő ellenőrzi:

- a felügyeletére bízott körletrészen, részlegen elhelyezett fogvatartottak létszámát,
- a fogvatartottak tevékenységét, a zárkában levő fogvatartottak magatartását az előljáró rendelkezése szerint meghatározott időközönként,
- a házirend megtartását,
- az ajtók, az ablakrácsok, a falak, a mennyezet és padozat épségét a szolgálati utasítás szerint naponta legalább egyszer,

¹⁷⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 27/2017. (II. 15.) OP szakutastása a fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos feladatokról

- a fogvatartottak telefonálására – különös tekintettel a fogvatartotti mobiltelefonokra – vonatkozó szabályok betartását,
- a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, valamint a zárka- és a körletrész berendezési tárgyainak meglétét, állapotát, használhatóságát,
- a körletrész, a zárkák, a lakóhelyiségek rendjét, tisztaságát, a fogvatartottak ruházatát, ápoltságát.

2.4. A körletfelügyelő jelentési kötelezettsége

A körletfelügyelő **jelenti:**

- a létszámellenőrzés végrehajtását, szabadlevegőn tartózkodásra, munkára történő ki- és bevonulás megtörténtét és a fogvatartottak létszámát és azt rögzíti a rendszeresített szolgálati okmányban,
- a fegyelmi vétség vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúját, ezzel egyidejűleg fegyelmi lapot állít ki,
- a fogvatartottak hangulatában bekövetkezett változást,
- a ruházat, a felszerelési tárgyak elhasználódását, hiányát, elvesztését, az anyagok megrongálódását, károkozás esetén kárjelentő jegyzőkönyvet vesz fel,
- a veszélyhelyzetet eredményező esemény előkészületét, kísérletét, elkövetését a biztonságra veszélyes körülmény észlelését,
- a szolgálata alatt előforduló egyéb eseményeket.

A belső felügyeletet ellátó állomány a szolgálatteljesítés ideje alatt **szolgálati előljárójának jelenti:**

- a létszámellenőrzés végrehajtását, a fogvatartottak létszámát,
- fegyelmi vétség vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúját, ezzel egyidejűleg fegyelmi lapot állít ki,
- a fogvatartottak hangulatában bekövetkezett változást,
- a ruházat, a felszerelési tárgyak elhasználódását, hiányát, elvesztését, az anyagok megrongálását,
- a biztonságra veszélyes körülmény észlelését és a megszüntetésére tett intézkedést,
- a rendkívüli esemény előkészületét, kísérletét, elkövetését,
- a biztonsági berendezésekben és a technikai eszközökben keletkezett üzemzavart,
- a szolgálata alatt előforduló egyéb rendellenességet,
- a körletfelügyelő jelenti a szabad levegőn tartózkodásra vagy foglalkoztatásra sorakoztatás tényét, a ki- és bevonulás végrehajtását, a fogvatartottak létszámát.

2.5. A körletfelügyelő szolgálati nyomtatványai

A körletfelügyelő szolgálati naplója

A naplóban rögzíteni kell részlegesen elhelyezett fogvatartottak létszámának változásait. A napló vezetését a szolgálat átvételekor kell megkezdeni és a szolgálat átadásakor kell lezárni.

A fejrésznél sorolt létszámadatokat a növedék és fogyatéék figyelembevételével kell a reggeli és az esti létszámellenőrzést követően kitölteni. A kiadott és visszavett fogvatartottak rovatban minden létszámváltozást folyamatosan kell vezetni. A kiadást az átvevő, a visszavételt a

visszavevő olvasható aláírásával igazolja. A növedék, fogyatékos rovatba azokat a fogvatartottakat kell bevezetni, akik a részlegre új befogadásként érkeztek, vagy megőrzésre más intézetből átszállítottak, illetve a részlegről megőrzésre vagy véglegesen kiadtak.

A „Jelentés, intézkedés” rovatban – az időpont megjelölésével – rögzíteni kell mindazokat az eseményeket, amelyek a részleg belső rendjétől eltérnek, így különösen:

- házirendet, napirendet érintő eseményeket, változásokat,
- a fogvatartottakat érintő eseményeket,
- az elhelyezési részlegekkel összefüggő változásokat,
- a szolgálat ellátást befolyásoló egyéb körülményeket stb.

Szintén az előző rovatban szükséges dokumentálni a biztonsági ellenőrzések végrehajtását („től-ig” időpont megjelöléssel) és annak tapasztalatait.

A szolgálat ellátásával összefüggő meghagyások között kell feltüntetni a részlegben elhelyezett különös figyelmet igénylő fogvatartottak nevét, elhelyezését, illetve a megfigyelés okát, ellenőrzésük időpontját. Ugyanebben a szövegmezőben szükséges rögzíteni továbbá a végrehajtott napirendi pontokat időpont megjelöléssel, a fogvatartottak tevékenységére irányuló ellenőrzések időpontját, azok tapasztalatait, illetve a részlegben bekövetkezett egyéb történéseket (pl.: csomagosztás, ügyvédi beszélő-, rendőri kihallgatás megtörténte, stb.).

A szolgálatot átadó körletfelügyelő és körlet-főfelügyelő szolgálat átadásakor aláírja a naplót, az átvevő is a szolgálat átvételét aláírásával igazolja.

Egyéb nyomtatványok

A bv. intézetek a fogvatartottak **díjazás nélküli munkavégzésének** idejét a rendszeresített nyilvántartásba vezetni kötelesek. A nyilvántartás tartalmazza a fogvatartott személyi és büntetés-végrehajtási adatait a nyomtatvány alapján értelemszerűen, a díjazás nélküli munka megnevezését, a munka időpontját, időtartamát, összóraszámot a munka végzését igazoló felügyelő, a fogvatartott, valamint ellenőrzés végett a főfelügyelő aláírását. Az igénybevétel óraszámait havonta név szerint összesíteni kell. **A díjazás nélküli munkaidő a napi 4 órát és a havi 24 órát nem haladhatja meg.** Az óraösszesítéseket erre figyelemmel kell elkészíteni.

3. A fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos biztonsági szabályok¹⁸⁰

A rendőrség által a bv. intézetbe átkísért fogvatartott befogadása során, a befogadást végző személynek tájékozódnia kell az átkísérést végző személytől az átkísért fogvatartott korábbi magatartásáról, esetleges önkárosító vagy szuicid cselekményeiről, valamint az általa elkövetett bűncselekmény jellegéről.

Hivatali időn túli új befogadás esetén a biztonsági tiszt (amennyiben egészségügyi személyzet is szolgálatban van, az ápoló) nyilatkoztatja a befogadott személyt az esetleges szuicid előzménnyel kapcsolatban. Amennyiben a befogadás során olyan információ kerül felszínre, ami a későbbiekben szuicid- vagy önkárosító cselekményt valószínűsít, úgy az arra kijelölt

¹⁸⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 27/2017. (II. 15.) OP szakutasítása a fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos feladatokról

személy ezt az információt a FANY "Többletinformáció" rovatban rögzíti – lehetőség szerint – az alábbi tartalmi elemekkel.

A „Többletinformáció” mezőben az **alábbi információkat kell rögzíteni**

- öngyilkossági kísérlet elkövetésének időpontja;
- az öngyilkossági kísérlet elkövetésének eszköze/módja;
- az öngyilkossági kísérlet során elszenvedett sérülés, annak súlyossága;
- az adott öngyilkossági kísérletet előidéző ok/okok;
- az öngyilkossági kísérlet jellege (valós meghalási szándékból történt-e; kitervelt vagy impulzív jellegű volt a kísérlet stb.);
- az öngyilkossági kísérlet körülményei (egyedül volt-e az elkövető; volt-e a közelben olyan személy, aki megakadályozhatta volna a kísérletet stb.);
- a fogvatartott sikertelen öngyilkossági kísérletre adott reakciója.

Ha a **hivatali időn túli befogadás** során a fogvatartott pszichés egyensúlyvesztésének jele észlelhető, amely az egészségügyi szakterületi véleményezés alapján nem olyan súlyos mértékű, hogy soron kívüli szakrendelésre utalás váljon szükségessé, a biztonsági tiszt az előzetes információk és az adott körülmények figyelembe vételével intézkedik és meghatározza a fogvatartott ellenőrzésére vonatkozó konkrét feladatokat, az ellenőrzési időszakok gyakoriságát. A bv. szerv adottságainak megfelelően gondoskodni kell a fogvatartott többszemélyes és/vagy elektronikus megfigyelési eszközzel felszerelt zárkába történő elhelyezéséről.

A fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos feladatokat **koordináló bizottság** (a továbbiakban: Bizottság) elnöke a bv. osztályvezető. A bv. osztályvezetőt akadályoztatottsága esetén a bv. intézet vezetője által kijelölt személy helyettesítheti. A Bizottság hivatali munkaidőben látja el feladatát, hivatali időn túl a biztonsági tiszt a helyi szabályozásnak megfelelő eljárással gyakorolja a jogokat.

Amennyiben **hivatali időn túli befogadás** során az előzetes információk és az adott körülmények figyelembe vételével szükségesnek mutatkozik a biztonsági tiszt intézkedése az újonnan befogadott fogvatartott ellenőrzésére vagy az ellenőrzési időszak gyakoriságára vonatkozóan, indokolt esetben, intézkedéseit megelőzően köteles konzultálni a Bizottság elnökével.

A **szuicid nyilvántartásban** azon fogvatartottat kell szerepeltetni, aki öngyilkossági cselekmény elkövetésére aktuálisan igen magas vagy magas kockázatot mutat. A nyilvántartás tartalmazza a fogvatartott nevét, nyilvántartási számát, elhelyezését, rezsímkategóriába és biztonsági kockázatba sorolásának szintjét. A szuicid nyilvántartásban szereplő fogvatartottak esetében a reintegrációs tiszt a napi zárkalátogatások során hangulatellenőrzést végez, amelynek tapasztalatait dokumentálja a FANY megfelelő rovatában.

Amennyiben a szuicid nyilvántartásban szereplő valamelyik fogvatartott **egyszemélyes elkülönítése** válik szükségessé egészségügyi elkülönítés, magánelzárás fenytés, biztonsági vagy fegyelmi elkülönítés végrehajtása esetén, az elrendelő köteles a Bizottság állásfoglalását kérni az egyszemélyes elkülönítésre vonatkozóan. Ha a fogvatartott egyszemélyes elhelyezését a Bizottság jóváhagyja, úgy az elhelyezés során a fogvatartott tevékenységének fokozott – **lehetőség szerint technikai eszközzel való – figyelemmel kísérését folyamatosan biztosítani kell.**

A szuicid nyilvántartásban szereplő fogvatartottak tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani az elhelyezésükre, valamint a foglalkoztatásukra használt helyiségek ellenőrzésére. Az ellenőrzések végrehajtását úgy kell megszervezni, hogy az ne legyen a fogvatartottak által kiszámítható. A szuicid listán lévő fogvatartottak esetében a **fogvatartottak ellenőrzésének gyakoriságát egyénileg kell meghatározni** oly módon, hogy a napi fogvatartotti tevékenység ellenőrzésén felül legalább három soron kívüli ellenőrzést kell végrehajtani. Az ellenőrzést tényét a körletfelügyelői naplóban dokumentálni kell. Egyedileg meg kell vizsgálni, hogy a nappali és éjszakai ellenőrzések számának növelése indokolt-e. Ennek időintervallumait a helyi, szuicid cselekmények megelőzésére vonatkozó intézetparancsnoki intézkedésben rögzíteni szükséges oly módon, hogy amennyiben a **gyakoribb ellenőrzés indokolt**, úgy az **ellenőrzések között eltelt idő nem haladhatja meg a 30 percet**.

Amennyiben a szuicid listán szereplő fogvatartott zárkán belüli tevékenysége **nem jól megfigyelhető**, mert fekhelye vagy az elhelyezésül szolgáló zárka fürdő- és/vagy mellékhelyisége a zárka betekintő nyílásán át biztonsági szempontból nem ellenőrizhető, úgy intézkedni szükséges a fogvatartott olyan zárkába történő áthelyezésére, ahol a fenti ellenőrzési feltételek – az emberi méltóság tiszteletben tartásával – adottak.

Indokolt esetben **egyéni kezelési utasítás** készítését rendelheti el a bv. intézet vezetője, amelyet a fogvatartott elhelyezési körletén a körletfelügyelői naplóban kell elhelyezni. Az egyéni kezelési utasítás tartalmazza az egyes szakterületek konkrét napi feladatait.

A szuicid nyilvántartásban szereplő fogvatartott esetében kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy **saját kérésére se maradjon egyedül a részére kijelölt helyiségben**. A fogvatartott elhelyezésére szolgáló körletrészen a fogvatartott felügyeletét, ellenőrzését ellátó személyi állomány részére a bv. intézet vezetője határozza meg az ezzel kapcsolatos feladatokat.

Az aktualizált listákat

- a bv. osztályvezetőnél,
- a vezető reintegrációs tiszteknél,
- a reintegrációs tiszteknél,
- a biztonsági osztályvezetőnél,
- a biztonsági tiszteknél,
- a körlet-főfelügyelőknél, valamint
- a körletfelügyelőknél – az általuk vezetett **szolgálati napló mellékleteként** – lehetőleg a nyilvántartásban szereplők fényképeivel ellátva kell elhelyezni.

Az aktualizált lista szolgálati helyeken való meglétéről a biztonsági tiszt köteles gondoskodni.

A nyilvántartás aktualizált példányait az egyes szakterületek illetékes megbízottjainak, illetve a körletfelügyelőknél soron kívül át kell adni a korábbi nyilvántartás visszavételezése mellett. Több objektummal rendelkező bv. intézet esetén csak az adott objektum fogvatartottjai szerepelhetnek az egyes a listákon. A fogvatartott a bv. intézet különböző objektumai közötti áthelyezése esetén a listák soron kívüli aktualizálása szükséges.

A listákon szereplő bármely **fogvatartott szállítása esetén** a szállításban lévő fogvatartott neve a listákról nem törölhető, megőrzésen lévő státuszát a **megjegyzés rovatban kell jól láthatóan rögzíteni**. Az útba indító bv. intézet biztonsági osztálya legkésőbb a szállítást megelőző

munkanapon 10.00 óráig köteles értesíteni a fogadó bv. intézet biztonsági osztályát és nyilvántartási szakterületét a fogvatartott érkezéséről. Az értesítés részletszabályait a bv. intézet vezetője helyi intézkedésében szabályozza.

Rendszeresen ellenőrizni kell a zárkákban, lakóhelyiségekben tartható tárgyak körét. Kiemelt figyelmet kell fordítani az önkárosító cselekmények elkövetésére alkalmas eszközök (pl.: **kötelek, madzagok, zsinegek, hajlékony kábelek, fonalak, éles, kihegyezett tárgyak** stb.), valamint kábítószeres, bódító hatású szerek és engedély nélkül tartott gyógyszerek zárkába, lakóhelyiségbe kerülésének megakadályozására és felkutatására. Törekedni kell arra, hogy a zárkák felszerelési, berendezési tárgyai, épületgépészeti csövei stb., ne szolgáltatassanak eszközül az öngyilkosság megkísérléséhez. A biztonsági szemlék, éves átfogó biztonsági vizsgálatok során kiemelt figyelmet kell fordítani az elkövetést elősegítő fizikai adottságok feltárására, megszüntetésére.

A körleten szolgálatot teljesítő személyi állomány részére rendszeresíteni kell olyan **vágóeszközt**, amely további sérülés okozása nélkül alkalmas az önakasztással elkövetett öngyilkosság eszközéül használt anyag elvágására, eltávolítására, a cselekmény során bekövetkezett közvetlen életveszélyes állapot megszüntetésére. A rendszeresített vágóeszközt a szolgálatban lévő körletfelügyelő vagy a személyi állomány azon tagja, aki az intézkedést a leghamarabb foganatosítani tudja, magánál tartja – a mozgáskorlátozó vagy kényszerítő eszközzel együtt –, a fogvatartottak által nem hozzáférhető módon a szolgálatellátás egésze során. A rendszeresített vágóeszközt **nyilvántartásba kell venni, sorszámossal kell ellátni, a szolgálat átadás-átvétele során ellenőrizni kell annak meglétét.**

4. A fogvatartottak napirend szerinti tevékenységének irányítása, ellenőrzése, a napirendi pontok végrehajtása¹⁸¹

A fogvatartottak zárkán belüli tevékenységének ellenőrzése, mint szakfeladat, ok- okozati összefüggések tekintetében szerteágazó. Az ellenőrzés elsődleges célja a **fogvatartott tevékenységének figyelemmel kísérése, kontroll alatt tartása**. További célként jelenik meg a fogvatartottak önkárosító, valamint egymás sérelmére elkövetett cselekményeinek megakadályozása, valamint a tiltott, biztonságra, avagy esetenként a fogvatartottak életére, testi épségére veszélyt jelentő eszközök tartásának, készítésének, felhasználásának, továbbá rendkívüli esemény megvalósításának megakadályozása is. A prevenciós tevékenység hatékony megvalósulása érdekében az ellenőrzéseket a vonatkozó szabályzók előírásainak maradéktalan betartásával kell végrehajtani.

4.1. Az ellenőrzés gyakoriságának meghatározása

Az ellenőrzések gyakoriságát úgy kell meghatározni, hogy az megfeleljen a fogvatartotti populáció összetételének, annak végrehajtása kellő mértékben lefedje a fogvatartott tevékenységének részleteit is. Az ellenőrzések végrehajtását úgy kell megszervezni, hogy az **ne legyen a fogvatartottak által kiszámítható.**

¹⁸¹ A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálata által előterjesztett és jóváhagyott „a fogvatartottak napirend szerinti tevékenységének irányításához, a szolgálat átadás-átvételi tevékenységhez, az ébresztő/takarodó végrehajtásához, valamint a zárkában/lakóhelyiségben történő ellenőrzéshez” témakörben kiadott módszertani útmutató (30500-6767-1/2017. ált)

Az ellenőrzésekre vonatkozó helyi intézkedések kidolgozásánál alapként kell figyelembe venni, hogy rezsimkategóriától függetlenül, két ellenőrzés között **maximum 1 óra időintervallum telhet el éjszakai, valamint nappali szolgálatban egyaránt.** A gyakoribb ellenőrzéseket az intézet parancsnoka határozza meg. A fogvatartottak zárkán belüli elhelyezése során, amennyiben az intézeti adottságok lehetővé teszik, törekedni kell arra, hogy a zárkán vagy lakóhelyiségen belül a felszerelési tárgyak optimális elhelyezésével minimalizálható legyen a holtterek aránya.

A szolgálatba lépő állomány minden esetben legyen tisztában az ellenőrzési feladataival, illetve az eligazítások során kerüljön külön meghatározásra annak gyakorisága is.

4.2. Az ellenőrzés végrehajtásának elemei

A fogvatartotti zárkák illetve lakóhelyiségek betekintő nyílásánál (ajtón, vagy falazaton kialakított) történő ellenőrzés során minden esetben **meg kell győződni a zárkában lévő fogvatartottak létszámáról, tevékenységéről.** Az ellenőrzésnek **addig kell tartania,** ameddig a körletfelügyelő meg nem győződött valamennyi fogvatartott állapotáról, tevékenységéről.

Az ellenőrzések kiszámíthatatlansága érdekében javasolt az **ellenőrző kártyás rendszer** bevezetése, melyen rögzítésre kerülnek az ellenőrzések időpontjai. A kártyákat - éjszakai szolgálatban -, az **eligazítások alkalmával kell kiosztani** és a kártya számát a körletfelügyelő szolgálati naplójában fel kell tüntetni, (pl.: az ellenőrzéseket a 4. számú kártya alapján hajtom végre), hogy visszaellenőrizhető legyen a végrehajtott ellenőrzés. Amennyiben valamilyen ok miatt (azonnali intézkedést igénylő esemény) **elmarad a kiírt ellenőrzés,** úgy azt a **szolgálati naplóban rögzíteni kell,** majd azt követően az ellenőrzési tevékenységet a kártyán szereplő időpontok szerint kell folytatni.

A körletfelügyelő az ellenőrző kártyán meghatározott általános és/vagy gyakoribb időpontban elindul a fogvatartotti részlegen és a **betekintő nyíláson meggyőződik** a fogvatartottak állapotáról, a tevékenységükről.

Amennyiben a **szuicid nyilvántartásban szereplő** valamelyik fogvatartott egyszemélyes elkülönítése válik szükségessé (pl.: egészségügyi elkülönítés, magánelzárás fenyítés, biztonsági vagy fegyelmi elkülönítés miatt), és a fogvatartott egyszemélyes elhelyezését a bizottság, hivatali munkaidőn túl a szolgálatban lévő biztonsági tiszt javaslatára az intézet parancsnoka vagy helyettese jóváhagyja, úgy az elhelyezés során a fogvatartott tevékenységének fokozott – **lehetőség szerint technikai eszközzel történő – figyelemmel kísérését biztosítani kell.**

Zárkán, lakóhelyiségben tartózkodó **fogvatartottak ellenőrzése terjedjen ki** az alábbiakra:

- a fogvatartott(ak) létszáma, a napirendnek megfelelő tevékenységükre, az azzal összefüggő feladataik teljesítésére (pl.: felkeltek-e, beágyaztak-e, takarítottak-e,)
- a zárkarend kialakítottságára, fenntartására (a napirendnek megfelelő állapot);
- a napirendi pontok kellő időben kerülnek-e végrehajtásra;
- a kiadott utasításokat a fogvatartottak teljesítették-e;
- a fogvatartottak személyes és általános higiéniai körülményeire;
- fogvatartottak aktuális hangulatára;
- a fogvatartottakon szemmel látható külsérelmi nyomokra, azok keletkezésének feltételezhető okaira;

- szuicid cselekmények előkészületére, bekövetkezésére utaló jelekre (pl: kötélfonás, eldobható penge preparálása, önakasztás, „falcolás”);
- a szuicid szempontból veszélyeztetett fogvatartott a részére kijelölt helyen tartózkodik-e, illetve megfelelő-e a zárkán belüli kijelölés;
- tiltott tárgy tartására, használatára, készítésére;
- tiltott kapcsolattartás létesítésére vagy annak előkészületére („fidizés”, „liftezés”, ablakon kikiabálás);
- a fogvatartottak egészségügyi állapotában bekövetkezett folyamatszerű, vagy hirtelen kialakuló negatív változásra (rosszullét);
- a fogvatartottak egymás sérelmére elkövetett cselekményeinek előkészületére, kialakulására vagy éppen folyamatban lévő eseményre;
- a fogvatartottak elhelyezkedésére az adott zárkában, az abban bekövetkezett változásokra (másik ágyban alszik, mint az előző ellenőrzés során, a földön ül vagy fekszik);
- a zárka felszerelési tárgyainak meglétére, azok korábban kialakított elhelyezésének változatlan fenntartására;
- a zárka felszerelési tárgyak rendeltetésszerű használatára, az azokban esetlegesen bekövetkezett rongálásokra, az elkövetett cselekménnyel feltételezhetően gyanúsítható fogvatartott személyének beazonosítására;
- rendkívüli esemény előkészületére, kísérletére (pl.: falbontás, rácsvágás, tűz, stb.).

Amennyiben az ellenőrzés során **rendellenességet, esetlegesen rendkívüli eseményt**, vagy sérült, az átlagostól eltérő egészségügyi állapotban lévő fogvatartottat észlel, azt azonnal jelentse a szolgálati elöljárójának, és adjon tájékoztatás az egészségügyi szakápoló felé.

Mérje fel a helyzetét, **hozza működésbe személyi riasztóját**, és ezt követően kezdje meg az elsődleges intézkedéseket, vagy a helyszínen tartózkodva várja meg az intézkedőket.

A fogvatartott önakasztásának vagy szemmel láthatóan súlyos önkárosításának észlelése, vagy ha a fogvatartott életét közvetlen veszélyeztető körülmény áll fenn, **amennyiben a beavatkozás biztonságosan végrehajtható**, nyisson zárkaajtót, kezdje meg a rendkívüli esemény felszámolását, vagy az adekvát elsősegélynyújtást. A biztonságos végrehajtása érdekében, annak megkezdése előtt valamennyi körülményt értékelje, a szemben álló erőviszonyokat is mérje fel. Amennyiben a többi fogvatartottak alszik, a közvetlen életveszély elhárítása érdekében azokat ébressze fel és a körülményekről tájékoztassa őket.

4.3. Az ellenőrzés végrehajtása nappali időszakban

Az ellenőrzési tevékenység megvalósítása során nappali időszakban, az éppen aktuálisan zajló napirendi pontokat is figyelembe kell venni. Ennek során az ellenőrzések akár a **munkafolyamat végrehajtásába is beépíthetőek** úgy, hogy az nem jár a szolgálati feladatok biztonságos ellátásának veszélyeztetésével. A nappali időszakban végrehajtott ellenőrzéseket a **társ szakterületek személyi állományának napi feladatokba történő bevonásával is** meg lehet erősíteni. Ebben az esetben, az egyéb napirendi pontok biztosítását az ellenőrzés időtartamára az ott szolgálati feladatokban **részvevő kolléga dokumentáltan átveszi**.

4.4. Az ellenőrzés végrehajtása éjszakai időszakban

Az éjszakai időszakban végrehajtott ellenőrzések során a fenti rendelkezéseket is figyelembe kell venni, a körletfelügyelő az ellenőrzések végrehajtása során **köteles használni az éjszakai ellenőrző fényt** működtető nyomógombot. A betekintő nyílás plexi üvegének hiányában, vagy annak sérülése esetén javasolt alkalmazni „**plexilapátot**”, amelyet a betekintő nyílás elé kell helyezni az esetleges támadás vagy sérülés megelőzése érdekében.

4.5. Az ellenőrzések dokumentálása

A körletfelügyelő az ellenőrzési kötelezettségének végrehajtását, annak tényét és tapasztalatait a **szolgálati naplóban köteles dokumentálni**. A szolgálati naplóban az ellenőrzés tényének dokumentálását úgy kell végrehajtani, hogy annak mozzanatai, tapasztalatai jól nyomon követhetők és bármikor visszaellenőrizhetők legyenek. Abban az esetben, ha egy adott fogvatartott vonatkozásában **gyakoribb ellenőrzés** végrehajtásának elrendelése kerül sor (pl: 18-22 perc), úgy a fogvatartott nevét, zárkaszámát külön fel kell tüntetni a naplóban, és elkülönülten rögzíteni kell a rá vonatkozó ellenőrzési időpontokat, valamint tapasztalatokat.

A végrehajtott ellenőrzés és annak dokumentálása utólag, a dokumentumok és technikai eszközök felhasználásával visszaellenőrzésre kerülhet szűrőpróba szerűen, ennek során egy esetleges ellenőrzés kimaradásánál, **egyértelműen látszani kell a végrehajtást akadályozó, és/vagy előidéző szolgálati tevékenységnek, eseménynek**. Ennek hiánya fegyelmi, vagy akár büntetőjogi felelősségre vonással jár.

4.6. Az ébresztő végrehajtásának módja

Az ébresztőt, mint kötelező napirendi pontot úgy kell végrehajtani, hogy az valamennyi érintett fogvatartott számára **egyértelmű**, vizuálisan és/vagy akusztikai lehetőségek kimerítésével is **jól érzékelhető legyen**. A végrehajtás során a helyi intézkedésekben meghatározott eszközöket - annak sorrendiségét betartva - igénybe kell venni az alábbiak szerint:

- központilag működésbe helyezhető csengő alkalmazásával;
- zárkák világításának felkapcsolásával;
- központi hírtechnikai hálózaton működtetett hangosbeszélő segítségével;
- zárkára szerelt OV-készülék alkalmazásával zárkánként, vagy ha lehetőség engedi csoportos jelzéssel;
- technikai feltételek hiányában, kulturált hangnemben élőszóval, a zárka ajtón történő kopogtatással.

Az ébresztési technikák kialakításánál ugyanakkor, fő szabályként kell figyelembe venni az egységes végrehajtási tematikát, illetve azt hogy az ébresztő központi kérdéskörében a fogvatartotti **zárkák kellő fénnel történő megvilágítása szerepeljen**. Fontos szempont ez annak érdekében, hogy a fogvatartottak tevékenységét, állapotát, továbbá a napirendi pont végrehajtását a **legrövidebb időn belül kontrolálhassa a személyi állomány feladatra kijelölt tagja**.

Az ébresztő végrehajtása a szolgálat átadás-átvételt megelőző feladat. A fenti ébresztési technikák alkalmazását követően a részlegeken szolgálatot teljesítő körletfelügyelő valamennyi zárka vonatkozásában **hajtson végre ellenőrzést az alábbiakra kiterjedően**:

- a fogvatartottak az ébresztő tényét értették-e, a napirendi pont minden fogvatartott vonatkozásában végrehajtásra került;
- a fogvatartottak létszáma zárkánként megfelel-e a részlegen vezetett nyilvántartásnak;

- az ébresztőt követően a fogvatartottak a zárkákban megkezdték tevékenységüket a zárkarend, valamint egyéni ápoltságuk kialakítása érdekében;
- valamennyi fogvatartott szemmel látható életfunkciója megfelelő, suicid cselekmény, vagy rosszullet, esetlegesen haláleset bekövetkezése nem tapasztalható.

Az ébresztő végrehajtását a rendelkezésre álló élőerő függvényében a zárkába belépéssel, annak hiányában betekintő nyíláson keresztül **vissza kell ellenőrizni**.

Az ébresztő gyakorlatban történő végrehajtása során a fogvatartott **köteles a napirendben meghatározott időben** az ébresztőt végrehajtani, haladéktalanul felkelni, felöltözni, ágát bevetni, és a szabályoknak megfelelő ágy- és zárkarendet kialakítani a reggeli létszámellenőrzésre.

Amennyiben **nem hajtják végre az ébresztőt**, annak nyomatékosítása érdekében az ételbeadó nyílás lenyitását követően a körlet felügyelő hívja fel a fogvatartottak figyelmét, hogy keljenek fel az ágyból. Abban az esetben, ha utasítása ellenére továbbra sem valósul meg az ébresztő, szükség esetén kellő biztosítás mellett nyisson zárkát, és a zárkába belépve szerezzen érvényt utasításának. Az a fogvatartott, aki a reggeli létszámellenőrzésre nem hajtja végre az ébresztőt, nem öltözik fel, nem alakítja ki az ágy- és zárkarendet, illetve a létszámellenőrzésre nem sorakozik fel, **fegyelmi vétséget követ el**.

Amennyiben az ébresztő a **fogvatartotti állomány adott csoportjára vagy csoportjaira vonatkozik** a hanghatással járó tematika használatát kerülni kell. Ebben az esetben – kulturált hangnemben élőszóval, a zárka ajtón történő kopogtatással történjen az ébresztés.

4.7. A takarodó végrehajtásának módja

A takarodót, mint kötelező napirendi pontot úgy kell végrehajtani, hogy az valamennyi érintett fogvatartott számára egyértelmű, vizuálisan és/vagy akusztikai lehetőségek kimerítésével is jól érzékelhető legyen. A végrehajtás során a helyi intézkedésekben meghatározott eszközöket - annak sorrendiségét betartva - igénybe kell venni az alábbiak szerint:

- központilag működésbe helyezhető csengő alkalmazásával;
- zárkák világításának lekapcsolásával;
- központi hírtechnikai hálózaton működtetett hangosbeszélő segítségével;
- zárkára szerelt OV-készülék alkalmazásával zárkánként, vagy ha lehetőség engedi csoportos jelzéssel;
- technikai feltételek hiányában, kulturált hangnemben élőszóval.

A takarodó alkalmával a részlegeken szolgálatot teljesítő körletfelügyelő valamennyi zárka vonatkozásában **hajtson végre ellenőrzést az ébresztőnél meghatározottak alapján a takarodóra értelemszerűen alkalmazva**.

A takarodó végrehajtását követően a körletfelügyelő minden zárka tekintetében győződjön meg arról, hogy azok **kulccsal történő zárása megtörtén**. A lakóhelységek esetében az azokra vonatkozó speciális szabályok ezen rendelkezés alól kivételt képezhetnek az intézet helyi szabályozásának megfelelően.

Mindezek ellenére azon részlegeken ahol zárkákban vannak elhelyezve a fogvatartottak, **éjszakai időszakban egyetlen zárka sem maradhat nyitott állapotban**. Ennek tényéről, a

manuális módszer alkalmazása mellett a technikai rendszer adatainak visszaellenőrzésével is minden esetben meg kell győződni, amennyiben ezt az intézet technikai lehetőségei lehetővé teszik.

Amennyiben **nem hajtják végre a kapott utasítást**, annak nyomatékosítása érdekében – zárka esetében – az ételbeadó nyílás lenyitását követően a körlet felügyelő hívja fel a fogvatartottak figyelmét, hogy feküdjenek le. Abban az esetben, ha utasítása ellenére továbbra sem valósul meg a takarodó, szükség esetén kellő biztosítás mellett nyisson zárkát, és a zárkába belépve szerezzen érvényt utasításának. Az a fogvatartott, aki a takarodót nem hajtja végre fegyelmi vétséget követ el.

4.8. A zárás végrehajtása

A zárás a bv. intézet valamennyi körletén a **fogvatartotti mozgás teljes beszüntetését, illetve a zárkák nyitásának tilalmát jelenti**. A zárás során ellenőrizni kell a fogvatartottakkal kapcsolatosan a korábbiakban már részletezett valamennyi körülményt, és annak végrehajtását követően a zárkák zárt állapotát, a technikai rendszer segítségével is.

Felkészülési kérdések alapkú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a körletfelügyelő fogalma?
- Sorolja fel a körletfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatait!
- Ismertesse a körletfelügyelő ellenőrzési kötelezettségét!
- Ismertesse a körletfelügyelő jelentési kötelezettségét!
- Sorolja fel, hogy mit kell jelentenie a belső felügyeletet ellátó állománynak a szolgálati előjáró részére!
- Ismertesse a körletfelügyelő szolgálati naplójának kitöltési szabályait!

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a körlet-főfelügyelő jogállását!
- Sorolja fel a körlet-főfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatait!
- Sorolja fel a körlet-főfelügyelő ellenőrzési kötelezettségét!
- Ismertesse a körlet-főfelügyelő jelentési kötelezettségét!
- Ismertesse a körlet-főfelügyelő szolgálati naplójának vezetési szabályait!
- A fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatban a többletinformációs mezőben milyen információkat kell rögzíteni?
- Ismertesse a fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos feladatokat koordináló bizottság munkáját!

XII. FEJEZET

A MUNKÁLTATÁS KÖZBENI ÓRZÉS, FELÜGYELET, ELLENŐRZÉS, MUNKÁLTATÁSSAL KAPCSOLATOS BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG¹⁸²

A munkáztatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés megszervezése során **figyelembe kell venni** a tárgyi és személyi feltételeket, így különösen az adott munkahely biztonsági feltételeit, a munkavégzés jellegét, körülményeit, továbbá a vonatkozó tűzvédelmi-, munkavédelmi-, környezetvédelmi szabályokat, valamint az energiagazdálkodási szempontokat és a fogvatartottakra vonatkozó információkat. A fogvatartottak munkáztatásának biztonsága szerves részét képezi a bv. szerv és a gazdasági társaság biztonsági rendszerének, ezért azt azzal összhangban kell megszervezni, oly módon, hogy a biztonsági kockázat a szükséges mértéket ne lépje túl.

1. A munkáztatás biztonsági felügyelete

1.1. A munkáztatás fogalma

Munkáztatás a reintegrációs tevékenység azon formája, amikor az elítéltek vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető munkavégzése **szervezetten, rendszeresen**, haszon- vagy bevételszerzési céllal, a munka törvénykönyvében szabályozott munkaviszonytól eltérő, jogszabályban meghatározott feltételekkel és **díjazás ellenében történik** (.....)¹⁸³

A munkáztatás ideje alatt figyelemmel a munkahely és a fogvatartott biztonsági kockázatának besorolására a fogvatartottakat őrizni, felügyelni, illetve ellenőrizni kell.

Az elítéltet munkával a bv. szerv foglalkoztatja és gyakorolja a munkáztatói jogokat. A munkáztató szerződése alapján az elítélt – írásban megadott hozzájárulásával – más gazdálkodó szervezetnél is végezhet munkát. A szerződésben a munkáztatói jogok kizárólag azon része ruházható át, amely az e törvényben szabályozott jogok és kötelezettségek gyakorlását, illetve az elítéltek személyiségi jogait nem sérti.

Az elítélt más gazdálkodó szervezetnél nem végezhet munkát, ha

- ott a fogvatartás megkezdése előtt öt éven belül a munkavállaló, vezető tisztségviselő vagy tulajdonos volt, üzletrésszel rendelkezett, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban állt, illetve e körülmények bármelyike a szabadságvesztés végrehajtása alatt is fennáll,
- olyan munkakörben foglalkoztatnák, amelyet jogszabály rendelkezése szerint csak büntetlen előéletű személy tölthet be,

¹⁸² 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról,

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, IX. fejezet

¹⁸³ Teljes fogalom: 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról, 3. §. 13 pont.

- a hozzátartozójával kerülne alá-fölrendeltségi vagy elszámolási viszonyba.

Az esetleges visszaélések és rendkívüli események megelőzése érdekében a törvény egyértelműen rögzíti azokat az összeférhetetlen helyzeteket, mikor az elítélt más gazdálkodó szervezetnél történő munkavégzése kizárt.

1.2. A munkáltatás területei

A fogvatartottat a büntetés-végrehajtási intézet (kötségvetési), vagy az e célra alapított gazdálkodó szervezet foglalkoztatja.

A költségvetési munkáltatás

A költségvetési munkáltatási forma alatt elsősorban a **bv. intézet működéséhez, fenntartásához** szükséges munkahelyeket kell érteni, mint pl. háziműhely, mosoda, konyha, raktárak. Ugyanakkor, a **szabadkapacitás hasznosításának** keretében - külső vállalkozóval vagy céggel kötött szerződés alapján - is történik munkáltatás.

Ez döntően ipari jellegű épületben, zárt helyen történik és a munkahelyek a körletekkel egy épületben vagy a bv. intézet területén külön épületben helyezkednek el.

A fogvatartottak biztonsági felügyeletét többnyire a gazdasági osztály állományába tartozó személyek látják el. A munkáltatás szervezése, irányítása, ellenőrzése és a biztonsági felügyeletet ellátók megfelelő létszámának biztosítása a gazdasági vezető feladatkörébe tartozik.

A gazdálkodó szervezeteknél folyó munkáltatás

A fogvatartottak díjazás ellenében történő foglalkoztatását **elsődlegesen a bv. gazdasági társaságok végzik**. A foglalkoztatáshoz szükséges létszámú, szakképzettségű és megfelelő biztonsági besorolású fogvatartottat - az ügyvezető igazgató által előzetesen meghatározott igény alapján - az intézetparancsnok biztosítja.

A bv. gazdasági társaságnál a fogvatartotti foglalkoztatás során a felügyeletet **elsősorban hivatásos állományú** biztonsági felügyelővel kell ellátni. Amennyiben a foglalkoztatáshoz szükséges hivatásos állományú **felügyelői létszám nem áll rendelkezésre**, akkor a felügyeletet a bv. gazdasági társaság állományába tartozó olyan munkavállaló is elláthatja, akinek az erre vonatkozó feladata a munkaköri leírásában és az ahhoz tartozó biztonsági mellékletben szerepel, illetve akit előzetesen kiképeztek és alkalmas a feladat ellátására.¹⁸⁴

A munkáltatás-biztonsági vezető a bv. szerv hivatásos állományának azon tagja, akit az ügyvezető igazgató a parancsnokkal egyetértésben e feladat elvégzésére beoszt. A munkáltatás-biztonsági vezető közvetlenül az ügyvezető igazgatónak van alárendelve. Ellátja azokat a feladatokat, amelyeket az ügyvezető igazgató – a parancsnokkal (igazgatóval) egyeztetve – hatáskörébe utal. Előjárója a gazdasági társaságnál a munkáltatás biztonsági felügyeletét ellátó személyi állománynak. Tevékenysége során szorosan együttműködik a bv. szerv biztonsági osztályának vezetőivel.

¹⁸⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartotti foglalkoztatás rendjére vonatkozó feladatmegosztásról szóló 68/2017. (III.9.) OP szakutasítása

A gazdasági társaságnál történő munkáltatás biztonsági felügyeletét döntően a bv. intézettől (intézménytől) a parancsnok (igazgató) által határozatlan időtartamra odavezényelt hivatásos állományú munkáltatási felügyelők látják el.

Biztonsággal összefüggő feladataik azonosak a költségvetési munkáltatás biztonsági felügyeletét ellátó személyi állomány feladataival.

Más gazdálkodó szervezettel kötött szerződés alapján történő munkáltatás¹⁸⁵

A fogvatartott munkába állításának engedélyezése előtt különösen mérlegelni kell az egyes elítéltek által **elkövetett bűncselekmény jellegét, a bv. intézetben tanúsított magatartásukat, a szabadságvesztés tartamát, illetve annak fokozatát.**

A bv. intézet, illetve bv. gazdasági társaság területén kívül az elítélt **egyénileg nem foglalkoztatható**, továbbá ezeken kívül felügyelet nélkül - ellenőrzéssel - csak az enyhébb végrehajtási szabályok hatálya alatt álló és az átmeneti részlegbe sorolt elítélt foglalkoztatható. **Nem engedélyezhető felügyelet nélküli munkáltatás**, ha az elítélt a bűncselekményt szervezetten, vagy fegyveresen követte el, illetve ha nem bocsátható feltételes szabadságra.

Nem köthető szerződés nyilvános helyen végzendő szórakoztató, vagy vendéglátó-ipari tevékenységre, valamint szórakoztató, vagy vendéglátó-ipari egységben végzendő munkára, továbbá bármilyen hatósági eljárás alatt álló cég munkahelyein végzendő munkára, amely negatívan befolyásolja a büntetés-végrehajtási szervezet társadalmi megítélését.

1.3. A díjazás nélküli munkavégzés

Az elítélt köteles a fogva tartó bv. **intézet tisztántartását, karbantartását és ellátását szolgáló munkában** díjazás nélkül részt venni. A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkában csak olyan elítélt vehet részt, aki egyébként munkáltatásra is alkalmas. A munkaköri alkalmasság megállapításáig az elítélt nem vehet részt a munkavégzésben. A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkavégzés ideje **a napi négy órát, havonta összesen a huszonnégy órát nem haladhatja meg.** A bv. intézet orvosa a munkavégzés idejét az elítélt egészségi és fizikai állapotára vagy életkorára tekintettel csökkentheti.

A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkavégzés idejére az elítéltet szükség szerint el kell látni munkaruhával és lábbelivel, szakmai oktatásban kell részesíteni, **balesetét a munkabalesetre vonatkozó jogszabály szerint kell elbírálni.** A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkavégzés időpontjait és tartamát a bv. intézet a fogvatartotti nyilvántartásban rögzíti.

A "**Nyilvántartás a fogvatartott díjazás nélkül végzett munkájáról**" elnevezésű nyomtatványt az elhelyezési részlegen vezetett okmányok alapján a körlet-főfelügyelő, vagy a körletfelügyelő állítja ki, és a parancsnok rendelkezése alapján a **körletfelügyelő vezeti.** A nyilvántartást a bv. orvos által kiállított "Orvosi nyilatkozat a fogvatartott munkavégző képességéről" elnevezésű nyomtatvánnyal együtt a kijelölt felügyelő, vagy főfelügyelő kezeli és őrzi. A fogvatartott díjazás nélküli foglalkoztatása az orvos által rögzített munkavégzés képességének megfelelően történhet. A **betelt nyomtatvány** adatait a hónap utolsó napján a

¹⁸⁵ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 66/2015. (VIII.18.) OP szakutasítása a Befogadási és Fogvatartási Bizottság részletes feladatairól, tagjairól és eljárásrendjéről, valamint a fogvatartottak munkáltatásához kapcsolódó egyes szabályokról

körlet-főfelügyelő ellenőrzi és azt aláírásával hitelesíti. A betelt és lezárt nyomtatványt a fogvatartott **bv. iratai között kell megőrizni.**

Amennyiben a hónap során újabb nyilvántartó lapot kell kiállítani és vezetni, akkor azt a **korábbi nyilvántartó lappal a hónap végéig együtt kell kezelni.** A korábbi lapról az összesített időt áthozatként szerepeltetni kell. A megőrzés céljából történő szállításkor a díjazás nélküli munkavégzésről vezetett nyilvántartó lapot és a fogvatartott munkavégző képességéről kiállított orvosi nyilatkozatot a **szállítási okmányok közé kell csatolni,** és azt a fogadó intézet a fogvatartott visszaszállításakor visszaküldi az útba indító intézetnek. A díjazás nélküli munkavégzés megkezdése előtt a munkavédelmi előírásoknak megfelelő oktatást és annak dokumentálását a parancsnok által megbízott személy végzi.

1.4. A munkáltatás biztosítása, felügyelete, ellenőrzése

A munkáltatás közbeni biztonsági tevékenységet a munkavégzés jellegével, körülményeivel, a munkavédelmi és a tűzrendészeti szabályokkal összhangban kell megszervezni.

A munkáltatás ideje alatti biztonsági felügyeletet és ellenőrzést:

- a foglalkoztatási felügyelő,
- a munkáltatást közvetlenül irányító hivatásos állományú személy, vagy
- közalkalmazott, illetve
- a gazdálkodó szervvel munkaviszonyban álló személy látja el.

Hivatásos állományú személy a munkáltatás ideje alatt őrzési, felügyeleti, ellenőrzési feladatot láthat el, beosztása szerint lehet foglalkoztatási biztonsági felelős, foglalkoztatási felügyelő, foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető.

Közalkalmazott, illetve a bv. gazdasági társasággal **munkaviszonyban álló személy** a munkáltatás ideje alatt felügyeleti, ellenőrzési feladatot láthat el, beosztása szerint lehet foglalkoztatási felügyelő, foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető, gépjárművezető, illetve különleges esetben – amikor nincs a munkaterületre beosztva hivatásos állományú személy – foglalkoztatási biztonsági felelős.

A fenti beosztások az adott munkahely vonatkozásában összevontan is meghatározhatók, erről az adott őrutasításban, szolgálati utasításban, vagy munkaköri leírás biztonsági mellékletében kell rendelkezni. A bv. szervnél közalkalmazotti, illetve a gazdálkodó szervnél munkaviszonyban álló személy őrzési feladat végrehajtásával nem bízható meg.

A fogvatartottak munkáltatásánál biztonsági tevékenységet ellátó állomány részletes feladatait:

- őrutasításban,
- szolgálati utasításban,
- munkaköri leírásban, illetve közalkalmazott és munkaviszonyban álló munkavállaló esetén annak biztonsági mellékletében kell rögzíteni.

A fogvatartottak munkáltatásában részt vevő állomány részére – a napi eligazításon kívül – **havi rendszerességgel eligazítást kell tartani,** melynek célja az állomány szakmai tapasztalatának, ismeretszintjének felmérése, fejlesztése, valamint az eltelt időszak eseményeinek értékelése. A bv. gazdasági társaságok munkáltatásában részt vevő állománya részére a munkáltatás-biztonsági vezető, a költségvetési munkahelyek dolgozói részére pedig a **biztonsági osztályvezető köteles a havi eligazítást megtartani,** melyről foglalkozási jegyet kell készíteni.

A fogvatartottak munkáltatásában részt vevő, de **nem a bv. szerv állományába tartozó** személyeket a rájuk vonatkozó mértékben, írásban kell tájékoztatni a biztonsági szabályokról, valamint a bv. szerv területén betartandó rendszabályokról. Az érintettek a tájékoztatás tudomásul vételét aláírásukkal igazolják. A tájékoztatót a bv. szerv biztonsági osztályvezetője, a bv. gazdasági társaságok vonatkozásában pedig a munkáltatás-biztonsági vezető készíti el.

A fogva tartás rendjének fenntartása érdekében az elítélt **nem bízható meg olyan feladattal**, amelynek végrehajtása során más elítélttel alá- és fölérendeltségi viszonyba, illetve más elítélt személyiségi jogait sértő adat birtokába kerülhet. A különböző végrehajtási fokozatú elítéltek a munkahelyen **együtt dolgozhatnak**, az iskolai oktatásban, szakmai képzésben, a sport és a kulturális, valamint a vallási rendezvényeken, illetve az orvosi (egészségügyi) rendelésen közösen részt vehetnek, a szabad levegőn, illetőleg a közös étteremben együtt tartózkodhatnak.

A költségvetési munkahelyeket és a bv. gazdasági társaság üzemrészeit egymástól és a bv. szerv egyéb területeitől biztonsági létesítmények-, berendezések és technikai eszközök alkalmazásával, valamint a biztonsági tevékenység összehangolt megszervezésével el kell különíteni. Az adott munkaterületeken belül az egyes munkahelyeket pedig szükség szerint kell elkülöníteni egymástól. A fogvatartottak a biztonság, a munkafegyelem és a rend fenntartása érdekében a munkahelyre vagy munkakörre utaló jelzés viselésére kötelezhetőek. A **magas biztonsági kockázatú fogvatartott** csak olyan munkahelyen foglalkoztatható, ahol a folyamatos őrzése és felügyelete biztosított és a munkahely besorolása a minőségének megfelel.

A **munkahelyek biztonsági szempontú minősítése** minden esetben a bv. szerv vezetőjének hatásköre és felelőssége. A **vezetői döntés során figyelembe kell venni** az ott foglalkoztatott fogvatartottak összetételét, létszámát, biztonsági kockázat értékelését, illetve a rendelkezésre álló személyi állomány létszámát, valamint a munkaterület jellegét, sajátosságait.

Bv. szervben belüli munkavégzés esetén az **alacsony** biztonsági kockázatú fogvatartottak munkavégzésére kijelölt munkahelyeken elsősorban ellenőrzéssel, a **közepes** biztonsági kockázatú fogvatartottak esetében felügyelettel, a **magas** biztonsági kockázatú fogvatartottaknál pedig őrzéssel és felügyelettel kell biztosítani a munkáltatást. A felügyelet létszámát a munkahely jellegével és az ott foglalkoztatott fogvatartottak összetételével, létszámával összhangban a bv. szerv vezetője határozza meg. Új munkahely létesítése esetén is el kell végezni annak biztonsági besorolását, majd annak megfelelően ki kell egészíteni a bv. szerv vagy bv. gazdasági társaság biztonsági rendszerének leírását.

Ha az elítélt munkáltatása felügyelettel vagy ellenőrzéssel történik, az **elektronikus távfelügyeleti eszközök igénybevételével is megvalósítható**.

1.5. A munkahelyek biztonsági kockázatának besorolása¹⁸⁶

Az egyes munkaterületeken foglalkoztatott fogvatartottakkal szemben – a személyi állomány részéről - alkalmazott biztonsági tevékenység módját (őrzés, felügyelet, ellenőrzés) a fogvatartottak biztonsági kockázati besorolása alapján, ahhoz igazodóan kell meghatározni, az ahhoz szükséges **személyi feltételek megteremtéséről folyamatosan gondoskodni kell**. A

¹⁸⁶ A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Biztonsági Szolgálatá által kiadott MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a fogvatartottak foglalkoztatása érdekében kialakított munkahelyek biztonsági kockázatának besorolásához

munkaterületeken alkalmazott személyi állomány létszámát, összetételét, felszerelését, a biztonsági körülmények figyelembe vételével kell szervezni. A munkáltatásban részvevő személyi állomány helyettesítésének rendjét ki kell alakítani, a **felügyeleti létszámot utólagosan és időszakosan csökkenteni tilos.**

A munkaterületek biztonsági kockázatának besorolásában bekövetkező változtatást kizárólag a bv. intézet, valamint a gazdasági társaság **biztonságrendszer-leírásának egyidejű módosítása mellett** – a BVOP Biztonsági Szolgálatának, valamint Gazdasági Társaságok Főosztályának véleményezését követően – lehet végrehajtani. A **biztonságrendszer-leírásban meg kell határozni** az adott munkahely biztonsági besorolását, az ott foglalkoztatható fogvatartottak biztonsági kockázatát, a minimális felügyeleti létszámot és a maximálisan foglalkoztatható fogvatartotti létszámot. **Új munkahely létesítése esetén** minden esetben el kell végezni annak biztonsági besorolását, majd ahhoz igazodóan ki kell egészíteni a bv. szerv, vagy bv. gazdasági társaság biztonsági rendszerének leírását.

A munkaterületek biztonsági jellemzői között a **belépési jogosultság szerint** megkülönböztethető:

- **zárt munkaterület**, ahová csak meghatározott személyek, meghatározott jogosultsági rendben és okmányokkal léphetnek be,
- **nyílt (nyitott) munkaterület**, ahová bárki külön engedély nélkül beléphet,
- **részben nyitott munkahely**, amelynek meghatározott részére csak külön engedéllyel léphetnek be személyek.

Alacsony biztonsági kockázatú munkahely

A bv. szerv **őrzött területén belül létesített olyan munkaterület**, amelynek nyílászárói rácsozattal megfelelően levédettek, a szükséges biztonság-technikai eszközökkel ellátottak, a helyiség elektronikus megfigyelési eszközzel ellenőrizhető és biztonságosan zárható. Nem tagolt, könnyen áttekinthető, továbbá a szociális helyiségek (mosdó, étkezdé, pihenő) - lehetőleg – a munkaterületen belül kialakítottak. **Az alacsony minőségű munkahely valamennyi biztonsági kockázatba sorolt fogvatartott foglalkoztatására alkalmas.**

A munkaterület alacsony biztonsági kockázatba történő besorolását **még hatékonyabban elősegítheti** az alábbi minimális feltételek megléte, rendelkezésre állása:

- a munkaterületet körülvevő bástyafal, biztonsági kerítés önállóan, vagy kombináltan,
- a munkaterületet körülvevő áthatolás jelző rendszer,
- a munkaterületet kívülről határoló kamerarendszer, mely teljes egészében lefedi annak külső vonalát, abban holtterek nem találhatóak,
- a munkaterület bejáratai a manuális nyitást csupán áramkimaradás esetén engedik, azokon alaphelyzetben kizárólag mágneskártya alkalmazásával nyílik lehetőség átlépni.

Közepes biztonsági kockázatú munkahely

A bv. szerv **őrzött területén belül és azon kívül létesített olyan munkaterület**, melynek biztonsági kialakítása során elsősorban az alacsony minőségű munkahelyeknél meghatározott feltételekre kell törekedni. Ennek értelmében olyan munkaterület, amelynek nyílászárói rácsozattal megfelelően levédettek, a szükséges biztonság technikai eszközökkel ellátottak, a helyiség lehetőség szerint elektronikus megfigyelési eszközzel ellenőrizhető és biztonságosan

zárható. Könnyen áttekinthető, továbbá a szociális helyiségek (mosdó, étkezdé, pihenő) - lehetőleg - a munkaterületen belül kialakítottak, azokkal a biztonsági szempontú eltérésekkel, melyek alkalmassá teszik a **közepes és az alacsony kockázati besorolású** fogvatartottak foglalkoztatása során a biztonságos fogvatartásra.

Magas biztonsági kockázatú munkahely

A bv. szerv **őrzött területén belül és azon kívül létesített olyan munkaterület**, melynek biztonsági szempontú kialakításai nem felelnek meg az alacsony és a közepes minőségű munkahelyeknél meghatározott feltételeknek (pl.: mezőgazdasági jellegű intézetek esetében az épülettel nem rendelkező, nagy kiterjedésű nyitott területeken, szántó föld, vagy épülettel rendelkező, de adott bv. intézettől nagy távolságra lévő stb.). A munkaterületnek alkalmasnak kell lennie az **alacsony, kivételes esetben a közepes biztonsági kockázati besorolású** fogvatartottak foglalkoztatása során a biztonságos fogvatartásra.

2. A munkáltatás irányításában résztvevő személyek

2.1. A munkáltatás irányítása

A munkáltatás biztonsági feltételeinek megteremtését és szervezését a parancsnok és a gazdálkodó szerv vezetőjének rendelkezései alapján az általuk kijelölt munkáltatás-biztonsági vezető végzi.

2.2. A munkáltatás-biztonsági vezető

A gazdálkodó szervezet munkáltatás-biztonsági vezetője hivatásos állomány azon tagja, akit a gazdálkodó szervezet vezetője a parancsnokkal egyetértésben e feladat elvégzésére beoszt. A biztonsági vezető közvetlenül a gazdálkodó szerv vezetőjének van alárendelve. Ellátja azokat a biztonsági feladatokat, amelyeket a gazdálkodó szerv vezetője - a parancsnokkal egyeztetve - a hatáskörébe utal.

2.3. A munkáltatás-biztonsági vezető feladatai

- az alárendeltségébe tartozó foglalkoztatási- és biztonsági felügyelők szolgálatának megszervezése,
- elkészíti a bv. gazdasági társaság vonatkozásában a munkáltatás biztonságával kapcsolatos intézkedéseket,
- a hatáskörébe utalt területen a munkáltatás biztonságával kapcsolatos rendelkezések érvényesítése,
- ha olyan körülményt észlel, amelynek megváltoztatása, megszüntetése azonnali intézkedést igényel, a biztonsági tevékenységet ellátó személy(ek)nek közvetlenül utasítást adhat, valamint azt jelenti a bv. gazdasági társaság vezetőjének, továbbá a tett intézkedéséről haladéktalanul tájékoztatja a biztonsági osztályvezetőt és a szolgálatban lévő biztonsági tisztet,
- részt vesz a bfb. munkájában,

- elkészíti a bv. gazdasági társaság biztonsági feladatot ellátó személyi állománya örutasításának, szolgálati utasításának, illetve a munkaköri leírás biztonsági mellékletének tervezetét,
- a biztonsági tevékenységet ellátók felkészítése szükség szerint, de legalább havonta,
- intézkedés az üzemképtelenné vált biztonsági berendezések, technikai eszközök megjavítására, pótlására, javaslattétel a technikai rendszer fejlesztésére,
- a napi biztonsági feladatok végrehajtásának ellenőrzése,
- a hatáskörébe tartozó területen a biztonsági szemle vezetése és végrehajtásának okmányolása, a biztonsági osztályvezetővel együttműködve biztonsági vizsgálat szervezése,
- a munkaterületeken jelentkező biztonsági feladatok ellátása érdekében együttműködik a bv. szerv és a gazdasági társaság szakterületi vezetőivel.

2.4. A munkáltatás-biztonsági vezető ellenőrzi

- a munkahelyek biztonságát, az őrzési, a felügyeleti és az ellenőrzési feladatok végrehajtását,
- a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, a műszaki anyagok meglétét, állapotát, azok rendeltetésszerű használatát, karbantartását,
- a napi biztonsági- és a létszámmellenőrzés végrehajtását,
- a fogvatartottak motozását,
- a munkahelyek biztonsági okmányainak vezetését,
- a veszélyes eszközök, anyagok kezelését, a kiadás-visszavétel dokumentálását.

2.5. A foglalkoztatási biztonsági felelős

A biztonsági tevékenység irányításával megbízott előljáró a területre beosztott foglalkoztatási felügyelők közül minden esetben foglalkoztatási biztonsági felelőst jelöl ki.

A foglalkoztatási biztonsági felelős a munkáltatás közbeni biztonsági tevékenység ellátása során **előljárója az adott munkahelyre beosztott személyi állománynak**. Foglalkoztatási biztonsági felelősi feladatok ellátására **elsősorban hivatásos állományú tagot kell kijelölni**. Közalkalmazott és munkaviszonyban álló munkavállaló csak abban az esetben láthat el ilyen feladatot, ha az adott munkahelyen hivatásos állományú tag nem teljesít szolgálatot.

2.6. A foglalkoztatási biztonsági felelős feladatai

- a biztonsági feladatokat ellátók eligazítása:
 - a munkaterület biztonsági helyzetéről,
 - a fogvatartottak összetételéről,
 - a munkarendről, a munkavégzéssel kapcsolatos követelményekről,
 - a jelzési és jelentési kötelezettségről,
 - szállítással, kíséréssel, mozgatással és motozással kapcsolatos feladatokról,
 - a rendkívüli esemény bekövetkezésekor teendő intézkedésekről,
 - a fogvatartottak eligazításáról,

- a munkára kivonuláskor és visszakíséréskor a fogvatartottak átvétele és átadása,
- a fogvatartottak zárt rendben történő kísérésének megszervezése a munkaterületre, a munka befejezése után a körletre,
- a munkakezdés előtt a munkavégzéssel összefüggő követelmények ismertetése a fogvatartottakkal,
- a biztonságra veszélyes szerszámok és anyagok kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása és betartatása,
- a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a munkakezdés előtt és befejezése után a munkaterület biztonsági ellenőrzésének, illetve a fogvatartottak motozásának szervezése, a végrehajtás időpontjainak és a tapasztalatok dokumentálása a munkahelyi szolgálati naplóba,
- a felügyeletére, illetve az ellenőrzésére bízott fogvatartottakról nyilvántartás vezetése,
- az ajtók zárva vagy nyitva tartására vonatkozó szabályok érvényesítése,
- a munkaterületre, a munkahelyre illetéktelenül érkező személyek a távozásra való felszólítása,
- részvétel az adott munkahelyen végrehajtott biztonsági szemlén és vizsgálaton,
- mezőgazdasági jellegű munkáltatás esetén az őrzéshatárok kijelölése, betartásának folyamatos figyelemmel kísérése,
- a kulcskezelési szabályok, valamint az egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak betartása és betartatása,
- a munkaterületre a szabályos be- és kiléptetés végrehajtása.

2.7. A foglalkoztatási biztonsági felelős ellenőrzi

- meghatározott időközönként a fogvatartottak létszámát,
- a munkáltatást közvetlenül irányítók biztonsági tevékenységének az ellátását,
- a fogvatartotti foglalkoztatási engedélyek (karton) és fényképes nyilvántartások naprakészességét.

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a munkahelyi szolgálati naplóba.

2.8. A foglalkoztatási felügyelő

A foglalkoztatási felügyelő közvetlenül a foglalkoztatási biztonsági felelősnek van alárendelve. Feladatát órutasítás vagy szolgálati utasítás, illetve eligazítás alapján látja el. Ha a foglalkoztatási felügyelői feladatokat közalkalmazotti vagy munkajogviszonyban álló munkavállaló látja el, akkor feladatait a munkaköri leírás biztonsági melléklete határozza meg.

2.9. A foglalkoztatási felügyelő feladatai

- a munkára kivonuláskor és visszakíséréskor a fogvatartottak átvételének és átadásának biztosítása,
- a fogvatartottak zárt rendben történő kísérése a munkaterületre, a munka befejezése után a körletre,

- a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a munkakezdés előtt és befejezése után a munkaterület biztonsági ellenőrzése, a fogvatartott motozása,
- a biztonságra veszélyes szerszámok és -anyagok kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása és betartatása,
- az ajtók zárva vagy nyitva tartására vonatkozó szabályok érvényesítése,
- a munkaterületre, a munkahelyre illetéktelenül érkező személyek a távozásra való felszólítása,
- a kulcskezelési szabályok, valamint az egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak betartása,
- a munkaterületre a szabályos be- és kiléptetés végrehajtása.

2.10. A foglalkoztatási felügyelő ellenőrzi

- meghatározott időközönként a fogvatartottak létszámát,
- a munkaterületen lévő fogvatartottak és a fogvatartottak munkáltatásában részt vevő, de nem a bv. szerv állományába tartozó személyek tevékenységét, magatartását,
- a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, valamint a berendezési tárgyak meglétét, állapotát és használhatóságát,
- a munkaterület rendjét, a tűzvédelmi-, munkavédelmi-, környezetvédelmi- és energiagazdálkodási szabályok betartását.

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a számára meghatározott szolgálati okmányba.

2.11. A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető

A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető közvetlenül a foglalkoztatási biztonsági felelősnek van alárendelve. Feladatát őrutasítás vagy szolgálati utasítás, közalkalmazotti vagy munkaviszonyban álló munkavállaló esetén a munkaköri leírás biztonsági mellékletében meghatározottak szerint, illetve eligazítás alapján látja el.

2.12. A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető feladatai

- a fogvatartottak szakmai munkájának irányítása, ellenőrzése,
- a fogvatartottak tevékenységének figyelemmel kísérése, rendellenesség esetén a szükséges intézkedések megtétele,
- a biztonságra veszélyes szerszámok és -anyagok kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása,
- az ajtók zárva vagy nyitva tartására vonatkozó szabályok betartása,
- a munkaterületre, munkahelyre illetéktelenül érkező személyek távozásra való felszólítása,
- a kulcskezelési szabályok, valamint az egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak betartása.

2.13. A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető ellenőrzi

- meghatározott időközönként a fogvatartottak szakszerű munkavégzését, létszámát,
- a munkaterületen lévő fogvatartottak tevékenységét, magatartását,

- a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, valamint a berendezési tárgyak meglétét, állapotát és használhatóságát,
- a munkaterület rendjét, a tűzvédelmi-, munkavédelmi-, környezetvédelmi- és energiagazdálkodási szabályok betartását.

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a számára meghatározott okmányba.

A munkáltatás során a személyi állomány tagjainak **meg kell akadályozni a fogvatartottat** abban, hogy:

- a kijelölt munkaterületet engedély nélkül elhagyja,
- illetéktelen személlyel kapcsolatot létesítsen, csomagot, levelet, üzenetet és tiltott tárgyat átvegyen, vagy átadjon,
- a munkaterületről szökéshez, támadáshoz használható eszközt, egyéb anyagot elvigyen, vagy ott olyat készítsen,
- a bv. szerv biztonságára fokozott veszélyt jelentő, így különösen mérget, alkoholt, az egészség károsítására vagy tűz okozására alkalmas anyagot magánál tartson, vagy elvigyen,
- anyagot, gépet, munkaeszközt, terméket (terményt) jogosulatlanul használjon, megrongáljon, használhatatlanná tegyen vagy megsemmisítsen,
- magáncélú munkát végezzen.

3. A munkáltatás nyomtatványai és vezetésének szabályai

3.1. Munkahelyi szolgálati napló

A munkahelyi szolgálati napló a munkáltatás során bekövetkezett **események és létszámváltozások** bejegyzésére szolgál.

A foglalkoztatási biztonsági felelős a naplót a munkakezdés előtt köteles átvenni, munka befejezése után leadni.

A létszámellenőrzéseket a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint, illetve az őrutasításban, szolgálati utasításban és a munkaköri leírás biztonsági mellékletében foglalt előírás szerint kell végezni, a végrehajtását a naplóba beírni. A biztonsági ellenőrzések végrehajtását („től-ig” időpont megjelöléssel) és annak tapasztalatait, a jelentés rovatba kell bejegyezni.

A munkahely ellenőrzésére jogosult eljáró az esetleges intézkedését a jelentés-intézkedés rovatba jegyezheti.

3.2. Biztonságra veszélyes anyagok, eszközök kiadásának és visszavételének nyilvántartása

Biztonságra fokozott veszélyt jelentenek azok a szerszámok, eszközök, anyagok, amelyek fizikai jellemzőiknél fogva az emberi élet, a testi épség veszélyeztetésére alkalmasak, valamint a közbiztonságot veszélyeztető rendkívüli esemény – fogolyszökés, közveszély-okozás, terrorcselekmény – elkövetésére, vagy annak kísérletére, előkészületére használhatók, **így különösen:**

- amivel a biztonsági rács könnyen átvágható,
- amivel a falazat könnyen megbontható,

- amely mászásra, fal, kerítés egyéb műszaki akadály leküzdésére alkalmas,
- amellyel tűz okozás, robbantás, mérgezés, más súlyos egészségkárosítás végrehajtható,
- amellyel személy elleni támadás végrehajtható.

A biztonságra fokozott veszélyt jelentő szerszámok, eszközök, anyagok tárolásáról, kiadásáról, visszavételezéséről, felhasználásáról **pontos nyilvántartást¹⁸⁷ kell vezetni** úgy, hogy azok útja, mozgása a beszerzéstől (beszállítástól) a felhasználásig, illetve a selejtezést követő megsemmisítésig (elszállításig) nyomon követhető legyen. A tárolás helyén az ott lévő eszközökről, anyagokról tételes listát kell kifüggeszteni, melyen szerepelnie kell a gazdasági vezető és a biztonsági osztályvezető, gazdálkodó társaság esetében pedig a munkáltatás-biztonsági vezető bélyegzővel hitelesített aláírásának. A veszélyes anyag tárolásának helyén a BSZ. 5. számú függelékében meghatározott nyomtatványt el kell helyezni, azt **naprakészen vezetni**. A **kémiai biztonsági adatlapok¹⁸⁸** a tárolás helyszínén szintén álljanak rendelkezésre, az elsősegélynyújtásra a szakszemélyzet legyen felkészült.

A nyilvántartások vezetése a foglalkoztatási biztonsági felelős vagy a foglalkoztatási felügyelő feladata.

Fogvatartott részére ezek a szerszámok, eszközök, anyagok **kizárólag munkavégzés céljából, a munkavégzés időtartamára**, az elvégzendő feladathoz szükséges mennyiségben adhatók ki. Kiadásukat és visszavételezésüket - időpont (óra, perc) - megjelölésével dokumentálni kell. A fogvatartott az anyag, eszköz átvételét aláírása és a nyilvántartási száma rögzítésével igazolja. **A nyilvántartást fogvatartott nem kezelheti.** A fogvatartottak a részükre kiadott szerszámokat, eszközöket, anyagokat **más fogvatartottaknak nem adhatják át.**

A "biztonságra fokozott veszélyt jelentő" minősítésű szerszámokat, eszközöket, anyagokat úgy kell tárolni, hogy azokhoz fogvatartott vagy más **illetéktelen személy engedély nélkül ne férhessen hozzá**, ne tudja eltulajdonítani, rendkívüli esemény elkövetése céljából felhasználni. Tárolásukat egyéb eszközöktől, anyagoktól elkülönítetten, azonosítható módon, a tűz- és munkavédelmi szabályok betartásával kell megoldani. A biztonságra a méretüknél fogva fokozottan veszélyes eszközöket, anyagokat (állvány, létra, palló, stb.) lehetőleg raktárban, pincében, padláson, amennyiben erre nincs mód, akkor a bv. szerv kerítéssel külön elzárt területén, **rögzítetten kell tárolni.**

A fent leírtak betartását a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint rendszeresen ellenőrizni kell.

3.3. Munkáltatási Engedély

A **Munkáltatási engedélyt** a munkavégzés helyén kell tárolni és megőrizni.

Amennyiben a munkavégzés helye olyan külső helyszínen van, ahol **nem biztosított a Munkáltatási Engedély tárolása, megőrzése**, ott vagy a Munkáltatási Engedély hiteles fénymásolatát, vagy annak kivonatát - a fényképet, illetve a fogvatartott személyi azonosító

¹⁸⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 5. – 6. számú függelék

¹⁸⁸ A kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény és az Európai Parlament és a Tanács 1907/2006/EK rendelete (2006. december 18.) a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH rendelet)

adatait tartalmazó példányát -, mint Egyszerűsített Munkáltatási Engedély elnevezésű nyomtatványt kell a foglalkoztatási felügyelőnél tartani.¹⁸⁹

4. A munkáltatás szabályai

4.1. A munkáltatás általános szabályai

Az elítélt munkába állításáról - a munkakör és a munkáltató megjelölésével - a befogadási és fogvatartási bizottság dönt.

Az elítéltet nem terheli munkavégzési kötelezettség, ha

- tankötelezettsége áll fenn,
- a várandósság a hatodik hónapot elérte, a szülést, illetve a várandósság egyéb okból bekövetkezett megszűnését követő ötvenedik napig,
- gyermekével együttesen kerül elhelyezésre,
- munkaképtelen,
- a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte vagy a szükséges szolgálati időt megszerezte.

Az előzőeken kívül mentesül az elítélt a munkavégzési kötelezettség alól:

- amíg állampolgári kötelezettségét teljesíti,
- közeli hozzátartozója súlyos betegsége vagy halála esetén legfeljebb két munkanapon át, ha a rendelkezési jogkör gyakorlója a látogatást, illetve a temetésen való részvételt engedélyezte,
- keresőképtelen betegség esetén,
- a kötelező orvosi vizsgálat teljes időtartamára, valamint a véradás miatt távol töltött időre, de legfeljebb egy munkanapra,
- ha elháríthatatlan ok miatt nem tud a munkahelyén megjelenni, vagy
- a munkáltató engedélye alapján.

A munkavégzési kötelezettség alóli mentesülés szempontjából **elháríthatatlan oknak minősül** az intézetnek az elítélt jogai érvényesítésével, illetve a kötelezettségei teljesítésével kapcsolatos, valamint a fogva tartás rendjének és biztonságának a fenntartása érdekében tett intézkedése. A munka jellegének megfelelően az elítélteket szervezeti egységekbe lehet beosztani. Az elítélt a biztonság, a munkafegyelem és a rend fenntartása érdekében a **munkahelyre vagy a munkakörre utaló jelzés viselésére kötelezhető.**

A munkáltató köteles

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit a jogszabályokban előírtak szerint biztosítani,
- a munkavégzéshez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, az előírt oktatásokat megtartani,

¹⁸⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 66/2015. (VIII.18.) OP szakutasítása a Befogadási és Fogvatartási Bizottság részletes feladatairól, tagjairól és eljárásrendjéről, valamint a fogvatartottak munkáltatásához kapcsolódó egyes szabályokról

- a munka jellegének és a munkában részt vevő elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak összetételének megfelelő munkarendet kialakítani,
- a munkát folyamatosan szervezni,
- a végzett munkáért díjazást fizetni,
- a munkafolyamatokat, illetve a munkaköröket munkavédelmi szempontból veszélyességi fokozatokba sorolni,
- a munkáltatásra vonatkozó jogszabályi előírásokat betartani,
- a munkába állítás előtt, vagy azt követően a jogszabály előírása szerint az elítéltet munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatra küldeni, valamint
- az elítéltek számára a végzett feladatokra vonatkozó egyedi vagy csoportos munkaköri leírást készíteni.

Az elítélt kötelei

- törvényben meghatározott kivételtől eltekintve munkát végezni,
- a kijelölt munkát szakismereteinek és képességeinek megfelelően, fegyelmezetten ellátni,
- a munkabiztonsággal és a környezetvédelemmel kapcsolatos előírásokat megtartani,
- a munkát
 - a kijelölt időben és helyen,
 - a munkáltató utasítása szerint,
 - az elvárható szakértelemmel és gondossággal,
 - a munkájára vonatkozó szabályok, előírások és technológiai utasítások szerint
 - elvégezni.

A munkáltató - törvényben meghatározott keretek között - a munkáltatással kapcsolatos jogok és kötelezettségek érvényesítéséhez szükséges adatokat nyilvántartja. Ha a letartóztatott elítéltekkel együtt végez munkát, a kijelölt körletrészen lévő zárkákban vagy lakóhelyiségekben közösen helyezhető el.

Felkészülési kérdések alapkü oktatásban résztvevők számára:

- Mi a munkáltatás fogalma?
- Ismertesse a munkáltatás területeit!
- Ismertesse a díjazás nélküli munkavégzés szabályait?
- Mi a foglalkoztatási felügyelő fogalma?
- Sorolja fel a foglalkoztatási felügyelő feladatait?
- Ismertesse, mit kell ellenőriznie a foglalkoztatási felügyelőnek!
- Ismertesse a munkahelyi szolgálati napló vezetésének, kitöltésének szabályait!
- Ismertesse a biztonságra veszélyes anyagok kiadásának és visszavételének nyilvántartására szolgáló okmány vezetésének, kitöltésének szabályait!
- Ismertesse mikor mentesül a fogvatartott a munkavégzési kötelezettség alól!
- Ismertesse, hogy a munkáltatás során a személyi állomány tagjainak miben kell a fogvatartottat megakadályozni!

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse, mely esetekben nem végezhet munkát más gazdálkodó szervnél munkát az elítélt!
- Mi a munkáltatók havi eligazítása?
- Mi a munkáltatás-biztonsági vezető jogállása?
- Sorolja fel a munkáltatás-biztonsági vezető feladatait!
- Ismertesse a munkáltatás-biztonsági vezető ellenőrzési kötelezettségét!
- Ismertesse a foglalkoztatási biztonsági felelős jogállását!
- Sorolja fel a foglalkoztatási biztonsági felelős feladatait!
- Ismertesse a foglalkoztatási biztonsági felelős ellenőrzési kötelezettségét!
- Mi a foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető jogállása?
- Sorolja fel a foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető feladatait!
- Ismertesse a foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető ellenőrzési kötelezettségét!
- Sorolja fel, mikor nem terheli munkavégzési kötelezettség az elítéltet!
- Ismertesse a munkáltató köteleességét a munkáltatás során!
- Ismertesse az elítélt köteleességét a munkáltatás során!

XIII. FEJEZET

AZ EGYÉB BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG KÖZBENI ŐRZÉS, FELÜGYELET VAGY ELLENŐRZÉS VÉGREHAJTÁSA¹⁹⁰

1. A szabadlevegőn tartózkodás végrehajtásának biztonsági szabályai

A szabadlevegőn tartózkodás biztonsági feladatainak végrehajtásában, az irányításban és a felügyelet végrehajtásában résztvevő körletfelügyelők és a biztosításban résztvevő biztonsági felügyelők feladatait jól el kell határolni egymástól.

A szabadlevegőn tartózkodás **szervezését és irányítását** a körlet-főfelügyelő a szolgálatban lévő biztonsági tiszttel egyeztetve végzi. Annak során **eligazítja** a körletfelügyelőket, meghatározza a felállítási helyeket, az összeköttetés módját, a fogvatartottak összetételéről tájékoztatást ad. A körlet-főfelügyelő **felhívja a figyelmet** a kijelölt terület átvizsgálására, a motozások végrehajtására, a tiltott tárgyak körletre való be- illetve kijutásának megakadályozására, ki és bevonulás során a pontos létszámmellenőrzésre és a kivonulás dokumentálására. A biztonsági felügyelők eligazítását a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, akadályoztatása esetén a szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő végzi. **Meghatározza** a biztonsági felügyelők felállítási helyeit mozgási körleteit, általános és speciális feladatait, a jelentési kötelezettség alá eső eseményeket, valamint szükség szerint az elsődleges intézkedéseket.

Szabadlevegőn tartózkodás, vagy egyéb zárkán kívüli szabadidős tevékenység idejére – amennyiben azon nem kíván részt venni – **fogvatartott nem maradhat egyedül a zárkájában.**¹⁹¹

1.1. A szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő

A szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő körlet-főfelügyelőnek van alárendelve. Feladatát szolgálati helyen, a szolgálati utasításban meghatározottak szerint és az eligazítás alapján, az előjárója által meghatározott kényszerítő eszközökkel látja el.

Feladata:

- a szabadlevegőn tartózkodásra kijelölt terület átvizsgálása a szabadlevegőn tartózkodás megkezdése előtt és után,
- a fogvatartottak létszám szerinti átvétele, illetve átadása a körleten,

¹⁹⁰ 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, XI. fejezet

¹⁹¹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 13/2017. (II. 6.) OP szakutasítása az egyes reintegrációs feladatok végrehajtásának eljárási szabályairól, IV. fejezet 4. pont

- a fogvatartottak motozása,
- a fogvatartottak biztonságos kísérése a körlet és a szabadlevegőn tartózkodás helyszíne között,
- a szabadlevegőn tartózkodásra szolgáló terület biztonságra veszélyes pontjainak ismerete és fokozott figyelése,
- a magas biztonsági kockázatú fogvatartottak létszámának ismerete és tevékenységük fokozott figyelemmel kísérése,
- a fogvatartottak magatartásának folyamatos figyelése, ha rendbontást észlel, jelenti az előljárónak, lehetőség szerint intézkedik, szükség esetén bekíséri a rendbontót,
- látó- és halló összeköttetés tartása a szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelőkkel,
- ha bármilyen, a normálistól eltérő, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésére utaló jelet észlel, azonnal jelentést tesz közvetlen előljárójának,
- a bv. szerv vezetője és közvetlen előljárója által meghatározott külön rendelkezések betartása és betartatása.

1.2. A szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő

A szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek van alárendelve. Feladatát őrhelyen lőfegyverrel, szolgálati helyen szolgálati kutyával vagy egyéb kényszerítő eszközzel látja el, az őrutasításban vagy szolgálati utasításban meghatározottak szerint és az eligazítás alapján.

Feladata:

- összeköttetés tartása a technikai ügyelettel és a szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelővel,
- a terület biztonságra veszélyes pontjainak ismerete és fokozott figyelése,
- rendkívüli esemény bekövetkezése esetén amennyiben lehetséges intézkedés foganatosítása és jelentés a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek,
- annak megakadályozása, hogy a fogvatartottak a kijelölt területet elhagyják,
- a szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő biztosítása, különösen intézkedése alatt,
- a fogvatartottak mozgásának, magatartásának, hangulatának folyamatos figyelemmel kísérése,
- ha bármilyen, a normálistól eltérő, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésére utaló jelet észlel, azonnal tegyen jelentést közvetlen előljárójának,
- a bv. szerv vezetője és közvetlen előljárója által meghatározott külön rendelkezések betartása és betartatása.

2. A látogatás közbeni biztonsági tevékenység

A látogatás biztonságos végrehajtása a bv. intézetek alapvető érdeke. Ezért megszervezése, lebonyolítása nagy körültekintést és pontosságot igényel.

A látogatás során meg kell akadályozni, hogy a látogató tiltott tárgyat átadhasson vagy a bv. szerv vezetője által nem engedélyezett tárgyat átvehessen, illetve azt, hogy a bv. szerv területén rendkívüli eseményt kövessen el. A fogvatartotthoz érkező látogató személyes biztonságáról a bv. szerv köteles gondoskodni.

A **látogatás félbeszakítható**, ha a fogvatartott, vagy a látogató a látogatás rendjét megsérti és azt figyelmeztetés ellenére sem hagyja abba. A **látogatást kötelező megszakítani**, ha a fogvatartott, vagy a látogató magatartása a bv. szerv biztonságát közvetlenül sérti vagy veszélyezteti. A látogatás félbeszakítására vagy megszakítására szolgáló indok észlelése esetén az azt **észlelő személyi állományi tag köteles jelentést tenni** a látogatás végrehajtásával megbízott vezetőnek, aki a megszakítás kérdésében dönt. A **látogatásból ki kell zárni** azt, akit az ügyész vagy a bíróság a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében attól eltiltott, illetve azt, akinek a magatartása a bv. intézet, valamint a fogvatartás biztonságára veszélyt jelent.

Az elítélt által megjelölt személyek részére a látogatásról a bv. intézet az elítélt útján értesítést küld. A **látogatásról szóló értesítésnek** tartalmaznia kell

- a látogatásra jogosult nevét,
- a látogatás időpontját és időtartamát,
- felhívást, hogy a látogató a személyazonosságát igazoló okmányt hozza magával,
- a bv. intézetbe bevihető tárgyak körét,
- a beszélgetés ellenőrzésének és megszakításának lehetőségéről való tájékoztatást,
- a ruházat és csomag átvizsgálásának lehetőségéről és a bv. intézetben való tartózkodás szabályairól való tájékoztatást.

Amennyiben olyan személy érkezik látogatási céllal, **akinek neve az értesítésen nem szerepel**, de az elítélt kapcsolattartói között nyilvántartott, a látogatás végrehajtásának irányításával megbízott vezető - az elítélt kérelme alapján - a látogatást és a belépést engedélyezheti.¹⁹² A nem magyar állampolgárságú elítélthez külföldről érkezett személy látogatását lehetőség szerint soron kívül is engedélyezni kell.

Az **elítélt látogatójának ajándékot vagy más tárgyat** akkor adhat át, ha arra vonatkozóan a reintegrációs tiszt írásos engedélyével rendelkezik, és azt az átadással egyidejűleg bemutatja a látogatás irányításával megbízottnak.

A látogatás ülve asztal mellett történik, ha az intézet biztonsága indokolja, a parancsnok elrendelheti, hogy rácson keresztül vagy zárt fülkéből, telefonon beszéljen. A látogatóhelyiség kialakításának követelmányait OP szakutasítás¹⁹³ tartalmazza. **A biztonsági zárkában, vagy biztonsági részlegen elhelyezett elítélt csak zárt fülkéből beszélhet.** Az elítélt részére engedélyezhető, hogy a helyben vásárolt élelmiszert elfogyassza. A látogatás ideje alatt csak a bv. intézetben vásárolt vagy a bv. intézet által biztosított ital fogyasztható. Az elítéltet és a látogatót a beszélgetés ellenőrzésének a lehetőségéről tájékoztatni kell. Az elítélt vagy a kapcsolattartó kérésére a látogatási idő indokolt esetben meghosszabbítható.

A fogvatartottakat a látogatást követően **minden esetben meg kell motozni**, amelyre a rendelkezésre álló valamennyi technikai eszközt igénybe kell venni.

¹⁹² A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 13/2017. (II. 6.) OP szakutasítása az egyes reintegrációs feladatok végrehajtásának eljárási szabályairól, XIV. fejezet 18.2. pont

¹⁹³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 13/2017. (II. 6.) OP szakutasítása az egyes reintegrációs feladatok végrehajtásának eljárási szabályairól, XV. fejezet

A látogatásról visszaérkező fogvatartottakat minden esetben **vetkőzések motorozásnak kell alávetni**. A vetkőzések motorozást a látogató helyiséghez legközelebbi ponton célszerű szervezni. A levetett ruházatot – lehetőség szerint – kábítószer-kereső kutyával is meg kell vizsgálni. Az ellenőrzéseket – kiemelten látogató helyiségből kilépve, a körlet bejáratánál, valamint az adott részlegen is, motorozás, vetkőzések motorozás formájában – a látogató helyiséghez legközelebbi ponton időközönként változtatni szükséges annak érdekében, hogy az a **fogvatartottak részéről kiszámíthatatlan elemeket is tartalmazzon**.

A látogatók beléptetése során előtalált olyan tárgyak, anyagok (pl.: közbiztonságra különösen veszélyes eszköz, kábítószer, gyanús anyag), amelynek **birtoklása bűncselekményt valósít meg minden esetben kérni kell a rendőrség közreműködését**.¹⁹⁴

Az elítéltet a más bv. intézetben fogvatartott hozzátartozója a két bv. intézet parancsnokának együttes engedélyével látogathatja meg. Az elítélt kérelmére - kivételesen - a két bv. intézet parancsnokának együttes engedélyével a látogató lakóhelyéhez közelebbi bv. intézetbe szállítható a látogatás elősegítése érdekében. A látogatás költségei az átszállított elítéltet terhelik, kivéve, ha az utazásra a bv. intézetek közötti heti rendszeres szállítás keretében kerül sor.

Látogató bv. intézeten kívüli fogadása

A látogató bv. intézeten kívüli fogadása esetén az elítélt kizárólag a látogató megjelenését követően távozhat a bv. intézetből.

2.1. A látogatás felügyeletét ellátó felügyelő

A **látogatás irányítása** a büntetés-végrehajtási osztály kijelölt beosztottjának (reintegrációs tiszti) feladata. **A látogatás felügyeletét ellátók közvetlenül a látogatást irányító alárendeltségébe tartoznak, aki együttműködik a szolgálatban lévő biztonsági tiszttel. Feladatukat a látogatást vezető előjáró irányításával, eligazítása alapján, illetve a bv. szerv vezetőjének a látogatás rendjére vonatkozó írásos rendelkezéseinek betartásával végzik.**

A látogatás felügyeletét ellátó felügyelő **feladata**

- a látogató helyiség átvizsgálása a látogatás előtt és után, különös tekintettel az illemhelyekre és a látogatók által használt egyéb helyiségekre,
- közreműködés a látogatók szabályos be- és kiléptetésében, a személyazonosság ellenőrzésében, a látogatók kísérése,
- a körleten a fogvatartottak létszám szerinti átvétele, motorozása, kísérése,
- a látogatás alatt a rend fenntartása,
- esemény bekövetkezésekor köteles a szolgálatba lépő biztonsági tisztnak jelenteni és az általa meghatározott feladatokat végrehajtani,
- a látogatás befejeztével a fogvatartotti létszám ellenőrzése,

¹⁹⁴ A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálatá által előterjesztett és jóváhagyott „a tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása érdekében, különös tekintettel az illegális infokommunikációs eszközökre, illetve a kábítószer, gyanús anyagokra” témakörben kiadott intézkedési terv (30500-3870-5/2017. ált)

- a hozzátartozók kikísérése, közreműködés a kiléptetés végrehajtásában,
- a fogvatartottak motozása a körletre való visszakísérésekor.

3. A fogvatartott polgári egészségügyi intézményben történő elhelyezése

A büntetések és intézkedések végrehajtása során, a fogvatartott egészségi állapotának megfelelő gyógyító-megelőző ellátását a fogvatartottak egészségügyi ellátásáról szóló 8/2014. (XII.12.) IM rendelet szerint kell végrehajtani.

A büntetések és intézkedések végrehajtása során a fogvatartott egészségi állapotának megfelelő gyógyító-megelőző ellátását elsősorban a fogva tartó bv. intézet, illetve a Büntetés-végrehajtás Központi Kórháza, annak a Szegedi Fegyház és Börtönben működő Krónikus Utókezelő Részlege, valamint az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet biztosítja, és a fogvatartott ezt az ellátást köteles igénybe venni.

A fogvatartottak egészségügyi ellátását a büntetés-végrehajtási szervezeten belül - az IMEI kivételével - szakmailag a Központi Kórház felügyeli. Amennyiben a fogvatartott megfelelő egészségügyi ellátása a **büntetés-végrehajtási szervezet keretein belül nem lehetséges**, a bv. intézet orvosa vagy a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézete gondoskodik arról, hogy a fogvatartott nem a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézményben részesüljön a megfelelő ellátásban.

Ha a fogvatartott egészségügyi **ellátása nem tűr halasztást**, vagy a bv. egészségügyi intézetébe történő szállítása az egészségi állapotában rosszabbodást eredményezhet, akkor a fogvatartottat a területileg illetékes egészségügyi intézmény megfelelő osztályán kell elhelyezni.

Ha az elzárást töltő kórházi egészségügyi ellátása szándékosan előidézett betegség vagy más személy által okozott testi sértés miatt válik szükségessé, akkor ez esetben az elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló jogszabályban meghatározottak szerint kell eljárni.

3.1. Az egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzése, ellenőrzése

A fogvatartott elhelyezése külkórházban – az összes körülmény mérlegelésével – őréssel vagy ellenőréssel történhet, mely elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásával is megvalósítható. Erről a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint kell dönten. Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazását csak a bv. szerv vezetője rendelheti el.

Külkórházban történő elhelyezéskor az őzésről vagy ellenőzésről, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásáról való **döntés során figyelembe kell venni**

- a fogvatartott által elkövetett bűncselekmény jellegét és az elkövetés körülményeit,
- a büntetés tartamát és az abból még hátralévő időt,
- a biztonsági kockázati besorolását,
- a rendelkezési jogkör gyakorlója által elrendelt korlátozásokat,
- a fogvatartása alatt tanúsított magatartását, egészségi állapotát.

Az őrést vagy ellenőrést az intézetparancsnok utasítása szerint a **biztonsági osztály szervezi**. Az őzésre beosztott vagy az ellenőréssel megbízott feladatait, kötelességeit őrutasításban, illetve szolgálati utasításban kell szabályozni, valamint a feladat végrehajtása előtt speciális eligazítást kell tartani számára.

Letartóztatott egészségügyi intézményben **csak őrzéssel helyezhető el**, és a kihelyezéshez meg kell kérni a rendelkezési jogkör gyakorlójának (ügyész vagy bíróság) engedélyét, kivéve, ha arra orvosilag indokolt sürgős esetben kerül sor. Erről azonban a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul értesíteni kell.

Elítéltek az esetek túlnyomó többségében őrzéssel kerülnek kihelyezésre. **Őrzéssel kell kihelyezni** a fogvatartottat azonnali kihelyezés esetén, valamint akkor is, ha a fogvatartottól kevés, vagy egyáltalán nem áll elegendő adat rendelkezésünkre a helyes döntés meghozataláig. **A magas biztonsági kockázatú fogvatartott külkórházban – különleges egészségügyi állapot kivételével – csak őrzéssel helyezhető el.**

A „külkórházi” kihelyezésnek nagy a kockázata. Alapvetően attól kell tartani, hogy a fogvatartott kivonja magát a gyógyító tevékenység alól, illetve elhagyja a számára kijelölt eü. intézményt. A fogvatartottak döntő többségénél ezt a kockázatot a bv. nem vállalhatja fel. **Amennyiben az őrzéssel kihelyezett fogvatartott, kivonja magát az őrzés alól, fogolyszökést valósít meg.**

Biztosítani kell, hogy a külkórházba őrzéssel elhelyezett fogvatartott a hozzátartozóival, kapcsolattartóival az őrzést végrehajtó bv. szerv vezetője által meghatározott időben találkozzon. Az ellenőrzéssel kihelyezett fogvatartott a külkórházra vonatkozó látogatási rend szerint fogadhat látogatót. A letartóztatott esetében a rendelkezési jogkör gyakorlójának az elkülönítésre, illetve a kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseit be kell tartani.

Ellenőrzéssel történő kihelyezéskor a telefonszám megadásával egyidejűleg kérni kell, hogy bármilyen rendellenesség (így különösen a kihelyezett fogvatartott engedély nélküli eltávozása, a gyógykezelés megtagadása, öngyilkossági kísérlet, vagy a külkórház rendjének sorozatos megsértése stb.) esetén haladéktalanul értesítsék a bv. szervet, illetőleg tegyék lehetővé a fogvatartott személyes ellenőrzését. Amennyiben a kihelyezés során elrendelték az **elektronikus távfelügyeleti eszköz** alkalmazását, az eszköz által szolgáltatott jeleket folyamatosan értékelni kell, az információkat a fogvatartott esetleges jogellenes távozása esetén a felkutatása érdekében fel kell használni. Az ellenőrzést, az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazását őrzésre kell átváltoztatni, ha a fogvatartott a külkórházi rendtartást sorozatosan vagy súlyosan megsérti, öngyilkosságot vagy bűncselekményt kísérel meg, illetve magatartása arra utal, hogy a büntetés végrehajtása alól ki akarja vonni magát.

A hivatásos állomány tagja, ha a fogvatartott előállítását vagy külkórházban történő őrzését egyedül látja el és a **személyes szükséglete, váratlan rosszulléte**, betegsége, illetve szolgálati ügyben történő telefonálás, a szolgálat átadás-átvétel vagy a fogvatartott szándékos önkárosító magatartása miatti segítségül hívás érdekében az őrzött személyt magára kell hagynia, **távollétének idejére, illetve leváltásáig a fogvatartott végtagját tárgyhoz rögzítheti**. Annak az őrzéssel kihelyezett fogvatartottnak a végtagja, akinél alapos indokkal (konkrét tények, vagy bizonyítékok alapján) arra lehet következtetni, hogy szökni szándékozik, a saját vagy mások életét, testi épségét veszélyeztető magatartást fog tanúsítani, – a személyi állomány arra jogosult tagjának engedélyével – a külkórházban tárgyhoz rögzíthető, ez azonban a gyógykezelést nem akadályozhatja. **A tárgyhoz rögzítést úgy kell végrehajtani**, hogy az rendkívüli esemény – **különösen fogolyszökés – elkövetését ne tegye lehetővé**. Amennyiben az alapos indok már nem áll fent, a tárgyhoz rögzítést haladéktalanul meg kell szüntetni.

A fogvatartott eü. intézetbe történő kihelyezése két módon lehetséges:

1. Tervezhető vagy prognosztizálható kihelyezés.
2. Azonnali kihelyezés.

3.2. Tervezhető kihelyezés

Ez a feladat ugyan úgy jelentkezik a biztonsági osztálynak, mint egy előállítási feladat. A biztonsági osztály a parancsnok által meghatározott időpontban megkapja a kihelyezéshez szükséges okmányokat és az azon szereplő parancsnoki döntésnek megfelelően, gondoskodik az őrzési feladat megszervezéséről. A kihelyezés időpontjáig a dokumentumok kézhezvételétől számítva akár több nap (hét) is lehet még hátra. Így van idő a kihelyezés megszervezésére, a napi feladatok közé történő beillesztésére.

3.3. Azonnali kihelyezés

Ezzel a lehetőséggel akkor lehet élni, ha a fogvatartott eü. állapotában olyan súlyos és gyors romlás következik be, ami **szükségessé teszi a gyors beavatkozást**, és azt a bv. által működtetett eü. intézményekben nem lehet végrehajtani.

Az azonnali kihelyezést csak őrzéssel lehet megvalósítani, mert nincs idő a szükséges adatok megszerzésére. Ennek hiányában túl nagy a kockázata egy esetleges rossz döntésnek. Ilyen esetben a szükséges adatok megszerzése később is történhet, a döntést később is ki lehet alakítani és a szükséges korrekciót végre lehet hajtani. A korrekció akár az is lehet (ha a feltételek megvannak), hogy az őrzést megszüntetik, és ellenőrzésre változtatják.

3.4. Kihelyezés okmányai (a kihelyezés folyamatát is tükrözi)

Az orvos (vezető szakápoló) elkészíti a **szolgálati jegyet**, melyen kéri a fogvatartott kihelyezését. A szolgálati jegy a kihelyezést engedélyező előljáráshoz kerül aláírásra. Engedélyezés után a szolgálati jegy a bünyügyi nyilvántartó csoporthoz kerül, ahol kiállítják a kihelyezéshez szükséges formanyomtatványt.

A formanyomtatvány ezek után a biztonsági osztályvezetőhöz kerül szintén javaslatételre, ami a biztonsági intézkedésekre és a kihelyezés módjára irányul. A biztonsági osztályvezető a döntésének előkészítése kapcsán a fogvatartott reintegrációs tisztjétől kér véleményt, és ha szükséges gondoskodik a fogvatartott fényképezéséről (ha nem áll rendelkezésre) is. Ha ezek mind a rendelkezésére állnak, az előkészített okmányok döntésre felkerülnek a parancsnokhoz. Parancsnoki döntés után az okmányok visszakérülnek a biztonsági osztályhoz és a döntés függvényében, végre kell hajtani a kihelyezést.

3.5. Őrzéssel történő kihelyezés

A kihelyezés napján, a kihelyezést végző biztonsági felügyelő jelentkezik eligazításra a biztonsági tisztnél. Eligazítás előtt felveszi a feladat végrehajtásához szükséges fegyverét, felszerelését. A külkórházi kihelyezés kapcsán az őrzést ellátó felügyelő civil ruhát visel, fegyverét, felszerelését rejtve viseli. Az általános eligazítás után jelentkezik a biztonsági tisztnél a speciális eligazítás végett.

A speciális eligazítás tartalma

A fogvatartottra vonatkozó adatok és információk:

- a személyes adatai, nyilvántartási száma,

- a fogvatartott testi, fizikai adottságait, küzdő és fizikai erőt igénylő egyéb sportokban való jártasságát,
- a fogvatartott egészségi és lelki állapotát,
- a feltételezett vagy elkövetett bűncselekményt, jellegét és az elkövetés körülményeit,
- a büntetése tartamát és az abból még hátralévő időt,
- a fogvatartott eddigi kriminalitását (visszaesés foka),
- a rendelkezési jogkör gyakorlója által elrendelt korlátozásokat,
- a fogva tartása alatt tanúsított magatartását,
- a fogvatartott biztonsági kockázati besorolását (amennyiben nem lehet megállapítani, közepes szintű biztonsági kockázatúnak kell tekinteni),
- a kapcsolattartást, annak korlátozását (a fogvatartotti rendszerből kinyomtatott névsort az előállítási okmányokhoz mellékelten kapja meg a biztonsági felügyelő)
- a látogatók (családtagok, rokonok) várható létszámát, illetve hangulatát,
- a fogvatartott veszélyessége alapján a kényszerítő-és mozgáskorlátozó eszközök alkalmazását.

A kihelyezéssel kapcsolatos információk

Mentővel történő sürgősségi kiszállítás esetén a biztonsági felügyelőnek úgy kell az autóban elhelyezkedni, hogy fegyveréhez ne férjen hozzá sem a fogvatartott, sem a mentőszolgálat személyzete, az őrzésére bízott személyt folyamatosan figyelemmel tudja kísérni, szükség esetén intézkedni tudjon. Az egészségügyi személyzet tevékenységét ne zavarja, illetve ne akadályozza a beteg (sérült) ellátásában.

A **mozgáskorlátozó eszköz/ök/ alkalmazásánál** (bilincselésnél) figyelembe kell venni a fogvatartott sérülését (pl.: kézsérülésnél a lábra történjen a mozgáskorlátozó eszköz helyezése), betegségének jellegét, biztonsági kockázati besorolását továbbá azt, hogy a fogvatartott a mentőautóban ülő vagy fekvő testhelyzetben kerül szállításra. Fekvő helyzetben történő szállítás esetén fel kell mérni, hogy az egészségügyi személyzet az erre rendszeresített hevederrel - a magatehetetlen állapota, illetve további sérülések elkerülése miatt - rögzítette-e a hordágyhoz a fogvatartottat.

Fel kell készülni, hogy a fogvatartott színleli a rosszulletet, és az intézetből kijutva szökést kísérel meg. Megelőzésére a mozgáskorlátozás különböző változatai alkalmazhatók. Mentővel történő szállítás esetén a fogvatartottat menet közben a gépjármű belső tartozékához bilincselni tilos! A kihelyezés történhet (ez a gyakoribb) a bv. tulajdonában lévő gépjárművel is.

A kihelyezést végző biztonsági felügyelő a speciális eligazítás után, leadja megőrzésre fegyverét az erre rendszeresített helyre és a kihelyezést végző gépjárművel együtt elmegy a fogvatartott elhelyezési körletére és a fogvatartott motozása, eligazítása után elhelyezi őt a gépjárműben. Ezek után jelentkezik a biztonsági tisztnek, aki az útba indítás előtti biztonsági ellenőrzés végrehajtása után engedélyezi az intézet elhagyását. Magát a kiléptetést a járműbejáratni biztonsági felügyelő hajtja végre az idevonatkozó szabályoknak megfelelően.

3.6. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő

A beteg fogvatartott külkórházban történő őrzését ellátó biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek van alárendelve. Feladatát őrhelyen lőfegyverrel, az őrutasításban meghatározottak szerint és az eligazítás alapján látja el.

3.7. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő feladatai

- a kiszállítandó fogvatartott adatainak egyeztetése,
- a fogvatartott és személyes használati tárgyainak ellenőrzése, átvétele,
- a fogvatartott motozása,
- a fogvatartott eligazítása,
- a meghatározott mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása,
- a fogvatartott biztonságos előállítása,
- az őrzés helyszínének bejárása, szükség esetén további mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása,
- az egészségügyi személyzet szükséges mértékű tájékoztatása,
- a fogvatartottak tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérése, ha rendellenességet észlel a halaszthatatlan intézkedések megtétele majd jelentéstétel az előjárónak,
- szükség esetén a fogvatartott biztonságos kísérése a kórház helyszínei között,
- az őrzésre szolgáló terület biztonságra veszélyes pontjainak ismerete és fokozott figyelése,
- ha bármilyen a normálistól eltérő, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésére utaló jelet észlel, azonnal értesíti közvetlen előljáróját,
- a bv. szerv vezetője és közvetlen előljárója által meghatározott külön rendelkezések betartása és betartatása.

A kihelyezés napján, illetve, ha váltás során új biztonsági felügyelő lép szolgálatba felméri az elhelyezés és a hozzá tartozó terület biztonsági feltételeit, valamint a kórteremhez képest azok elhelyezkedését. **Főszabály, hogy a felállítási helyet úgy kell meghatározni, hogy a fogvatartott soha ne maradjon őrzés nélkül.** A fogvatartott biztonságos őrzésének megvalósítása érdekében konzultáljon a kezelő orvossal, hogy az egészségügyi ellátás során milyen lehetőség van az őrzés folyamatos biztosítására. Törekedjen az egészségügyi személyzettel jó munkakapcsolat kialakítására, mert helytelen magatartás esetén előfordulhat az, hogy egészségügyi személyzet a fogvatartottal vállal szimpátiát és ez nem könnyíti meg a felügyelő feladat végrehajtását. A váltás során a szolgálatot átvevő biztonsági felügyelővel közölni kell a bekövetkezett változásokat (egészségügyi, magatartási, elhelyezési, stb.).

Ha a biztonsági felügyelőnek **bármilyen okból el kell hagynia azt a helyiséget**, ahol a fogvatartottat elhelyezték, a távollétének időtartamára, (ha nem rendelték el az ágyhoz rögzítést folyamatosan) a fogvatartott egyik végtagját ágyhoz kell rögzítenie.

A fogvatartott biztonságot veszélyeztető magatartása esetén szüntesse meg a veszélyforrást a rendelkezésére álló kényszerítő eszközökkel, és tegyen jelentést a biztonsági tisztnek. Tájékoztassa az eü. személyzetet, hogy rosszul érzi magát vagy betegsége esetén, milyen módon tudják az előljáróját értesíteni. **Akadályozza meg, hogy a fogvatartott tiltott tárgyat szerezzen, vagy tartson magánál, illetve tiltott kapcsolatot létesítsen.**

Az őrhely megválasztásánál figyelembe kell venni:

- hol helyezkedik el a kórterem, hány kijárata van,
- a kórteremhez viszonyítva hol található a WC, fürdő helyiség,
- hány beteg van elhelyezve a kórteremben, az ágyak között mekkora a távolság,
- emeleten vagy földszinten van-e a kórterem,
- földszinten lévő kórterem esetén van-e az ablakon rács,

- az ablakok közterületre néznek-e, vagy nem,
- emeleten elhelyezkedő kórterem esetén van-e az ablak mellett esőcsatorna vagy villámhárító vezeték.

Mindezek figyelembe vételével úgy válassza ki a felállítási helyét, hogy a fogvatartott őrzése folyamatosan biztosított legyen.

Külső egészségügyi intézményben **őrzésben lévő elítélt látogatását a parancsnok engedélyezheti**. A büntetés-végrehajtási szakterület a szükséges információkat továbbítja a biztonsági osztály felé, amely a látogatófogadás lebonyolítását végrehajtja a parancsnok által meghatározott módon.¹⁹⁵

3.8. Az őrzési feladatot ellátó biztonsági felügyelő fegyverzete, felszerelése, ruházata

Felszerelése

- rendszeresített maroklőfegyver
- gumibot, könnygázsóró palack, bilincs, speciális vezetőbilincs,
- őrutasítás, EDR rádió, vagy mobiltelefon, az ezzel történő ellátásról a parancsnok külön rendelkezik,
- a felszerelés elhelyezésére szolgáló kazetta, vagy táska.

Ruházata

Polgári eu. intézetben történő őrzési feladat kapcsán a felügyelő kulturált polgári öltözetet visel. Az őrzési feladat során a fehér köpeny viselése kötelező, de elő fordulhat, hogy a kórház a fogvatartott állapotára, kezelésére való tekintettel **többlet követelményt támaszt az öltözettel kapcsolatban**, pl. minden esetben **steril kórházi ruhát** kell viselnie a biztonsági felügyelőnek.

3.9. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő tevékenysége rendkívüli esemény bekövetkezése esetén:

A rendkívüli esemény bekövetkezésének lehetősége külkórházban sem kisebb - sőt, bizonyos esetekben nagyobb - mint az intézetekben, csak annyiban veszélyesebb, hogy az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő egyfelől az intézeten kívül egy idegen intézményben – ismeretlenebb terület - teljesít szolgálatot, és az is előfordulhat, hogy egyedül van, illetve a tevékenységét nem irányítja közvetlenül az előjárója. Ezért a külkórházban történő őrzési feladat ellátására a lehető legrátermettebb, szakmailag jól felkészült biztonsági felügyelőt kell kijelölni. Számunkra az egyik legveszélyesebb rendkívüli esemény a fogolyszökés.

Ha a fogvatartott az őrzésből meg tudott szökni a biztonsági felügyelő ebben a helyzetben mérlegelje lehetőségeit, **kísérelje meg a fogvatartott elfogását**. Abban az esetben, ha nincs adat arra vonatkozóan, hogy mikor, merre menekült el a fogvatartott és nem lát esélyt az elfogásra, ne kezdjen üldözésbe. **Az első lehetőséget kihasználva tegyen jelentést szolgálati előjárójának, majd értesítse a területileg illetékes rendőrkapitányságot**. Várja meg a rendőrség helyszínre érkezését, adja át a rendőröknek a fogvatartott fényképét, személyes adatait azért, hogy a rendőrök a forrónyomon üldözést meg tudják kezdeni. Maradjon továbbra

¹⁹⁵ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 13/2017. (II. 6.) OP szakutasítása az egyes reintegrációs feladatok végrehajtásának eljárási szabályairól, XIV. fejezet 15.5. pont

is a helyszínen és várja meg az intézettől érkező feljebbvalóját, a továbbiakban az ő utasítása szerint járjon el.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a szabadlevegőn tartózkodás általános szabályait!
- Ismertesse a szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő alárendeltségét, feladatait!
- Ismertesse a szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő alárendeltségét, feladatait!
- Ismertesse a látogatás közbeni biztonsági tevékenység általános szabályait!
- Ismertesse a látogatás felügyeletét ellátó felügyelő alárendeltségét, feladatait!

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Milyen adatokat tartalmaz a látogatási engedély?
- Ismertesse a fogvatartott polgári intézményben történő elhelyezésének alapelveit!
- Ismertesse az egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzésére és ellenőrzésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a kihelyezés okmányait!
- Sorolja fel külkórházias kihelyezésnél a speciális eligazítás tartalmi elemeit!
- Mi az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő jogállása?
- Sorolja fel az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő feladatait!
- Sorolja fel, milyen szempontokat kell figyelembe venni az őrhely megválasztásánál!
- Ismertesse az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő tevékenységét rendkívüli esemény bekövetkezése esetén!

XIV. FEJEZET

A FOGVATARTOTTAK SZÁLLÍTÁSA KÖZBENI BIZTONSÁGI FELADATOK¹⁹⁶

1. A szállítás fogalma

A szállítás olyan biztonsági tevékenység, amely során a fogvatartottak mozgatása meghatározott útvonalon szolgálati gépjárművel, illetve mentőautóval (indokolt esetben mentőhelikopterrel) történik.

Alapelvek

A szállítást úgy kell végrehajtani, hogy a **lehető legrövidebb ideig tartson** és a fogvatartás biztonságát csak a szükséges mértékben veszélyeztesse. A differenciálási és elkülönítési szabályok betartását és érvényre juttatását a szállítás során biztosítani kell.

Minden járműben legalább annyi mozgáskorlátozó eszközzel kell rendelkezni, amennyi a szállítható fogvatartottak létszáma. A **fogvatartottak motozását úgy kell végrehajtani**, hogy ne maradjon náluk olyan tárgy vagy eszköz, amellyel a szállítás biztonságát veszélyeztethetik. A magas biztonsági kockázatú fogvatartottak esetén – a jogszabályi előírások figyelembe vételével – célszerű a mozgáskorlátozó eszközök olyan kombinációját alkalmazni, amellyel a rendkívüli esemény bekövetkezését minimalizálni lehet. Amennyiben a szállítás biztonsága érdekében szükséges, más rendvédelmi szerv együttműködését kell igénybe venni.

A biztonsági szakfeladatok során a **fogvatartottak tevékenységét folyamatosan figyelemmel kell kísérni**, átvizsgálásukat követően folyamatos felügyelet, illetve őrzés nélkül nem maradhatnak.

A BVOP szállítás szervezésére és irányítására hatáskörrel rendelkező szervezeti egysége a Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály (a továbbiakban: KSZNYFO).

1.1. A szállítás végrehajtási formái

- **körszállítás**

A fogvatartottak heti körszállítását hetente egy alkalommal, főszabály szerint hétfői napon - amennyiben a hétfő munkaszüneti vagy ünnepnapra esik, akkor az azt követő munkanapon - kell végrehajtani, a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatában foglaltak betartásával. Indokolt esetben az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese a körszállítás rendszerességéről (2 hetente) és napjáról eltérően is rendelkezhet.

¹⁹⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VIII. fejezet 367-415. pont

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 36/2017. (III.9.) OP szakutasítása a fogvatartottak szállításának végrehajtásáról

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálatával kiadott (30500/6132-1/2017.ált.) „a tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása a fogvatartottak előállítására és szállítására során” témájú MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálatával kiadott (30500/8092-1/2017.ált.) „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a fogvatartottak szállításának végrehajtásához”

A körszállítás végrehajtásának központi helyszíne a Budapesti Fegyház és Börtön (továbbiakban: BFB.). A KSzNyFO a körszállítás szervezése, továbbá a végrehajtás során hozott egyedi intézkedéssel a fogvatartottak elismervény alapján történő átadásának és átvételének helyéül más bv. intézetet is kijelölhet.

A körszállítás zavartalan végrehajtása, és a különböző intézkedések megtétele érdekében az adott napon a BFB területén ideiglenes szervezetet kell működtetni. Az **ideiglenes szervezet vezetője** a KSzNyFO Szállítási Osztálya osztályvezetője, aki a körszállítást megelőző utolsó munkanapon köteles tájékoztatni a BFB parancsnoka által kijelölt parancsnok-helyettest a várható létszámokról, illetve a körszállítás végrehajtása során felmerülő szakmai és operatív kérdésekről. **Az ideiglenes szervezet vezetőjének helyettesei:** a körszállítás biztonsági jellegű, illetve az ideiglenes elhelyezés során felmerülő feladatok végrehajtása tekintetében a BFB parancsnoka által beosztott szállítási biztonsági tiszt, míg a körszállítás igazgatási, szervezési, koordinálási feladataival kapcsolatosan a KSzNyFO kijelölt kiemelt főreferense. A körszállítás napján a szállítással összefüggő feladatot, illetve utasítást az ideiglenes szervezet vezetője, és feladatkörükbe eső kérdésekben a helyettesei adhatnak.

A **BFB parancsnoka** a körszállítás napján a bv. intézet területén a körszállítással összefüggésben bekövetkező valamennyi rendkívüli esemény esetén köteles intézkedni, ilyen esetekben a bv. intézetek körszállításban részt vevő személyi állományának tagjai a kiadott utasítása szerint kötelesek eljárni. A körszállítással érintett napokon ezen pont első mondata érvényes a Budapest közigazgatási határán belül - a Fővárosi Bv. Intézet szállítójárművei kivételével - a körszállítás végrehajtásában közreműködő szállító járműveken bekövetkező rendkívüli események esetén is. A szállítmányvezető a kialakult helyzetről - az esemény felszámolását követően - az útba indító bv. intézet biztonsági osztályvezetőjének köteles jelentést tenni.

A körszállítás központi elosztóhelyére beérkezett személyi állományi tag igénybe vehető az azzal összefüggő eseti feladatok végrehajtása céljából. Ilyen feladat elrendelésére csak akkor kerülhet sor, ha az nem veszélyezteti az egyes szállítmányokkal kapcsolatos feladatok végrehajtását, illetve a munkaközi szünetek kiadhatóságát. A körszállításban részt vevő szállítójárműveken a rádióforgalmazást és az ideiglenes szervezetben szolgálatot teljesítő állomány rádióforgalmazását a "BvOP" mappában rendelkezésre álló "Bv. Országos Szállítás" forgalmi csoportban kell lebonyolítani. A szállítójárművek BFB területére való beérkezési sorrendjét a szakutasítás melléklete tartalmazza. A beérkezés tervezett sorrendjét - a következő pontban meghatározottakat is figyelembe véve - a gépjármű-bejárat kapun történő beléptetéskor figyelembe kell venni. A körszállítás hatékony lebonyolítása érdekében a több fordulót is lebonyolító bv. intézetek szállítójárművei számára a be- és kiléptetésnél elsőbbséget kell biztosítani.

A szakutasításban meghatározott bv. intézetek biztonsági osztályvezetői a körszállítást végrehajtó felügyelői állományából a szállítást megelőző utolsó munkanapon kijelölik a BFB területén **tartalék szolgálatot ellátó személyeket** és az érintetteket a szállítási terven piros színű névaláhúzással jelölik meg. A kijelölt tartalékállomány részére a BFB területére történő megérkezést követően a szállítási biztonsági tiszt köteles eligazítást tartani.

A körszállításban részt vevő személyi állomány számára a **munkaközi szünetet** a szállítmányvezető a végrehajtandó feladatokat figyelembe véve a BFB területén biztosítja, annak megtörténtét a szállítási terv "megjegyzés" rovatában rögzíti. A munkaközi szünet pontos

időpontját az intézetbe történő visszaérkezést követően egyeztetni kell a szolgálatban lévő biztonsági tiszttel annak érdekében, hogy az a szolgálatvezénylési programban pontosan rögzítésre kerülhessen.

A szállítójármű BFB területére történő megérkezése után a mozgáskorlátozás megszüntetését a szállítványvezető intézkedésére a fogvatartottak szállító járműből való kiszállítása előtt, a járműben végre lehet hajtani. Az ideiglenes szerv vezetője ettől eltérően rendelkezhet, melyről a szállítványvezetőt a gépjárműkapun a beléptetés során tájékoztatni kell. A BFB területére történő megérkezést követően a körlet mutatókartonokat - a fogvatartottal együtt - a szintes szállítási körletfelügyelőnek kell átadni, melyeket az adatok egyeztetését és a fényképpel történő azonosítást követően a célintézet szerinti szállító zárka szintjén kell tárolni. A célintézetbe történő útba indulás előtt a célintézet szállítványvezetőjének a fogvatartottal együtt a körlet mutatókartont is át kell adni.

A bv. intézetek szállítójárműveinek útirányát a KSzNyFO legkésőbb a szállítást megelőző második munkanapon közli a bv. intézetekkel, az útirány esetleges módosítását pedig a szállítást megelőző utolsó munkanapon. Az **útvonaltervet** a KSzNyFO rendelkezésének megfelelően kell elkészíteni. Abban az esetben, amennyiben a körszállítás napján a szállítójármű útirányának módosítása válik szükségessé, haladéktalanul jelentést kell tenni a főosztály vezetője, illetve a BVOP Főügyelet felé. A szállítást megelőző utolsó munkanapon a **szállítványvezető minden esetben ülésrendet készít**, melyet a szolgálatban lévő biztonsági tiszt hagy jóvá. A szállítójármű visszaindulását megelőzően a szállítványvezető által elkészített ülésrenden szereplő fogvatartottak célintézetbe történő szállításának jogszerűségét a KSzNyFO kiemelt főreferense (főelőadója) az ülésrend aláírásával igazolja. A szállítási biztonsági tiszt az igazolás megtörténtét, illetve a biztonsági előírások betartásának ellenőrzését követően hagyja jóvá az ülésrendet.

A fogvatartott szállítására **körszállítással** akkor kerül sor, ha:

- végleg más bv. intézetbe szállítják,
- megőrzésre szállítják, illetve megőrzésből visszaszállítják,
- átadása szükséges más hatóság részére,
- a KSZNYFO által a szabadságvesztés megkezdése tárgyában kiadott felhívásban megjelölt bv. intézettel ellentétben más bv. intézetben jelentkezik,
- reintegrációs őrizetbe helyezését rendelték el, és a végzésben szereplő ingatlan más bv. intézet illetékességébe tartozik.

Végleg kell szállítani a fogvatartottat:

- a végrehajtási fokozatának megfelelő bv. intézetbe, hivatalból vagy kérelemre engedélyezett átszállítás, illetve a KSZNYFO egyéb rendelkezése alapján,
- rendőrség részére történő végleg átadás,
- fiatalkorú fogvatartott javítóintézet részére történő végleg átadás esetén, továbbá
- minden olyan esetben, ha a várható szabadulása 15 napon belül esedékes.

Más esetben a szállítás megőrzésre történik.

A budapesti székhelyű bv. intézetek, valamint a Tököli Országos Bv. Intézet, a Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézete (Tököl), a BVKK közötti szállításokat **ingajárat szerint**

közlekedő szállítójárművel kell végrehajtani. A szállítás végrehajtásának személyi és tárgyi feltételeit a Fővárosi Bv. Intézet biztosítja.¹⁹⁷

A kikért elítéltet kivételesen, a kiadást kérő hatóság erre irányuló kérelmére a hatóság székhelye szerint illetékes legközelebbi bv. intézetbe kell megőrzésre szállítani. Az elítéltet a megőrző intézet adja át a hatóságnak a nyomozati cselekmények lefolytatása céljából és veszi vissza.

- **célszállítás**

A célszállítás a bv. szervek, objektumok közötti átcsoportosítást, az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetbe, a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházba vagy polgári egészségügyi intézménybe történő sürgősségi szállítást, illetve egyéb, szakmai szempontból szükségessé váló rendszeres vagy eseti jellegű szállítást jelent.

A **tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés** büntetést töltő fogvatartottak szállítására kizárólag célszállítással kerülhet sor, ettől való eltérést - azaz körszállítás útján történő szállítást - kizárólag a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának biztonsági és fogvatartási helyettese engedélyezhet. Az érintett fogvatartottak esetében rögzített többletinformációk felülvizsgálata, indokolt esetben azok módosítása a fogva tartást végrehajtó büntetés-végrehajtási intézetek folyamatos feladata.

A KSZNYFO főosztályvezetője központi vagy bv. intézeti kezdeményezésre **célszállítás végrehajtását rendelheti** el az alábbi esetekben:

- körszállításban érintett fogvatartottak összlétszámára tekintettel fennálló indokból,
- büntetés-végrehajtási, biztonsági, egészségügyi okból,
- létszám- vagy munkaerő-átcsoportosítás céljából,
- előállítás céljából,
- közeli hozzátartozó temetésén őrzéssel való részvétel címén,
- súlyos beteg közeli hozzátartozó meglátogatása miatt,
- munkáltatási célból,
- az egyes bv. intézetek telítettségének kiegyensúlyozása okán,
- az elkülönítési szabályok végrehajtásának érvényesülése érdekében,
- büntetés-végrehajtási férőhely betelepítése vagy túltelítettség esetén csökkentése kapcsán,
- rendkívüli vagy katasztrófavédelemben, az életet vagy testi épséget veszélyeztető elhelyezési körülmények megszüntetésére.

A célszállítást a KSzNyFO vezetője által kijelölt, ennek hiányában a kezdeményező bv. intézet köteles végrehajtani.

1.2. A szállítás előkészítése

Igazgatási feladatok:

- bűnügyi iratok előkészítése,
- reintegrációs nyilvántartás előkészítése,
- egészségügyi iratok előkészítése.

¹⁹⁷ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasítása

Egészségügyi Osztály feladata:

- egészségügyi iratok előkészítése,
- gyógyszer biztosítása.

Gazdasági Osztály feladata:

- pénzletétek, elszámolások előkészítése,
- értékletétek előkészítése,
- hideg élelem biztosítása.

Biztonsági és a Bv. Osztály feladatai:

- a bilincselés módjának meghatározása,
- különleges biztonsági feladatok meghatározása,
- a szállításra kerülő fogvatartottak szállító zárkába helyezése, motozása
- a szállítási terv és az ülésrend elkészítése,
- a fogvatartottak eligazítása, bilincselése,
- a szállítmányvezető és szállító biztonsági felügyelők eligazítása, felszerelése,
- a szállítmány biztonsági feltételeinek útba indulás előtti ellenőrzése.

1.3. A szállítás járművei

- A bv. szervezetnél rendszeresített közúti szállító gépjárművek (pl.: MERCEDES, IVECO, PEUGEOT, OPEL, FORD, WV, RENAULT, stb.),
- Mentőautó,
- Légi jármű,
- Munkáltatási területre történő szállításra (tehergépkocsi és autóbusz),
- Páncélozott gépjármű (speciális fogvatartotti szállító jármű).

Speciális fogvatartotti szállító jármű igénybevételére vonatkozó szabályok

A páncélozott fogvatartotti szállító gépjármű bv. intézetek - egyes esetekben a több objektummal rendelkező bv. intézetek objektumai - közötti szállítás, valamint előállítás céljából vehető igénybe. A gépjármű a büntetés-végrehajtás fogva tartásában lévő, a büntetés-végrehajtás rendjére nézve **kiemelt kockázatot jelentő, illetve szállítás alkalmával feltételezhetően veszélyeztetett fogvatartottak szállítására, előállítására alkalmazható.**

A gépjármű a KSzNyFO vezetőjének előzetes engedélyével vehető igénybe fogvatartotti szállítási feladatok végrehajtására. A gépjárművek a Fővárosi Bv. Intézet és a Szegedi Fegyház és Börtön gépjárműpark-állományaiba tartoznak. Igénybevétel esetén a gépjármű vezetője az üzemeltető bv. intézet állományaiba, míg a szállítmányvezető és a szállító őrség tagjai az igénybe vevő bv. intézet állományaiba tartozó testületi tagok.

2. A szállítás nyomtatványai és kitöltésének szabályai

2.1. A szállítási terv és ülésrend

A szállítást megelőzően szállítási tervet és annak mellékletét képező ülésrendet kell készíteni. A **biztonsági tiszt** körszállítás esetében a szállítás napját megelőző utolsó munkanapon, nem tervezhető célszállítás esetében soron kívül **intézkedik a szállítási terv elkészítéséről**, az okmány pontos, mindenre kiterjedő, részletes kitöltését priorálja. A megfelelő állományi létszám, azok felszerelése, az útvonal meghatározása (nem csak az esetlegesen közbeeső intézetek, hanem a közlekedési útvonalon található főbb csomópontok megjelölésével), öltözetre, összeköttetés, egyéb rendelkezésekre vonatkozó meghatározás után a **biztonsági osztályvezető részére felterjeszti azt jóváhagyásra**.

A szállítási terv és a mellékletként kezelendő ülésrend a szállító biztonsági felügyelők őrzési feladatainak meghatározására, a fogvatartottak szállítása közben a biztonság fenntartására, a bűntársak szállítás alatti közvetlen érintkezésének megakadályozására szolgáló adatokat rögzíti.

A **szállítási tervben** meg kell határozni:

- a rendeltetési helye(ke)t,
- a szállító biztonsági felügyelők felszerelését, valamint a szállítás során alkalmazandó mozgáskorlátozó eszközöket, (bilincsek, bilincsrögzítő öv, stb.),
- a bilincselés módját, rendkívüli esemény, szállítás alatti megbetegedés, közúti baleset ill. műszaki hiba esetén a szállítást végzők feladatait,
- az esemény bekövetkezése esetén a jelentés módját, a rádió forgalmazás rendjét,
- az egészségügyi és a műszaki pihenő helyét.

A jelentés rovatban a szállítás alatt történt, a tervben eredetileg meghatározottaktól eltérő eseményeket, intézkedéseket kell bejegyezni.

A **szállítmányvezetői feladatokkal megbízott** testületi tag ezek után magához veszi, ellenőrzi a szállítási okmányok, szállítási terv kitöltöttségét. A szállítási lista segítségével **elkészíti az ülésrendet** figyelemmel

- a megfelelő elkülönítések biztosítására,
- az egyéni mozgáskorlátozásra, illetve
- a fogvatartottak biztonsági kockázati besorolására, többletinformációira, egyéb információira.

Az elkészítés során súlyozottan figyelembe kell venni a kiemelt figyelmet érdemlő fogvatartottakról szóló információkat. Az ülésrendet a szállítási tervvel együtt kell kezelni.

Nem kell szállítási tervet készíteni, ha:

- a szállítást a bv. szerv helye (település) szerinti közigazgatási területen belül hajtják végre,
- a szállításra halasztást nem tűrő esetben kerül sor,
- ha a szállítás egy bv. szerv különböző objektumai között történik.

Ülésrendet a halasztást nem tűrő esetet kivéve minden – 6 főt meghaladó – szállítás esetében készíteni kell.

A útba indító bv. intézet, valamint a célintézet közötti útvonalon beiktatott megállás esetén, amennyiben a **fogvatartottak létszámában és összetételében változás következik be**, új ülésrendet kell készíteni. Az új ülésrendet a közbenső bv. szerv szolgálatban lévő biztonsági tisztje hagyja jóvá.

2.2. A fogvatartottak azonosítását és figyelemmel kísérését szolgáló dokumentumok

A fogvatartottak azonosítása és figyelemmel kísérése céljából az **alábbi dokumentumoknak kell rendelkezésre állniuk:**

- fényképpel ellátott körlet mutatókarton,
- kiemelt figyelmet érdemlő és/vagy a többiektől bármely más okból elkülönítendő fogvatartottakról készült feljegyzés („suicid” jellegű bejegyzés kivételt képez),
- a megőrzésre, valamilyen jogcímen történő előállítás céljából átszállításra kerülő fogvatartottakról a Biztonsági Szabályzatban rögzítettek szerint készült előállítási utasítás.

kiemelt figyelmet igénylő fogvatartott: a bűncselekmény jellege, elkövetési módja, a fogvatartott előélete, a bv. szervben tanúsított magatartása miatt ebbe a kategóriába sorolt, valamint az országos írott vagy elektronikus sajtóban nevesített - befogadását követően a BVOP Biztonsági Szolgálat vezetője által meghatározott elérési útvonalon megtalálható listán feltüntetett – fogvatartott.¹⁹⁸

A szállítmányvezető a szállítás során kiemelt figyelmet érdemlő fogvatartottakról szóló feljegyzéseket a biztonsági tiszttől átveszi, amelyek átadásra kerülő fogvatartott esetében két példányban készülnek. **A szállítmányvezető az első példányon aláírásával igazolja a feljegyzés átvételét és tartalmának megismerését, tudomásul vételét.** A feljegyzés kitöltöttségéért a nyilvántartási szakterület a felelős. A fogvatartotról szóló írásos feljegyzést legkésőbb a szállítást megelőző utolsó munkanapon, elektronikus formában meg kell küldeni a KSzNyFO, a BFB, illetve a fogvatartott számára kijelölt célintézet részére.

A Biztonsági Szabályzat függelékét képező előállítási utasításon az útba indító bv. intézet illetékes szakterületének kijelölt munkatársa rögzíteni köteles a fogvatartott viselkedésére, illetve várható magatartására vonatkozó információkat, a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó esetleges javaslatokat.

A nyilvántartási szakterület gondoskodik a fogvatartottak bv. iratanyagainak előkészítéséről, mely tartalmazza a nyilvántartási, reintegrációs, egészségügyi dokumentációkat, valamint az előállítási utasításokat (nyilvántartási, reintegrációs dokumentumok kizárólag végszállításkor kerülnek bele az iratcsomagba). **A lezárt borítékokra átadás-átvételi elismervényt kell tűzni, melyet valamennyi érintett személyi állományú tag aláír.**

2.3. Átadás - átvételi elismervény¹⁹⁹

A szállításra kerülő fogvatartottakról nemenként, illetve célintézetenként 2 példányban **átadás-átvételi elismervényt kell készíteni.** Az átadás-átvételi elismervényen szereplő fogvatartottak iratait egybe kell csomagolni. Az átadás-átvételi elismervényt annak érdekében, hogy a

¹⁹⁸ 3/2016. (XII. 7.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet ügyeleti tevékenységéről és az események jelentési rendjéről

¹⁹⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasítása

szállítványvezető az adatokat egyeztetni tudja, olyan módon kell rögzíteni az iratsomagon, hogy annak mindkét oldala hozzáférhető legyen.

Az átadás-átvételi elismervény tartalmazza:

- az iratsomagban lévő iratok számát,
- az érték-, okmány- és tárgylelet darabszámát,
- a fogvatartott nevét, jogállását, bv. fokozatát,
- a fogva tartás alapjául szolgáló bűncselekmény és törvényhely megnevezését,
- a biztonsági kockázati besorolást, a rezsimkategóriába sorolást, a bilincselésre vonatkozó rendelkezést, a többletinformációt, továbbá minden, a biztonság szempontjából jelentős információt,
- az elkülönítésre vonatkozó ügyészi vagy bírói rendelkezést,
- a szállítás során a végrehajtó személyzet számára fontos egészségügyi adatokat.

A nyilvántartási szakterület az átadás-átvételi elismervényeket is tartalmazó iratsomagokat a szállítást megelőző munkanap hivatali idejének befejezése előtt átadja a biztonsági szakterület felé. Az **egyéni kezelési utasítással rendelkező** fogvatartottak esetében az **egyéni kezelési utasítást** a szállítást megelőző munkanapon 10,00 óráig elektronikus levelezés - akadályoztatás esetén fax - útján a **célintézetnek meg kell küldeni**.

A szállítványvezető a bűnügyi nyilvántartó csoport által kinyomtatott átadás-átvételi jegyzékre – személyenként – jegyezze fel a **telefonkészülékek meglétét vagy hiányát**, sérülés esetén a hiányosságokat, majd azokat a célintézetben adja át az érintett szakterület illetékesének. A mobiltelefonokat – ellenőrzésüket követően – a fogvatartottak a **szállítógépjármű rakterében elhelyezendő csomagokban helyezték el**. A szállításra kerülő fogvatartottak fogvatartotti nyilvántartásban történő „szállítás alatt” státuszba helyezését a bny. terület hajtja végre. Ezzel a fogvatartottak mobiltelefonjai letiltott állapotba kerülnek a célintézetben történő befogadásig.

3. A szállítás szervezése

A szállítás végrehajtásának megszervezése a biztonsági osztályvezető feladata. A szállítás végrehajtásának irányítására a szállító biztonsági felügyelők közül **szállítványvezetőt kell kijelölni**. A szállítványvezető áttekinti a büntetés-végrehajtási iratokat, a letéti csomagokat. Ezt követően javaslatot tesz a szállító jármű típusára, a szállító biztonsági felügyelők létszámára, összetételére, fegyverzetére, felszerelésére, valamint az egyéni mozgáskorlátozó eszközök mennyiségére és alkalmazására. A javaslatban foglaltakról a biztonsági osztályvezető dönt.

Ha a szállítás útvonalába eső bv. szervben a szállított **fogvatartottak létszámát növelik**, és emiatt az eredetileg útba indított biztonsági felügyelők létszáma a biztonságos szállításhoz nem elegendő, az útba eső bv. szerv vezetője köteles a végrehajtáshoz szükséges létszámú szállító biztonsági felügyelőt biztosítani. Az útba eső bv. intézet személyi állományából **további 1 fő szállító biztonsági felügyelőt** kell biztosítani, ha ott legalább 10 fő fogvatartott utólagos elhelyezésére kerül sor a szállítójárműben, feltéve, hogy a szállítandó személyek száma ezzel a 30 főt eléri. E rendelkezést akkor is érvényesíteni kell, ha a KSzNyFO előrejelzése szerint a BFB területéről elszállítandó személyek száma a 30 főt eléri. Az érintett bv. intézetek biztonsági

osztályvezetői a szállítás előtt kötelesek egymással egyeztetni. Ezt a szállítási tervben dokumentálni kell.

A fogvatartotti szállítójárművekben - a szállítmány létszámának és a szállítás távolságának figyelembe vételével - **annyi ivóvizet, illetve eldobható műanyag ivópoharat** kell biztosítani a fogvatartottak és a személyi állomány tagjai számára, amennyi a szállítás időtartamára elégséges. A szállítmányvezető a szállítás útba indítása előtt gondoskodik az **életmentő gyógyszer** egészségügyi szakterülettől történő átvételéről és az orvos rendelkezésének megfelelő felhasználásról. A hűtést igénylő gyógyszerek hűtve szállításáról minden szállítójárműben gondoskodni kell.

A szállítás végrehajtása előtt a **fogvatartottat tájékoztatni kell** a szállítás idejéről, okáról, a célintézettről, a távol töltött idő várható időtartamáról, a visszaszállítás tervezett idejéről, továbbá fel kell hívni a figyelmét arra is, hogy a **célintézetben köteles az ottani házirend előírásait betartani.**²⁰⁰

A **szállítmányvezető feladata** a szállítást megelőzően:

- eligazítja a szállító biztonsági felügyelőket,
- egyezteti a szállítási névsor és mutatókarton alapján a fogvatartottak létszámát és adataikat,
- átveszi a fogvatartott iratait, az átadás-átvételi elismervények alapján meggyőződik az érték-, illetve tárgyletét meglétéről és sértetlenségéről, majd gondoskodik azok biztonságos elhelyezéséről,
- ellenőrzi a szállítás előkészítésére kiadott intézkedések végrehajtását,
- előkészíti jóváhagyásra a szállítási tervet és az ülésrendet,
- ellenőrizteti a gépjármű közúti közlekedésre való alkalmasságát,
- ellenőrzi a hírösszeköttetést biztosító eszközök működését,
- kioktatja a fogvatartottakat a szállítás, előállítás során tanúsítandó magatartási szabályokról,
- intézkedik:
 - a fogvatartottak tájékoztatására,
 - a fogvatartottak személyes használati tárgyainak átvizsgálására, a motozás végrehajtására,
 - az orvos által felírt gyógyszerek átvételére,
 - a mozgáskorlátozására vonatkozó rendelkezések végrehajtására,
 - a hideg élelem átvételére és az ivóvíz biztosítására.

A szállítást útba indító bv. szerv **biztonsági tisztjének feladata:**

- szükség szerint módosítja a szállítási tervet és az ülésrendet,
- eligazítja a szállítást végrehajtókat,
- ellenőrzi a hírösszeköttetést,
- ellenőrzi a szállítás szabályos elindulását,
- jelentést tesz a BvOP főügyeletes felé, amennyiben olyan fogvatartottat indított útba, akinek szállítása jelentési kötelezettség alá tartozik (pl. nagy sajtónyilvánosságot kapott bűncselekmény elkövetője, HSR vagy biztonsági részlegen elhelyezett, stb.).

²⁰⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasítása

Az útbá indító bv. szerv **körlet-főfelügyelőjének feladata:**

- intézkedik:
 - a szállításra kerülő fogvatartottak felkészítésére,
 - a szállítási körlet (zárka) átvizsgálására.
- átadja:
 - a fogvatartottakat,
 - a hideg élelmet.

A szállítást fogadó bv. szerv **biztonsági tisztjének feladata:**

- ellenőrzi a szállítmány fogadását,
- ellenőrzi a fogvatartottak átvételét,
- a szállítmányvezető jelentése alapján amennyiben szükséges intézkedik a fogvatartottak elkülönítésére,
- ellenőrzi a fogvatartottak személyes tárgyainak átvizsgálását, a motozás végrehajtását,
- ellenőrzi a fogvatartottak zárkára helyezését,
- a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint átveszi az érték- és okmányletétet a szállítmányvezetőtől,
- eligazítja a többletinformációval érkezett fogvatartottakról a szolgálatban lévő állományt,
- jelentést tesz a BvOP főügyeletes felé, amennyiben olyan fogvatartott érkezett, akinek befogadása jelentési kötelezettség alá tartozik,
- intézkedik az orvosi vizsgálatra történő előállításra, amennyiben a fogvatartotton külsérelmi nyomot tapasztalnak, vagy járványügyi gyanú merül fel.

A szállítást fogadó bv. szerv **körlet-főfelügyelőjének feladata:**

- egyeztetni a fogvatartottak adatait és átveszi a fogvatartottakat a szállítmányvezetőtől,
- intézkedik a fogvatartottak személyes tárgyainak átvizsgálására, motozására,
- kijelöli a megfelelő zárkákat a fogvatartottaknak (az elkülönítési szabályok és a dohányzási szokások figyelembevételével) és intézkedik az elhelyezésükre,
- intézkedik a fogvatartottak egészségügyi vizsgálatára,
- a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint átveszi a szállítmányvezetőtől a tárgyletétet,
- ellenőrzi a fogvatartottak felszerelését,
- letétezi a fogvatartottak bv. szervben nem tartható tárgyait.

4. Szállítás végrehajtása

A szállítást végrehajtó személyi állomány:

- szállítmányvezető,
 - szállító biztonsági felügyelő(k),
 - gépjárművezető.
- *A személyi állomány feladat előtti felkészítése, eligazítása*

A szállítás végrehajtására kijelölt személyi állomány részére a feladat megkezdése előtt **minden esetben dokumentált módon, speciális, személyre szóló eligazítást kell tartani.** Személyhez

kell kötni, hogy **ki miért felel, kinek mi a feladata** a végrehajtás során (pl.: illetéktelen személyek távol tartása a fogvatartottól, a fogvatartotti szállítójármű átvizsgálása, motozások, csomagok átvizsgálásának, mozgáskorlátozó eszközök felhelyezésének végrehajtása, stb.)

A speciális eligazítás alkalmával, az általános feladatokon és a helyszíni sajátosságokon túl kiemelten kell értékelni minden, a **végrehajtás biztonságát befolyásoló**, relevanciával bíró információt, így különösen:

- a fogvatartás alatt, vagy azt megelőzően más rendvédelmi szerv őrizetéből szökéssel,
- engedély nélküli eltávozással,
- az előzőek előkészületével,
- tiltott tárgy megszerzésével, tartásával

kapcsolatosan rendelkezésre álló információkat, fogvatartotti többletinformációkat.

A speciális eligazítás megkezdése előtt gondoskodni kell arról, hogy a feladatot végrehajtó személyi állomány tagjai a feladat végrehajtás előtt megismerjék a vonatkozó ór-, illetve szolgálati utasításokat, melyekben foglaltak tudomásul vételét a **megismerési íven aláírással dokumentálni kell**. A speciális eligazítás megtartására a biztonsági tiszt a felkészülést kellő időben kezdje meg, ehhez vegye figyelembe a feladat végrehajtásának kezdő időpontját, a feladat járulékos időigényét (pl.: a fogvatartottak átvétele, motozása, kísérése, a szállítás ideje, stb.), a végrehajtók létszámát, az esetleges köztes váltások időtartamát. Minden esetben meg kell határozni a végrehajtó állomány öltözetét, illetve, hogy az adott biztonsági tevékenységet azonos csoportban végrehajtók öltözete egységes legyen.

Az egyéni fegyverzet, valamint felszerelés meghatározásánál figyelembe kell venni a feladat biztonsági kockázatát, a személyre szabott feladatokat. Eligazításon meg kell határozni a szakanyagok rendeltetésszerű működésének ellenőrzését.

Az **eligazításon fel kell hívni a figyelmet** a biztonsági intézkedések kötelező eseteire, azok szakszerű végrehajtására, tájékoztatást kell adni a tiltott tárgyak korábbi és új rejtési helyeiről, a lehetőségekről, a módokról és az előtalálási tapasztalatokról.

A biztonsági feladatok végrehajtásának egyik alapkövetelménye a **végrehajtó állomány és a bv. intézet közötti összeköttetés** folyamatos fenntartása, biztosítása. A bv. intézetnek biztosítani kell a megfelelő összeköttetést EDR rádió formájában a végrehajtó számára, amelynek segítségével jelentési kötelezettségének eleget tud tenni, segítséget tud kérni, valamint a szükséges egyeztetéseket végre tudja hajtani. A **technikai eszközök próbáját** minden esetben meg kell határozni és végre kell hajtani (pl.: forgalmazási csatorna beállítása, ellenőrzése).

A megfelelő színvonalú **elméleti és gyakorlati tudásszint ellenőrzését** a biztonsági tiszt hajtja végre, nem megfelelő felkészültség esetén intézkedni kell a személyi állományú tag leváltására.

Az eligazítások végrehajtását, tett intézkedést az arra kijelölt okmányban dokumentálni kell.

- *A fogvatartott átvétele a részlegen*

A **fogvatartottak azonosítását** a zárkából történő kivétel után végre kell hajtani, melyet a fényképes nyilvántartás alapján kell végrehajtani, és az egyeztetés terjedjen ki a fogvatartás, valamint a fogvatartott legfontosabb személyes adataira is.

A fogvatartott részlegesen történő átadását megelőzően a **körletfelügyelő a feladatot végző felügyelő részére adjon tájékoztatást** a körszállításban részt vevő fogvatartottak aktuális magatartásáról, hangulatáról, viselkedéséről, egyéb lényeges információkról. A körlet-főfelügyelőtől a **mutatókartonokat át kell venni**, a jóváhagyott szállítási lista alapján az összes meglétét, valamint azokon a célintézet megjelölésének meglétét ellenőrizni szükséges. A célintézetek mutatókartonra történő felvezetése az éjszakai körlet-főfelügyelő feladata. A **szállítás során kiemelt figyelmet érdemlő fogvatartottakról** készült feljegyzéseket a mutatókartonhoz kell csatolni.

- *A fogvatartottak motozása*

A feladat megkezdése előtt **valamennyi érintett fogvatartott teljes vetkőzéssel történő ruházat átvizsgálását végre kell hajtani**. Ennek során kiemelt figyelmet kell fordítani a testfelületen (pl.: hónalj, hajlatok, hosszú haj, nemi szervek környéke, stb.), illetve a ruházatban esetlegesen előre kialakított rejtési helyekre. Figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy az elítélt csak a számára meghatározott rendszeresített ruházatot és lábbelit viselje, csak abban hagyhassa el az intézetet. Ezt minden esetben meg kell, hogy előzze a személyes használati tárgyak átvizsgálása, amelyhez kézi fémkeresőt is alkalmazni kell.

A tárgyak átvizsgálását követően a fogvatartottakat **folyamatos kontroll** alatt kell tartani, hogy a ruházatukba esetlegesen elrejtett tiltott tárgyakat, a már átvizsgált személyes felszerelésében ne tudja elrejteni. Az összepakolást követően fel kell hívni a fogvatartottak figyelmét a táskáik zárására oly módon, hogy abba kibontás és észrevétel nélkül ne tudjanak elhelyezni semmit, amely lehetőség szerint lakattal történő lezárást kell, hogy jelentsen. Azon fogvatartottak esetében, akik nem rendelkeznek lakattal, vagy nem zsákban tárolják a személyes dolgukat más lehetőség is megengedett a meghatározott szempontok figyelembe vétele mellett. Miután ez megtörtént végre kell hajtani a teljes vetkőzéssel történő ruházat átvizsgálást. A tüzetes motozás, ruházat-, személyes használati tárgyak átvizsgálást követően a fogvatartottak átvételét a körlet-főfelügyelő szolgálati naplójában aláírással igazolni kell.

Szállítás, előállítás előtt és után, **amennyiben a lehetőségek arra adóttak**, a fogvatartottak személyes tárgyait – megfelelő képzettség esetén a fogvatartottakat is – **kábítószer-kereső kutyával is át kell vizsgálni**.

- *A fogvatartottak eligazítása*

A szállítandó fogvatartottakat a mutatókartonok alapján a szállítmányvezető egyeztesse, majd tartsa meg részükre – a szállítás során maguknál tartható tárgyakra és gyógyszerekre kiterjedő – **részletes eligazítást**.

A szállítás előtti eligazítás során a **fogvatartottak figyelmét nyomatékosan fel kell hívni** a követendő magatartás maradéktalan betartására, a tiltott tárgyak átvételének, megszerzésének, birtoklásának, valamint a tiltott kapcsolattartás formáinak tilalmára, illetve ezek be nem tartása esetén a lehetséges következményekre, a szállítás során maguknál tartható tárgyak és gyógyszerek körére (csak papír zsebkendő, gyógyszer tartási engedéllyel kiadott, életmentő gyógyszerek, asthma sprayt, allergia pipát, valamint zárható műanyag flakonban fél liter ivóvizet) az ülésrend betartására, rendkívüli esemény során alkalmazható eszközökre.

- *Mozgáskorlátozó eszközök felhelyezése*

A szállítandó fogvatartottakat a mutatókartonok alapján a szállítmányvezető egyeztesse, majd ezt követően az elkülönítési szabályok figyelembe vételével elkészített ülésrendnek megfelelően sorakoztassa őket. A speciális eligazítás során elhangzottak szerinti személy(ek) helyezze(zék) fel az egyénileg meghatározott mozgáskorlátozó eszközöket, **azok rögzítéséről minden esetben gondoskodni kell.** Amennyiben lehetőség van rá, az eszközök felhelyezését megelőzően a fogvatartottakat kapukeretes fémkereső eszközzel ismételtén át kell vizsgálni.

- *A fogvatartottak mozgatása, kísérése*

A **belső mozgatásokat, kíséréseket** úgy szervezzék, hogy az elkülönítések maradéktalanul érvényesüljenek, szükség szerint külön csoportokban. A fogvatartottakat a szállító biztonsági felügyelők **zárt rendben, szoros felügyelet mellett mozgassák,** tevékenységüket folyamatosan kísérik figyelemmel, nem próbálnak-e a csomagjukból tárgyakat kivenni és azt a ruházatukban elhelyezni.

A kísérés és szállítás gyakorlati végrehajtása során a szabályos tevékenység érdekében **meg kell akadályozni,** hogy olyan helyzetbe kerüljenek a fogvatartottak, amikor számukra a tiltott tárgyak átadására, átvételre kerülhetnek. Ezért kiemelten fontos gyalogmenet során a kísérést végrehajtó **felügyelők elhelyezkedése,** a szállítójárműbe való beszállás, illetve az onnan való kiszállás során más, illetéktelen személlyel való **kapcsolattartás megakadályozása,** az ülésrend betartásának következetes megkövetelése, **a szállítójármű alapos átvizsgálása.**²⁰¹

- *A szállítójárművel kapcsolatos biztonsági feladatok*

Fogvatartotti szállítás és előállítás céljából kizárólag olyan szállítójármű vehető igénybe, amely a bv. **biztonsági és a műszaki, üzembiztonsági követelményeknek maradéktalanul megfelel.** A gépjárművek biztonsági és műszaki szempontú közvetlen indulás előtti ellenőrzését a bv. szerv vezetője rendelkezése alapján dokumentált módon kell végrehajtani.²⁰²

A körszállítást megelőző munkanapon a gépjárművek műszaki állapotáért felelős szakterületi vezető (gazdasági vezető) köteles a körszállításba induló gépjárművek **biztonsági szemléjét** végrehajtani, és erről **jegyzőkönyvet készíteni** melyet továbbít az intézet parancsnoka, valamint a biztonsági osztályvezető részére.

A gépjárművezető a **szállítás megkezdése előtt minden esetben,** a szállítást útba indító **biztonsági tiszt körszállítás és célszállítás esetében a fogvatartottak felszállítása előtt mindig,** az előállítások vonatkozásában a feladat megkezdése előtt, szűrőpróbaszerűen **vizsgálja át a gépjármű szállítótereit,** csomagtereit biztonsági szempontból (nyílászárók, rácsozat, zárok, berendezési tárgyak állapota), illetve a gépjármű szökési, önkárosítási szempontból gyenge pontjait, a tiltott tárgyak, az esetlegesen kialakított rejtési helyek felderítése tekintetében. Ezen felül ellenőrizze az **összeköttetést biztosító eszközök**

²⁰¹ A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálata által előterjesztett és jóváhagyott „a tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása érdekében, különös tekintettel az illegális infokommunikációs eszközökre, illetve a kábítószeranyagokra” témakörben kiadott intézkedési terv (30500-3870-5/2017. ált)

²⁰² 30500/7403-1/2018. ált. Feladat meghatározás a 2018. július 9-én a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bv. Intézet üzemeltetésében lévő szállítójárműből történt fogolyszökés rendkívüli esemény bekövetkezésével kapcsolatban

működőképességét, a tartalékkulcsok meglétét, a megfelelő mennyiségű ivóvíz és műanyag pohár rendelkezésre állását.

A csomagok csomagterben történő elhelyezése során annak elkerülése érdekében, hogy a fogvatartott személyes, vagy tiltott tárgyai más fogvatartott birtokába kerüljenek a **csomagelhelyezést folyamatos kontroll alatt kell tartani, mind a berakodás, mind pedig a kirakodás alkalmával.**

Szállítás végrehajtása során a fogvatartottakat a gépjárműbe történő beszállításuk előtt meg kell motozni, kézi fémkeresővel ellenőrizni, így akadályozható meg, hogy a fogvatartottak az utastérbe nem engedélyezett, tiltott tárgyat vigyenek fel magukkal. A szállítójárműbe történő beszállást megelőzően a szállítmányvezető köteles a fogvatartottakat a nála lévő körlet mutatókarton adataival és az azon lévő fényképpel egyeztetni. A körlet mutatókartont a szállítás végrehajtása során a szállítmányvezetőnek külön kell tárolnia és kezelnie. **A szállítás során a szállítmányvezető kizárólag a gépjárművezető mellett foglalhat helyet.** A szállítást a gépjárművezetőn és a szállítványvezetőn kívül a közepes és nagy befogadóképességű fogvatartotti szállítójárművek esetében legalább két fő biztonsági felügyelővel, illetve kis befogadóképességű szállítójármű esetén - amennyiben fogvatartottat szállít - legalább egy fő biztonsági felügyelővel kell biztosítani.

A felügyelők követeljük meg, hogy a szállítás egésze során **a fogvatartottak az ülésrendben meghatározott helyen tartózkodjanak,** akadályozzák meg, hogy bármilyen indokkal, engedély nélkül helyet változtassanak.

A szállító biztonsági felügyelő(k)nek a szállítás során a szállító **gépjármű–utasterében részükre kialakított helyen** kell tartózkodnia(uk) úgy, hogy a fogvatartottak tevékenységét folyamatosan figyelemmel tudja(ák) kísélni, a rendkívüli esemény előkészületének, végrehajtásának megakadályozása céljából. A figyelési tevékenység hatékonyságának növelése érdekében a feladatot osszák meg egymás között, a kontroll folyamatos legyen. **A fogvatartottakat a gépjárműben egyedül hagyni nem lehet, még az intézet területén sem.**

A szállítótér ajtóit a szállítás végrehajtása során **zárva kell tartani,** annak kulcsát a gépjármű vezetője kezeli. A szállítótér ajtaját kinyitni és oda bemenni csak rendkívüli esemény megelőzése, megszakítása, következményeinek felszámolása céljából lehet. A **tartalék kulcsot** a gépjármű szállító biztonsági felügyelők részére kialakított utastérben lepecsételt kulcsdobozban kell elhelyezni. A pecsét épségét induláskor és érkezéskor a szolgálatban lévő biztonsági tiszt ellenőrzi. A kulcsdoboz felnyitásának időpontját és okát a szállítási tervben rögzíteni kell.

A szállító gépjárműre történő elhelyezés után az **autó kiléptetéséig** is folyamatos kontroll alatt kell tartani a szállításban résztvevő fogvatartottakat. A kiléptetés során végrehajtott **átvizsgálásnak ki kell terjednie** a szállítással távozó fogvatartottak létszámának, a fogvatartotti csomagok elhelyezésére szolgáló rekeszeknek – az üreseket is beleértve – az ellenőrzésére is.

A fogvatartottakat szállító gépjárművel megállni vagy a meghatározottól eltérő útvonalon haladni nem lehet, kivéve:

- **a közúti ellenőrzést,**
- **az elháríthatatlan közlekedési akadály vagy egyéb akadályozó körülményt,**
- **rendkívüli esemény bekövetkezését.**

Amennyiben a szállítás során a **szállításban résztvevők olyan eseményt észlelnek**, amelyre való intézkedés elmulasztása a Büntető Törvénykönyvbe ütköző bűncselekményt (**segítségnyújtás elmulasztása**) valósítana meg, a szállítmányvezető köteles a tőle elvárható intézkedéseket megtenni úgy, hogy azzal a büntetés-végrehajtási feladatának ellátását ne veszélyeztesse. A nem tervezett megállást, illetve a meghatározott útvonaltól való eltérést haladéktalanul jelenteni kell az útba indító bv. szervnek és indokolt esetben az illetékes rendőrkapitányságnak.

- *Műszaki- és egészségügyi pihenő, üzemanyag feltöltés*

Az útba eső bv. szervben szükség esetén **műszaki- és egészségügyi pihenőt** lehet tartani. A műszaki- és egészségügyi pihenő szükségességét a szállítás körülményeinek értékelése alapján minden esetben vizsgálni kell. A szállító járművek **üzemanyaggal való feltöltését** – ha azt a bv. szerv és a cél hely közötti távolság nem indokolja – a fogvatartottak bv. szervbe történő szállítása után kell végrehajtani. Amennyiben a nagy távolság miatt az üzemanyag felvétel elkerülhetetlen a feladat végrehajtása közben, azt a közbeiktatott **műszaki pihenő keretében, a fogvatartottak bv. szervben történő előzetes kiszállítása után** kell elvégezni. Erre vonatkozóan a szállítási tervben rendelkezni kell.

- *A fogvatartotti mobiltelefonokkal kapcsolatos szabályok*

Szállítás közben a fogvatartott a számára kiadott mobiltelefont nem tarthatja magánál.

A szállítást megelőzően az átadás-átvételi dokumentumok előkészítését az intézetparancsok által kijelölt szakterület képviselője hajtja végre. A szállítmányvezetők az átadás-átvételi jegyzéken jelölik meg, mely fogvatartottak visznek telefonkészüléket magukkal a szállítás során. A körszállítás során a BFB és a szállítási útvonal egyéb más bv. intézeteinek szállítózárkáiból történő kiléptetést követően a célintézet szállítmányvezetői ellenőrizték a fogvatartotti mobiltelefonok meglétét, sértetlenségét.

- *A Budapesti Fegyház és Börtön területén végrehajtandó, körszállítással kapcsolatos biztonsági feladatok*

Abban az esetben, ha a gépjárműkapu zsilipterébe történő belépésre várni kell, akkor a gépjármű biztosításáról a szállítmányvezetőnek gondoskodnia kell. A beléptetés után a gépjárműkapun szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelő a szolgálati igazolványok szerint **azonosítja a szállítást végrehajtó felügyelőket**, melynek során a szállítótérben felügyelet nélkül nem maradhatnak a fogvatartottak, az **ellenőrzésre felváltva kötelesek leszállni** az autóról. A szállítmányvezető közli a beléptetést végrehajtó kollégával a küldő intézet nevét, valamint a fogvatartottak létszámát, majd utasítást ad a szállítást végrehajtóknak a **fegyverzet meghatározott helyre történő elzárására**.

A körszállítások során a BFB területére érkezést követően csak a fogvatartottak fegyelmezett, zárt rendben történő sorakoztatása után lehet megkezdeni a bekísérést a befogadó részleg rácsos zsilipterébe. A fogvatartottakra felhelyezett mozgáskorlátozó eszközök eltávolítására vonatkozó eljárásrendet a BFB helyi intézkedése szabályozza, melyet minden szállítmányvezető köteles ismerni.

Létszámellenőrzést követően a szállítványvezető átadja a fogvatartottak iratanyagait, érték- és letéti tárgyait a KSZNYFO kijelölt munkatársainak. A kiolvasást követően a fogvatartottak minimum **30%-ának szűrőpróbaszerű csomag ellenőrzését** csomagvizsgáló berendezéssel hajtsák végre. Amennyiben a fogvatartott csomagja a mérete miatt nem helyezhető a csomagvizsgáló gépbe, annak **tartalmát megbontva** kell a futószalagra felhelyezni.

Az adategyeztetések előtt a szállítványvezető adjon át minden olyan lényegi információt, mely az érintett **fogvatartottak megfelelő elhelyezését** szolgálja (pl.: elkülönítendő, azonnali egészségügyi vizsgálat szükséges rosszullét, önkárosítás vagy egyéb más ok folytán). Az átvizsgálást követően a rácsos zsiliptérből a fogvatartottakat a szállító zárkák részlegeire kell vonultatni, ahol a célintézet nevével ellátott zárkába kerülnek elhelyezésre a **részlegeken telepített kapukeretes fémkereső alkalmazása és személymotozás végrehajtása után**. A körletfelügyelők a fogvatartottakat név és nyilvántartási szám szerint vegyék, illetve adják át a mutatókartonokkal együtt.

A szállítványvezető a KSZNYFO kijelölt munkatársától vegye át a fogvatartottak iratanyagait, érték- és letéti tárgyaikat, majd az elkülönítési szabályok és a rendelkezésre álló többletinformációk figyelembe vételével **készítse el az ülésrendet**, amelyet a BFB szállításért felelős biztonsági tisztjének és a KSZNYFO szállítás vezetésével megbízott vezetőjének **jóvá kell hagynia**.

A célintézetbe történő továbbszállítást végző személyi állomány a **fogvatartottak zárkákból történő kiléptetését követően hajtsa végre** a létszámellenőrzést, a személymotozásokat, melyekhez minden esetben alkalmazzanak kézi fémkereső eszközt. A fogvatartottak átvétele minden esetben dokumentált módon történjen. A szállítványvezető szervezze meg a fogvatartottak levonulását a meghatározott kiléptetési részleg rácsos zsilipterébe, ahol a jóváhagyott ülésrend szerint hajtsák végre – a szállítványvezető koordinálása mellett – a fogvatartottak sorakoztatását, mozgáskorlátozását, valamint a szállítójárműre történő felszállítással összefüggő feladatokat a fentebb leírtak szerint.

- *A szállítás fogadásával kapcsolatos biztonsági feladatok*

A szállítás **célintézetbe érkezését követően** a fogvatartottak gépjárműről történő leszállítását, mozgásaikat, a körletrészekre kísérésüket a fent már leírtak figyelembe vételével kell végrehajtani. A **szállítójármű biztonsági szempontú átvizsgálását a gépjárművezető és a szállítást fogadó biztonsági tiszt megérkezés után is köteles elvégezni** a már leírt metodika szerint.

A meghatározott helyiségbe kísérést követően a **fogvatartottakkal kapcsolatos releváns információkat** a szállítványvezető jelentse a biztonsági tiszt részére, majd tájékoztassa a körlet főfelügyelőt is (pl.: magas biztonsági kockázatú csoportba sorolt fogvatartottak létszáma, többletinformációs bejegyzések, bármely érkezett fogvatartott hangulatában, viselkedésében bekövetkezett változások, stb). A szállítással érkezett fogvatartottak mutatókartonjait, iratanyagait, érték és tárgyletétjüket a szállítványvezető átadja az illetékes tárosztálynak, majd – a saját intézetéhez érkezett szállítás esetében – részt vesz a fogvatartottak személyes tárgyainak átvizsgálásában, a személymotozások végrehajtásában.

A fogvatartottakat a **zárkákba, lakóhelyiségbe helyezésük előtt vetkőzések módszerrel** meg kell motozni, **személyes használati tárgyait ellenőrizni kell** a rendelkezésre álló technikai eszközök - kapukeretes- és kézi fémkereső, csomagvizsgáló berendezés - alkalmazásával és

lehetőség szerint kábítószer kereső szolgálati kutya bevonásával. A helyiségben javasolt az ellenőrzéseket segítő asztalokat, padokat, kosarakat elhelyezni.

A felügyelet kíséretében a fogvatartottak egyesével vigyék csomagjaikat az ellenőrző asztalhoz, ahol jelenlétükben a felügyelet hajtsa végre a személyes tárgyak átvizsgálását. **Minden tárgyat védőkesztyűben, gumikesztyűben, segédeszközök igénybevételével kell** (pl.: hurkapálcika, fémdrót, fényforrás-rúdlámpa, kézi fémkereső, digitális mérleg, kancsó, nejlon zacskó) **ellenőrizni**. A fogvatartottnál előtalált és nem tartható tárgyakat az asztalhoz készített kosárba külön téve, letételezésre vagy megsemmisítésre elő kell készíteni.

A motozások végrehajtása során meg kell akadályozni, hogy a **motozásra váró, és a megmotoszt fogvatartottak egymással érintkezzenek**, valamint, hogy a várakozás során tiltott tárgyat elrejtse, eldobjanak, ezért a tevékenységük figyelemmel kísérésére külön állományi tagot kell kijelölni.

A szállítás akkor tekinthető befejezettnek, ha minden érkezett fogvatartott elfoglalta a számára kijelölt zárkát. Ezek után a szállítást végrehajtó felügyelők a szállítmányvezető felvezetésével, a szállítás megkezdésekor felvett felszereléssel jelentkeznek a szolgálatban lévő biztonsági tisztnél, aki utasítást ad a felszerelések fegyverszobába történő leadására, majd eligazítást tart a végrehajtott szállítás tapasztalatairól.

A körszállításnál meghatározott feladatokat a célszállításra vetítve értelemszerűen alkalmazni kell.

4.1. Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása szállítás során

Mozgáskorlátozó eszköz alkalmazása nem kötelezettség, hanem lehetőség, a szállítást befolyásoló összes biztonsági szempont figyelembevételével kell az egyéni döntéseket meghozni. A bv. szerv vezetőjének a bv. szervei jellemzők figyelembevételével kell az adott tárgykört szabályozó intézkedést elkészíteni.

Az egyéni mozgáskorlátozásra vonatkozó intézkedés a szállítás befejezéséig, illetve a visszaérkezésig érvényes.

A **szállítás során tilos** a kezeket hátra bilincselni, illetve a fogvatartottat tárgyhoz rögzíteni kivéve, ha a jármű valamilyen ok miatt hosszabb időre várakozásra kényszerül és a biztonságos őrzés más módon nem biztosítható.

Kör- vagy bv. szervek közötti célszállítás esetén, ha a gépjárműbe szállás, vagy onnan kiszállás bv. szervben belül történik - ide értve az egészségügyi pihenőre kijelölt bv. szerv körülményeit is - a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásának szükségességéről az egyénekre szabott mérlegelést el kell végezni.

A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásáról a biztonsági osztályvezető dönt.

Ha löfegyverhasználat vagy baleset következtében a fogvatartott megsérül, és elsősegélyben részesítése másképpen nem végezhető el, az egyéni mozgáskorlátozást meg kell szüntetni, illetve enyhíteni kell.

4.2. Elkülönítés a szállítás során

A büntetőügyben eljáró hatóság rendelkezése alapján a **büntársak elkülönítését** a szállítás és az előállítás során is fenn kell tartani. A szállítás során a férfiakat a nőktől el kell különíteni.

Az elkülönítés szempontjából a fogvatartottak többlet-információjában foglaltakat is figyelembe kell venni.

4.3. Egyéb biztonsági feladatok

Ha a szállító jármű a bv. szerv területére nem tud beállni, a fogvatartottak ki- és beszállításának időtartamára, a szállítmány esetleges megtámadásának elhárítására fegyveres **biztosítást kell szervezni**. Erről az érintett bv. szerv biztonsági osztályvezetője gondoskodik. **Tilos a szállító járműben engedély nélkül anyagot vagy más személyt szállítani.**

4.4. Szállítás a rendszeresített gépjárművekkel

A fogvatartotti szállítójárművekben betartandó szabályokról a szállítmányvezető a gépjárműbe beszállítást megelőző motozás előtt igazítja el a fogvatartottakat. A motozási feladatok hatékonyságának növelése érdekében, a nagy befogadóképességű szállítójárművek állományát legalább két darab, a kis szállítójárművek állományát pedig egy darab **kézi fémkereső készülékkel alap-felszerelésként kell ellátni.**

A szállításra kerülő fogvatartottak a **szállítójármű utasterében** csak papír zsebkendőt, gyógyszer tartási engedéllyel kiadott, továbbá életmentő gyógyszereiket, asthma sprayt, allergia pipát, valamint - amennyiben az időjárás azt indokolja, 24 °C feletti hőmérséklet esetén - zárható műanyag flakonban fél liter ivóvizet tarthatnak maguknál.

A szállításnál a közbeeső vagy a kijelölt bv. szervben tartott **pihenő alatt** a fogvatartott a hideg ételmét elfogyaszthatja és a kijelölt helyen dohányozhat. A szállítójármű csomagterében kell elhelyezni a tárgyletetteket és az egyéb engedélyezett csomagokat.

A szállítás végrehajtása során **meg kell akadályozni**, hogy a fogvatartott a jármű szállítóterébe olyan tárgyat vigyen magával, amely a biztonságra veszélyes. Ennek ellenőrzése a szállítmányvezető vagy az általa kijelölt személy feladata. **A személyes tárgyakat tartalmazó csomagot úgy kell elhelyezni, hogy ahhoz a fogvatartott ne férjen hozzá.**

Ha a rendszeresített szállító gépjármű műszaki hiba vagy egyéb ok miatt a meghatározott időpontban a bv. szervből nem indul el, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt haladéktalanul értesíti erről az útvonal szerint következő, illetve a szállítmány fogadására kijelölt bv. szervet, a BvOP főügyeletesét és előállítás esetén az azt elrendelő hatóságot.

A gépjármű műszaki meghibásodása, rendkívüli esemény, elháríthatatlan közlekedési akadály vagy egyéb akadályozó körülmény miatti megállást vagy a kijelölt útvonaltól való eltérést **haladéktalanul jelenteni kell** a legközelebbi büntetés-végrehajtási intézetnek és indokolt esetben az illetékes rendőrkapitányságnak.

4.5. Szállítás mentőautóval

Mentőautóval történő szállítás esetén a biztonsági felügyelőnek úgy kell elhelyezkedni, hogy:

- meg tudja akadályozni a lőfegyverének, kényszerítő eszközeinek jogosulatlan megszerzését,
- folyamatosan figyelemmel tudja kísérni az őrzésére bízott személyt,
- szükség esetén intézkedni tudjon,
- lehetőleg ne zavarja az egészségügyi személyzet tevékenységét,

- ne akadályozza a beteg (sérült) ellátását.

4.6. Szállítás légi járművel

Légi járművel akkor történhet szállítás, ha a fogvatartott egészségügyi intézménybe juttatása az eset összes körülményeire tekintettel a **leggyorsabban csak így biztosítható** és arra a mentőszolgálat illetékese rendelkezik. Amennyiben a fogvatartottat légi járművel (mentőhelikopter) kell szállítani, annak befogadó képességének figyelembe vételével, fogvatartottanként legalább egy biztonsági felügyelőt kell a kísérésre beosztani.

A kísérő biztonsági felügyelő a légi jármű fedélzetére bilincs, gumibot, valamint a jármű biztonságát nem veszélyeztető traumatikus lőszer és a célba juttatására szolgáló eszköz kivételével más kényszerítő eszközt nem vihet fel.

A biztonsági felügyelőnek úgy kell elhelyezkedni a légi járműben, hogy a fogvatartottat folyamatosan figyelemmel tudja kísérni, amennyiben szükséges, intézkedni tudjon az egészségügyi személyzet tevékenységének akadályozása nélkül. Fentiek esetén, illetve amennyiben a légi járműben nem fér el a biztonsági felügyelő, az őrzési feladatok teljesülése érdekében a szállítás célhelyének ismeretében **útba kell indítani egy lőfegyverrel felszerelt biztonsági felügyelőt**, vagy a feladat átvétele érdekében fel kell venni a kapcsolatot az érintett kórház szerint területileg illetékes bv. szervvel. Szükség esetén a rendőrség segítségét kell kérni.

5. A szállítás közbeni rendkívüli események

Amennyiben a szállítás során olyan esemény történik, amely annak folytatását befolyásolja (pl.: a szállítmányt megtámadták, fogolyszökés, fogvatartott rosszullete, halála, baleset, gépjármű üzemképtelenné válása), arról **haladéktalanul jelentést kell tenni** az útba indító és fogadó bv. intézetnek, illetve a legközelebbi eső bv. intézetnek, valamint az illetékes rendőrkapitányságnak, és további intézkedést kell kérni.

5.1. Eljárás a szállítás közbeni szökés esetén

Amennyiben a szökevény elfogása lehetséges, **haladéktalanul meg kell kezdeni az üldözést**, amit addig kell folytatni, ameddig az eredménnyel járhat. A szállítmányvezető csak a gépjármű megfelelő biztosítása után adhat utasítást a szökevény üldözésére. Az üldözés alatt a szállítmányvezető köteles gondoskodni a gépjárműben elhelyezett fogvatartottak őrzéséről. Amennyiben az üldöző járőr alkalmazásával a gépjárműben maradt fogvatartottak biztonságos őrzése nem biztosított a szállítmányvezető az üldöző járőr alkalmazását mellőzheti. A szállítás csak az üldözés befejezése után folytatható.

Az intézkedésekről és annak eredményéről jelentést kell tenni az útba indító bv. szerv szolgálatban lévő biztonsági tisztjének és engedélyt kell kérni a szállítás folytatására. A szállítás folytatását a legközelebbi szervvel, illetve rendőrkapitánysággal is közölni kell.

5.2. Eljárás a gépjármű üzemképtelenné válás és közlekedési baleset esetén

Amennyiben a **gépjármű üzemképtelenné válik**, vagy **balesetet szenved**, a járműből csak a szállított személyek életének és testi épségének megóvása, a balesetben sérültek ellátása érdekében lehet kiszállni, illetve ha a továbbszállításra alkalmas gépjármű megérkezett.

Ha a fogvatartott **sérülését a helyszínen nem tudják ellátni**, a szállítmányvezető megszervezi egészségügyi intézménybe való előállítását, indokolt esetben segítséget kér a legközelebbi bv. szervtől, illetve az illetékes rendőrkapitányságtól.

5.3. Eljárás a szállítás közbeni rosszullet és halál esetén

Ha a fogvatartott a szállítás közben rosszul lesz, **haladéktalanul gondoskodni kell orvosi ellátásáról**. Ha az orvos a beteget egészségügyi intézménybe utalja, és továbbszállítása a szállító járművön nem lehetséges, a szállítmányvezető értesítse a legközelebbi bv. intézetet, rendőrkapitányságot, vagy az Országos Mentőszolgálatot. Ha a szállítmányvezető úgy ítéli meg, hogy a szállítás folytatása csökkentett biztonsági felügyelettel nem biztonságos, helyben marad, és segítséget kér a legközelebbi bv. szervtől vagy az illetékes rendőrkapitányságtól.

Ha a **fogvatartott szállítás közben meghal**, a halott vizsgálat elvégzésére a legközelebbi orvost kell felkérni. A szállítást a rendőrség helyszíni vizsgálatának befejezése és a halálesettel kapcsolatos iratok átvétele után lehet folytatni.

- *A rendkívüli eseményekkel kapcsolatos közös szabályok*

A szállítmányvezetőnek a bekövetkezett eseményről, a tett intézkedésekről és azok eredményéről **EDR rádión keresztül folyamatosan jelentést kell tenni** a területileg illetékes bv. intézet biztonsági tisztjének és adott esetben engedélyt kell kérni a szállítás folytatására. Amennyiben az eset körülményei lehetővé teszik, tájékoztatást kell adnia az útba indító és a fogadó bv. szerv szolgálatban lévő biztonsági tisztjének is. A szállítás folytatását az említett bv. intézetekkel, illetve rendőrkapitánysággal is közölni kell, valamint rögzíteni a szállítási terv jelentés rovatába. Az elérhetőség és a hatékony információáramlás érdekében minden szállítójárműben rendszeresíteni kell egy **kimutatást**, amely a szállítás útvonalán megtalálható, **legközelebbi rendőrkapitányságok, kórházak, tűzoltóságok és bv. intézetek telefonszámait tartalmazza**.

6. Beteg fogvatartott szállítása

Amennyiben beteg fogvatartottat általánostól eltérő módon kell szállítani, a szállítás módját - annak csak az egészségügyi vonatkozásaira tekintettel - **az orvos határozza meg**, és erről értesíti a bv. intézet vezetőjét a szállításhoz és esetleges elhelyezéshez szükséges további intézkedések megtétele céljából. Orvos távollétében, vagy hiánya esetén a bv. intézet egészségügyi szakdolgozója is elrendelheti a beutalás nélkül igénybe vehető szakellátásokra történő kiszállítást és annak módját.

Fertőző betegség vagy fertőző betegségre utaló gyanú esetén a fogvatartott szállításának módját - annak csak az egészségügyi vonatkozásaira tekintettel - a bv. orvos/kezelőorvos/bv. egészségügyi szakdolgozó határozza meg. Annak meghatározása, hogy a szállítás mentővel, betegszállító gépjárművel vagy a bv. intézet szállítójárművén történjen, a bv.

orvos/kezelőorvos/bv. egészségügyi szakdolgozó feladata. Fertőző betegség vagy fertőző betegségre utaló gyanú esetén a betegség jellegétől függően a kezelőorvos/bv. orvos/ bv. egészségügyi szakdolgozó határozza meg, hogy a fogvatartottat egészséges vagy más betegségben szenvedő személlyel együtt lehet -e szállítani. Amennyiben a fertőző beteg a betegség jellegéből, illetve egészségi állapotából adódóan nem szállítható, azt rövid úton jelezni kell az előállítást kérő hatóságnak, a fogvatartott megőrzéséről gondoskodó bv. intézetet pedig írásban kell tájékoztatni az addig elvégzett kezelésekről. Fertőző betegségben szenvedő fogvatartott szállításának végrehajtása során és végrehajtását követően az egészségügyi szakterület szakmai állásfoglalása alapján, külön intézetparancsnoki intézkedésben rögzítettek szerint gondoskodni kell a személyi állomány részére a feladathoz meghatározott egyéni védőeszközökről, a szállítójármű és - a fertőző betegség jellegétől függően - a kísérő személyek személyi fertőtlenítéséről.

Felkészülési kérdések alacsony fokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a szállítás fogalma?
- Ismertesse a szállítás formáit?
- Ismertesse a szállítási terv és az ülésrend elkészítésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat a szállítás során!
- Ismertesse a rendszeresített gépjárművel történő szállítás általános szabályait!
- Ismertesse a mentőautóval való szállítás szabályát!
- Ismertesse a légi járművel való szállítás szabályait!
- Ismertesse az eljárási szabályokat szállítás közbeni szökés esetén!
- Ismertesse az eljárási szabályokat a gépjármű üzemképtelenné válása és közlekedési baleset esetén!
- Ismertesse az eljárási szabályokat a szállítás közbeni rosszullet és halál esetén!
- Ismertesse a beteg fogvatartott szállítására vonatkozó szabályokat!

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse szállítás alapelveit?
- Sorolja fel, mely esetekben rendelhetik el fogvatartott célszállítását!
- Ismertesse a bv. szervek különböző osztályainak szerepét a szállítás előkészítésében!
- Ismertesse a speciális fogvatartotti szállítójármű igénybevételére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a fogvatartottak azonosítását és figyelemmel kísérését szolgáló dokumentumokat!
- Mi az átadás-átvételi elismervény és mit tartalmaz?
- Ismertesse a szállítás megszervezésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a szállítmányvezető feladatait a szállítást megelőzően!
- Ismertesse a szállítást útba indító biztonsági tiszt feladatait!
- Sorolja fel a szállítást útba indító körlet-főfelügyelő feladatait!
- Sorolja fel a szállítást fogadó biztonsági tiszt feladatait!
- Ismertesse a szállítást fogadó körlet-főfelügyelő feladatait!
- Fejtse ki a szállítás végrehajtására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse az elkülönítési szabályokat szállítás során!

XV. FEJEZET

A FOGVATARTOTTAK ELŐÁLLÍTÁSA KÖZBENI BIZTONSÁGI FELADATOK²⁰³

1. Az előállításra vonatkozó általános rendelkezések

A fogvatartottak előállításának megszervezése és lebonyolítása a büntetés-végrehajtás egyik, legtöbb veszélyt magában rejtő feladata, amit a biztonságos végrehajtás, továbbá a rendkívüli események megelőzése céljából kiemelten kell kezelni. A biztonságos, rendkívüli események nélküli végrehajtás a büntetés-végrehajtás eredményes működésének egyik fontos eleme.

Az előállítás fogalma

Az előállítás az a biztonsági tevékenység, amely során a személyi állomány tagjának biztosítania kell, hogy a fogvatartott – a bv. szerv vezetőjének rendelkezése alapján – meghatározott célból, a megadott helyen és időpontban megjelenjen.²⁰⁴

Bv. intézeten kívül a fogvatartott **előállítása történhet:**

- bíróságra, vagy a bíróság által meghatározott helyre (büntetőügyben vagy polgári peres eljárás céljából és akár helyszíni tárgyalásra is),
- ügyészségre (kihallgatás, meghallgatás, nyomozati cselekmények végrehajtása, ujj- és tenyér nyomatvételek, fényképezés, DNS mintavétel stb. céljából),
- közjegyzőhöz (hagyatéki ügyek intézése, stb.),
- hozzátartozó temetésére (kegyeleti jog gyakorlása),
- súlyos beteg hozzátartozó meglátogatására,
- szakorvoshoz, polgári egészségügyi intézménybe, valamint egyéb célból (pl.: igazságügyi orvos-szakértői vizsgálat),
- oktatási intézménybe (vizsgán való részvétel céljából),
- egyéb helyszínre, intézményhez (egyedi indokkal).

Alapelvek

Az előállítást a lehető **legbiztonságosabban kell megszervezni és végrehajtani**, amely során figyelembe kell venni:

- fogvatartott személyiségét,
- az elkövetett bűncselekmény típusát,

²⁰³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VIII. fejezet 316-366. pont

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2018. (VIII.8.) OP szakutasítása a fogvatartottak intézeten kívül történő előállításáról

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálatának által kiadott (30500/6132-1/2017.ált.) „a tiltott tárgyak bejuttatásának megakadályozása a fogvatartottak előállítása és szállítása során” témájú MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

²⁰⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP Szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VIII. fejezet 316. pont

- a büntetésből hátralévő időt,
- a biztonsági kockázati besorolását,
- az aktuális lelki és fizikai állapotát,
- az esetleges többlet-információját,
- az előállítás helyszínét,
- a tárgyaláson várhatóan megjelenő személyek, és a média érdeklődését.

Az előállítás biztonságos végrehajtása érdekében a büntetés-végrehajtási szervezet köteles minden jogszerű intézkedést megtenni. Ha a bv. intézet a fogvatartottat az **egészségi állapota miatt nem tudja előállítani**, a nyilvántartási szakterület erről a tényről a bíróságot, hatóságot **haladéktalanul** - telefon, fax vagy e-mail útján - **értesíti**, szükség esetén az ezzel kapcsolatos orvosi igazolást utólag, zárt borítékban megküldi.²⁰⁵

Meg kell követelni, hogy a fogvatartottak engedélyezett tárgyakat vigyenek magukkal. A rejtésre alkalmas helyek, tárgyak tüzetes átvizsgálása során számolni kell - a bv. által biztosítottakon túl - a hétköznapi funkciójú eszközök, **tárgyak preparálásával** is (pl.: telefonálásra alkalmas karóra, toll, a kihegyezett fogkefe, a kihegyezett vagy kiélezett fogvatartotti kés, gémkapocsból készített bilincskulcs, stb). A tárgyak, eszközök, csomagok átvizsgálására **lehetőség szerint csomagvizsgáló berendezést** is alkalmazni kell.

- *Helyszín ismerete, helyszíni szemle, biztonsági leírás*

A biztonsági szakterületért felelős vezető, a helyettese és a biztonsági tisztek **kötelesek részletesen ismerni** a bv. intézet hatáskörébe tartozó, rendszeresen igénybe vett előállítási helyszíneket. Ennek érdekében részt vesznek az évente megtartott **helyszíni szemléken, területbejárásokon**, melyek tapasztalatait alkalmanként jegyzőkönyvbe rögzítik. Szemlét az előállítási helyeken évente legalább egy alkalommal, vagy a munkatervben meghatározottak szerint kell végrehajtani a szolgálati okmányok aktualizálása érdekében.

A bv. intézetek a rendszeres előállítási helyszínekről (rendszeres előállítási helyszínek: a biztonsági rendszerleírásban meghatározottak, pl.: bíróság, ügyészség, egészségügyi intézmények) - egyeztetve azok vezetőivel - **fényképes és/vagy elektronikus útmutatót**, tájékoztatót (a továbbiakban: biztonsági leírás) készítenek, melyet a végrehajtó személyi állomány szakmai felkészítéséhez és feladat-végrehajtásához felhasználnak. Figyelemmel követik a helyszíneken történő átalakításokat, változtatásokat és ez alapján a **leírást folyamatosan aktualizálják**.

A biztonsági leírásban szerepeltetni kell:

- az előállítási hely fekvését,
- biztonsággal kapcsolatos sajátosságait,
- a bv. intézettel történő kapcsolattartás lehetőségeit,
- a szökésre legalkalmasabb irányokat, a terepszakaszokat,
- az együttműködésre kötelezett szervek elhelyezkedését, távolságukat,
- az előállítási hely megközelíthetőségét és fényképeit,
- a belső rendészeti szolgálat elérhetőségét,
- őrző helyiség igénybevételének, kulcskezelésének rendjét is.

²⁰⁵ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottal nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasítása

A megismerési ívvel ellátott biztonsági leírást az **eligazító helyiségben kell tárolni**, az előállítást végrehajtó állománynak a feladat-végrehajtást megelőzően azt - **aláírásával igazolva - meg kell ismernie.**

A körszállítással a bv. intézetbe megőrzésre érkező fogvatartottak **előállítási utasításainak megfelelő kitöltöttségét** a bűnügyi nyilvántartó csoport ellenőrzi, különös esetben (pl.: másnap előállítandó fogvatartott hiányosan kitöltött előállítási utasítása) haladéktalanul intézkedik az észlelt hiányos adatszolgáltatás(ok) pótlására. Hivatali időn túli célszállítás esetén mindezt a biztonsági tiszt hajtja végre. Az előállítási utasítások I-III. adatmezőinek megfelelő kitöltöttségéért a küldő bv. intézet a felelős, de hiányosság esetén az előállítást végrehajtó bv. intézet soron kívül köteles gondoskodni annak pótlásáról, az előállítás - a rendkívüli esetek kivételével - kizárólag ezt követően kezdhető meg.

Az előállítást végrehajtó(ka)t alapfelszerelésként kényszerítő eszközökkel, illetve az előállítási utasításban **külön meghatározott** mozgáskorlátozó eszközökkel is el kell látni.

Ha az előállítás biztonságát az eset összes körülményeire tekintettel a büntetés-végrehajtás önerőből nem tudja biztosítani, úgy **más rendvédelmi szerv együttműködését kell igénybe venni.**

Az előállítás módja és eszköze

A fogvatartottak előállítása történhet:

- gyalogmenetben,
- gépjárművel.

Gyalogmenetben a fogvatartott - a helyi adottságokat figyelembe véve - csak a bv. intézet közvetlen közelében lévő előállítási helyszínre (maximum 400 méteren belül) kísérhető. A vonatkozó helyi intézkedésben kell meghatározni konkrétan, hogy mely előállítási helyekre lehet gyalogmenetben fogvatartottat előállítani. A gyalogmenetben történő előállítást a kísérés idejére legalább **1 fő hivatásos személyi állományi tag** (pl.: járőr) biztosítja.

A bv. szervnél, illetve társ rendvédelmi szervnél **rendszeresített gépjárművel** történő előállításra akkor kerül sor, amikor az előállítás helye a bv. szervtől távol van, vagy a gyalogmenetben való átkísérés nem biztonságos, illetve egészségügyi okból nem lehetséges. **A gépjárművel történő előállítás során a járműben csak a szolgálati feladatot végrehajtó személyi állomány tagjai lehetnek jelen.**

A bv. szerv vezetője – szükség esetén – engedélyezheti az ettől való eltérést (pl.: külső munkaterületről baleset, sürgős egészségügyi ellátás miatt OMSZ, egyéb polgári gépjármű), amit a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság főügyelete felé az intézet jelenteni köteles.

2. Az előállítás szervezése

Az előállítás megszervezése a biztonsági szakterült vezetőjének, helyettesének, hivatali munkaidőn túl pedig a szolgálatban lévő biztonsági tiszt feladata. A szervezés során

figyelembe kell venni minden olyan körülményt, amely veszélyeztetheti az előállítás, valamint a fogva tartás biztonságát.

2.1. Az előállítás végrehajtását befolyásoló körülmények

Az előállítás biztonságos végrehajtása érdekében az **előkészítés során figyelembe kell venni:**

- a fogvatartottak előállítását végrehajtó állomány létszámát, feladatra való alkalmasságát,
- az előállítást végrehajtó(k) testi, fizikai adottságait, önvédelmi jártasságát,
- az előállítás helyszínét, biztonsági, illetve őrzési körülményeit,
- az előállítási hely bv. intézettől való távolságát (műszaki pihenő tervezése, szállítási terv, ülésrend elkészítése),
- az előállítás előtti, illetve utáni várható várakozási időt,
- a fogvatartott testi, fizikai adottságait, küzdő és fizikai erőt igénylő egyéb sportokban való jártasságát, az esetleges katonai, vagy fegyveres múltját, képzettségét,
- a fogvatartott egészségi és lelki állapotát,
- a vád alapját képező, vagy elkövetett bűncselekményt,
- a várható ítélet súlyosságát, mértékét (a fogvatartott esetében milyen magatartásbeli változást válthat ki, rendkívüli esemény bekövetkezéséhez vezethet-e),
- a fogvatartott eddigi kriminalitását (visszaesés foka), korábbi fogvatartása alatt tanúsított magatartását,
- a fogvatartott biztonsági kockázati besorolását (amennyiben nem került még megállapításra, közepes biztonsági kockázatúnak kell tekinteni), rezsimbe sorolását,
- többletinformációval rendelkező fogvatartott esetén annak az előállítás végrehajtásához kapcsolódó tartalmát,
- a kapcsolattartást, annak korlátozását (az előállítási utasításon feltüntetve kapja meg az előállítást végrehajtó),
- a hozzátartozók (családtagok, rokonok) várható létszámát, illetve hangulatát,
- a média érdeklődését, jelenlétét,
- azt, hogy az előállítás helyén - akár hosszabb időtartamú várakozás esetére is - rendelkeznek-e a fogvatartott elhelyezésére alkalmas biztonsági szempontból megfelelő helyiséggel,
- a differenciálás szabályainak betartását (pl.: bűntársak, férfiak és nők elkülönítése, szállítási terv készítésekor ennek figyelembe vétele),
- a fogvatartott veszélyessége alapján a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazását, a szolgálati kutyával történő biztosítás szükségességét és lehetőségét,
- az együttműködő szerv segítségnyújtásának mértékét, a kapcsolattartók kijelölésével,
- a szállító gépjármű(vek) biztonságát, üzemképességét, a hírösszeköttetést,
- a bv. intézetnek az előállítás végrehajtását befolyásoló egyéb feladatait,
- a szélsőséges időjárási viszonyokat (pl.: hőségriasztás esetén védőital biztosítása).

Előállítás alkalmával a **biztonsági feladatok végrehajtásáról**, így különösen az előállító felügyelők létszámáról, személyük kijelöléséről, a biztonsági osztályvezető, akadályoztatása esetén az osztályvezető helyettes vagy a szolgálatban lévő biztonsági tiszt dönt, kivéve, ha valamely rendelkezés ettől eltérő szabályt tartalmaz. Az előállítást végrehajtó személyi

állomány feladatait **őrutasításban** vagy **szolgálati utasításban** és **eligazításon** kell meghatározni.

Az előállítást lehetőség szerint 2 fő hivatásos testületi tag részvételével kell végrehajtani. Amennyiben erre nincs mód, vagy az előállítás összes körülménye és a fogvatartott biztonsági kockázata ezt nem indokolja, úgy a feladatra kiválasztott előállítást végrehajtó alkalmas kell, hogy legyen az önálló végrehajtásra.

Az **előállítási utasítás** I. részének **kitöltéséért** az igazgatási (nyilvántartási) szakterület, a II. rész kitöltéséért a fogvatartott reintegrációs tisztje, vagy az őt helyettesítő személy, a III. rész szakszerű kitöltéséért az egészségügyi szakterület, a IV. rész kitöltéséért a biztonsági osztály vezetője, vagy az általa kijelölt személy a felelős (ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezik). **Hivatali időn kívül** (soron kívüli előállítás esetén pl.: egészségügyi előállítás) a kitöltést a szolgálatban lévő biztonsági tiszt (I, II, IV. rész) és az egészségügyi szakterület (III. rész) végzi el. Az I. rész „biztonsági kockázat besorolás” okaként az **előállítás szemponjából fontos körülményt** (suicid hajlam, elkövetett bűncselekmény, szökési szándék, kiemelt veszélyességi kockázatok stb.) kell feltüntetni. Az előállítási utasítást az idézéshez csatolva kell az előállítást végrehajtó biztonsági osztályhoz továbbítani. A végrehajtott előállítást követően, az előállítási utasítást a fogvatartott nyilvántartási anyagában kell elhelyezni.

Amennyiben az előállítandó fogvatartott megőrzésen más bv. intézetben tartózkodik, azonban előállítását nem a megőrzést végrehajtó bv. intézet személyi állománya hajtja végre, akkor az előállítás adatszolgáltatásával, szervezésével, végrehajtásával érintett bv. intézetek szakterületei - a megőrzés időtartamának figyelembevételével - az előállítási utasítás információs mezőinek kitöltése, aktualizálása érdekében **előzetesen kötelesek egymással egyeztetést végrehajtani.** Ezekben az esetekben a szakmai egyeztetést a fogvatartott megőrzését végrehajtó bv. intézet kezdeményezi.

Az előállítás végrehajtására a **fogvatartottal azonos nemű** személyi állomány tagot kell beosztani. Ettől eltérni csak abban az esetben lehet, ha az előállítás másképpen nem hajtható végre. **Férfi fogvatartottat csak férfi felügyelő állíthat elő.**

Csoportos előállítás esetén csoportparancsnokot kell kijelölni. Ilyen esetben a felügyelet létszámát úgy kell meghatározni, hogy az előállító **csoportparancsnok lehetőleg ne kísérvén külön fogvatartottat.** Csoportos előállítás esetén női fogvatartott előállítását férfi biztonsági felügyelő is végezheti, de az előállító felügyelők között legalább **egy fő női** biztonsági felügyelőnek is lenni kell.

2.2. Az állomány felkészítése az előállítás végrehajtására

Az előállítás előtti eligazításra fordítható rövid időtartam és annak gördülékeny végrehajtása miatt részükre biztosítani kell az önképzés lehetőségét is, az eligazítás során ellenőrző kérdésekkel meg kell győződni az abban rögzítettek ismeretéről.

Az ellenőrző kérdéseknek az alábbi témaköröket célszerű érintenie:

- a bírósági tárgyalásról, ügyészi kihallgatásról történő szabadlábba helyezés esetén végrehajtandó feladatokat,
- a fogvatartottnál tartható tárgyak körét,
- a fogvatartott ruházatára, egyéni ápoltságára vonatkozó követelményeket,

- az összeköttetés, kapcsolattartás módját (EDR rádió esetén hívónév, szolgálati mobiltelefonok esetén a készülékbe rögzített fontosabb telefonszámok, pl.: legközelebbi rendőrkapitányság, orvosi rendelő, intézet telefonszáma, stb.),
- az eljáró ügyész vagy a bíróság által engedélyezett „beszélő” végrehajtásának rendjét,
- a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazását (bilincs, bilincsrögzítő öv, lábbilincs, vezetőbilincs), a mozgáskorlátozó eszköz használatára vonatkozó utasítást (orvosi ellátás, bírósági tárgyalás, tárgyhoz történő bilincselés),
- a fogvatartott motozásának végrehajtását,
- a fogvatartott által elkövetett fegyelemsértés esetén teendő intézkedéseket,
- a felállítási hely meghatározását (pl. a bíró, vagy az ügyész a helyiség elhagyására utasítja az előállító biztonsági felügyelőt, a fogvatartott műtőbe kerül, RTG, CT, MR, vizsgálatot végeznek - a biztonsági felügyelőnek a leggyorsabb közbeavatkozást biztosító, de szökésre legalkalmasabb helyen kell elhelyezkednie),
- a biztonsági felügyelő tevékenységének rendjét az előállítás alatt bekövetkezett egyéb esetekben (pl.: a fogvatartott WC-re kísérése, hozzátartozóval való találkozás, bíró által engedélyezett beszélő, az előállítás végrehajtására irányuló ellenőrzés, ügyvéddel történő beszélő esetén),
- a biztonsági felügyelő és a gépjárművezető feladatát az előállítás helyszínén illetve menet közben történt események, rendkívüli események bekövetkezése esetén (pl.: baleset, rosszullet, gépjárművet ért támadás, a szállítójármű követése, műszaki hiba, rendőri igazoltatás),
- a gépjárműbe történő be- és kiszállás végrehajtását (nem zárt területen történő végrehajtás esetén a biztosítás módját),
- jelentési kötelezettségre vonatkozó szabályokat,
- az előállítási helyek részletes leírását (épületi alaprajzok, várakozóhely, kijáratok, parkolás, menekülési útvonal, megközelíthetőség, stb.),
- a kényszerítő eszközök és a lőfegyverhasználat szabályait.

A bv. szervezet hivatásos jogviszonyban álló tagja (előállító biztonsági felügyelő) feladatának jogszerű teljesítése (fogvatartottak előállítása) során - amennyiben más intézkedés nem vezet eredményre - fogvatartottal illetve polgári személlyel szemben az 1995. évi CVII. törvény 15-17.§-ban foglaltak alapján, a 18-21.§-ban meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazására jogosult és köteles, illetve a 22-25.§-ban foglaltak szerint - ha más kényszerítő eszközök alkalmazása nem vezet eredményre - lőfegyvert használhat.

Az 1995. évi CVII. törvényben rögzített lőfegyverhasználatra vonatkozó szabályok változása esetén a mindenkor hatályos jogszabályi előírások az irányadók.

2.3. Az előállítási feladatra beosztottak eligazítása

Az előállítási tevékenységre beosztott végrehajtó állomány részére speciális eligazítást kell tartani, aminek fontosabb tárgyköreit az eligazítást tartó személy köteles dokumentálni az e célból rendszeresített okmányban.

Az eligazítás idejét úgy kell meghatározni, hogy lehetőleg az előállítást érintő legfrissebb információkat lehessen biztosítani, de kellő idő jusson az állomány felkészítésére, felszerelésére és az ismeretszintek ellenőrzésére.

Az előállítás során **elsődleges kommunikációs eszköz a kézi EDR készülék**. Az eligazítás során a hírösszeköttetés (EDR rádió) üzemképességét, illetve a megfelelő kommunikációs csatorna beállítását ellenőrizni kell, valamint minden esetben **készülékpróbát kell végrehajtani**. Szolgálati mobiltelefonnal történő feladat-végrehajtás akkor engedélyezhető, ha

EDR készülék nem áll rendelkezésre, vagy a külső körülmények (pl.: lefedettség problémája) miatt alkalmazásuk nem megoldható.

Az előállítási feladatok végrehajtása során az előállítást végrehajtók saját tulajdonú mobiltelefont nem tarthatnak maguknál.

Az eligazítás során az előállítás vezetőjét vagy csoportparancsnokát és az előállítást végrehajtó teljes állományt - a rendelkezésre álló biztonsági leírások alapján - **szóban be kell számoltatni az előállítás helyszínének ismeretéből**. Feladatul kell meghatározni az előállító csoportparancsnok részére, hogy azokon az ismeretlen helyszíneken (pl.: temető, kórház), ahol még nem hajtott végre feladatot, **lehetőség szerint előzetes bejárással** mérje fel a feladat biztonsági kockázatokat, jelölje ki a menekülési útvonalakat, lehetőségeket, illetve egyeztessen a belső rendészeti szolgálat munkatársaival, társszervekkel.

Abban az esetben, **ha az előállítást egy fő előállító hajtja végre**, olyan személyt kell kijelölni, aki kellő helyismerettel és megfelelő gyakorlattal rendelkezik, eltérő esetben az előállítást meg kell erősíteni.

Az adott előállításra történő speciális eligazításon, az általános feladatokon és a helyszíni sajátosságokon túl – az előállítandó fogvatartott vonatkozásában – **kiemelten kell értékelni** a tiltott tárgy megszerzésének, átvételének lehetőségét, az azzal kapcsolatosan rendelkezésre álló információkat, fogvatartotti többletinformációkat.

Az eligazításon ismertetni kell, hogy a fogvatartott:

- elkövetett-e már hasonló cselekményt a múltban (pl.: tiltott tárgy tartása);
- elkövetett bűncselekményének jellegét (pl.: kábítószerrel visszaélés);
- elhelyezési zárkája-, részlege, közössége mennyire „fertőzött” tiltott tárggyal összefüggésben, továbbá feltételezhető-e, hogy „megrendelésre” tesz kísérletet tiltott tárgy bejuttatására;
- a hozzátartozói körének minősége, mekkora a várható létszámuk, továbbá mekkora a velük és a bűntársaival való tiltott kapcsolattartásának lehetősége;
- mekkora börtönrutinnal rendelkezik,
- más szakterületről van-e információ, jelzés a fogvatartott magánéletében történt negatív változásról, problémáról, aminek következtében megpróbál tiltott tárggyhoz (telefon, nyugtatószer stb.) jutni.

Az eligazításon a végrehajtók részére át kell adni az előállítással kapcsolatos iratokat.

Az eligazítást megelőzően **ellenőrizni kell a szükséges iratok, okmányok meglétét** (idézés, előállítási utasítás, tárgyaláson szabadlábra helyezett személy nyilatkozata, tárgyaláson szabadlábra helyezett személy részére tájékoztató, csatolt többletinformáció, orvos szakértői vizsgálat alkalmával "csak orvos által felbontható" egészségügyi anyag), valamint kitöltöttségüket. Amennyiben **hiányosság észlelhető**, akkor pótlásukra haladéktalanul intézkedni kell. Halasztást nem tűrő esetben (pl.: fogvatartott életveszélyes egészségügyi állapota) az előállítás okmányainak teljes kitöltésétől el lehet tekinteni, viszont azokat soron kívül pótolni kell.

Az előzetesen begyűjtött információk alapján a végrehajtással összefüggésben meghatározásra kerül(nek) az alkalmazandó mozgáskorlátozó eszköz(ök). A meghatározások térjenek ki a **mozgáskorlátozások szükség szerű feloldásával kapcsolatos feladatokra**, továbbá - az adott helyszín körülményeit figyelembe véve - arra, hogy a várakozások ideje alatt a **fogvatartott(ak)at biztonságosan hol tudják elhelyezni** (szükség szerint a tárggyhoz rögzítés lehetőségére, az ahhoz szükséges mozgáskorlátozó eszközök típusára, alkalmazhatóságukra).

Az eligazítás tartalmazza:

- az előállító biztonsági felügyelő(k) személyét, az előállítás pontos helyét, célját, időpontját, az előállítási hely speciális jellemzőit (pihenőhely, várakozóhely van-e, kijáratok elhelyezkedése, menekülési útvonal, parkolás),
- az előállító csoportparancsnok nevét, rendfokozatát, aki az előállítást végzők valamint a fogvatartottak részére megtartja az eligazítást,
- a fogvatartott(ak) létszámát, adatait: név, nyilvántartási szám, büncselekmény, végrehajtási fokozat, a fényképes mutatókarton, vagy a számítógépes rendszerből a fogvatartott adataival ellátott azonosítására alkalmas fényképes adatlap, idézés, stb. meglétét,
- a fogvatartott bírósági tárgyalásról, ügyészi kihallgatásról szabadítható-e vagy sem, folyik-e újabb büntetőeljárás vele szemben,
- többletinformációval rendelkező fogvatartottak esetén annak az előállítás végrehajtásához kapcsolódó tartalmát,
- súlyos beteg hozzátartozó meglátogatására, hozzátartozó temetésére történő előállítás esetén a beszélő engedélyezésének módját, időtartamát és helyét,
- a szabadlábon lévő bűntársakat, várható magatartásukat,
- a hozzátartozók várható létszámát, illetve magatartását,
- a sajtó, illetve tömegtájékoztató szervek érdeklődését,
- az előállítást végrehajtók (biztonsági felügyelő, gépjárművezető) személyi okmányai (szolgálati igazolvány, vezetői engedély) meglétének ellenőrzését,
- a szállító jármű(vek) indulási időpontját, útvonalát, parkolási helyét, őrzését,
- a megkülönböztető jelzés használatára vonatkozó szabályokat,
- a szállító jármű(vek) biztonságára, üzemképességére, menetokmányainak, meglétére, felszereltségére irányuló az induláshoz szükséges feladatszabás végrehajtását,
- a KRESZ szabályainak betartására vonatkozó feladat-meghatározást.

Meg kell győződni arról, hogy az előállítást végrehajtó(k) megértették-e a kapott feladatot, azt el tudják-e látni, továbbá egészségügyi szempontból alkalmasak-e annak a végrehajtására.

3. Az előállítás végrehajtása

- *Felszerelés, fegyverzet elhelyezése*

Az előállító biztonsági felügyelő a szolgálati lőfegyver és a hozzá tartozó lőszer javadalmazás felvétele után megvizsgálja azokat és végrehajtja a tárazást, ellenőrzi a felszerelését képező mozgáskorlátozó és kényszerítő eszközök állapotát, működőképességét. Az eligazítás után vezényszóra, ellenőrzés mellett a töltő-ürítő helyen végrehajtja a fegyver töltését.

A szolgálati lőfegyvert - általános szabályként - tilos bevinni a bv. intézetek azon területeire, ahol fogvatartottak elhelyezési részlege, illetve a belső munkaterületek vannak. A fogvatartott tartózkodási helyére történő bevonulás előtt azt a bv. intézet azon területén kell - a helyi előírások szerint erre a célra kialakított, vagy őrzött tárolóhelyen - a lőfegyvert elzárni, amelyen keresztül a már mozgáskorlátozással ellátott fogvatartott kísérése, előállítása megtörténik.

3.1. A fogvatartott átvétele, eligazításának, motozásának végrehajtása

Az előállító biztonsági felügyelő a fogvatartottat személyes- és büntetés-végrehajtási adatai egyeztetése után, illetve mutatókarton alapján veszi át a körlet-főfelügyelőtől. Az átvétel során az átvett fogvatartottat meg kell motozni, az előállítás során tanúsítandó magatartásról és a kényszerítő eszköz alkalmazásának lehetőségéről el kell igazítani. A fogvatartott mozgásának korlátozását a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint kell végrehajtani. Az egyéni mozgáskorlátozásra vonatkozó intézkedés az előállítás befejezéséig, illetve a visszaérkezésig tart.

- *A fogvatartott eligazítása*

Miután a körleten az illetékes körletfelügyelő kihívta a zárkából a fogvatartottat, az előállító biztonsági felügyelő a fényképes mutatókarton, vagy a fogvatartott adataival ellátott, azonosításra alkalmas, a számítógépes rendszerből kinyomtatható fényképes adatlap, és az idézés alapján adategyeztetést végez.

A fogvatartottat az előállítás megkezdése előtt el kell igazítani. Az előállítandó fogvatartott eligazítását az előállítást végrehajtó, csoportos előállítás során az előállító csoportparancsnok az **előállítási "Minta" alapján** végzi el. A fogvatartott eligazítására - annak helyszínétől függően eltérő tartalommal (pl.: bíróság, kórház, temetés) - **speciális segédletet kell elkészíteni**, amit a biztonsági osztályok eligazító helyiségeiben kell kihelyezni, ahol az előállítást végrehajtó a szöveggörnyezetet köteles megismerni és azt aláírásával igazolni. Ennek felhasználásával **tájékoztatást kell adni a fogvatartott részére** az előállítás során tanúsítandó magatartási szabályokról, be nem tartásuk esetén annak lehetséges következményeiről, a kényszerítő eszközök szükség szerinti alkalmazásáról és a kapcsolattartásról.

MINTA **AZ ELŐÁLLÍTANDÓ FOGVATARTOTT ELIGAZÍTÁSÁHOZ**

A fogvatartott adatainak ellenőrzését az eligazítás előtt minden esetben el kell végezni (neve, nyilvántartási száma, születési helye, ideje, anyja neve), majd azt követően a következőkről tájékoztatni:

Önt, mint arról előzetesen értesítették, a mai napon tárgyalásra/meghallgatásra/egészségügyi ellátásra állítjuk elő a helyiségébe,

- a) az előállítás során minden tevékenységet kizárólag utasításra, vagy engedéllyel végezhet. Nem beszélhet, és nem kezdeményezhet kapcsolatfelvételt illetéktelenekkel, senkitől nem vehet, és senkinek nem adhat át semmit. Ez alól kivételt képez büntetőügyben az ügyvel kapcsolatos iratok ügyvédnek történő átadása vagy a tőle történő átvétel. Együttműködése hiányában, illetve szökési kísérlet, támadás esetén, a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén magával szemben kényszerítő eszközt fogok alkalmazni,
- b) az előállításához szükséges, ott felhasználható eszközöket, tárgyakat (pl. hidegélélem, fűzet, íróeszköz, jegyzetcsomag, 1 doboz bontott cigaretta, tűzgyújtó eszköz, stb.) a

szállítótérbe nem viheti be magával, azokat a szükséges alkalmazásukig, felhasználásukig én tárolom, kezelem,

- c) dohányzásra kizárólag akkor van lehetősége, ha az előállítás helyszínén kijelölt dohányzó hely található és ez biztonsági szempontból nem aggályos és engedélyt adok rá,
- d) az előállítás során az illetékesek által feltett kérdésekre a meghatározott időben és módon válaszoljon, közbeszólásokkal ne zavarja a munkát,
- e) az előállítás során beszélő kizárólag a rendelkezési jogkör gyakorlójának engedélye alapján, felügyelet mellett, illetve az általam engedélyezett formában és időtartamban engedélyezett,
- f) tilos a bv. intézet belső rendjéről és biztonságáról beszélgetést folytatni, valamint a kapcsolattartói részére bármit átadni, vagy tőlük átvenni, amennyiben ezeket a szabályokat megsérti, akkor a kapcsolattartójával engedélyezett beszélgetését megszüntetem,
- g) beszélő alkalmával, továbbá a bv. intézet által biztosított hidegáram fogyasztásának ideje alatt a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazását fenntartom,
- h) a kapcsolattartójával engedélyezett beszélgetése alatt magyarul (külföldi fogvatartott esetén anyanyelvén a bíróság által kirendelt tolmács jelenlétében) beszélhetnek,
- i) egészségügyi szükségleteit még a bv. intézetben végezze el. Ha az előállítás során mégis elkerülhetetlen a mosdó igénybevétele, az csak előzetesen átvizsgált helyiségben történhet, személymotoszás végrehajtása után. Szükségleteit behajtott helyzetű ajtónál végezheti, azt nem zárhatja be,
- j) kezelik-e valamilyen betegséggel, szed-e rendszeresen gyógyszert, ha igen, a gyógyszerasztáznál bevette-e az előállítás idejére elégséges adagot (Vagy: Az orvos által előírt, napközben beszedendő gyógyszeradagját tőlem kapja meg.)?

Felhívom a figyelmét arra, hogy a viselkedési szabályokat és az eligazításon közölt előírásokat tartsa be. Megértette az általam elmondottakat, van-e kérdése, jelentenivalója?

....., 2018.....hó...nap....óra.....perc

Megértette az általam elmondottakat? igen nem

fogvatartott olvasható aláírása, nytsz.

A fogvatartott köteles a nyomtatványon az eligazítás megvalósulását aláírásával igazolni. A nyomtatványt az előállítási utasításhoz csatolva kell tárolni.

Az előállítás előtti eligazítás során a **fogvatartott figyelmét nyomatékosan fel kell hívni a tiltott tárgyak átvételének, megszerzésének, valamint a tiltott kapcsolattartás formáinak tilalmára, illetve ezek lehetséges következményeire (pl.: szigorúbb rezsimbe-, biztonsági kockázatba sorolás, látogató fogadás szigorúbbá tétele stb.)**

- *A fogvatartott motozása*

A fogvatartottat meg kell motozni:

- az előállítás előtt a körleten történő átvételkor,
- az előállítás alatt mellékhelyiségbe menetele előtt és kijövele után,
- bíró vagy ügyész által engedélyezett beszélő előtt és után (amennyiben annak feltételei adottak),
- az előállítás végrehajtása után a körleten történő átadáskor,
- abban az esetben, ha alaposan feltételezhető, hogy tiltott tárgyat tart magánál.

Az előállítás megkezdése előtt az érintett fogvatartott vetkőzőes motozását az elhelyezési körleten kell végrehajtani. Ezt a zárkából történő kiléptetés után az arra kijelölt helyiségben az előállító biztonsági felügyelő végezze el, a körletfelügyelő, vagy az arra kijelölt felügyelő biztosítása mellett. **A fogvatartottat a motozás végrehajtása előtt fel kell szólítani az együttműködő magatartásra.**

A felügyelő ismerje fel a **ruházatban előre kialakított rejtési helyeket**, figyelme terjedjen ki a zsebekből a motozást megelőzően esetleg már előre kirakott tárgyakra is. **Nézze át** a zárkából kihozott hidegcsomagot, a fogvatartott által az előállításra magával vinni kívánt iratokat, íróeszközöket, egyéb tárgyakat (pl.: szemüveg, engedélyezett gyógyszer, asztma spray), győződjön meg arról, hogy abban nincs-e tiltott tárgy (pl.: hajtsa szét a zsebkendőket, amennyiben lehet csavarja szét a tollat, lapozza át a jegyzetet).

A motozás végrehajtása során különös figyelmet kell fordítani a ruházat olyan részeire, ahová a tárgyak elrejtése könnyebb, kevésbé feltűnő, különös tekintettel:

- kabát, zubbony, inggallér, póló, atléta visszavarrásai,
- lábbeli talpa, belseje, szára,
- fehérnemű, zsebkendő,
- test felszínén: lábszár, boka környéke, tenyér, ujjak köze, combok között a nemi szerv alatt, női fogvatartott esetében a mellek között és alatt,
- hónalj, talp, sarok, hátközép, hajzat, szakáll,
- indokolt esetben a testüreg,
- a szájüreg,
- nadrág és szoknya derékvarrása, hajtókája, nadrágszija (öv), sapka.

A fogvatartott **tiltott tárgyak elrejtésére legalkalmasabb helyei**, lehetőségei:

- ruházatában (pl.: a cipőben, talpbélés alatt kialakított helyen, vagy a preparált talpban, nadrágban, alsónadrágban kialakított helyen, kabátbélésben, levarrások alatt stb.);
- testfelületén (pl.: lábujjak között, talpon, szájban, hónaljban, nemi szervek alatt, combok hajlatában, hajban, testszőrzetben, elhízott fogvatartott esetében a has megnövekedett területe alatt stb.);
- engedéllyel magával vitt, elrejtésre alkalmas tárgyaiban (pl.: élelmiszer hideg csomagban, iratok között, szemüvegben, tollban stb.);

- életmentő és engedéllyel magánál tartható gyógyszerei között (pl.: asztma pipában SIM kártya).

A motozás során **figyelni kell a fogvatartott viselkedését, reakcióit.** (Milyen ruhadarabokat vesz le vontatottan, illetve mikor változik meg viselkedése, mikor válik idegessé?).

A vetkőzések motozás az előállítás megkezdése előtt és a feladat végrehajtása után is kötelező. A jogerős szabadságvesztés büntetést töltő fogvatartott kizárólag formaruházatban, illetve a bv. szervezet által **rendszeresített ruházati termékekben** állítható elő, megőrzésen lévő fogvatartott ellátása a küldő bv. intézet feladata. A fogvatartott **nem rendszeresített lábbeliben történő előállítására** kizárólag egészségügyi szempontból indokolt esetben, az ezt igazoló érvényes egészségügyi igazolás rendelkezésre állása mellett - illetve rendkívüli esetben annak mellőzésével - kerülhet sor.

A fogvatartott előállításra csak

- textil-, vagy papír zsebkendőt,
- íróeszközt,
- ügyével kapcsolatos iratait, feljegyzéseit,
- amennyiben szüksége van rá szemüveget,
- 1 doboz bontott cigarettát, tűzgyújtó eszközt,
- egész naposra tervezett, vagy közigazgatási határon kívüli tárgyalás esetén a hideg ételmezt,
- ivóvizet (átlátszó műanyag flakonban max. 1,5 litert),
- életmentő gyógyszereit

viheti magával.

Az előállítás során a fogvatartott **kizárólag zsebkendőt, szemüveget, ivóvizet és életmentő gyógyszert vihet be a gépjármű szállítótérbe,** minden mást az előállítást végrehajtó tárol. Tartalmilag az ügyével kapcsolatos iratait, feljegyzéseit nem lehet ellenőrizni, azonban a magánál tartható iratokat az íróeszközével együtt **biztonsági szempontból ellenőrizni kell.** Gyógykezelés alatt álló fogvatartott esetén az orvos által előírt szív, asztma, cukorbetegség stb. kezelésére szolgáló gyógyszert (ennek szervezetbe juttatására szolgáló készüléket), szükség esetén írásos orvosi rendelkezéssel az **előállítást végrehajtónak kell magával vinni,** és az orvos által meghatározottak szerint a fogvatartott részére átadni. Az előírt és életmentő gyógyszerek adagolását a fogvatartott köteles végezni.

- *Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása*

Motozás után a fogvatartottra az elrendelt mozgáskorlátozó eszközöket fel kell helyezni. **Sorrendben: bilincsrögzítő öv, patentbilincs, lábbilincs, vezetőbilincs.**

A patentbilincset minden esetben rögzíteni kell.

Az előállítások végrehajtása során a fogvatartott mozgásának korlátozására **elsősorban rögzíthető állású zsanéros patentbilincset** kell alkalmazni. A rendkívüli események megelőzése érdekében a bilincset úgy kell a fogvatartottra felhelyezni, hogy annak **kulcsnyílása a fogvatartott felé legyen.** A mozgáskorlátozás könnyítésének elrendelése esetén csak az egyik kézről kell eltávolítani a bilincstagot, amit a **bilincsrögzítő övhöz kell rögzíteni.** Amennyiben bilincsrögzítő öv alkalmazása nem indokolt, úgy a patentbilincset mindkét kézről oldani kell.

Az **egytagos vezetőbilincset** a rögzített zsanéros patentbilincstől a könyök felé, a fogvatartottnak arra a kezére kell felhelyezni, amelyik oldaláról az előállítást végrehajtó kíséri. Amennyiben a fogvatartott **keze be van gipszelve, kötözve**, vagy egyéb sérülés van rajta, akkor az ép kezére kell felhelyezni a bilincset. Amennyiben a fogvatartott a bv. intézeti vagy a szerződéses orvos által engedélyezett **járókerettel, vagy bottal jár**, akkor a vezetőbilincset úgy kell biztonságosan rögzíteni (akár a kezéhez), hogy az a fogvatartottat a mozgásában ne akadályozza.

Indokolt esetben (pl.: lépcsőzés) a lábbilincs felhelyezése - az együttműködő fogvatartott esetében, és kizárólag zárt területen - **végrehajtható közvetlenül a szállítójárműbe történő beszállítás előtt is**. A patentbilincset és a bilincsrögzítő övet szükség szerint - vagy ha a biztonsági körülmények miatt a fogvatartott már megbilincselte állapotban van - **lakattal egymáshoz lehet rögzíteni**, ennek alapján a mozgáskorlátozó eszközök felhelyezési sorrendje a következőképpen módosul: patentbilincs, bilincsrögzítő öv, lábbilincs, vezetőbilincs.

A mozgáskorlátozó eszköz **állapotát és működőképességét** az átvételekor, valamint az alkalmazása előtt minden esetben ellenőrizni kell. Az előállítás során a rögzítést szintén - különösen a bilincs oldását követően annak ismételt felhelyezése után, valamint a fogvatartott mozgásának megkezdése előtt - minden esetben ellenőrizni kell. A mozgáskorlátozó eszközök **felhelyezésének szakszerűségét szűrőpróbaszerűen** - vagy azon fogvatartottak esetében, akiknél alapos okkal feltételezhető rendkívüli esemény kialakulása - **a biztonsági tisztnek ellenőrizni kell**.

Az előállító biztonsági felügyelőnek a fogvatartott átvételét az illetékes körlet-(fő)felügyelő szolgálati naplójában aláírásával köteles igazolni. Miután ezt megtette, az elhelyezési körletet a fogvatartottal együtt elhagyhatja.

3.2. A fogvatartott mozgatása, kísérése

- *Mozgatás az intézeten belül*

Az elrendelt mozgáskorlátozó eszközök mozgatást követő felhelyezése már a bv. szeren belül korlátozza a fogvatartottat abban, hogy mozgatása során bármilyen eszközt, tárgyat magához vegyen, átvegyen. Ennek érdekében a **belső haladási útvonalon közlekedni kell kíséreni** és folyamatosan kontrollálni kell a tevékenységét. Amennyiben más fogvatartott is tartózkodik a haladási útvonalon, akkor **kellő időben intézkedni kell a velük való fizikai kontaktus elkerülésére**. Esetleges érintkezésüket követően intézkedni kell a fogvatartott átvizsgálására.

Gyalogmentben történő előállítás alkalmával az intézet elhagyását megelőzően a kijelölt helyen elzárt **lőfegyvere felvételét, felhelyezését** a felügyelő úgy végezze, hogy a fogvatartott ez idő alatt tőle biztonságosan elzárt, de általa lehetőleg szemmel ellenőrizhető területen tartózkodjon. Amennyiben az elzárás nem megoldható a biztosítást úgy kell végrehajtani, hogy az előállítást végrehajtó a fogvatartottat a fegyverfelvételi helytől számított legtávolabb eső helyen várakoztatja, és lehetőség szerint addig egy másik felügyelő biztosítsa a fogvatartottat.

- *Gyalogmenetben való kísérés intézeten kívül*

Az előállítást végrehajtó a fogvatartott kísérését a számára kiadott lőfegyver viselésével **ellentétes oldalon** hajtsa végre. A fogvatartott a mozgatását követően az előállítás egésze során **illetéktelen személyekkel sem verbálisan, sem fizikálisan nem érintkezhet**. Ez alól kivételt

képez a bíró vagy ügyész, illetve temetés során a bv. intézet vezetője által engedélyezett kapcsolattartás. Az előállítások alkalmával intézkedni kell arra, hogy a fogvatartott **illetéktelen személytől ne vehessen át, vagy adhasson át részére semmit**. Ezek elkerülése érdekében bírósági, ügyészségi előállítás során - végső esetben - az eljáró bíró (ügyész) segítségét kell kérni.

Az előállítást végrehajtó a fogvatartottat maga előtt kíséri, a vezetőbilincs csuklósíkját pedig abban a kezében köteles ráfűzve tartani, amelyik oldalról a fogvatartottat kíséri. Gyalogmenetben történő előállítást, kísérést úgy kell végrehajtani, hogy a gyalogos forgalom az előállítást ne akadályozza, **illetéktelen személy az előállítást végrehajtó és a fogvatartott közé ne tudjon beférközni.**

Ülve történő várakozás esetén a fogvatartottat szintén a viselt lőfegyverrel ellentétes oldalra kell ültetni, illetve a tárgyalóteremben - ha lehetőség van rá - a fogvatartott mögötti padsorban kell elhelyezkedni a vezetősár fogásával.

- *Gépjárművel kapcsolatos szabályok*

Gépjárművel történő előállításnál a gépjárművezető köteles a szállítótér átvizsgálását végrehajtani, és ha nem kísér fogvatartottat, akkor a jármű nyitott ajtajánál várja a fogvatartottat és kísérelőt a beszállás biztosítása céljából.

Gépjárműre szálláskor a **vezetőbilincset az előállítást végrehajtó csak akkor engedheti el**, ha a fogvatartott beszállt a jármű számára kijelölt fülkéjébe és helyet foglalt. Az ajtó reteszelését és zárását (lakatolását) követően az előállítást végrehajtó a fogvatartott magatartását, a mozgáskorlátozó eszközöket fokozott figyelemmel követi. A fogvatartotti fülkét a gépjárművezető zárja, az ő tevékenységét az előállítást végrehajtó biztosítja.

Bilincselő nyílással ellátott fogvatartotti szállító járművek esetében a **vezetősárral ellátott bilincset indulás előtt a nyíláson keresztül el kell távolítani a fogvatartottról**, az előállítás helyszínére történő **megérkezést követően fel kell helyezni rá**. A fogvatartott kiléptetése a járműből csak ez után kezdődhet meg. Visszainduláskor értelemszerűen ugyanígy kell eljárni.

A fogvatartott(ak) gépjárműbe szállása után az előállítást végrehajtó **lőfegyvere felvételét, felhelyezését** az előírt helyen elvégzi, majd a gépjármű bejáratí zsilipben a jármű fogvatartott(ak) szállítására szolgáló utasterének fogvatartott(ak)tól elhatárolt részében a szállítás ideje alatt **folyamatosan figyelemmel kíséri a szállított személy(ek) tevékenységét**. A lőfegyver felvételének ideje alatt a gépjárművezetőnek vagy az e feladat végrehajtására kijelölt személynek kell a fogvatartott(ak) tevékenységét figyelemmel kísérni.

A fogvatartott tevékenységét folyamatosan figyelni kell, hiszen amennyiben tiltott tárgyhoz jutott az előállítás során, a **gépjárműben lehetősége nyílik arra, hogy azt elrejtse, használja**. Meg kell akadályozni, hogy a mozgáskorlátozó eszközöket – egy esetleges rendkívüli esemény előkészítése érdekében – megrongálja, használhatatlanná tegye.

A szállítójármű külső ajtaját, továbbá a belső terében lévő fülkéket a fogvatartottak beszállítása és az előállítást végrehajtó(k) elhelyezkedése után zárva kell tartani. A kulcsokat a gépjárművezető kezeli. A **fülkék tartalékkulcsait** - a gépjármű szállítótérének a személyzet részére kijelölt részén -, egy lepecsételt - 'tartalékkulcsok' felirattal ellátott - kulcsdobozban kell elhelyezni, melyet felbontani csak rendkívüli esemény bekövetkezése, megakadályozása céljából lehet. A kulcsdobozt a biztonsági osztályvezető, osztályvezető-helyettes

pecsétnyomójával kell lepecsételni, annak sértetlenségét a gépjármű vezetője indulás előtt köteles ellenőrizni. A biztonsági tisztek a helyi intézkedésben meghatározott gyakorisággal végrehajtják a kulcsdoboz és a tartalékkulcsok kezelésének, meglétüknek ellenőrzését. A doboz felnyitását, annak okát jelenteni kell.

Külső helyszínen a kiszállítás előtt az előállítást végrehajtó(k) ellenőrizik a mozgáskorlátozó eszköz állapotát oly módon, hogy az ajtót résnyire kinyitják, és egyikük azt **kívülről lábbal, vállal megtámasztja**, majd a fogvatartottat felszólítják, hogy a vezetőbilincs szarát adja ki a résen. A gépjármű mellett álló előállító **felügyelő ellenőrzi a vezetőbilincs szarának, csuklósíjának épségét** és a felhelyezett mozgáskorlátozó eszköz állapotát. Amennyiben nem észlel rendellenességet, akkor nyitja az ajtót, majd kilépteti a fogvatartottat a szállító járműből. **A gépjárművezetőnek a fogvatartott mozgatásának biztosításában részt kell vennie.** Amennyiben szükséges, úgy az előállító csoportparancsnok utasítása szerint a járó motorú gépjárműben várakozik.

A fogvatartottakat bv. intézeten kívül - a gépjárművezető biztosítása mellett - **egyessel kell a jármű ajtajához kíséreni és beültetni.** Addig, amíg a gépjárművezető bezárja a szállító fülke ajtaját az előállítást végrehajtó végzi a biztosítást. Az előállítás jellegétől függően (pl.: abban az esetben, ha a fogvatartottak egymáshoz vannak bilincselve) más módon is történhet a le- és felszállás, amit az eligazítás során kell meghatározni, de a szállító fülke nyitását és zárását követően a kulcsot a gépjármű vezető kezeli.

Az **elkülönítési szabályokkal érintett fogvatartottak** azonos járművel történő szállítása esetén külön fülkében, indokolt esetben a bűntársakat külön járműben kell szállítani. Különböző nemű fogvatartottakat azonos járművel történő szállítás során külön fülkében kell elhelyezni.

Közterületen lehetőség szerint úgy kell a **gépjárművel megállni**, hogy a fogvatartottak mozgatása rövid időtartamban, akár természetes vagy mesterséges kordon között, mögött történjen (pl.: gépjármű behajtónál lévő betonfal, korlát vagy a felügyelők sorfala). Visszaindulásnál hasonló módon kell a beszállást megszervezni, illetve végrehajtani.

A **szállítótérben** minden esetben utaznia kell legalább egy fő előállítást végrehajtónak, aki biztosítja a folyamatos őrzés, esetleg felügyelet fenntartását, és figyelemmel kíséri a fogvatartottak magatartását, tevékenységét, illetve kapcsolatot tart a gépjárművezetővel. Éjszaka végrehajtott előállítás során a szállítótérben kötelező az ott elhelyezett fogvatartott(ak) megvilágítása!

- *Helyszín és területbejárás*

A bv. szerven kívüli felvezetések végrehajtása előtt kiemelt jelentőségűek az **előzetes helyszín- és útvonalbejárások**, azok során a tiltott tárgyak esetleges megszerzésével kapcsolatos tényezők, körülmények feltérképezése. Az előállítási helyszínek **helyiségeinek használat előtti átvizsgálása** az előállítás során visszatérő jellegűek legyenek a már esetlegesen előre elrejtett, (pl.: WC helyiségben, folyosón, bármely helyiség padja széke alá ragasztva, bíróságon kialakított ügyvédi beszélőben, vagy őrző, várakozó helyen stb.) tiltott tárgyakhoz való hozzáfutás megakadályozása érdekében.

Az előállítás megérkezésekor az előállító csoportparancsnoknak, egyszemélyes előállítás esetén a gépjárművezetőnek, vagy a kísérő járőrnek **lehetőség szerint területbejárást kell végrehajtani**, azt követően a fogvatartott(ak)at - tárgyalása, meghallgatása, egészségügyi

vizsgálata kezdetéig - **biztonságosan el kell helyezni**. Az előállítás vezetője az elkülönítési szabályokat is figyelembe véve megszervezi, kijelöli a helyiségeket, helyeket és szükség szerint **egyessel felvezeti** a fogvatartott(ak)at és az ő(ke)t kísérő előállítást végrehajtó(ka)t.

A biztonságos elhelyezésre szolgáló termet, őrző helyiséget az előállítás vezetője, egyszemélyes előállítás esetén a gépjárművezető, illetve a kísérést biztosító járőr **átvizsgálja a tiltott tárgyak, valamint rendkívüli esemény előidézésére alkalmas eszközök előtalálása érdekében**.

Előállítás során **liftet csak mozgáskorlátozott fogvatartott esetében és orvosi javaslatra**, vagy rendkívüli esemény megelőzésére - az előállítást végrehajtón kívül más személyek jelenlétének kizárásával, az adott szinten a lift megérkezését biztosító előállító, vagy másik felügyelő részvételével - lehet igénybe venni. **Állandóan körbe járó személyfelvonó (páternoszter) használata tilos**.

- *Mellék helyiség használata*

Az előállítás megkezdése előtt az előállítást végrehajtó - még a bv. intézetben - intézkedik arra, hogy a fogvatartott a **személyes szükségleteit elvégezze** annak érdekében, hogy az előállítás során erre minimális esetben kerüljön sor.

A fogvatartott egészségügyi szükségleteinek elvégzésére alkalmas helyiségben előzetesen az elrejtésre alkalmas helyek (pl.: WC tartály, papírtartó stb.) ellenőrzését el kell végezni. A helyiség használata során az őrzés folyamatosan legyen fenntartva, a használatot követően a fogvatartottat meg kell motozni.

Az előállítást végrehajtó - biztosítás hiányában – az előállítás során a **mellék helyiség átvizsgálása előtt** és annak idejére a **fogvatartottat a másodlagos patentbilincsel, a mozgáskorlátozás bontása nélkül tárgyhoz rögzíti**, mellyel elkerülheti, kizárhatja a fogvatartott támadási, illetve szökési lehetőségét, továbbá megakadályozhatja az előre elrejtett tiltott tárgyak, eszközök átvételét. A mellék helyiségben a vezetőbilincset a fogvatartottól ott tartózkodásának idejére levenni nem lehet. A szükségletek mértékétől függően, azok elvégzésének idejére a patentbilincs két tagja közül a vezetőbilincses kezén lévőket kell a fogvatartott kezén hagyni. Helyes taktikai eljárás lehet az is, hogy a vezetőbilincses kezéről veszi le a biztonsági felügyelő a bilincset, amit azonnal a helyiség alkalmas tárgyához (pl.: radiátorcső) rögzít. Bilincsrögzítő öv alkalmazása esetén az oldott bilincsszemet az öv láncához, vagy - a láncból nem kihúzva - a vezetőbilincses kézre kell visszarögzíteni.

A mellék helyiség ajtaját a fogvatartott nem zárhatja be, az ajtó annyira legyen behajtott állapotban, hogy az ne legyen szeméremszértő, azonban tevékenysége a résen keresztül ellenőrizhető maradjon. A vezetőbilincs szárát – a fogvatartott benntartózkodása alatt – az előállítást végrehajtó nem engedheti el. A fogvatartottat **mellék helyiségbe menetele előtt és kijövedele után minden esetben meg kell motozni**, továbbá a mozgáskorlátozó eszközök állapotát ellenőrizni kell. Ennek elvégzéséhez az előállítást végrehajtó úgy helyezkedik el, hogy váratlan meg- vagy ellökésével se legyen lehetősége a fogvatartottnak a mellék helyiség kijáratí ajtaján elfutni, ezért indokolt esetben tárgyhoz bilincseli.

Az **előállítást végrehajtó egészségügyi szükségletei elvégzése miatt** a fogvatartottat a másodlagos patentbilincsel alkalmazásával tárgyhoz rögzíti.

- *Előállítás helyszínén történő várakozás, civil személyekkel való találkozás, visszaindulás*

Amennyiben az előállítás helyszínén **nincs kiépített őrző, várakozó hely**, a várakozás helyét úgy kell megválasztani, hogy a fogvatartott civil személlyel ne tudjon kontaktusba kerülni. Szükség esetén a fogvatartottak folyamatos őrzését a gépjárműben kell végrehajtani, úgy, hogy a gépjárművet nem közelítheti meg senki, az ajtókat folyamatosan zárva kell tartani.

Civil személyekkel való találkozás esetén:

- beszélgetés (kivéve az engedélyezett beszélőt), testi kontaktus nem engedélyezhető,
- bármilyen tárgy, illetve eszköz átadását és átvételét meg kell akadályozni,
- amennyiben testi kontaktusra került sor, a fogvatartott - a legrövidebb időn belül, amikor az biztonságosan végrehajtható - motozását végre kell hajtani. Amennyiben a hozzátartozói kör létszáma, magatartása, illetve az előállítás helyszíne nem teszi lehetővé a fogvatartott azonnali motozását - és a fizikai kontaktus során bizonyíthatóvá vált az előállítást végrehajtó számára tiltott tárgy átadása, de azt nem állt módjában megakadályozni, - akkor arról haladéktalanul tegyen jelentést a biztonsági tisztnek, kérjen segítséget. Abban az esetben, ha a segítségnyújtásra azonnal nincs lehetőség, akkor a motozás végrehajtásáról a kierkező szállítójárműben, vagy a bv. szervbe történő visszaérkezést követően - az erre a célra alkalmas legelső helyiségben - kell gondoskodni.

Az előállítási feladat befejezését követően, az intézetbe történő bevonulás megkezdése előtt - még az előállítás helyszínén -, a személyi állomány tagjai ellenőrizték le egyéni felszerelésük, fegyverzetük meglétét.

Az előállításról visszaszállított fogvatartott motozását a **ruházat teljes levetetésével**, kézzel és technikai eszközök alkalmazásával a körletfelügyelő, vagy az arra kijelölt körletfelügyelő az előállító felügyelő biztosítása mellett hajtja végre. A tiltott tárgyakkal, vagy a tiltott kapcsolattartással összefüggő cselekmények észlelése esetén az előállításról történt bevonulást követően haladéktalanul intézkedni kell a tiltott tárgy letételezéséről, átvételéről a fegyelmi eljárás megindításáról, szükség szerint a rendőrség értesítéséről.

Az előállítások során hozzátartozóktól a fogvatartott részére szánt csomagot átvenni, illetve a csomag átvételét engedélyezni tilos!

3.3. Dohányzásra és étkezésre vonatkozó szabályok előállítás során

A gépjárműben, illetve kísérés és biztosítás közben, valamint a konkrét feladatvégrehajtás során a fogvatartottak és az előállítást végrehajtók vonatkozásában is tilos a dohányzás.

A fogvatartott részére kizárólag az alábbi esetekben és formában engedélyezhető dohányzás:

- amennyiben az előállítás helyszínén olyan dohányzásra kijelölt hely van, melyben a fogvatartott őrzése - annak dohányzása közben is - biztonságosan végrehajtható,
- abban az esetben, amennyiben a fenti dohányzásra kijelölt hely polgári személyektől jól elkülönített,
- amennyiben a dohányzásra kijelölt hely nem közterületen van, illetve annak bejárata nem közterületre nyílik,

- az előállítás helyszínén a dohányzás törvényi feltételei biztosítják annak lehetőségét (pl. egészségügyi intézmények kizártak).

Az bv. intézet által biztosított hideg étlem elfogyasztásának idejére, a mozgáskorlátozások enyhítése **csak bilincsrögzítő öv alkalmazása során engedélyezhető**. Ebben az esetben a mellékhelyiség, mosdó használat eseteire leírtaknak megfelelően kell eljárni.

A **végrehajtó állomány részére kizárólag** az alábbi esetekben és formában engedélyezhető dohányzás:

- amennyiben a fogvatartott őrzése zárt várakozó helyiségben megoldható, illetve az egyben a dohányzásra kijelölt hely is,
- csoportos előállítás esetén az előállítási csoportparancsnok által ütemezett formában,
- amennyiben a dohányzásra kijelölt hely nem közterületen van, illetve annak bejárata nem közterületre nyílik,
- az előállítás helyszínén a dohányzás törvényi feltételei biztosítják annak lehetőségét (pl. egészségügyi intézmények kizártak).

Dohányzásra kizárólag a fentiekben felsorolt valamennyi körülmény teljesülése esetén kerülhet sor úgy a fogvatartott, mind a személyi állomány vonatkozásában.

Az előállítást végrehajtó egész napos tárgyalás esetén **élelmiszerét és a szükséges mennyiségű folyadékát** magával viheti. A tárolásukra vonatkozó utasításokat a bv. intézet vezetőjének helyi intézkedésben kell meghatározni.

A **személyi állomány részére** az alábbi esetekben engedélyezhető az **étkezés**:

- amennyiben a fogvatartott biztonságos őrzése zárt várakozó helyiségben megoldható,
- ha őrző helyiség nem áll rendelkezésre, akkor a fogvatartott tárgyhoz rögzítése mellett,
- abban az esetben, ha az adott fogvatartott előállítását egyszerre egy főnél több felügyelő hajtja végre,
- csoportos előállítás esetén az előállítási csoportparancsnok által ütemezett formában és kizárólag teljes felelősség vállalása mellett.

3.4. A fogvatartott előállítása bírósági tárgyalásra, ügyészi meghallgatásra, egyéb célból

- *Megérkezés az előállítási helyszínre és várakozás*

A bíróságra, ügyészségre érkezéskor a **területbejárás során** az előállítás vezetője meggyőződik a várakozó, őrző helyiség zárhatóságáról. Annak kulcsait magához veszi vagy a bíróság, ügyészség belső rendészeti szolgálatától elkéri. Az előállítás során a kulcsok kezelése az előállító csoportparancsnok feladata. **A várakozó, őrző helyiséget alaposan át kell vizsgálni.** Az előállítás vezetője az elkülönítési szabályokat is figyelembe véve szervezze meg és **szükség szerint egyesével vezesse fel a fogvatartott(ak)at és az őket kísérő előállító(ka)t.**

Elsősorban a várakozó (őrző) helyiségekben kell várakozni. Amennyiben **nincs várakozó helyiség**, akkor lehetőleg az idézésen szereplő tárgyalóterem előtt kell várakozni, de más személyektől elkülönülten, tőlük olyan távolságra, hogy ne történhessen érintkezés. Szükség esetén a tárgyalóterem előtti folyosó olyan részét jelöli ki az előállítás csoportparancsnoka, ahol a biztonságos várakozás megoldható. Ebben az esetben a bíró, ügyész segítségét kell kérni. A

várakozás során - lehetőség szerint - a fogvatartottat le kell ültetni, az előállítást végrehajtó állva biztosít. Az említett feladatok biztonságos végrehajtásához - amennyiben rendelkezésre áll - **igénybe veszik a belső rendészeti szolgálat segítségét**. Amennyiben a bíróságon **nem áll rendelkezésre** sem biztonságos várakozó helyiség, sem várakozásra alkalmas terület, akkor a bíróság zárt udvarán, vagy a legbiztonságosabbnak ítélt helyen álló, a **fogvatartott szállítására használt gépjármű** - az előállítást végrehajtó és/vagy a gépjárművezető folyamatos őrzése mellett, a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásának enyhítése nélkül - a várakozásra igénybe vehető.

Az előállítást vezető **csoportharcparancsnok jelentést tesz** a megérkezésükről, elhelyezkedésükről a bírónak, ügyésznek. Továbbá minden rendellenességet jelent, szükség esetén segítséget kér, amennyiben a biztonságos feladat végrehajtásban bármilyen akadály lép fel. Az előállítások alkalmával intézkedni kell arra, hogy a fogvatartott illetéktelen személlyel ne beszélhessen, illetve ne vehessen át tőle, vagy adhasson át részére semmit. Ezek elkerülésére - végső esetben - az eljáró bíró (ügyész) segítségét kell kérni.

Ha az idézésen megjelölt **tárgyalóterem vonatkozásában változás történik** - időközben másik tárgyalótermet jelöltek ki - ezt a tényt a tárgyalás megkezdése előtt a biztonsági felügyelő vagy az előállítást vezető csoportparancsnok a közvetlen szolgálati előljárónak jelenteni köteles.

A **várakozás ideje alatt** a fogvatartottat az előállítást végrehajtó a fegyverrel ellentétes oldalára leülteti, és folyamatosan figyeli mozdulatait, tevékenységét. Az előállítást végrehajtó a tárgyalás megkezdéséig, vagy befejezését követően - várakozó helyiség hiányában történő várakozás során - a tárgyalóteremben, illetve annak előterében **ügy helyezkedjen el**, hogy azzal egy lehetséges rendkívüli esemény bekövetkezésének megakadályozására intézkedni tudjon.

A nagy esetszámú előállítással érintett bírósági épületek tekintetében az intézetek vizsgálják meg - az előállítások időtartamában a helyszínen tartózkodó - **járőröző biztonsági felügyelő igénybevételének lehetőségét**. Ebben az esetben az előállítást végrehajtó(k) szükség esetén - a feladatok biztonságos végrehajtása érdekében - kötelesek a járőr közreműködését kérni. (Pl.: felvezetések, várakozások biztosítása; mozgáskorlátozó eszköz kényszerű levétele; a fogvatartott által igénybe vett helyiségek alkalmazás előtti átvizsgálása, stb.) A **járőrnek kötelessége ismerni** az épület és azon belül a helyiségek biztonsági jellemzőit (nyílászárók elhelyezkedését, rácsokat, rendészeti szolgálat létszáma, elhelyezkedése, stb.), hírösszeköttetése folyamatosan biztosított legyen az bv. intézettel.

Az előállítást végrehajtó feladata megakadályozni, hogy illetéktelen személyek a közelükbe kerüljenek, illetve a fogvatartott és közé helyezkedjenek, a fogvatartottal beszélgetést, vagy bármilyen módon történő kapcsolatfelvételt kezdeményezzenek. Ha a **kialakult helyzet** a feladat biztonságos végrehajtását veszélyezteti, akkor az előállítást végrehajtó azonnal köteles jelezni a bírónak, ügyésznek és a továbbiakban a kapott utasítás szerint jár el. A bíró, ügyész értesítésén túlmenően, a szükséges intézkedések megtétele után jelentést tesz szolgálati előljárójának is.

- *Elhelyezkedés a tárgyalóteremben*

A tárgyalások során a tárgyalóteremben alkalmazható **legoptimálisabb helyezkedési módok** az előállítást végrehajtó(k) részére:

- a fogvatartott mögött ülve, annak oldalirányába kihúzódva;

- a fogvatartottól külön (széken) ülve és tőle úgy elfordulva, hogy részére a tárgyalóterem fogvatartott előtti és mögötti részei is láthatóak legyenek;
- amennyiben a fentiekre nincs lehetőség a fogvatartott mellett ülve, a megfelelő távolság tartásával, úgy, hogy a fogvatartott a lőfegyverrel ellentétes oldalon helyezkedik el és az őrzést végző előállító kissé a fogvatartott felé forduló testhelyzetben legyen és a szabadlábban védekező vádlottaktól a lehető legjobban elkülönülve, megfelelő távolságot tartva biztosítson.

A felsorolt elhelyezkedési módok közül az adott körülmények függvényében a lehető legalkalmasabbat kell kiválasztani, úgy, hogy az előállítást végrehajtó a fogvatartottat folyamatosan figyelemmel tudja kísérni, meg tudja előzni a rendkívüli esemény kialakulását, szükség esetén pedig intézkedni tudjon. **Fokozott figyelemmel köteles ellátni feladatát szembesítéskor, ítélethozatalkor,** ezekben az esetekben követi a fogvatartott minden reakcióját, felkészültnek kell lennie váratlan, erőszakos megnyilvánulásokra és a vezetőbilincs szarát rövidren fogja.

A tárgyalóteremben meg kell akadályozni, hogy a fogvatartott bármit magához vegyen, vagy bárkitől átvegyen. Az előállító felügyelőnek **úgy kell elhelyezkednie,** hogy lássa a kísért fogvatartott kezeit és a közvetlen közelében tartózkodó személyek tevékenységét is folyamatosan figyelemmel tudja kísérni. A fogvatartott ültetését egyeztetni kell a bíróval (ügyésszel), lehetőleg szorosan mellé, civil személy ne ülhessen.

- *Ügyvéddel, jogi képviselővel való kapcsolattartás*

Az **ügyvéd** csak az ügyvédi igazolvány vagy a személyazonosító igazolvány és a meghatalmazás ellenőrzése után beszélhet a fogvatartottal. Az ellenőrzés terjedjen ki az ügyvéd (ügyvédjelölt), jogi képviselő nevére, az igazolvány érvényességére, illetve arra, hogy azok azonosak-e az előállítási utasításon szereplő kapcsolattartói nevekkel. Az előállítást végrehajtó az ügyvédi beszélő időtartamára úgy és olyan távolságra helyezkedik el, hogy megakadályozhassa a fogvatartott esetleges rendbontó cselekményét, egyúttal a felek beszélgetését ne hallhassa. A jogi képviselővel folytatandó beszélgetést az előállító köteles ellenőrizni. A fogvatartott a büntetőeljárással kapcsolatban készített feljegyzését, vázlatát magánál tarthatja, illetve azok ellenőrzése után átadhatja védőjének.

A fogvatartott részére a védő a tárgyalás alkalmával - a fogvatartott ügyével összefüggő iratokon kívül - nem adhat át semmit, e tevékenység kizárólag a bv. intézeten keresztül, hivatalos (ellenőrzött) formában történhet. **Az ügyvéd a fogvatartottnak közvetlenül nem adhat át semmit.** Az előállítást végrehajtó a fogvatartott részéről átadandó iratok esetében **csak biztonsági szempontú ellenőrzést** végezhet (Pl.: nincs-e köztük pénz, kábítószergyanús anyag, hangrögzítésre alkalmas egyéb eszköz, stb.).

Amennyiben a védő, az eljáró bíró a tárgyaláson a fogvatartott ügyével kapcsolatos iratokat **adathordozó eszközön** (pl.: pendrive, CD) keresztül adja át az előállítást végrehajtónak, azt a bv. intézetbe történő visszaérkezést követően az **informatikai szakterületnek biztonsági szempontból ellenőriznie kell,** és csak azután kerülhet a fogvatartott birtokába.

- *Fogvatartott rosszullete a tárgyalás során*

Az előállítást végrehajtó a **fogvatartott rosszullete esetén** a mentőszolgálat, vagy bv. intézet közelében lévő bíróságon a bv. intézeti orvos értesítéséhez a bíró segítségét kéri.

- *Mozgáskorlátozó eszközök utasításra történő eltávolítása, visszahelyezése*

Büntető ügyben történő előállításakor az eljáró ügyészség vagy a bíróságság elrendelheti az alkalmazott mozgáskorlátozó eszköz eltávolítását. Az előállító biztonsági felügyelő az erre vonatkozó rendelkezést köteles végrehajtani. Az intézkedés nem vonatkozhat a **vezető és a lábbilincs** eltávolítására.

Amennyiben a bíró utasítást ad a mozgáskorlátozás enyhítésére, akkor azt minden esetben fel kell vezetetni az előállítási utasításra. Csoportos előállítás esetén a tárgyalóteremben **tilos a bilincseket egy időben levenni**, illetve visszahelyezni. Azt az előállítást végrehajtóknak egyenként, egymást biztosítva kell végrehajtani, mert a figyelem megosztását a fogvatartottak vagy más személyek kihasználhatják. A vezetőbilincs csuklósíjját a bilincsek le- illetve felhelyezésénél is folyamatosan fogni, illetve szorosan csuklóra fűzött, stabil állapotban kell tartani. Abban az esetben, ha a bíró utasítást ad a vezetőbilincs és lábbilincs levételére, **udvariasan tájékoztatni kell**, hogy utasításának teljesítését a 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 54.§ (4) bekezdése nem teszi lehetővé.

- *Meghallgatás az előállítást végrehajtó távollétében*

Amennyiben a bíró vagy ügyész az **előállítást végrehajtó távollétében akarja meghallgatni** a fogvatartottat, annak eleget kell tenni, de az idézésre igazoltan rá kell jegyeztetni az átadás, illetve a visszavétel időpontját (óra, perc szerint), továbbá, hogy a mozgáskorlátozással vagy annak mellőzésével kéri az előállító távozását. A vezető-és lábbilincset ebben az esetben is tilos levenni. Ha az előállítást végrehajtó **veszélyes körülményt észlel**, akkor udvariasan felhívja a bíró vagy az ügyész figyelmét (több kijárat, földszinti helyiség rács nélküli ablakokkal, fogvatartottal kapcsolatos többletinformáció tartalma), majd a **bejárat ajtó előtt várakozik**. Az előállító a biztosításra elfoglalt helyet nem hagyhatja el, rendellenesség bekövetkezésekor intézkednie kell.

- *Tárgyalási szünet, illetve rendbontás a tárgyaló teremben*

Amennyiben a mozgáskorlátozás könnyítésének elrendelésére került sor, akkor a tárgyalási szünetben a tárgyalóban minden esetben történjen meg a **mozgáskorlátozó eszköz eredeti módon történő felhelyezése**.

A tárgyalóteremben a **rend fenntartása a bíróság feladata** (pl.: hangoskodás). Emiatt előfordulhat, hogy a bíró arra ad utasítást, hogy az előállítást végrehajtó rendbontás miatt kísérelje ki a fogvatartottat. Ekkor további utasításig a várakozó helyiségben, ennek hiányában az épület biztonságosnak ítélt szakaszán, indokolt esetben a szállító járműben kell várakozniuk. A tárgyalási szünetben - egyéb rendelkezés hiányában - a várakozó helyiségben kell a fogvatartottal tartózkodni. Várakozó helyiség hiányában az épület biztonságosnak ítélt más helyiségében, területén kell tartózkodni, ahol a **fogvatartott őrzését folyamatosan fenn kell tartani**. A várakozás ideje alatt a mozgáskorlátozó eszköz nem vehető le a fogvatartotttól, a várakozó helyiség ajtaját zárva kell tartani, az előállítást végrehajtó ez alatt az ajtón belül tartózkodik. A várakozó helyiség ajtaját lehetőség szerint akkor is be kell zárni, amikor a fogvatartottat a tárgyalóterembe kísérték annak érdekében, hogy távollétükben oda mások ne rejthessenek el semmit.

- *Kapcsolattartókkal engedélyezett beszélő*

A **kapcsolattartóval engedélyezett beszélgetésre** (a továbbiakban: beszélő) vonatkozó szabályokat a fogvatartott eligazítására készített minta tartalmazza. A fogvatartott **tevékenységét ilyen esetben is folyamatosan figyelni kell**. Amennyiben a beszélő **lebonyolításának körülményei nem biztosítottak**, akkor azt külön időpontban, külön engedély alapján a bv. intézetben kell végrehajtani, amelyről tájékoztatni kell az engedélyezőt és a kapcsolattartót. **A beszélő végén a fogvatartottat minden esetben meg kell motozni.**

A **bíróság által engedélyezett beszélőt** a kijelölt beszélő helyiségben, ennek hiányában a tárgyalóteremben kell végrehajtani. A fogvatartott és a hozzátartozó kartávolságnál messzebb kell, hogy elhelyezkedjenek egymástól. A felügyelő lehetőség szerint ültesse le őket, és úgy helyezkedjen el (minden esetben állva), hogy a fogvatartott és a kapcsolattartó beszélgetését, tevékenységét végig láthassa. A látogató kezében lehetőleg semmi ne legyen (pl.: kabát, táska, igazolvány, mobiltelefon, zsebkendő). **A beszélő végeztével a felügyelő küldje ki a látogatót a teremből, beszélő helyiségből, majd a fogvatartottat vesse alá motozásnak.**

Amennyiben a motozás során tiltott tárgy kerül elő a fogvatartottól, azt az **eljáró bírónak, illetve ügyésznek jelenteni kell** (a jegyzőkönyvbe történő rögzítéshez), szükség esetén értesíteni kell a rendőrséget. Az előtalálást jelenteni kell a biztonsági tisztnek, majd a tárgyat – amennyiben nem a rendőrség hatáskörébe tartozik – az esetről készített jelentéssel együtt részére le kell adni.

- *Tárgyalás, meghallgatás végén végrehajtandó feladatok, visszaszállítás, szabadítás*

A tárgyalás (ügyészi kihallgatás) végén az előállítást végrehajtó **ellenőrizi a bírótól (ügyésztől) kapott értesítés vagy egyéb irat rovatainak olvashatóságát**, majd azokat - az intézetbe történő visszaérkezése utáni szóbeli jelentését követően - csatolja az előállítás végrehajtásával kapcsolatban keletkezett egyéb dokumentumok mellé.

Amennyiben a bíróság a letartóztatást elrendeli vagy fenntartja, valamint a szabadságvesztés büntetést azonnal foganatba veszi, a fogvatartottat át kell szállítani a bv. intézetbe. Amennyiben az eljáró bíró a fogvatartottat szabadlábra helyezné, azonban az előállítási utasításon a "NEM SZABADÍTHATÓ" rendelkezés szerepel, akkor az előállítást végrehajtó az **esetről jelentést tesz a közvetlen előjárónak** és rajta keresztül ismételt egyeztetést kell végezni az intézet nyilvántartási szakterület illetékesével. Az egyeztetés eredményétől függően kerülhet sor az esetleges helyszíni szabadításra. **Szabadításra vonatkozó információ hiánya esetén a fogvatartottat vissza kell kísérni az intézetbe és soron kívül egyeztetni kell a dokumentációkat.**

Szadlára helyezés esetén, ha a fogvatartott a tárgyalásról elengedhető, az előállítási utasítás és az értesítő adat, valamint ügyészi számának egyeztetése, továbbá a nyomtatvány alaki és formai ellenőrzése után az érintett személyt írásban **nyilatkoztatni kell**, hogy vissza kíván-e menni a bv. szervbe vagy a helyszínről távozik. Mindkét esetben ki kell tölteni a "Bírósági tárgyaláson szabadlábra helyezett személy nyilatkozata" nyomtatványt, illetve a tájékoztatót két példányban, amelynek egyik példányát át kell adni a szabadlábra helyezett személynek, a másik példányt csatolni kell az előállítás során keletkezett dokumentumok mellé. Amennyiben a szabadlábra helyezett személy **nem akar a helyszínről távozni**, hanem személyes tárgyainak, letétjének rendezése miatt vissza akar térni a bv. szervbe, a nyilatkozat és a tájékoztató kitöltése, valamint **a mozgáskorlátozó eszközök levétele után** – a többi fogvatartottól elkülönítve – **vissza kell szállítani vagy kísérni a bv. szervbe.**

Amennyiben a fogvatartottnak más ügyből elrendelt, fenntartott, vagy meghosszabbított **letartóztatása van**, továbbá a fogva tartás alapjául szolgáló **egyéb irat alapján nem szabadítható**, arról a bírót tájékoztatni kell. Amennyiben a bíróság a kiutasítást önálló büntetésként alkalmazta és a határozat a kihirdetésekor jogerőre emelkedik, a bíróság gondoskodik – a rendőrség közreműködésével – a területileg illetékes idegenrendészeti szervhez történő előállítás megszervezéséről. A határozat kihirdetése után a büntetés-végrehajtásnak további hatásköre nincs, az előállító biztonsági felügyelő intézkedési jogosultsága és a felelőssége megszűnik. A fogvatartott személyes tárgyainak dokumentált átadására intézkedni kell.

- *Sajtónyilvános tárgyalás, életfogytig tartó ítélet*

Amennyiben az előállított fogvatartott ügye **nagy sajtónyilvánosságot kapott**, vagy kiemelt figyelmet érdemlő ügyben került előállításra, és a tárgyaláson jelen van a sajtó, akkor az előállító **köteles azt az előjárójának azonnal jelenteni**. Ezen szabályok mérvadóak akkor is, ha a fogvatartottat a bíróság jogerős, vagy nem jogerős életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte. Ebben az esetben az elsődleges intézkedések megtételét követően ezen körülményeket azonnal jelenteni kell az előjárónak, és az intézetbe történő visszakísérést követően **intézkedni kell a pszichológusi, reintegrációs tiszti meghallgatására**.

- *Visszaérkezés az előállításról*

Az előállítást végrehajtónak az előállításon történekről a **visszaérkezést követően** jelentést kell tennie (pl.: ítélet, szabadlábra helyezés, kiutasítás, óvadék elfogadása, fegyelemsértés, rosszullét, stb.), továbbá értesíteni az illetékes szakterületeket az újabb időpontra történő idézésről, új tárgyalási nap kijelöléséről, és a keletkezett iratokat (bűnügyi nyilvántartó csoportnak, hivatali időn túl a biztonsági tisztnek) részükre átadni.

3.5. A bírósági tárgyaláson elrendelt letartóztatás foganatosításához kapcsolódó biztonsági feladatok végrehajtása

Amennyiben az intézet székhelyén működő bíróság a vádirat benyújtását követően **tárgyaláson rendeli el a terhelt letartóztatását**, és az eljáró bíró az intézet parancsnokától kéri a letartóztatás végrehajtását, akkor azt végre kell hajtani. A feladat megszervezésével, valamint az előállítást végrehajtó(k) eligazításával, az előállítás végrehajtásával kapcsolatban a fentebb leírt előírásokat kell megfelelően alkalmazni. Az eljáró bíró utasítása alapján – a letartóztatás kihirdetését követően - a tárgyalóteremben, a részéről meghatározott személlyel szemben **elrendelt mozgáskorlátozó eszközöket fel kell helyezni**.

Az **érintett személyt el kell igazítani** a magatartási és viselkedési szabályokról. A bíróságtól átvett értesítőlap alapján a fogvatartott adategyeztetését, továbbá az értesítőlap - különösen a formai (aláírások, körbélyegző) elemeire vonatkozó - kitöltöttségének ellenőrzését is el kell végezni, majd a letartóztatott fogvatartottat befogadás céljából a bv. intézetbe kell kísérni. A fogvatartott tájékoztatása a magánál tartható tárgyak, ruházat, eszközök köréről a helyszínen a kísérő személy által megtörténik.

3.6. A fogvatartott előállítására közeli hozzátartozó temetésére

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § 14. pontjában meghatározott hozzátartozó temetésére a fogvatartott előállítására engedélyezhető.

A bv. kódex 123.§ is rendelkezik a temetésre, illetve a súlyos beteg hozzátartozó meglátogatására történő előállításról:

Az elítélt a bv. intézet parancsnokának engedélye alapján – őrzéssel, vagy anélkül – részt vehet közeli hozzátartozója temetésén. A bv. intézet parancsnoka elrendelheti mozgáskorlátozó eszközök használatát, kivételes esetben megtagadhatja a temetésen való részvétel, illetve a kegyelet lerovásának engedélyezését. A közeli hozzátartozó temetésére a rendkívüli eltávozás az öt napot nem haladhatja meg, annak tartama a szabadságvesztésbe beszámít.

Ha az elítélt a temetésen nem vett részt, a parancsnok a **temetést követő harminc napon belül** engedélyezheti, hogy az elítélt lerója kegyeletét a közeli hozzátartozója sírjánál. Az elítélt az előállítás költségét köteles megtéríteni.

Hozzátartozó:

- az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa vagy élettársa,
 - az örökbefogadó és a nevelőszülő (ideértve az együtt élő mostohaszülőt is), az örökbe fogadott és a nevelt gyermek (ideértve az együtt élő mostohagyermeket is),
 - a testvér, és a testvér házastársa vagy élettársa,
 - házastárs, az élettárs,
 - a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére.
- *Az előállítás megszervezése*

A biztonsági feladatok megszervezésénél az előállításokra érvényes általános előkészítésen túl az alábbiakat kell figyelembe venni:

- a temetés időpontját (nap, napszak, évszak),
- a temetés jellegét (polgári vagy egyházi szertartás),
- a temetés típusát (koporsós, vagy urnás),
- az őrzési körülményeket (pl.: temető bejáratai, a ravatal elhelyezkedése, kerítés magassága, anyaga, fák, bokrok, sírhelyek elhelyezkedése, száma),
- a várható hozzátartozók létszámát,
- a fogvatartott bűncselekményét, ítéletét, amennyiben van, folyamatban lévő ügyét,
- a megkülönböztető jelzés használatának szabályait (pl.: gyors helyszínelhagyás esetén),
- a temetésen résztvevők várható létszámát, összetételét, kriminalitását,
- a hozzátartozók által tanúsított magatartást, együttműködést,
- a beszélő engedélyezésének lehetőségét, a végrehajtás módját, időtartamát,
- a társszervek bevonását az előállítás végrehajtásába (biztosítási feladatok),
- a menekülési lehetőségek ismeretét,
- a bekövetkezett rendkívüli esemény következményeinek felszámolási lehetőségeit, azonnali segítségkérés lehetőségét.

Az előállítás szervezése során a Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztállyal szükséges egyeztetni a lehetséges kockázati tényezőkről.

Az előállítás megkezdése előtt a biztonsági szakterület vezetője **felveszi a kapcsolatot a területileg illetékes rendőri szervvel** és tájékoztatja a feladat végrehajtásáról. Az adott helységbe érkezéskor az előállítás helyszíni megszervezését, a biztonsági körülmények kialakítását követően az előállítást végrehajtó csoport parancsnoka felveszi a kapcsolatot a társszervekkel, a temetői szolgálattal, a temetést végrehajtókkal, majd végrehajtja a temetés és a **szertartások helyszíneinek előzetes bejárását lehetőség szerint a rendőrséggel közösen**. A bejárás alkalmával **egyeztet** a megjelenő hozzátartozók képviselőjével is, tájékoztatást ad a végrehajtás biztonsági rendszabályairól.

- *Az előállítás végrehajtása*

A helyszínre történő megérkezés után az előállítás csoportparancsnoka köteles az előállítás helyszínét közvetlenül megtekinteni. Erre az időre a közeli bv. szervben vagy a rendőrség épületében egy arra **alkalmas helyiségben kell a fogvatartottat egy fő biztonsági felügyelő hátrahagyásával elhelyezni**. Amennyiben az előállítást végző csoportparancsnok a helyszín bejárása során szerzett tapasztalatai szerint az előállítás biztonságosan nem hajtható végre, azt jelentse szolgálati előjárójának és a továbbiakban az ő utasítása szerint járjon el. Szükséges esetben a fogvatartottat vissza kell szállítani az intézetbe.

A helyszínbejárást követően - az ott tapasztaltak alapján - az előállítást végrehajtó csoport parancsnok **eligazítást tart** a végrehajtó állomány részére, meghatározza a személyre szóló feladatokat. Az előállító csoport, alakzat felállítási helyét úgy kell kiválasztani, meghatározni, hogy az kellő távolságra legyen a többi résztvevőtől és jó figyelési lehetőséget biztosítson irányukba. A felvezetés, majd az előállítás egész ideje alatt az alakzat, csoport részére – lehetőség szerint – mindig legyen biztosított szabad terület a haladási útvonalakon, nyitott, szabad oldal a sír és a koporsó körül. A gépjárművezető a kihajtás irányába, vagy úgy parkoljon a gépkocsival, hogy egy **azonnali indulást ne akadályozzon semmi**, illetve a jármű ajtajánál biztosítani tudja a ki- és beszállás végrehajtását. Menekülési útvonalat minden esetben ki kell jelölni, az előállítást végrehajtók részére az azzal kapcsolatos feladatokat meg kell határozni.

A temetés során a fogvatartott részére lehetővé kell tenni, hogy **a halottól a vallási szokásoknak megfelelő végső búcsút vegyen**, vagy a gyászolók távozását követően a sírnál lerója kegyeletét. Azonban ez kizárólag a biztonsági szempontok maradéktalan érvényesítésével hajtható végre.

A zavartalan végrehajtást követően - az intézet vezetőjétől előzetesen megkért és engedélyezett – a kapcsolattartásra vonatkozó szabályzóknak megfelelő - 15 perc időtartamú **beszélő bonyolítható le a temető egy kijelölt részén**, a csoport parancsnoka által meghatározott formában. A fogvatartottnak a gépjármű rácsajtóval lezárt részén kell ülnie, míg a hozzátartozók a gépjárművön kívül állnak.

3.7. A fogvatartott előállítása súlyos beteg hozzátartozójának meglátogatására

A Btk. 459. § 14. pontjában meghatározott hozzátartozó súlyos betegsége esetén meglátogatása engedélyezhető.

- *Az előállítás megszervezése*

A biztonsági feladatok megszervezését **a temetésre történő előállításához hasonlóan kell végrehajtani kiegészítve az alábbiakkal:**

- a bv. intézeti, illetve azzal szerződésben álló orvos - a fogvatartott által kért, a bv. intézet címére megküldött - a betegség súlyosságát igazoló vélemények, leletek megérkezését követően, azok áttanulmányozása után felveszi a kapcsolatot a hozzátartozó kezelő orvosával,
- egyeztet a beteg állapotával, elhelyezésével és a lehetséges látogatási időponttal, illetve helyszínnel (eü. intézmény vagy magánlakás) kapcsolatban, majd az alapján javaslatot tesz a bv. intézet vezetőjének.

A magánlakásba végrehajtandó látogatás előtt a szervezési feladatok fontos része, hogy az előállítási helyszínen a látogatás idejére a szükséges mértékben álljon rendelkezésre rendőri jelenlét. A magánlakásba történő előállítást a szóbeli, vagy írásbeli hozzájárulás megkérése után lehet végrehajtani.

- *Az előállítás végrehajtása*

Amennyiben indokolt, a végrehajtáshoz a rendőrség együttműködését kell kérni. Ebben az esetben **a rendőrséggel közösen a lakás helyiségeit át kell vizsgálni**, a bent lévők létszámának, közvetlen hozzátartozók adatainak megállapítása után tájékoztatni kell a fogvatartott előállításáról a bent tartózkodókat, a látogatás alatt a hozzátartozók által követendő magatartásról, illetve a szabályok be nem tartásának következményeiről.

A helyszín előzetes megtekintése, bejárása alkalmával a **jelenlévők részére meg kell határozni**, hogy a fogvatartott a látogatás végrehajtására kijelölt helyiségbe történő vonultatásának és az ott tartózkodásának ideje alatt kizárólag a beteg legyen jelen, illetéktelen személy nem tartózkodhat a látogatás helyszínén. (Amennyiben a beteg egészségügyi állapota folyamatos felügyeletet igényel, úgy az ellátást végző személyzet tagja jelen lehet). A bejárás során a csoport parancsnoka meggyőződik az épület kijáratainak elhelyezkedéséről, a lakás tagoltságáról, a lakásban élők létszámáról, az előállítás alatti elhelyezkedésükről.

A látogatás során a **felállítási helyeket** úgy kell meghatározni, hogy jó figyelési lehetőséget biztosítson a végrehajtók számára. A fogvatartott a látogatásra érkezésekor, illetve távozásakor a súlyos beteg hozzátartozót **csókkal, kézfogással üdvözölheti**, de az előállítás végrehajtónak az őrzésére bízott személyt ebben az esetben is fokozott figyelemmel kell kísérnie. **A helyszínről történő távozás előtt a fogvatartottat meg kell motozni.**

A fogvatartott a látogatás ideje alatt italt nem fogyaszthat, nem étkézhet, nem dohányozhat, az intézetbe vissza semmit nem vihet, róla az alkalmazott mozgáskorlátozó eszközöket levenni TILOS! Az előállító biztonsági felügyelő semmit nem fogadhat el.

A gépjárművezető minden esetben - a kihajtás irányába - úgy parkoljon a gépkocsival, hogy egy azonnali indulást ne akadályozzon semmi, illetve a jármű ajtajánál állva biztosítani tudja a ki - és beszállás végrehajtását.

3.8. A fogvatartott előállítása szakorvoshoz, külkórházba

Az előállítást úgy kell megszervezni, hogy az a lehető legrövidebb ideig tartson, a várakozási idő minimális időtartamú legyen, továbbá a fogvatartás biztonságát csak a szükséges mértékben veszélyeztesse.

- *Az előállítás megszervezése*

A biztonsági feladatok megszervezését a **temetésre történő előállításhoz hasonlóan kell végrehajtani kiegészítve az alábbiakkal:**

- a bv. intézeti orvos a vizsgálat után dönt a kezeléssel kapcsolatban és szükség szerint egyeztet a további kezelést végző egészségügyi intézmény illetékes orvosával,
- az egyeztetés során meggyőződik az intézmény fogadóképességének lehetséges akadályáról (pl.: járvány miatti tilalom, stb.)
- az előzetesen egyeztetett időpontra beutalót állít ki, ezzel egyidőben az egészségügyi szakdolgozó előkészíti a kiszállításra vonatkozó okmányt (kiszállítás szolgálati jegye) engedélyezésre,
- engedélyezés után az előállításra vonatkozó okmányokat átadja a biztonsági osztályvezető (szolgálatban lévő biztonsági tiszt) részére.

A fogvatartottal előre csak indokolt esetben közölhető az előállítás helye, dátuma és időpontja, így megakadályozható a hozzátartozók, ismerősök előzetes értesítése. A biztonsági felügyelő felállítási helyét úgy kell meghatározni, hogy a fogvatartott soha ne maradjon őrzés nélkül.

- *Az előállítás végrehajtása*

Az előállítás végrehajtása során – amennyiben rendelkezésre áll és szükséges – a kórházi biztonsági szolgálat munkatársainak segítségét kell kérni a **kórterem, mellékhelyiségek, mozgási útvonalak előzetes ellenőrzéséhez,** valamint a hozzátartozók/látogatók kontrollálásához. A biztonsági szolgálat hiányában az őrzést biztosító személyi állomány tagja(i) – a biztonsági intézkedések megfelelő alkalmazása mellett – az ellenőrzéseket önállóan hajtják végre.

A várakozás az egészségügyi intézményben, lehetőség szerint a **polgári személyektől elkülönülve** történjen. A kompetens személlyel történő egyeztetés során az ellátás elsőbbségére kell törekedni, ha erre nincs lehetőség, akkor olyan időpont meghatározása szükséges, amely a várakozást a legrövidebb időre csökkenti. **Hozzátartozóval való találkozás esetén** a biztonsági felügyelő beszélgetést, testi kontaktust nem engedélyezhet, mindennemű tárgy, illetve eszköz átadását és átvételét meg kell akadályozni, a fogvatartottat a legrövidebb időn belül biztonságos helyre kell kísérni.

- *Mozgáskorlátozó eszközök enyhítése vagy eltávolítása*

Különös figyelmet kell fordítani arra a kezelési folyamatra, ahol az előállítást végrehajtó nem lehet jelen, illetve enyhíteni, oldani kell a mozgáskorlátozó eszközöket (pl.: a fogvatartott **műtétjénél, RTG, CT, MR,** stb. vizsgálatánál). Az előállítást végrehajtó részére az **eligazításon meg kell határozni** az egyes mozgáskorlátozó eszközök enyhítése esetén teendő feladatokat, kiemelve a mozgáskorlátozó eszközök kombinált alkalmazásával történő tárgyhoz rögzítés esetén felmerülő feladatokat, eljárásmodot. Az előállítást végrehajtónak a **leggyorsabb intézkedést biztosító és a szökés megakadályozására legalkalmasabb útvonalon kell elhelyezkedni.** Indokolt esetben hivatásos szolgálati jogviszonyban álló egészségügyi szakdolgozó is részt vesz az előállítás végrehajtásában.

Amennyiben a vizsgálatok elvégzéséhez a **kezekről el kell távolítani a bilincset**, úgy az előállítást végrehajtó azt csak esetleges tárgyhoz rögzítés, illetve a lábbilincs, és/vagy az egyhurkos gyorsbilincs felhelyezése után teheti meg. A felhelyezéskor úgy kell elhelyezkedni, hogy az előállítást végrehajtó a váratlan támadást el tudja hárítani.

Az **egyhurkos gyorsbilincs** alkalmazásának szükségességét a vizsgálat jellegéből fakadóan az egészségügyi szakterület előzetes véleménye alapján a biztonsági szakterület vezetője egyedileg - a végrehajtást közvetlenül megelőző előzetes egyeztetést követően - rendelheti el. A gyorsbilincs alkalmazását az előállító állománynak módszertani oktatás tárgyává kell tenni.

Amennyiben a fogvatartott az **egészségügyi beavatkozást követően fekvőbeteg ellátásban részesül**, az őrzés megszervezésekor figyelemmel kell lenni különösen:

- az előállítást végrehajtó(k) szükséges létszámára, elhelyezkedésére (a fogvatartott folyamatosan látókörében legyen),
- a kórterem épületen belüli elhelyezkedésére, méretére, a kórteremben elhelyezett polgári személyek létszámára, a helyiség őrizhetőségére,
- a hír-összeköttetésre,
- a mosdó, a mellékhelyiség megközelíthetőségére, elhelyezkedésére, őrizhetőségére,
- az ágyhoz, tárgyhoz történő állandó, vagy ideiglenes, kombinált bilincselés módjára (az ágyon történő mozgását, a vizsgálatokat, az egészségügyi ellátást legkevésbé zavarja, a bilincs vagy lakat kulcsát a biztonsági felügyelő folyamatosan magánál tartja),
- a fogvatartott ruházatának elzárási lehetőségére,
- az előállítást végrehajtó a kórház személyzetével és a kórteremben lévő többi beteggel kapcsolatos magatartására (legyen udvarias, segítőkész, a betegeket ne zavarja).

A biztonsági szakterület vezetője vagy a szolgálatban lévő biztonsági tiszt **kiemelt fogvatartott kihelyezése esetén** felveszi a kapcsolatot a területileg illetékes rendőri szervvel és rendőri biztosítást kér a végrehajtásra.

Az előállítást végrehajtónak **fokozott figyelemmel kell eljárni** a fogvatartott illemhelyre, mosdóba történő kísérésekor, az ottani tevékenységét, viselkedését - nem szeméremszétséges módon - figyelemmel kell kísérnie. A mozgáskorlátozó eszköz(ök) alkalmazásánál (bilincselésnél) **figyelembe kell venni a fogvatartott sérülését** (pl.: kézsérülésnél a lábra történjen a mozgáskorlátozó eszköz helyezése), betegségének jellegét, biztonsági kockázati besorolását továbbá azt, hogy a fogvatartott a mentőautóban **ülő vagy fekvő testhelyzetben** kerül szállításra. Fekvő helyzetben történő szállítás esetén fel kell mérni, hogy az egészségügyi személyzet az erre rendszeresített hevederrel - a magatehetetlen állapota, illetve további sérülések elkerülése miatt - rögzítette-e a hordágyhoz a fogvatartottat.

Fel kell készülni, hogy a fogvatartott színleli a rosszulletet és a bv. intézetből történő kiszállítást követően szökést kísérel meg, melynek megelőzésére a mozgáskorlátozás különböző változatai alkalmazhatók. Soron kívüli, sürgősségi kiszállítást alkalmával az eligazításra, az okmányok elkészítésére a helyzettől függően kell intézkedni. Azonban a fogvatartottól nyomtatott fényképes adatlap - melyen szerepel a meghatározott mozgáskorlátozás -, továbbá a kiszállítandó fogvatartottól a legfontosabb információk, biztonsági kockázati besorolásának ismeretének rendelkezésre kell állnia. Az azonnali kiszállítást követően, szükség szerint - az összeköttetést biztosító hírközlő eszközökön - folyamatosan intézkedni kell az információk pótlására, biztosítására az előállítást végrehajtó részére.

3.9. Az előállító biztonsági felügyelő feladata váratlan helyzetek esetén

Várhatóan elhúzódó vagy előre jelzett egész napos tárgyalás (hat órát meghaladó) esetén a bv. intézet köteles biztosítani az **előállítást végrehajtó munkaközi szünetét**. Amennyiben erre a távollét időtartama alatt nincs mód, akkor azt a bv. intézetbe visszaérkezés után kell biztosítani. **Váratlan helyzet bekövetkezését követően** az előállítást végrehajtó az elsődleges intézkedések megtétele után haladéktalanul jelentést tesz a közvetlen szolgálati előljárójának, amennyiben szükséges segítséget kér.

A **tárgyhoz történő rögzítés** során az előállítást végrehajtó meggyőződik arról, hogy a **rögzítési pont alkalmas-e arra, hogy a fogvatartott által kifejtett erőhatásnak ellenálljon**, illetve megvizsgál, felszámol minden körülményt, ami azt eredményezheti, hogy a fogvatartott a rögzítés helyéről ki tudja magát szabadítani. Amennyiben illetéktelen személy **tiltott kapcsolatot akar létesíteni** a fogvatartottal, részére bármit át akar adni, vagy tőle át akar venni, azt az előállítást végrehajtó(k)nak akár kényszerítő eszköz alkalmazásával meg kell akadályozni, az esetet jelenteni kell az eljáró bírónak, ügyésznek, illetve a közvetlen szolgálati előljárójának. Az előállítás során bekövetkezett váratlan élethelyzet alkalmával az előállítást végrehajtó azonnal intézkedik a fogvatartott és a saját maga biztonságba helyezésére, majd a lehető legrövidebb időn belül az intézetbe történő visszazállítására.

Amennyiben a biztonsági felügyelő egyedül hajtja végre az előállítást és annak időtartama alatt, **úgy érzi, hogy egészségügyi vagy más okból (pl.: rosszullet, erős fájdalom, személyes szükségletek elvégzése, stb.) szolgálati feladatát nem tudja ellátni**, a fogvatartottat kísérje a várakozó helyiségbe vagy haladéktalanul bilincselje tárgyhoz. A váratlan helyzetet előállítási feladattól függően jelenteni kell a bírónak, (ügyésznek), a közvetlen szolgálati előljárójának, és ha szükséges, segítséget kell kérni az útba indító bv. szervtől, a bíróság őrzését ellátóktól, a kórház személyzetétől, helyzettől függően a legközelebbi bv. szervtől, vagy a területileg illetékes rendőrkapitányságtól.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi az előállítás fogalma?
- Mely okból történhet intézeten kívüli előállítás?
- Ismertesse az előállítás módját és eszközeit?
- Ismertesse az előállítás szervezésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse, hogy előállítás végrehajtása során mikor kell a fogvatartottat megmotozni?
- Ismertesse a fogvatartott gyalogmenetben való kísérésének szabályait!
- Ismertesse a mellékhelyiségbe kísérés és biztosítás szabályait!
- Ismertesse a bírósági tárgyalásra, ügyészre meghallgatásra történő előállítás szabályait!
- Ismertesse a hozzátartozó temetésére történő előállítás szabályait!
- Ismertesse a súlyos beteg hozzátartozó meglátogatására történő előállítás szabályait!
- Ismertesse a fogvatartott egészségügyi intézetbe történő előállításának szabályait!
- Ismertesse az előállító biztonsági felügyelő feladatait váratlan helyzetek esetén!

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Az előállítás megszervezése során milyen szempontokat kell figyelembe venni?

- Sorolja fel az előállítást befolyásoló körülményeket!
- Milyen adatokat kell tartalmaznia az előállítás biztonsági leírásának?
- Sorolja fel, mit tartalmaz az előállítás módszertani gyűjtemény!
- Ismertesse, mit kell tartalmaznia az előállítás előtti speciális eligazításnak!
- Mit vihet magával a fogvatartott az előállításra?
- Ismertesse a fogvatartott mozgására, kísérésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a szabályokat a fogvatartott bírósági tárgyalásra, ügyészégi meghallgatásra történő előállítása tekintetében!
- Ismertesse a tárgyalóteremben a leloptimalisabb elhelyezkedési módokat!
- Ismertesse a szabályokat az ügyvéd, jogi képviselő és a fogvatartott közötti kapcsolattartásra vonatkozóan!
- Ismertesse a szabályokat arra az esetre ha a bíró vagy az ügyész az előállítást végrehajtó távollétében akarja a fogvatartottat meghallgatni!
- Ismertesse a szabályokat a kapcsolattartóval való beszélő lebonyolítására vonatkozóan!
- Ismertesse a feladatokat szabadlábba helyezés esetén!
- Ismertesse a feladatokat nagy sajtónyilvános és hosszú ítéletet kapott fogvatartott esetére!
- Ismertesse a bírósági tárgyaláson elrendelt letartóztatás foganatosításához kapcsolódó biztonsági feladatokat!
- Közeli hozzátartozó temetésére történő előállítás esetén sorolja fel, hogy a megszervezés során milyen biztonsági szempontokat kell figyelembe venni!
- Súlyos beteg hozzátartozójának meglátogatására történő előállítás esetén sorolja fel, hogy a megszervezés során milyen biztonsági szempontokat kell figyelembe venni!
- Szakorvoshoz, kórházba történő előállítás esetén sorolja fel, hogy a megszervezés során milyen biztonsági szempontokat kell figyelembe venni!
- Ha a fogvatartott egészségügyi beavatkozást követően fekvőbeteg ellátásban részesül, milyen szempontokat kell figyelembe venni az őrzés megszervezésekor?

XVI. FEJEZET

A FOGVATARTÁS RENDJÉT VESZÉLYEZTETŐ ESEMÉNYEK

1. Az eseményekről általában

A rendkívüli esemény fogalma

Rendkívüli eseménynek minősül minden olyan esemény, amely a fogvatartás biztonságát súlyosan sérti, vagy veszélyezteti, és külön intézkedések bevezetését teszi szükségessé, így különösen

- a terrorcselekmény,
- a fogolyzandulás,
- a bv. szerv létesítményét, eszközeit, járműveit, valamint a személyi állomány tagját vagy az elítéltet ért támadás,
- a bv. szerv létesítményéből vagy járművéből való erőszakos kitörés,
- a fogolyszökés,
- az elítélt öngyilkossága,
- az elítélt halála,
- a bv. szerv létesítményét vagy járművét veszélyeztető elemi csapás, vagy jelentős tűzeset.

A fentebb felsorolt rendkívüli események bekövetkezéséről a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészséget értesíteni kell.²⁰⁶

A fogvatartott részére az általa végzett munka jellegének, az egészségi állapotának és az életkorának megfelelően kialakított normák alapján, legalább napi háromszori étkezést – ebből legalább egy alkalommal meleg ételt – kell biztosítani. Rendkívüli esemény idején – legfeljebb öt napig – a fogvatartottak kizárólag hideg étellel is elláthatók. A hideg étel elfogyasztásához szükséges eszközöket a bv. intézet biztosítja.

2. Az események csoportosítása

- a személyi állománnyal kapcsolatos események
- a fogvatartottakkal kapcsolatos események
- a bv. szervek működését, biztonságát veszélyeztető események
- szervezeti események

3. Az események fajtái

Az események fajtáit annak alapján különböztetjük meg, hogy az **elkövetésük milyen módon, és formában, milyen cselekményekkel történik.** Alapja pedig az, hogy a büntetés-

²⁰⁶ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 48. §. (1-2) bekezdés

végrehajtási szerv biztonságának melyik eleme az elkövetett cselekmény, illetve történés esetén a veszélyeztetés tárgya.

Ezek alapján lehet:

- biztonság **személyi feltételeit** sértő, vagy veszélyeztető esemény,
- biztonság **tárgyi feltételeit** sértő, vagy veszélyeztető esemény,
- biztonsági **rendszabályokat** sértő, vagy veszélyeztető esemény.

Az események fajtái ilyen formában sorolhatók fel, bár vannak olyan cselekményfajták is, amelyeket egyszerre több helyre is besorolhatunk, mivel a büntetés-végrehajtási szerv biztonságának egyszerre több elemét is sértik, vagy veszélyeztetik.

3.1. A biztonság személyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető események

Ezen cselekmények **csak aktív módon követhetők el**. A büntetés-végrehajtási szerv biztonságára azért veszélyesek, mert a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését ellátó személyi állomány személye elleni erőszak alkalmazásával, lehetőséget teremtenek további események elkövetéséhez.

A személyi feltételt sértő cselekmények irányulhatnak valamely jogi tárgy ellen is, így bűncselekménynek is minősülhetnek, amelyek lehetnek:

- a személyi állomány bármely tagjának megtámadása,
- hivatalos személyek elleni bűncselekmények.

3.2. A biztonság tárgyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető események

Ezen cselekmények, illetve történések tárgya a büntetés-végrehajtás **létesítményei, épületei, területei, technikai eszközei, műszaki és biztonsági berendezései**.

Az által sértik, vagy veszélyeztetik a büntetés-végrehajtási szerv biztonságát, hogy a fontosabb létesítmények és berendezések (technikai. eszközök. műszaki biztonsági berendezések) megrongálásával, lehetőséget teremtenek más események elkövetésére, vagy működészavar bekövetkezésére, így akadályozzák a büntetés-végrehajtási szerv zavartalan működését.

Ezen cselekmények lehetnek:

- rongálás, rombolás,
- gyújtogatás, tűzokozás
- robbantás, vagy ezekkel való fenyegetés,
- terrorcselekmény,
- elemi csapás.

3.3. A biztonsági rendszabályokat sértő, vagy veszélyeztető események

A biztonsági rendszabályok a szabadságvesztéssel, letartóztatással összefüggő legalapvetőbb jogszabályok foganatosítását, a büntetés-végrehajtási szerv zavartalan működését biztosítják, megsértésük esemény bekövetkezéséhez vezethet.

Ezen cselekmények tárgya tehát, elsődlegesen valamilyen rendszabály, de irányulhat a biztonság más eleme ellen is. Az elkövetés módja ezen cselekmények esetén akár passzív, akár aktív is lehet, amelyek a következőkben nyilvánulhatnak meg:

- az engedetlenség,

- utasítás megtagadás,
- munkamegtagadás,
- táplálkozás megtagadás,
- zárkatorlaszolás,
- fogolyszökés,
- fogolyzendülés.

Ugyanakkor a büntetés-végrehajtási feladatok végrehajtása során bekövetkezhetnek olyan cselekmények, történések, amelyek nem minősülnek eseménynek, azonban a bv. szerv működési rendjét befolyásolják, és jelentési kötelezettség alá esnek.

4. A bv. szervezet ügyeleti tevékenysége és az események jelentési rendje²⁰⁷

A BVOP főügyeleti szolgálatának ellátására a Biztonsági Szolgálat Ügyeleti és Védelmi Osztálya van kijelölve.

A főügyeletes jogosult:

- a bv. szervtől beérkező jelentésekkel összefüggésben további információkat kérni, annak teljesítését határidőhöz kötni,
- a bv. szerv által jelentett események minősítését, kategorizálását felülbírálni,
- a bv. szervtől eseti adatszolgáltatást kérni,
- az országos parancsnok utasítása alapján a bv. szerv értesítését és készenlétbe helyezését, a személyi állományi
- tagok és eszközök átcsoportosítását elrendelni.

A jogszabályi meghatározásoknak megfelelő szolgálatellátás érdekében a fogvatartottak elhelyezésére, ellátására kijelölt **bv. szervben folyamatos ügyeleti tevékenységet kell végezni**. A bv. szerv ügyeleti tevékenységi feladatait a bv. szerv biztonsági osztálya hajtja végre.

A bv. szerv biztonsági osztálya az ügyeleti tevékenysége során köteles:

- a bv. szerv rendjét, a fogva tartás biztonságát veszélyeztető körülmények, események bekövetkezését megelőzni, illetve a bekövetkezetteket – a rendelkezésre álló tervekben meghatározottak szerint, a személyi állományi létszám és az eszközök összehangolt irányításával – hatékonyan felszámolni,
- hivatali munkaidőn kívüli időpontban a meghatározott eseményekről – beleértve a büntetés-végrehajtási intézettel együttműködő, a fogvatartottak foglalkoztatását végző gazdasági társaságok területén, valamint tevékenységük során bekövetkezőket is – a főügyeletes részére jelentést tenni,
- a vezető ügyeletes és a főügyeletes utasításait végrehajtani,
- az elektronikus távfelügyeleti rendszer felügyeletét ellátni, a Marathon Terra rendszer üzeneteit folyamatosan figyelemmel kíséreni,

²⁰⁷ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 3/2016. (XII.7.) BVOP utasítása a büntetés-végrehajtási szervezet ügyeleti tevékenységéről és az események jelentési rendjéről

- a bv. szerv vezetőjének utasítása alapján a bv. szerv személyi állományára kiterjedő értesítéssel, továbbá különleges jogrendi működéssel összefüggő feladatokat végrehajtani.

Készenlétbe helyezés és különleges jogrend kihirdetése esetén a BVOP főügyeletét és a bv. intézetek ügyeleteit meg kell erősíteni, indokolt esetben a bv. intézményekben ideiglenes ügyeleti szolgálatot kell létrehozni.

A bv. szerv személyi állományának tagjai az események közvetlen veszélyéről, illetve bekövetkezéséről – az észlelést, tudomásra jutást, valamint a hatáskörükbe tartozó és halaszthatatlan intézkedések megtételét követően – **a közvetlen szolgálati elöljárójuknak haladéktalanul kötelesek jelentést tenni.** Az eseményekről az utasítás 2. számú mellékletében meghatározott személyek a meghatározott időtartamon belül és rend szerint kötelesek jelentést tenni. A jelentésre kötelezett személy az esemény felszámolását követően – ha szükséges, vagy erre külön utasítást kap, akkor folyamatosan – a meghatározott szempontok szerinti tartalommal a legrövidebb időn belül köteles **kiegészítő jelentést** tenni a főügyeletnek.

A fogva tartás ideje alatt a fogvatartottak által elkövetett emberölés, életveszély vagy halált okozó testi sértés, valamint a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények gyanúja esetén a **büntetőeljárás cselekmények alakulását** a fogvatartott aktuális elhelyezése szerinti bv. szervnek figyelemmel kell kísérni és azokról jelentést tenni.

A főügyelet részére történő jelentés teljesítése a jogszabályokban, illetve más belső rendelkezésekben meghatározott szóbeli és írásbeli jelentési, tájékoztatási kötelezettséget nem korlátozza és nem váltja ki.

A Büntető Törvénykönyvről szóló törvényben meghatározott katonák, valamint a magyar büntetőjog hatálya alá tartozó szövetséges fegyveres erő tagjainak elhelyezésére szolgáló részleg vonatkozásában, továbbá a személyi állomány tagjai által elkövetett események tekintetében a **területileg illetékes katonai ügyészt tájékoztatni kell.**

Abban az esetben, ha az **esemény vizsgálata elhúzódik, minősítése, jellege megváltozik,** továbbá új adat vagy bizonyíték merül fel, az országos parancsnok (illetve a jelentést telefonon fogadó személy, vezető ügyeletes) által meghatározott határidőn belül és módon kiegészítő jelentést kell tenni.

A bv. szervnek a jelentésre kötelezett eseményeket a melléklet szerinti okmányban nyilván kell tartani, amely naplót – az ügykezelési szabályoknak megfelelően – helyben kell elkészíteni és kiadni.

5. A terrorizmus elleni küzdelem feladatainak végrehajtása²⁰⁸

Jogszabály meghatározza a terrorfokozat elrendelése esetén a bv. szervek által bevezetendő intézkedéseket, végrehajtandó feladatokat, meghatározza azon – terrorizmussal összefüggő – eseményfajtákat, amelyek bekövetkezése (vagy annak veszélye) esetén a bv. szervezet közvetlen érintettsége – és ebből eredően intézkedési kötelezettsége – nagy valószínűséggel fennáll.

²⁰⁸ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 34/2016 (VIII.19.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet terrorizmus elleni Intézkedési Tervének kiadásáról

5.1. Az irányítás rendje

A Nemzetbiztonsági Kabinet terrorveszéllyel, terrorfenyegetettséggel kapcsolatos feladatainak koordinálása érdekében létrehozott Terrorellenes Koordinációs Bizottság Operatív Törzsének működésbe lépése esetén a **BVOP-n Operatív Csoportot** kell felállítani. A bv. szerv(ek)ben a terrorellenes feladatok irányítására, koordinálására és ellenőrzésére, a személyi- és fogvatartotti állomány élete, testi épsége védelmének biztosítása érdekében **Operatív Törzset** kell létrehozni.

Az Operatív Törzs vezetője a bv. szerv vezetője, tagjai:

- a gazdálkodó szervezet ügyvezető igazgatója,
- a gazdasági vezető,
- a biztonsági osztály vezetője,
- a büntetés-végrehajtási osztály vezetője,
- az egészségügyi osztály vezetője,
- a mozgósítási megbízott, továbbá
- a bv. szerv vezetője által kijelölt személyek.

5.2. Külön intézkedések bevezetését szükségessé tevő, vélelmezett események

A bv. szervezet feladat- és hatáskörére, működési gyakorlatára, eszközrendszerére jellemzők figyelembevételével – a veszélyeztetettség forrásainak megfelelő feltételezésével – az egyes terrorfokozatok elrendelése esetén **az alábbi eseménytípusok bekövetkezésével lehet számolni:**

- a bv. szervek objektumait ért, bv. szerven kívüli feladat-végrehajtást közvetlenül érintő, a személyi- és/vagy a fogvatartotti állomány életét, testi épségét veszélyeztető támadás, amely előidézhető
 - lőfegyver, lőszer, robbanóanyag, robbantószer alkalmazásával,
 - radioaktív anyaggal visszaélést elkövetve,
 - közveszélyt okozó anyag, vagy energia pusztító hatását kihasználva (pl.: ivóvízforrás, élelmiszer, élelmiszer-alapanyag megmérgezése, stb.).
- nem a bv. szervek objektumai, illetve nem a bv. szerven kívüli feladatot végrehajtó személyi állomány ellen irányuló, de a működést, feladat-végrehajtást jelentősen akadályozó terrorcselekmények,
- a terrorcselekmény elkövetőinek értékrendjével, gondolkodásmódjával azonosuló, a fogvatartás rendjét súlyosan veszélyeztető, nyílt ellenszegülésben résztvevő fogvatartottak,
- a bv. szervek ellátását biztosító közüzemi és informatikai szolgáltatások működésének megzavarása, akadályoztatása, az ellátás ellehetetlenítése.

5.3. Az egyes terrorfokozatok elrendelése esetén bevezetendő intézkedések

A bv. szerveknek az esemény fajtájától, kiterjedésétől, a veszélyeztetettségüktől függően kell az egyes fokozatokhoz **(4-es (alacsony), 3-as (közepes), 2-es (magas) és 1-es (kritikus))**

fokozat)²⁰⁹ rendelt feladataikat végrehajtani. Azok alkalmazási szükségességét az Operatív Csoport iránymutatása, illetve az adott bv. szerv érintettsége határozza meg.

A terrortámadás bv. szervekre gyakorolt (várható) hatásától, az elrendelt terrorfokozatoktól, az alapfeladatok ellátása alóli mentesítés mértékétől függően a bv. szervek a rendelkezésre álló eszközeikkel, képességeikkel **segítsék a felszámolásban részt vevő együttműködő szerveket.**
Pl.:

- a művelet(ek)be bevont személyi állomány élelmezésének biztosítása a bv. szervek által működtetett konyhák kapacitásának függvényében,
- a személyi állomány feladat-végrehajtás során elszennyeződött ruházatának mosatása,
- elszállásolás céljából a bv. intézmények szabad férőhelyeinek rendelkezésre bocsátása,
- pengeéles dróthenger biztosítása műszaki akadály kialakításához,
- kijelölt területek drótfonatú kerítéssel történő bekerítése,
- fogvatartotti munkaerő a károk felszámolásához, a normál működési rend helyreállításához.

A terrortámadás, illetve annak közvetlen veszélye esetén a feladatok végrehajtásába bevont személyi állományról, járművekről, eszközökről, szolgáltatásokról, a bv. szervek részére meghatározott műveletek megkezdéséről és befejezéséről – a végrehajtás hatékonyságának elsődlegességét szem előtt tartva, amint arra lehetőség nyílik – **a főügyelet részére haladéktalanul jelentést kell tenni.**

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a rendkívüli esemény fogalma?
- Ismertesse a rendkívüli események csoportosítását!
- Ismertesse a biztonság személyi feltételeit sértő vagy veszélyeztető eseményeket!
- Ismertesse a biztonság tárgyi feltételeit sértő vagy veszélyeztető eseményeket!
- Ismertesse a biztonsági rendszabályokat sértő vagy veszélyeztető eseményeket!
- Ismertesse, hogy a BVOP főügyelete mire jogosult!
- A bv. szerv biztonsági osztálya az ügyeleti tevékenysége során mire köteles?
- Ismertesse az események jelentésére vonatkozó rendet!
- Sorolja fel, hogy terrorfenyegetettség esetén kik a tagjai a bv. szerv Operatív Törzsének!
- Terrorfokozatok elrendelése esetén milyen eseménytípusok bekövetkezésével lehet számolni?

²⁰⁹ A fokozatok elrendelése esetén bevezetendő intézkedéseket az intézkedési terv tartalmazza

XVII. FEJEZET

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEK SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYÁNAK ÉRTEŚÍTÉSI RENDJE²¹⁰

1. Alapfogalmak

Értesítés: azon intézkedések együttese, amely – a bv. szerv vezetőjének döntése szerint – biztosítja a személyi állomány szolgálatot nem teljesítő tagjának meghatározott helyen és időtartamon belüli, szolgálati feladat ellátására történő rendelkezésre állását.

Berendelés: a személyi állomány szolgálatot nem teljesítő tagjának tájékoztatása a rendkívüli feladattól eredő, a kijelölt helyre (jellemzően a bv. szerv helye) történő bevonulási kötelezettségéről.

Értesítési megbízott: a személyi állomány azon kijelölt tagja, akit a kommunikációs eszközök működésképtelensége esetén, vagy külön utasításra a bv. szerv személyi állományi tagjainak személyes berendelésével bíztak meg.

Értesítési Névjegyzék: valamennyi bv. szervre vonatkozóan kötelezően elkészítendő, a bv. szerv személyi állományi tagjainak nevét, rendfokozatát, elérhetőségét - beleértve a tartózkodási (értesítési) címet is - tartalmazó okmány, amelyet kizárólag a manuális módozatú telefonos értesítés, illetve a tartózkodási hely szerinti személyes értesítés esetén kell alkalmazni.

Számítógépes értesítési rendszer: a bv. szerv biztonságtechnikai rendszerének részét képező, szoftveres rendszer, amely - megfelelő beállítások mellett, több telefonvonal egyidejű használatával - alkalmas a bv. szerv személyi állományi tagjainak rendkívüli feladatvégrehajtásra vonatkozó tájékoztatására, a tájékoztatás megtörténte időpontjának nyilvántartására.

Értesítési körzetek: a bv. szerv vezetője jóváhagyásával kijelölt, a személyi állomány tagjainak tartózkodási (értesítési) helyét magába foglaló területek, amelyhez – a közlekedési lehetőségek figyelembe vételével – külön-külön bevonulási normák tartoznak.

Normaidő: a bv. szerv vezetője által meghatározott időtartam, amely alatt a személyi állomány tagjának a tartózkodási (értesítési) helyéről a bv. szervbe, vagy más kijelölt objektumba szolgálatteljesítésre be kell vonulnia.

2. Általános szabályok

Az értesítés a bekövetkezett vagy feltételezett eseménytől függően az elrendelő döntése szerint lehet:

a) **részleges**, ha csak a bv. szerv kijelölt személyi állományára terjed ki,

²¹⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 42/2016. (X.12.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervek személyi állományának értesítési rendjéről

b) **teljes**, ha a bv. szerv teljes személyi állományára kiterjed.

A bv. szerv személyi állományának **részleges vagy teljes** értesítését elrendelheti:

- a belügyminiszter,
- a közbiztonsági főigazgató,
- az előzőekben megjelölt személyek által megbízólevéllel ellátott személy,
- amennyiben a központi utasítás kiadásához szükséges idő miatti késedelem különösen jelentős hátrányt (életveszélyt, anyagi kárt) okozna, természeti, ipari és civilizációs katasztrófa, tömegszerencsétlenség esetén az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságának megvédése, az anyagi értékek megóvása (megőrzése) céljából, továbbá rendkívüli esemény megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a szolgálati feladatok erő-eszköz szükségletének biztosítására, valamint gyakoroltatás céljából az országos parancsnok és helyettesei, és a bv. szerv vezetője.

A bv. szerv vezetője általi elrendelés esetén annak tényét és a tett intézkedéseket – amint az lehetővé válik – **haladéktalanul jelenteni kell** az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének, valamint a BVOP főügyeletesének.

Az értesítés **elrendelése történhet:**

- személyesen (az elrendelő, vagy az általa megbízott személy útján),
- hírközlő eszközökön keresztül, vagy
- a főügyeletes útján, szóban vagy írásban.

Az értesítés-elrendelést fogadó személy **minden esetben köteles:**

- személyes elrendelés esetén a személyazonosságot és az elrendelésre jogosultságot ellenőrizni, a főügyeletesi elrendelés jogszerűségéről visszahívással meggyőződni,
- az elrendelés pontos időpontját (év, hónap, nap, óra, perc feltüntetésével) az elrendelő személy nevét, beosztását feljegyezni, a kapott feladatot nyilvántartani,
- megbízott általi, személyes elrendelés esetén a megbízott nevét, beosztását, személyazonosságának igazolására alkalmas okmány, valamint megbízólevél számát rögzíteni.

Értesítés elrendelése esetén a **beérkezés normaideje** - a bv. szerv teljes személyi állományára vonatkozóan - **legfeljebb 6 óra**, amely az elrendelő utasítás kiadásának időpontjától számítandó. A személyi állomány tagjának beérkezés normaidejét a bv. szerv vezetője - a berendelt beosztásának, értesítési körzetének, tartózkodási helyének, a közlekedés sajátosságainak függvényében - csökkentheti.

Az értesítést úgy kell megszervezni, hogy az biztosítsa a személyi állomány szolgálati, illetve munkahelyére történő, meghatározott normaidőn belüli beérkezését.

A berendelt személyt szóban, vagy írásban

„Szolgálatteljesítésre (munkavégzésre) vonuljon be!”

szöveg közlésével a feladat-végrehajtás szempontjából biztonságos bevonulási helyszín megjelölésével kell értesíteni.

A személyi állomány tagja a berendelés vétele után köteles a megjelölt helyre, a tőle elvárható legrövidebb időn belül – de legfeljebb az értesítési körzetéhez társított normaidőn belül – bevonulni, és az ott meghatározottak szerint szolgálatot teljesíteni, munkát végezni.

A berendelés sorrendjének meghatározásához a személyi állomány tagjainak beosztására, a meghatározott normaidőre, a beérkezés időszükségletére tekintettel **értesítési körzeteket kell kijelölni.**

A bv. szerv az értesítés végrehajtására Értesítési Tervet, illetve - értesítési körzetenként - Értesítési Névjegyzéket köteles készíteni. Az Értesítési Névjegyzéken feltüntetett sorszám egyben az értesítés sorrendjét is kell, hogy jelentse.

Az Értesítési Terv tartalmazza

- **alaki** követelményként:
 - a bv. szerv megnevezését,
 - a bv. szerv vezetőjének aláírását,
 - az értesítési terv jóváhagyásának időpontját,
 - a bv. szerv bélyegző lenyomatát.

- **tartalmi** követelményként:
 - elrendelésre jogosultak beosztásának megnevezése,
 - az elrendelés célja,
 - az elrendelés jogosultságának ellenőrzési módja,
 - az értesítés szövege,
 - az értesítés vétele utáni teendők, az értesítési megbízott feladatai,
 - a meghatározott időnormák,
 - a felügyeleti, illetve az együttműködő szervekkel való kapcsolattartás rendje, elérhetőségek
 - az értesítéssel berendelt személyek szolgálatteljesítésére, munkavégzésére, szolgálati- és munkarendjére vonatkozó szabályok,
 - az eseményekről történő tájékoztatások rendje,
 - a jelentések rendje,
 - a személyi állomány értesítésére és a feladat továbbrendelésére vonatkozó szabályok,
 - a BVOP főügyeleti szolgálatának, illetve az együttműködő szervek ügyeleti szolgálatainak elérhetőségei.

A személyi állomány értesítéséhez

- elsősorban kommunikációs eszközöket kell alkalmazni,
- annak hiányában, működésképtelensége esetén, vagy külön utasításra a tartózkodási hely szerinti, személyes kapcsolatfelvételt kell alkalmazni, mely során az érintett részére – a berendelés és a helyszín közlésével egyidejűleg Értesítési Kártyát kell átnyújtani.

A **berendelés** – a végrehajtás módozatai szerint – **történhet**:

- közvetlenül, ha egy bv. szervben kijelölt központi helyről (pl.: számítógépes értesítési rendszer alkalmazásával, vagy telefonos berendelésre kijelölt beosztottak bevonásával), vagy
- közvetve, továbbértesítéssel megbízott személyek bevonásával (manuális telefonos, vagy értesítési kártyás berendelés esetében egyaránt).

A **berendelés körzetei szerinti sorrendjét** (számozás sorrendjében, vagy attól eltérően) az azt elrendelőnek kell meghatározni, aki utasítást adhat egyes szakterületek, vagy csoportok személyi állományának berendelésére (pl.: értesítendő a biztonsági, büntetés-végrehajtási és gazdasági osztály, műveleti csoport állománya). A személyi állomány szolgálatban lévő, valamint a berendelhető tagjaira figyelemmel folyamatosan rendszerezett **Értesítési Kártyákat** a bv. szervek biztonsági osztályain, illetve az e feladatra kijelölt szervezeti egységnél kell tárolni.

A BM utasításban (a Belügyminisztérium, és a belügyminiszter által irányított szervek értesítési rendjéről szóló 2/2016. BM utasítás) meghatározottak szerint **berendelés alól mentesítettek** csoportjába tartozókról nyilvántartást kell vezetni, azt naprakészen tartani, esetükben az értesítéstől el kell tekinteni.

A BM szerv vezetője **mentesíti** a szolgálatteljesítési vagy munkahelyre történő bevonulás alól²¹¹

- a várandós nőket a várandósság orvosi megállapításának idejétől,
- azokat az egyedülálló szülőket, akiknek 18 éven aluli gyermekük van, ha annak felügyeletét más nem tudja ellátni,
- azokat, akiknek gondozásra szoruló közeli hozzátartozójuk van, és annak felügyeletéről, gondozásáról más módon gondoskodni nem tudnak,
- az egészségügyi szabadságon lévőket,
- a rendelkezési állományban lévőket annál a szervnél, ahol rendelkezési állományban vannak,
- az átrendeltek, az átirányítottakat, a kirendeltek és a külföldi szolgálati kiküldetésen lévőket az eredeti szolgálati vagy munkavégzési helyükön,
- a felmentési idejüket töltőket,
- a tartalékállományban lévőket,
- a személyi állomány szolgálati beosztásából felfüggesztett tagját,
- a könnyített szolgálatot ellátó hivatásos állományúakat és
- az Alaptörvényben meghatározott különleges jogrend esetén elrendelt értesítés kivételével a különleges foglalkoztatási (senior) állományban lévőket.

Ha a **személyi állomány mindkét tagja** BM szervnél foglalkoztatott, és 18 éven aluli gyermekük vagy gondozásra szoruló közeli hozzátartozójuk van, és felügyeletéről más módon gondoskodni nem tudnak, az érintett szervek vagy szervezeti egységek vezetői - egyeztetést követően, a szolgálati érdek figyelembevételével - rendelkeznek arról, hogy melyik fél

²¹¹ A Belügyminisztérium, és a belügyminiszter által irányított szervek értesítési rendjéről szóló 2/2016. BM utasítás 22. §

kötelezett a bevonulásra abban az esetben, ha mindkét BM szervnél egyidejűleg rendeltek el értesítést.

Értesítés esetén – különösen indokolt esetben – taxi igénybevételét a bv. szerv vezetője engedélyezheti. Ez esetben a taxi csak a szolgálati helyre (vagy más kijelölt gyülekezési helyre) történő utazáshoz vehető igénybe, a bevonuló – taxi-szolgáltatás igénybevételéből eredő – költségeit a bv. szerv köteles megtéríteni.

Az **értesítések megszüntetéséről** az azt elrendelő saját hatáskörben dönt vagy előjárója utasítása szerint jár el. A megszüntetést, valamint a bevonult, szolgálatellátásra alkalmas személyi állomány létszámát a főügyeletnek az elrendelés időpontjától számítva – eltérő rendelkezés hiányában – óránként jelenteni kell. Ez a meghatározás a gyakorlás céljából elrendelt értesítésre is vonatkozik.

3. Kommunikációs eszközökön keresztül történő értesítés

A kommunikációs eszközök általi értesítés esetén, a hívott személyi állományi tag elérhetőségei vonatkozásában az alábbi sorrendet kell alkalmazni:

- mobiltelefon,
- vezetékes telefon.

Amennyiben az értesítendő személyt első alkalommal telefonon nem lehet elérni, akkor a kapcsolatfelvételt – az elrendelő eltérő utasításaig – egymást követően, **legalább két alkalommal meg kell ismételni.**

4. Lakcím szerinti személyes értesítés

A körzetek számához, nagyságához, a közlekedési viszonyokhoz igazodó létszámú, elsősorban hivatásos jogviszonyú **értesítési megbízottat** kell kijelölni.

A megbízottakat a feladat-végrehajtásra a kijelölést követően 5 munkanapon belül, majd ezt követően évente legalább egy alkalommal el kell igazítani, melyet dokumentálni szükséges.

A megbízottak nevére **Értesítési Megbízást** kell kiállítani, melyet a bv. szerv vezetője, vagy - külön írásban rögzített rendelkezésére - helyettese(i) írhatják alá. Rendkívüli helyzetben, nem megfelelő létszámú megbízott rendelkezésre állása esetén új Értesítési Megbízás formanyomtatványt kell kitölteni, amelyet az értesítés végrehajtásáért felelős személy (szolgálatban lévő biztonsági tiszt) is aláírhat.

A berendelési feladattal csak az adott időpontban szolgálatra alkalmas állapotban lévő, a feladatait ismerő beosztott bízható meg. A **megbízott a feladatát** a bv. szerv vezetője, vagy az értesítést elrendelő döntése alapján végrehajthatja gyalogmenetben (tömegközlekedési eszközök igénybevételével), saját tulajdonú (beleértve a közvetlen hozzátartozók járművét is), vagy szolgálati járművel. **A hivatásos jogviszonyú megbízottak szükség szerint lőfegyverrel és más kényszerítő eszközökkel felszerelhetőek**, valamint megfelelő rendelkezésre álló létszám esetén az értesítés további beosztottakkal megerősíthető. A megbízottakat előzetesen a szolgálati járművek - beleértve a bv. szerv tulajdonában lévőket és a bv. szerv által üzemeltetetteket egyaránt - **vezetésére feljogosító írásbeli engedéllyel kell ellátni.** Rendkívül

indokolt esetben írásbeli engedéllyel nem, de érvényes vezetői engedéllyel rendelkező beosztott is megbízható.

A megbízott a bevonulásra kijelölt helyre csak abban az esetben indulhat vissza, ha a számára, kijelölt körzet(ek)hez tartozó beosztottakat kivétel nélkül értesítette (vagy üzenetet, illetve Értesítési Kártyát hagyott hátra). A továbbértesítéssel megbízott személyek értesítése - a továbbértesítés szempontjából - csak akkor tekinthető teljesítettnek, ha a személyes találkozásra sor került. A megbízott a számára meghatározott, valamint sikertelen értesítés esetén a továbbértesítési megbízott(ak) körzetébe tartozó személyek értesítését követően vonuljon be a kijelölt helyre, a feladat-végrehajtásáról tegyen jelentést az értesítést elrendelőnek, a továbbiakban az általa meghatározottak szerint járjon el.

5. Az értesítés gyakorlásának rendje

A bv. szervnél **kétévente** értesítési gyakorlatot kell végrehajtani, amelyhez minden esetben rendkívüli esemény-felszámolási, vagy készenlétbe helyezési gyakorlatot kell társítani. A valós helyzet alapján elrendelt értesítés a tárgyévra tervezett gyakorlatot kiváltja.

A személyi állomány tagjainak mobiltelefonon, vezetékes telefonon keresztül, hivatali munkaidőn kívüli időpontban történő **elérhetőségét évente** kell ellenőrizni. A teljes személyi állományra kiterjedő értesítést **legalább háromévente** kell gyakorolni.

A személyi állomány kijelölt körét - a jóváhagyott terveknek megfelelően - a bv. szerve jellemző hivatali munkaidő kezdetéhez képest attól legalább 4 órával korábban, vagy a befejezésétől legalább 4 órával később a

"Gyakorlat! "Szolgálatteljesítésre (munkavégzésre) vonuljon be! Gyakorlat!"

szöveg közlésével kell a gyakorlatról értesíteni.

Értesítési gyakorlat során - a valós helyzet esetén mentesítendő beosztottakon kívül - a szolgálati okból távollévőket, valamint a szabadságon lévőket sem lehet berendelni.

Az értesítési gyakorlat elrendeléséhez - annak tervezett időpontjához képest **legalább 15 munkanappal korábban** - az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesétől kell engedélyt kérni, és **gyakorlatot követő 10 munkanapon belül** értékelő jelentést kell felterjeszteni.

A kérelemhez csatolni kell az értesítési- és az ahhoz társított készenlétbe helyezési/rendkívüli esemény-felszámolási gyakorlat levezetési tervét, amely tartalmazza:

- a gyakorlat helyét, időtartamát, tárgyát, célját,
- a résztvevők körét, öltözetét, felszerelését,
- a felkészülés irodalmát,
- a gyakorlat vezetőjét,
- a berendelt személyi állomány körét (az értesítés kiterjesztését),
- a feldolgozandó témát (a feltételezett helyzetet),
- a gyakorlat szerint elrendelt készenléti fokozatot/felszámolandó rendkívüli esemény típusát,

- az együttműködő szervek körét, tervezett feladataikat,
- az előzetesen tett intézkedéseket,

A gyakorlat értékelése során vizsgálni kell:

- a vezetői és személyi állomány intézkedő-képességét és gyakorlottságát,
- az értesítési terv és egyéb okmányok naprakészességét, kezelhetőségét és összehangoltságát,
- az ügyeleti szolgálat (kapcsolattartási pont) felkészültségét, az értesítési rendszer működőképességét,
- az értesítési- és a készenlétbe helyezési/rendkívüli esemény-felszámolási feladatok begyakorlottságát és végrehajtásának színvonalát (szolgálati fegyelem, öltözet, felszerelés, feladat-végrehajtó képesség elérése stb.),
- a gyakorlat végrehajtásának költségét.

A végrehajtott értesítés értékelése "Megfelelő", illetve "Nem megfelelő" minősítésű lehet. "Megfelelő", ha az értesített állomány legalább kétharmada megfelelt az gyakorlat követelményeinek. Egyéb esetben az eredmény "Nem megfelelő". "Nem megfelelő" minősítés esetén a hiányosságok megszüntetése után, de **legkésőbb 6 hónapon** belül újabb értesítési gyakorlatot kell elrendelni.

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi az értesítés fogalma?
- Ismertesse a berendelés fogalmát!
- Mit nevezünk értesítési körzetnek?
- Mi a normaidő?
- Ismertesse az értesítés méreteit!
- Mely személyek jogosultak értesítés elrendelésére?
- Sorolja fel az értesítés elrendelésének módjait!
- Ismertesse az értesítést-elrendelést fogadó személy köteleességét!
- Mennyi a beérkezés normaideje?
- Milyen felhívószöveg közlésével kell a személyi állomány berendelni?
- Mit kell az Értesítési Tervnek tartalmaznia?
- Sorolja fel, hogy mely személyeket mentesíthet a bv. szerv vezetője a bevonulás alól!
- Ismertesse a szabályt, ha a személyi állomány mindkét tagja BM szervnél foglalkoztatott és gyermekük felügyeletéről nem tudnak gondoskodni az értesítés miatt!
- Ismertesse az értesítési megbízottra vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse az értesítés gyakorlásának rendjét!
- Milyen adatokat kell tartalmaznia az értesítési gyakorlat levezetési tervnek!
- A gyakorlat értékelése során milyen szempontokat kell vizsgálni?

XVIII. FEJEZET

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEK KÉSZENLÉTBÉ HELYEZÉSÉRŐL, KÜLÖNLEGES JOGRENDI MŰKÖDÉSÉNEK SZABÁLYAIRÓL ÉS AZ ELLENŐRZÉS RENDJÉRŐL

1. Készenlét elrendelésének jellemzői

A készenlét elrendelésének lehetséges okai:

- megelőző védelmi helyzet,
- rendkívüli állapot,
- szükségállapot, vagy azok közvetlen veszélye,
- az országot ért váratlan támadás, vagy annak közvetlen veszélye,
- terrorveszélyhelyzet,
- egyéb, a bv. szervek rendjét, biztonságát súlyosan veszélyeztető események bekövetkezése, vagy azok közvetlen veszélye: terrorfenyegetettség, tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet, élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás, ipari szerencsétlenség, katasztrófa,
- az előző pontokban említett eseményekre való felkészülés keretében a feladatok begyakoroltatása.

A **bv. szerv készenlétbe helyezését**, az elhelyezési objektumból történő kitelepítését, a Belügyminisztérium és az Utasítás²¹² egyes rendelkezéseinek - készenlégi fokozat elrendelése nélküli - végrehajtását - az országos parancsnokon keresztül - a belügyminiszter rendelheti el.

A bv. szerv vezetője saját hatáskörben azonnal köteles intézkedni, amennyiben a megjelölt események körülményei, illetve a késlekedés a személyi- és a fogvatartotti állomány életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.

Az intézkedésről az országos parancsnok és az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese részére haladéktalanul jelentést kell tenni, valamint a BVOP-n szolgálatot teljesítő főügyeletest is tájékoztatni kell. A bv. szerv vezetője a különleges jogrendi feladatok végrehajtása esetén az intézkedéséről a megyei (fővárosi), helyi védelmi bizottság elnökét is tájékoztatni köteles.

A bv. szerv készenlétbe helyezésére az Utasításban meghatározott készenlégi fokozatok alkalmazhatóak.

- MEGELŐZŐ KÉSZENLÉT,
- FOKOZOTT KÉSZENLÉT,
- TELJES KÉSZENLÉT.

²¹² A belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétbe helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről szóló 3/2016. (II.25.) BM utasítás

Az elrendelt (meghatározott) készenléti fokozathoz a Szakutasítás²¹³ mellékletben rögzített normaidők tartoznak. A készenléti fokozatok normaidőit az elrendelés időpontjától kell számítani.

Készenléthez helyezés és különleges jogrend kihirdetése esetén a BVOP főügyeletét és a bv. intézetek ügyeleteit meg kell erősíteni, indokolt esetben a bv. intézményekben ideiglenes ügyeleti szolgálatot kell létrehozni.

Az elrendelés módjai:

- nyílt szöveggel (szóban vagy írásban),
- az országot ért váratlan légitámadás vagy annak közvetlen veszélye esetén a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA), valamint a kijelölt országos vagy helyi műsorszolgáltatók révén közzétett közleményének átvételével elrendelt légiriadóval. (a bv. szerv vonatkozásában minden esetben a **teljes készenlét** elrendelését jelenti)

A bv. szerveket a meghatározott készenléti fokozat elrendeléséről elsősorban

- kommunikációs eszközökön,
- az előző alpontban megjelölt eszközök hiányában, működésképtelensége esetén, vagy külön utasításra a bv. szervek személyi állományának értesítési rendjéről szóló OP szakutasításban meghatározottak szerint kell értesíteni.

2. Készenléti fokozatok

Az egyes készenléti fokozatok elrendelését követően - az Utasítás 24-32.§-ában meghatározottakon túl – a Szakutasítás tartalmazza a **megelőző készenlét**, a **fokozott készenlét** és a **teljes készenlét** elrendelése esetén végrehajtandó feladatokat.

A bv. szerv vezetője az egyes készenléti fokozatban meghatározott feladatok végrehajtásáról - a folyamatos kapcsolattartási ponton (ügyelet) keresztül - a külön meghatározottak szerint köteles összegző jelentést tenni a főügyeletnek számára. Amennyiben valamilyen ok miatt írásbeli jelentés nem küldhető, a kötelezettségnek szóban kell eleget tenni.

3. Felkészülés, gyakorlatok, jelentési kötelezettségek

A bv. szervek készenlétének fokozására, a különleges jogrend időszakában meghatározott feladatokra történő **felkészülés tervezésének, szervezésének központi irányítását a BVOP Biztonsági Szolgálat Ügyeleti és Védelmi Osztály végzi.**

Az eseményekhez kötődő feladatok ellátása érdekében a felkészülést a várható feladatok megtervezésével, a személyi állomány - ehhez igazodó - képzésével, továbbképzésével, a bonyolultabb feladatok ellátására való felkészítésével és begyakoroltatásával, valamint a működéshez szükséges anyagi-technikai feltételek biztosításával kell végrehajtani.

²¹³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 43/2016. (X.12.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervek készenléthez helyezéséről, különleges jogrendi működésének szabályairól és az ellenőrzés rendjéről

A készenléti fokozatok eléréséhez és a különleges jogrendi működés biztosítása érdekében szükséges feladatokat tervekbe kell foglalni, amelyeket folyamatosan aktualizálni kell.

Az elkészítendő tervek típusai:

- Készenlétbe-helyezési Terv,
- Intézkedési Terv,
- Végrehajtási Terv.

A bv. szervezetre vonatkozóan Készenlétbe-helyezési Tervet, az osztályvezetőknek, ügyvezetőknek Intézkedési Tervet, a biztonsági tiszteknek, éllelmezésvezetőnek, a főápolónak, és a gazdasági társaság munkáltatás-biztonsági vezetőjének Végrehajtási Tervet kell készíteniük. A büntetés-végrehajtási intézet és a vele azonos székhelyen működő, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdasági társaság, illetve annak fióktelepe közös Készenlétbe-helyezési Tervet készít. A Készenlétbe-helyezési Tervet és az intézkedési terveket a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka, a végrehajtási terveket az ügyvezető, illetve az osztályvezetők hagyják jóvá.

A terveket szükség szerint, de **évente legalább egy alkalommal** felül kell vizsgálni, indokolt esetben módosítani szükséges. A készenlétbe helyezéssel összefüggő, valamint a különleges jogrendi feladatokat az újonnan állományba kerülők részére a szaktanfolyami képzés során, a személyi állomány többi tagja részére a törzsfoglalkozások, valamint a gyakorlatok során **évente legalább egy alkalommal oktatni kell.**

A gyakorlatot, annak befejezését követően szóban, majd a gyakorlatot követő 10. munkanapig írásban is **értékelni kell**, az alábbi szempontok alapján:

- a tervek és egyéb okmányok naprakészsége és kezelhetősége, összehangoltsága,
- az ügyeleti szolgálat felkészültsége, a szolgálati okmányok naprakészsége,
- a készenléti fokozathoz társított feladatok személyi- és tárgyi feltételeinek biztosíthatósága,
- a vezetői és beosztotti állomány végrehajtó képessége, gyakorlottsága,
- a gyakorlat költsége.

A gyakorlat - bv. szerv vezetője általi - minősítése lehet "megfelelő" és "nem megfelelő". Megfelelő, ha a levezetési tervben szereplő gyakorlatot végrehajtották és - elrendelés esetén - az értesítési feladatok is "megfelelő" értékelést kaptak. "Nem megfelelő" a gyakorlat minősítése, ha a gyakorlat levezetési tervében meghatározott feladatokat nem vagy csak részben tudták végrehajtani és/vagy az értesítési feladat "nem megfelelő" minősítést kapott. "Nem megfelelő" értékelés esetén a gyakorlatot **6 hónapon belül meg kell ismételni.**

A bv. szervek különleges jogrendi felkészülésének ellenőrzésére jogosult:

- a belügyminiszter,
- a belügyminiszter megbízásából a közbiztonsági főigazgató,
- az előzőekben megjelölt személyek által kiadott, megbízólevéllel ellátott személy(ek),
- az országos parancsnok és helyettesei,
- az országos parancsnok és helyettesei által nyílt paranccsal, illetve megbízólevéllel ellátott személy(ek).
- a Biztonsági Szolgálat vezetője és beosztottjai.

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Sorolja fel a készenlét elrendelésének lehetséges okait!
- Mely személyek jogosultak a bv. szerv készenlétbe helyezésének elrendelésére?
- Sorolja fel a bv. szervek készenlétbe helyezésének fokozatait!
- Ismertesse a készenlétbe helyezés elrendelésének módjait!
- Ismertesse a Készenlétbe-helyezési Terv, az Intézkedési Terv, és a Végrehajtási Terv elkészítésére és jóváhagyására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse milyen szempontok szerint kell a készenlétbe helyezés gyakorlását értékelni!
- Sorolja fel a bv. szervek különleges jogrendi felkészülésének ellenőrzésére jogosult személyeket!

XIX. FEJEZET

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET CSAPATSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉGE²¹⁴

A fogvatartás és a büntetés-végrehajtási szervezet biztonságát sértő vagy veszélyeztető tömeges ellenszegülés, a büntetés-végrehajtási objektumot ért támadás elhárítása, a személyi állomány és a bv. intézetben fogvatartottak, az objektumot más módon veszélyeztető rendkívüli esemény megelőzése, megszakítása felszámolása érdekében a büntetés-végrehajtási intézetek, intézmények, valamint a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdálkodó szervezetek területén jogosult és köteles a rend fenntartásához, valamint a biztonságos működés helyreállításához szükséges intézkedéseket megtenni.

1. Kötelékben való fellépés

Amennyiben más intézkedés nem vezet eredményre, a bv. szerv biztonságát súlyosan veszélyeztető körülmény elhárítására a büntetés-végrehajtás hivatásos állományú tagja csapatpszolgálati feladatok végrehajtására kötelékben is alkalmazható.

A hivatásos állomány tagjai kötelékben alkalmazhatók²¹⁵

- fogolyzandulás felszámolására;
- terrorcselekmény felszámolására;
- túsok kiszabadítására;
- megszökött fogvatartott felkutatására és elfogására;
- a bv. szervet, illetőleg eszközeit, járműveit ért támadás elhárítására;
- a bv. szervből, annak járműveiből való erőszakos kitörés megakadályozására;
- a bv. szerv biztonságát sértő vagy ezzel közvetlenül fenyegető tömeges vagy erőszakos cselekmények megakadályozására, felszámolására;
- a 13. § (3) bekezdésében meghatározott esetben.

A bv. szervezet a közrend és a közbiztonság, az élet- és vagyonbiztonság súlyos sérelme vagy annak közvetlen veszélye esetén, az intézkedésre jogosult rendvédelmi szerv kérésére — a büntetés-végrehajtás biztonságának a veszélyeztetése nélkül — **segítséget nyújt a közrendvédelmi feladatok ellátásához**. A segítség nyújtására kizárólag a bv. szervezet és az intézkedésre jogosult szerv közötti megállapodás alapján, az abban foglaltak szerint kerülhet sor.²¹⁶

Kötelékben történő fellépés esetén a hivatásos állomány tagja a kötelék parancsnokának az utasítása szerint köteles eljárni.

²¹⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 33/2016. (VIII.17.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatpszolgálati Szabályzatának kiadásáról

²¹⁵ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 26.§ (1) bekezdés

²¹⁶ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 13.§ (3) bekezdés

Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén az intézkedő saját elhatározásából is használhatja lőfegyverét amennyiben a lőfegyverhasználat törvényben meghatározott feltételei fennállnak és a zárt alakzattól elszakadt, vagy alakzaton kívüli feladat végrehajtására kap utasítást.

2. A csapaterő szervezete

A csapatszolgálat a fogvatartás biztonságát sértő, veszélyeztető rendkívüli események megszakítására, felszámolásra alkalmazott szolgálati tevékenység.

A csapaterő a bv. szervek-, valamint más együttműködő szervek személyi állományából és eszközeiből ideiglenesen létrehozott szervezeti egység, alegység, szolgálati csoport, vagy ezek összessége, amelynek rendeltetése a csapatszolgálati feladatok végrehajtása.

Az ideiglenesen létrehozott szervezeti egységeket a biztonsági osztály, valamint a műveleti csoport állományából, illetve a szükséges mértékben a többi szolgálati ág erőinek és eszközeinek bevonásával kell szervezni. Az ideiglenes csapaterőben alkalmazott alegységek, szolgálati vagy taktikai csoportok létszámát a feladat nagyságától függően a csapaterőt vezető parancsnok határozza meg.

A **csapatszolgálati tevékenység végrehajtásához** az alábbi vezetőket kell biztosítani:

- helyi szintű csapattevékenység esetén a vezetés - eltérő intézkedés hiányában - az érintett bv. szerv parancsnokának a feladata,
- regionális szintű a rendkívüli esemény esetén, a cselekmény felszámolását az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese vezeti,
- országos szintű csapattevékenység vezetése az országos parancsnok, akadályoztatása esetén az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének feladata.

3. Általános intézkedési sorrend rendkívüli események bekövetkezése során

A rendkívüli események eredményes felszámolásának érdekében, a **bv. szerv vezetője az alábbi intézkedéseket tegye meg:**

- Tájékozódás a rendkívüli esemény bekövetkezésének valódiságáról, annak súlyosságáról. Ennek érdekében: információ- és adatgyűjtés a rendkívüli esemény minősítéséhez, valamint a további intézkedések megtételéhez:
 - elkövetés helye, ideje, módja,
 - van-e élet, valamint anyagi érték/javak közvetlen veszélyben,
 - résztvevők személye, száma, esetleges követelése.
- Megfelelő szintű készenlét (riadó) elrendelése, értesítések megkezdése.
- A szükséges jelentések és értesítések (együttműködő szervek) megtétele.
- Az állomány szükséges mértékű tájékoztatása.
- Eseménynapló megnyitása, vezetése.
- A helyszín biztosítása.
- A szükséges elsődleges jelentések, értesítések megtétele.
- Parancsnoki törzs felállítása.

- A szükséges eszközök készenlétbe helyezése.
- A szükséges helyeken, továbbá az őr-, és szolgálati helyek megerősítése.
- A szükséges korlátozó intézkedések elrendelése.
- Szolgálati csoportok létrehozása, eligazítása.
- Az esemény felszámolását követően:
 - Eredeti állapotok visszaállítása, elkülönítések, majd kihallgatások megkezdése
 - A készenlét (riadó) beszüntetése.
 - A tevékenység értékelése, állomány tájékoztatása.
 - Intézkedés a felelősség megállapítására (fegyelmi- és/vagy büntetőeljárás kezdeményezése).
 - Írásos jelentések megtétele.

4. Rendkívüli események megelőzése, bekövetkezése esetén alkalmazható csapatszolgálati tevékenységek

4.1. Megszökött fogvatartott felkutatása, elfogása

A bv. szerv őrizetéből megszökött fogvatartott elfogása a bv. szerv személyi állományából szervezett szolgálati csoport(ok) összehangolt, **megszakítás nélkül történő kutató és késedelem nélkül bevezetett üldöző tevékenységet követel.**

Fogolyszökésnek minősül, aki a büntető eljárás alatt, illetve a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során a hatóság őrizetéből megszökik.²¹⁷

Amennyiben a fogvatartott őrzését, felügyeletét, ellenőrzését ellátó személy **észleli a szökést és látja a szökést megkísérlő, vagy megszökött fogvatartottat, - ha a körülmények lehetővé teszik - akkor haladéktalanul meg kell kezdeni a közvetlen üldözést.** A fogvatartott üldözése során törekedni kell az elfogására, amennyiben ez nem történik meg, követni kell a fogvatartottat, jelenteni kell a szökés irányát az elfogásra intézkedő személynek vagy a kutatást megkezdő művelet-vezető parancsnoknak.

Az elsődleges intézkedések megtételére jogosult személynek, szükség szerint az „**Általános intézkedési sorrend rendkívüli események bekövetkezése során**” felsorolt intézkedéseket kell megtennie.

Amennyiben a bevezetett **üldözés nem járt eredménnyel**, vagy az időbeni és térbeni korlátokra tekintettel arra lehet következtetni, hogy az elfogásra irányuló tevékenység nem vezet eredményre, további intézkedések megtétele szükséges, melyek az alábbiak:

- készenlét kiterjesztése a szükséges állományra, gyülekezési hely kijelölése,
- az állomány öltözetének, felszerelésének meghatározása,
- az illetékességi területre kiterjedő csapatszolgálati tevékenység, az alkalmazandó taktikai eljárások meghatározása.

Amennyiben a szökevény a bv. szerv **illetékességi területén túljutott** az elfogásra irányuló tevékenységet - a vonatkozó jogszabályok alapján - **továbbra is folytatni kell.** Amennyiben a

²¹⁷ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 283. §

rendőrséggel együttműködve folyik a tevékenység, azon taktikai eljárásokat, melyekre a bv. szerv állományának nincs jogosultsága a rendőrség irányítja és hajtja végre.

Szökés esetén, soron kívül **értesíteni kell** a szökés helye szerinti illetékes rendőrkapitányságot, kérni kell az együttműködést, közölni kell a körözési adatokat, rendelkezésükre kell bocsátani a szökevény fényképét. A körülményektől függően saját erőt kell küldeni a helyszínre.

Ha az elfogásra bevezetett intézkedések eredménnyel járnak, **haladéktalanul intézkedni kell** a fogvatartott egészségügyi ellátására, beszállítására, elkülönítésére, meghallgatására, melyről jegyzőkönyvet kell felvenni.

4.2. A Bv. szervet, illetőleg eszközeit, járműveit ért támadás, objektumvédelem

A bv. szervezet biztonságos működése szempontjából ismert a fenyegető veszélyforrások köre. Ezek közé sorolható a létesítmények ellen irányuló külső támadás.

Készenlétet kell elrendelni, ha:

- a bv. szervhez tartozó objektumot, eszközöket vagy az őrhelyet megtámadták,
- pontos információ van arra, hogy rövid időn belül várható a támadás,
- a bv. objektumon belül súlyos rendkívüli esemény történt,
- a bv. objektum közvetlen környékén rendzavarás, tüntetés van, illetve tüntetés vagy csoportosulás van kialakulóban, amennyiben az a bv. objektumot veszélyezteti, illetve ellene irányul.

A bv. objektumot, eszközeit veszélyeztető cselekmény vagy támadás különböző intézkedésekkel előzhető meg. Ilyenek lehetnek:

- a figyelmeztetés, olyan megelőző intézkedés, amelyet a gyanúsan viselkedő személyek eltávolítása érdekében kell végrehajtani,
- gyanús vagy idegen személy feltartóztatása az illetékességi területen. Ez az intézkedés nem járhat a személyes szabadság korlátozásával, a személyt indokolt esetben át kell adni a rendőrségnek.

A megerősített őrzést a szolgálatban lévő, valamint a készenléttbe helyezett állomány hajtja végre.

A bv. szerv **járműve elleni támadás során a szállítmány parancsnoka szervezze meg** a támadás visszaverését, ezzel egyidejűleg tegye meg az alábbi intézkedéseket:

- utasítsa a jármű vezetőjét a sebesség növelésére, fény- és hangjelzés használatára, valamint olyan manőverek alkalmazására, hogy a támadók ne tudják a járművet megállásra kényszeríteni,
- amennyiben van a közelben és az lehetséges, próbálják elérni a legközelebbi védett objektumot (pl.: rendőrkapitányság, bv. intézet, laktanya, stb.)
- ha ellenük löfegyverrel támadnak, adjon tűzparancsot, szervezze meg a védekezést,
- jelentse a támadást a területileg illetékes rendőrségnek és a legközelebbi bv. szervnek, kérjen tőlük segítséget,
- a járművük üzemképtelenné válása esetén minden eszközzel gondoskodjanak a fogvatartott biztonságos őrzéséről, életének és testi épségének megóvásáról, indokolt esetben

vonuljanak fedezékbe, foglalják el tüzelőállásukat, védekezzenek a megerősítő erők megérkezéséig,

- a támadás végső kimeneteléről (sérülésről, elhalálozásról, keletkezett kárról, szükséges segítségről) tegyen jelentést hírközlő eszközön keresztül.

A fegyveres szervek egyik alapvető feladata, hogy az elhelyezésükre, illetve az őrzésükre bízott objektumokat óvják és védjék a támadó, vagy a biztonságra veszélyes egyéb tevékenységektől.

A bv. objektumok esetében az **objektumvédelem célja**, hogy biztosítsa a meghatározott objektum sérthetetlenségét, felderítse a kívülről támadók, illetve a szökést megkísérlők szándékát, megakadályozza személyek vagy csoportok erőszakos behatolását, visszaverje azok támadását, megakadályozza az onnan történő jogellenes eltávozást és kedvező feltételeket teremtsen a szökni, kitörni szándékozó elkövetők elfogásához.

Az objektumok elleni támadó tevékenységek célja irányulhat:

- a bv. objektum biztonságának gyengítésére,
- a bv. objektum egyes részeinek (örtorony, gépjárműkapu) használhatatlanná tételére, megsemmisítésére,
- a bv. objektum birtokbavételére,
- a bv. objektum működésének akadályozására, zavarására,
- a bv. objektumban őrzött fogvatartottak kiszabadítására, kitörésük segítésére,
- a bv. objektumban elhelyezett lőfegyverek vagy az őrzött javak megszerzésére.

A támadó tevékenységek a következő módon történhetnek:

- fegyveresen elkövetett támadással,
- robbantással vagy más módon elkövetett rongálással,
- be nem jelentett, a rendőrség által tudomásul nem vett vagy betiltott tömegdemonstrációval, csoportosulással, amely az objektum működését zavarja.

Normál (béke) időszakban védelmi helyzetet eredményezhet, ha:

- a bv. szerv közelében rendbontás, rendzavarás, tömegdemonstráció vagy más a közbiztonságot, illetve az intézet biztonságát veszélyeztető, de nem az ellen irányuló csoportosulás alakult ki,
- az őrhelyeket, vagy az őrzött javakat támadás éri, vagy egyes jelekből arra lehet következtetni, hogy az hamarosan bekövetkezik,
- a bv. szervben súlyos rendkívüli esemény (erőszakkal elkövetett kitörés, fogolyzandulás, terrorcselekmény, stb.) történt.

Normál (béke) időszakban az előzőeken túl védelmi helyzetet kiváltó tényező lehet a bv. szervek ellen, mint az **igazságszolgáltatás kényszerintézményével szembeni fellépés** is, amely megnyilvánulhat:

- a fogvatartottak zendülésre, kitörésre való biztatásában,
- egyes fogvatartottak, vagy fogvatartotti csoportok szabadon engedésének követelésében, kiszabadításuk segítésében,
- terrorcselekmények elkövetésében,
- a fogvatartottak zendülésének, kitörésének támogatásában.

Rendkívüli helyzetben az előbb felsorolt támadó tevékenységek bekövetkezésével fokozottabban kell számolni, melyek célja lehet:

- bv. szerv fegyvereinek megszerzése,
- a bv. szerv működésének és a hatóságok által elrendelt intézkedések végrehajtásának akadályozása,
- egyes objektumrészek megsemmisítése,
- a bv. szerv vezetése vagy a személyi állomány tagjai elleni támadás, terrorcselekmények elkövetése.

Az objektumvédelem jellegét mindig az adott helyzet határozza meg, a védelmet, az erőket és eszközöket ennek megfelelően kell alkalmazni. Az objektumőrzés a helyzettől függően alakul át objektumvédelemmé, amely különböző védelmi fokozatok elrendelésében nyilvánul meg.

A különböző fokozatok elrendelése vagy elérése függ:

- a támadó tevékenység jellegétől (várható vagy váratlan támadás),
- az objektumon belüli ellenséges tevékenységtől,
- a támadó erők megjelenési formájától (pl. fegyvertelen vagy felfegyverzett tömeg),
- a támadók létszámától,
- a rendelkezésre álló erők és eszközök mennyiségétől.

A védelmi fokozatok elrendelésének, illetve életbe léptetésének esetei

Megerősített őrzést kell elrendelni akkor, amikor az elsőfokú és a másodfokú védelmet nem igénylő rendkívüli esemény, ok, körülmény szükségessé teszi (pl. az objektum közvetlen közelében zavargás van, nagy létszámú tömeg gyülekezik, és ez várhatóan veszélyezteti a bv. szerv biztonságát).

Elsőfokú védelmet kell elrendelni, ha:

- az személyi állomány tagját vagy az őrhelyeket megtámadták,
- rövid időn belül várható a támadás,
- az objektumon belül súlyos rendkívüli esemény történt,
- az objektum közvetlen környékén rendzavarás, tüntetés, illetve csoportosulás van kialakulóban.

A **másodfokú** védelem az objektum teljes védelmi fokozata. Abban az esetben kell életbe léptetni, ha a rendelkezésre álló létszám kevésnek bizonyul eredményes ellentevékenység kifejtésére. A másodfokú objektumvédelemnek az objektum megtartásán kívül biztosítania kell a támadók elfogását vagy a támadás felszámolását az objektum területén.

A védelem szolgálati tagozódása:

- védő csoport,
- biztosító csoport,
- tartalékok.

A szolgálati elemek feladatai:

A védő csoportnak - bármilyen védelmi helyzetet kiváltó ellenséges tevékenység esetén - az alábbi feladatokat kell meghatározni:

- az őrhelyekről, illetve a kiépített tüzelőállásokból történő fokozott figyelés végrehajtása,
- azonnal jelentések megtétele a védelem parancsnokának, a megjelenő támadó személyek vonatkozásában,
- a rendelkezésre álló eszközök alkalmazásával, az őrzött területre be-, vagy onnan kitörni szándékozó személyek feltartóztatása.

A védőcsoportba beosztottak általános feladata:

- a védő- és tüzelőállásokból biztosítják az objektum körkörös őrzését és védelmét,
- megakadályozzák az illetéktelen személyek ki- és behatolását,
- feltartóztatják a kitörni szándékozó fogvatartott(ak)at.

A védő csoportba beosztottak

- **külső támadás esetén:**
 - biztosítja a bv. szerv személy-, és gépjármű bejáratát,
 - megakadályozza a parancsnoki épület megközelítését, a bástyafalon, illetve biztonsági kerítésen történő átjutást,
- **belülről történő támadás esetén:**
 - a parancsnoki épület főbejáratának, a személy-, és gépjármű bejáratának a biztosítása, más irodaépületek védelme, közterülettel határos épületek ablakon való bejutásának megakadályozása,
 - a bástyafalon, illetve biztonsági kerítésen történő átjutás megakadályozása,
 - együttműködés más védőállásban elhelyezett csoportokkal.

A védelem parancsnokának elsődleges feladatai:

- a biztonsági felügyelők tüzelőállásba történő rendelése (váratlan támadás esetén azt önállóan hajtja végre),
- fogvatartottak zárásának, létszám ellenőrzésének elrendelése,
- szükséges felszerelések, lőfegyverek kiadása,
- biztosítja a lőfegyverek elhelyezésük szolgálati biztonsági blokk védelmét a rendelkezésre álló felügyelőkkel,
- jelentés a rendkívüli helyzetről a szolgálati előjárónak, tájékoztatja az együttműködő szervezetet,
- megszervezi a kiértékelést az állomány nyílt vagy rejtett bevonulását, ha ez nem lehetséges, meghatározza a külső gyülekezési pontot.

Biztosító csoportot megerősített őrzésnél és másodfokú védelemben lehet alkalmazni, ha a körülmények ezt indokoltá, illetve lehetővé teszik. Alkalmazásuk esetén feladatuk az alábbi:

- a biztosítási övezetben a védelem szempontjából fontos terepszakaszok megszállása,
- a bv. szerv megközelítési útvonalainak lezárása,
- a készenlétbe helyezett személyi állomány, illetve a segítségnyújtás céljából érkező együttműködő erők objektumba történő bejutásának biztosítása,
- menekülési irányok lezárása,
- fegyveres támadás elhárítása.

Tartalék erőt minden védelmi fokozatban kell képezni, és a kialakult helyzettől függően a feladatát az alábbiakban célszerű meghatározni:

- a védő csoport részére a tartalék anyagok kiszállítása,
- a bv. objektumon belüli rend biztosítása,
- az esetleges tűzoltási feladatok ellátása,
- a meglévő szolgálati elemek megerősítése,
- a veszteségek pótlása,
- új szolgálati csoportok létrehozása.

A biztonsági osztály beosztottjain kívül, más osztályok állománya is beosztható a szolgálati feladatok végrehajtására.

Az objektumvédelmi terv elkészítése

A **védelmi tervet** a bv. objektum sajátosságainak és a lehetséges támadási formák figyelembevételével, mindhárom védelmi fokozatra el kell készíteni, amely tartalmazza:

- az objektum vázlatát az egyes őrhelyekkel, azok berendezéseit, a műszaki eszközök feltüntetésével,
- a támadás valószínű irányait,
- a bv. szervben található védőállások, védelmi szakaszok helyét,
- a védő csoport és tartalék ténykedését a különböző helyzetekben,
- a különböző szolgálati elemeket és azok minimális létszámát,
- a híradás és az anyagi-technikai biztosítás rendjét,
- a megerősítő erők feladatait,
- a parancsnokok vezetési pontjait, elsősegély nyújtó hely, lőszer felvételező hely telepítését.

4.3. Fogolyzandulás

Fogolyzandulásként értékelendő minden olyan nyílt fogvatartotti ellenszegülés, amely a fogvatartás rendjét, biztonságát súlyosan veszélyezteti. A fogolyzandulás felszámolására teendő intézkedések végrehajtása során az „**Általános intézkedési sorrend rendkívüli események bekövetkezése során**” leírtakat kell figyelembe venni.

Ha a bv. szerv vezetője az **elhatározást jóváhagyta**, a végrehajtandó feladatokat, a végrehajtás módját, az együttműködés rendjét, a biztosítási feladatokat **írásos parancsba kell foglalni**. A parancs legyen rövid, érthető és végrehajtható, zárja ki a tévedés lehetőségét. A parancsnak megfelelően a felszámolás fontosabb dinamikáját (a veszélyeztetett körzetet, az elkövetők

pozícióját, a biztosítási körzetet, egyes szolgálati csoportok elhelyezkedését, terepszakaszait, közlekedési útvonalakat, stb.) térképszelvényen vagy vázlaton célszerű rögzíteni.

Ha a tömeges cselekmény megszüntetésére bevezetett békés módszer nem vezet eredményre, a felszámolást a helyszíntől függően az **alábbi csoportok létrehozásával célszerű tervezni:**

- a terület zárásához záró (biztosító) csoport,
- a hangadók kiemelésére kiemelő csoport, műveleti csoport,
- az elkövetők által épített akadályok megszüntetésére műszaki csoport,
- az esetleges gyújtogatás megelőzésére, a keletkezett tűz eloltására tűzoltó csoport,
- a sérültek ellátására egészségügyi csoport.

A felszámolás parancsnoka a felszámolás során intézkedik:

- az elfogott elkövetők elkülönítésére, meghallgatására,
- a rendkívüli esemény helyszínének biztosítására,
- a normál működés helyreállítására.

A felszámolás befejezését követően:

- intézkedik a készenlét beszüntetésére, értékelést tart,
- megteszi a szükséges intézkedéseket (okok feltárása, felelősség kérdése),
- a vonatkozó jelentési szabályoknak megfelelően jelentést tesz,
- büntető feljelentést tesz, fegyelmi eljárást kezdeményez az elkövetőkkel szemben.

4.4. A robbantással vagy más közveszéllyel való fenyegetés felszámolása

A robbantással vagy más közveszéllyel való fenyegetés célja a bv. szervhez tartozó egyes épületek és anyagi javak fizikai megsemmisítése. Az elkövető az anyagi javak sértetlenül hagyását az állami szervhez vagy társadalmi szervezethez intézett követelés teljesítésétől teszi függővé.

Az intézkedésre jogosult személynek az értesülést követően, az „**Általános intézkedési sorrend rendkívüli események bekövetkezése során**” leírtakon felül, haladéktalanul meg kell kezdeni a felszámolásra irányuló intézkedéseket. Ezek az alábbiak:

- amennyiben lehetséges, a fenyegető üzenet hang és/vagy képanyag rögzítése, ha nem, akkor annak szó szerinti feljegyzése minden más jellemzővel (pl.: háttérhangok, fenyegető hangjával kapcsolatos jellemzők, van-e helyismerete, szakszavak használata, stb.),
- intézkedés a veszélyeztetett épületek, területek kiürítésére, amennyiben a robbanószerkezet helyére, a robbanás várható idejére nincs utalás, a fogvatartottakat a legbiztonságosabb, az előzetesen átvizsgált zárkába, udvarba, épületrészbe helyezi át,
- intézkedés a szükséges védőfelszerelések előkészítésére, kiosztására,
- intézkedés a kiürítés során szükséges eszközök készenlétbe helyezésére (gépjárművek, mozgáskorlátozó eszközök, kényszerítő eszközök, híradó eszközök), valamint kimentésére.

Az objektum biztosítása és a személyi állomány biztonsága érdekében **bevezethető korlátozó rendelkezések:**

- szükség szerint az őrhelyek megerősítése,

- járőrözés elrendelése, figyelemmel az érintett területre, továbbá az kulcsfontosságú helyekre,
- a fokozottan veszélyes létesítmények (gépház, hőközpont, gázfogadó állomás, trafóállomás, üzemanyagtöltő állomás, stb.), valamint a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló helyek közvetlen őrzése.

Amikor a tűzszerészek a jelzett területet átvizsgálták, a tűzszerészek parancsnokának egyetértésével intézkedni kell az eredeti állapotok visszaállítására.

4.5. Terrorcselekmény, túsul ejtett személy kiszabadítása

Az „**Általános intézkedési sorrend rendkívüli események bekövetkezése során**” leírtakon túl, a bekövetkezett rendkívüli eseménnyel kapcsolatban az alábbi fontosabb intézkedéseket kell megtenni:

- haladéktalanul **értesíteni kell a Terrorelhárítási Központot** (a továbbiakban: TEK), katasztrófavédelmet, mentőket és fel kell készülni az érkezésükre (gyorsított beléptetés, intézeti tervrajzok előkészítése, kapcsolattartó személyek kijelölése a társszervek parancsnokai részére), a bv. ügyészt, valamint a BVOP főügyeletesét,
- a **TEK érkezéséig meg kell kezdeni a tárgyalást** (a bv. szervben lévő legmagasabb beosztású, az eseménnyel összefüggésben döntésre jogosult vezető ne tárgyaljon), lehetőleg kiképzett túsztárgyalóval, amennyiben nem tartózkodik az intézetben, intézkedni kell az azonnali berendelésére, beszállítására. A tárgyaló önállóan ne ígérjen semmit a túszejtőknek.
- **haladéktalan kiértesítés:** műveleti csoport tagjai, túsztárgyaló, a résztvevő fogvatartottak reintegrációs tisztje, pszichológus,
- be kell kérni és tanulmányozni kell az elkövetők és a túsul ejtettek igazgatási, reintegrációs- és egészségügyi anyagát, bv. dolgozó esetén a személyzeti nyilvántartást,
- a fogvatartottak különböző tevékenységének (munkáltatás, szabadlevegőn tartózkodás, orvosi rendelés, vásárlás, stb.) beszüntetése, zárás és létszámmellenőrzés végrehajtása,
- az esemény helyszínének biztosítása, körülvétele a rendelkezésre álló erőkkel,
- a cselekmény közvetlen közelében elhelyezkedő **helyiségek kiürítése**, a személyek más helyre történő áttelepítése, a közlekedési utak szabaddá tétele.

A terrorcselekmény erőszakos eszközökkel és módszerekkel történő felszámolására a TEK állománya jogosult. Igénybevételükről és alkalmazásukról az illetékes rendőri vezető rendelkezik. A TEK megérkezéséig a halaszthatatlan beavatkozás végrehajtásához szükséges, az ilyen feladatra a bv. szerv felkészített műveleti csoportját kell felszerelni és eligazítani.

A rendkívüli esemény felszámolása során jelentkező, illetve az azt követő **speciális feladatok:**

- az elkülönítések végrehajtására szolgáló helyiségek kijelölése, átvizsgálása,
- egészségügyi ellátás megszervezése a személyi állomány és a fogvatartottak részére,
- a kihallgatások feltételeinek biztosítása,
- a felszámolásban résztvevő állomány pihentetésének, váltásának és étkeztetésének megszervezése,

- a készenlét beszüntetése, a normál állapotok visszaállítása,
- a rendkívüli esemény felszámolását követően a rendőrséggel közösen a saját, illetve az együttműködő állomány tevékenységének értékelése, fegyelmi, illetve büntetőeljárás(ok) kezdeményezése,
- az eseménnyel kapcsolatos összefoglaló jelentés elkészítése és felterjesztése,
- a rendkívüli esemény okainak elemzése, a továbbiak megelőzésére a szükséges intézkedések kidolgozása, kiadása.

4.6. A bv. szerv biztonságát sértő vagy fenyegető, tömeges, erőszakos cselekmények megakadályozása, felszámolása

A tömegosztatás központi erőből megalakított kötelék által alkalmazott eljárások, kényszerítő intézkedések, korlátozó rendszabályok összessége, amely a bv. szerv rendjét, az anyagi javakat vagy személyeket közvetlenül fenyegető tömeggel szembeni határozott fellépést, aktív, folyamatos ráhatást jelent. A tömegosztatás a jogellenes magatartás megszüntetését, a törvényes rend megteremtését eredményezi.

Tömegosztatás

Ha a fogvatartás és a bv. szerv biztonságát közvetlenül veszélyeztető tömeg a széteszlásra, illetve a jogellenes cselekmény abbahagyására irányuló felszólításnak nem tesz eleget, a 18-21. §-okban meghatározott kényszerítő eszközök használata mellett a következő eszközök és intézkedések alkalmazhatók

- vízsugár;
- pirotechnikai eszköz, riasztólövés;
- ingerlő vegyi eszköz;
- kényszerosztatás.

A meghatározott eszközök, illetve intézkedések alkalmazására a tömeget előzetesen figyelmeztetni kell. A tömeget a helyszínről való eltávozásában tilos korlátozni.

Tömegosztatásnál lőfegyverhasználatnak nincs helye.

A tömegosztatás célja a megbomlott rend helyreállítása, a jogszabályban meghatározott magatartás kikényszerítése, a tömeg (a fogvatartottak) magatartásával keletkezett zavar megszüntetése, a normális működéshez szükséges feltételek megteremtése.

Külső cselekménynek minősül, amikor a bv. szerv közelében olyan jellegű tömeg alakul ki, illetve tömeges cselekmény történik, amely hatással lehet a fogvatartás biztonságára. **A bv. szerv a hozzá tartozó területen kívül a tömeg széteszlására nem jogosult.** Amennyiben a tömeg a bv. szerv ellen különböző támadó cselekményeket hajt végre, akkor az objektumvédelem szabályai szerint kell eljárni.

A bv. szerv területén belüli cselekménynek minősül az a - bármely személy által elkövetett - aktív vagy passzív ellenszegülés, amely a fogvatartás biztonságát rövidebb-, hosszabb ideig súlyosan veszélyezteti.

A csapaterőt vezető parancsnoknak a bv. szerv biztonságát sértő vagy közvetlenül fenyegető tömeges vagy erőszakos cselekmények megakadályozására, felszámolására irányuló taktikai

eljárásokon túl az „**Általános intézkedési sorrend rendkívüli események bekövetkezése során**” felsorolt intézkedéseket is végre kell hajtania.

A tömegosztatást végrehajtó kötelék-oszlató csoportból, kiemelő csoportból, biztosító csoportból, tűzoltó csoportból, egészségügyi csoportból és tartalékból állhat. Az oszlató csoport megerősíthető szolgálati kutyával, amelyet a tömeges cselekmény esetén csak pórázon, kutyavezető irányításával lehet alkalmazni. Az **oszlató csoport felszerelése**: szolgálati öltözet, védőfelszerelés (sisak, gázálarc, pajzs, testvédő felszerelés) gumibot, könnygázcsozóró palack, bilincs.

A **bv. szerven belül a tömegosztatást úgy kell megszervezni, hogy a fogvatartottaknak lehetőségük legyen az adott terület elhagyására**. Előre meg kell tervezni, hogy a tömeg milyen irányokba (körletrészre vagy zárkába) szorítható ki, ezekben az irányokban a biztosító csoportot úgy kell elhelyezni, hogy a tömeg a kívánt irányba legyen terelhető. A **kiemelő csoport feladata** a tömegbe tartozó felfegyverkezett személyek, különösen agresszív magatartást tanúsítók, uszító hangadók kiemelése, az épületek tetejére vagy egyéb létesítményekre történő felmászás megszüntetése során a fogvatartottak lehozatala. A **biztosító csoport feladata** az oszlató csoportba beosztottak védelme és az eredményes tevékenység végrehajtásához szükséges feltételek biztosítása.

4.7. A bv. szerv területéről, járműveiből való erőszakos kitörés megakadályozása

A cselekmény elkövetésével vagy annak kísérletével a fogvatartottaknak az a céljuk, hogy a számukra kijelölt kényszertartózkodási helyet erőszakkal elhagyják, onnan kitörjenek. A kitörést a fogvatartottak megkísérelhetik valamilyen bezárt helyiségből (zárkából, üzemsarnokból, részlegről, stb.), a bv. szerv területéről, illetve a szállítójárművéből.

Belső helyiségekből történő kitöréskor a fogvatartottak létszámától és felszereltségétől függően, a tömegosztatásnak a módszereit célszerű alkalmazni. A **bv. szerv területéről** vagy egyéb őrzött területről történő kitörési kísérlet felszámolása során - a résztvevők létszámától és felfegyverzettségétől, valamint tevékenységüktől függően - az objektum védelmére vonatkozó szabályok az irányadók.

Az „**Általános intézkedési sorrend rendkívüli események bekövetkezése során**” leírtakon túl, az intézkedésre jogosult személy a kitörési kísérlet megakadályozására az alábbi intézkedéseket teszi:

- meghallgatja a jelentést a kialakult helyzettel kapcsolatban, szükség esetén személyesen tájékozódik a helyszínen,
- haladéktalanul intézkedik a helyszín elszigetelésére, a munkahelyekről történő bevonulásra, zárásra, a létszámellenőrzésre,
- kijelöli a gyülekezési pontot, meghatározza a felszámolásban résztvevők öltözetét, felszerelését,
- kialakult körülményektől függően dönt az alkalmazásra kerülő taktikai eljárásról, az esemény felszámolásához szükséges szolgálat csoportok megalakításáról, felszerelésükről,
- intézkedik a szolgálati csoportok anyagi, technikai ellátására, az elsősegélyhely telepítésére, mentő biztosítására, az esetleges sérültek ellátására.

A bv. szerv feladatai közül jelentős biztonsági kockázattal bír a fogvatartottak szállítása, valamint előállítás. Előfordulhat, hogy a fogvatartottak a **bv. szerven kívül kísérletet tesznek a járműből történő kitörésre**. Az ilyen jellegű cselekmény elkerülhető a szállítás és előállítás szabályszerű előkészítésével, amely az alábbi:

- alaposan át kell tanulmányozni a fogvatartottak nyilvántartási anyagát (elkövetett és jellemző bűncselekményei, visszaesés foka stb.),
- körültekintően kell meghatározni és alkalmazni mozgáskorlátozó eszközöket,
- el kell igazítani a fogvatartottakat a magatartási és a tiltó szabályokra, fel kell hívni a figyelmüket arra, hogy milyen következményekkel jár ezek megsértése,
- a motozás szabályos, körültekintő végrehajtásával meg kell akadályozni veszélyes eszközök birtokban tartását,
- be kell tartani az ülésrendre vonatkozó előírásokat, elkülönítési szabályokat,
- a szállítás időtartama alatt folyamatosan figyelemmel kell kísérni a fogvatartott(ak) reakcióit, viselkedését.

A szállítás vagy előállítás esetén, ha a fogvatartottak a szabályos előkészület és végrehajtás ellenére kitörést kísérelnek meg, a **szállítványvezető az alábbiak szerint cselekszik**:

- jelentéstétel a bv. szerv ügyeletére,
- jelentés a legközelebbi bv. szervnek és minden esetben az illetékes rendőrkapitányságnak,
- a jármű sebességének növelése, a lehető legrövidebb időn belül el kell érni valamelyik bv. szervet vagy rendőrségi objektumot.

4.8. Zárkatorlasz felszámolása

A zárkatorlasz a különböző helyiségek (foglalkoztató, tanterem, műhely, stb.) eltorlaszolásának megszüntetésével és a torlaszolást végrehajtók kiemelésével előzhető meg. **A cselekmény befejezését a fogvatartottak általában valamilyen feltétel teljesítéséhez kötik és az elkövetési mód is hasonló a terrorcselekményhez**. Ezért a torlaszolás felszámolásakor a csapaterőt vezető parancsnoknak célszerű a terrorcselekmények megszüntetésére vonatkozó protokoll szerint eljárni. **Amennyiben az eseménnyel összefüggésben túszejtésre kerül sor, haladéktalanul értesíteni kell a TEK-et, további intézkedésre ők jogosultak.**

A zárkatorlasz felszámolására, az azt elkövető személyek ártalmatlanná tételére az alábbi **szolgálati csoportokat célszerű alkalmazni**:

- biztosító csoportot, azon belül: az érintett zárka körzetének lezárására: záró csoportot,
- különböző akadályelemek (ajtók, torlaszok, stb.) bontására: műszaki csoportot,
- a zárka berendezéseinek felgyújtásával történő fenyegetés esetén: tűzoltócsoportot,
- megsebesült (személyi állományba tartozó vagy fogvatartott) személyek ellátására: egészségügyi csoportot,
- az előre nem tervezhető feladatokra, a szolgálati csoportok megerősítésére: tartalékerőt,
- a zárkatorlasz felszámolására, a zárkát eltorlaszoló személy elfogására, elkülönítésére, meghatározott helyre történő előállítására elfogó-felszámoló csoportot.

4.9. Az alaptörvényben nevesített különleges jogrend, illetve az ezt közvetlenül megelőző időszakok kezelése

A normál (béke) időszaktól eltérő események megelőzése és következményeinek felszámolása nagy személyi állományi létszámot igénylő, csapaterő alkalmazását feltételező feladat.

Számolni kell azzal, hogy a normál (béke) időszaktól eltérő események bekövetkezése előtt vagy azok során a **fogvatartottak körében pánik, nehezen kezelhető tömeghangulat alakul ki, melynek következtében lehetőség nyílik olyan cselekmények elkövetésére, amelyek fokozott veszélyt jelenthetnek a bv. szerv biztonságára.**

A normál (béke) időszaktól eltérő események a bv. szerv személyi állománya - beleértve a végrehajtáshoz nélkülözhetetlen szakterületeket (pl.: gazdasági, informatikai, reintegrációs, egészségügyi stb.) - és az együttműködő erők szervezett, **összehangolt munkáját követeli meg**, a tevékenység sokirányú intézkedés végrehajtását vonja maga után.

A normál (béke) időszaktól eltérő események során a csapaterő egyik fő feladata a rend fenntartása, a veszélyek elhárításában résztvevő mentőegységek zavartalan munkájának a biztosítása (biztosító csoport), valamint a megelőzésben, felszámolásban való közreműködés. A bv. szervek **kidolgozott tervekkel** (értesítési- és készenlétbe helyezési terv, veszély elhárítási feladatterv) rendelkeznek a normál (béke) időszaktól eltérő körülmények kezelésére. A csapatszolgálati tevékenységeket ezekhez a tervekhez és a kialakult körülményekhez igazodva kell meghatározni.

5. A rendkívüli események felszámolási tervei²¹⁸

A rendkívüli események megelőzésének, továbbá a bekövetkezett események gyors, hatékony és eredményes megszakításának, felszámolásának elengedhetetlen feltétele, hogy a büntetés-végrehajtási szervek rendelkezzenek a feladatokat konkrétan tartalmazó, kellően részletes felszámolási tervekkel, értesítési tervvel.

A felszámolási terveknek **tartalmaznia kell:**

- az elsődleges intézkedéseket;
- a felszámolás érdekében teendő intézkedéseket;
- a felszámoláshoz szükséges létszámokat, csoportokat, eszközöket, felszereléseket, vázlat-ill. alaprajzokat;
- a felszámolás irányításának rendőrség részére történő átadásakor jelentkező feladatokat;
- a felszámolás után teendő intézkedéseket.

A felszámolási tervek szükséges aktualizálása, módosítása, kiegészítése során a bv. szervezet Csapatszolgálati Szabályzatában felsorolt biztonsági szempontú eseményekkel kapcsolatos eljárásrendek megfelelő pontjait kell figyelembe venni.

A rendkívüli események felszámolási terveinek jegyzéke

- foglyszökés felszámolási terve
- fogolyzendülés felszámolási terve

²¹⁸ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 32/2017. (II.28.) OP szakutasítása a rendkívüli események felszámolási terveinek elkészítéséről

- terrorcselekmény felszámolási terve
- robbantással fenyegetés, közveszély okozás felszámolási terve
- tüzeset felszámolási terve
- objektumvédelmi tervek
 - fogvatartottaknak a bv. szerv létesítményéből vagy járművéből való erőszakos kitörése, kitörésük megakadályozása,
 - fogvatartottaknak a bv. szerv megszállására, romboló cselekményükre irányuló tevékenységének leküzdése, a káros következmények elhárítása,
 - a bv. szervet fenyegető külső támadás.

6. A törzsfoglalkozásra való felkészítés és részvétel szabályai

A büntetés-végrehajtási szervezet egyik alapvető feladata, a személyi állomány kötelessége, hogy a büntetés-végrehajtás rendjét, biztonságát súlyosan sértő vagy veszélyeztető cselekményeket, eseményeket (a továbbiakban: bv. biztonsági rendkívüli események) megelőzze, a bekövetkezetteket megszakítsa, felszámolja, továbbá a katasztrófhelyzetekben is szakszerűen intézkedjen. Mindezek elengedhetetlen feltétele, hogy a bv. szervek intézkedésre jogosult személyi állományának a **válságkezelésre vonatkozó felkészültsége magas színvonalú, tevékenysége kellően összehangolt, begyakorolt legyen.**

A bv. biztonsági rendkívüli események, katasztrófa-helyzetek megelőzése érdekében, továbbá bekövetkezésük esetén intézkedésre kötelezett és jogosult személyi állománynak a bv. szervezetben **rendszeresen törzsfoglalkozásokat kell tartani.**

A törzsfoglalkozáson résztvevő személyi állomány körébe a bv. szervek alábbi beosztású tagjai tartoznak:

- parancsnok, igazgató, főigazgató főorvos, parancsnok-helyettes;
- osztályvezető, osztályvezető-helyettes;
- biztonsági tiszt;
- biztonsági-és körlet főfelügyelő;
- a gazdasági társaság ügyvezető igazgatója, foglalkoztatási biztonsági felelős;
- a parancsnok által kijelölt személyek (pl.: reintegrációs tisztek, mozgósítási megbízott, műveleti csoport-vezető, kutya telep-vezető, tűz- és munkavédelmi felelős, nyilvántartási szakterület vezetője, stb.);
- indokolt esetben az együttműködő szervek képviselői, akiket a parancsnok illetékes vezetőjük útján a törzsfoglalkozáson való részvételre felkér.

A törzsfoglalkozás végrehajtása a feltételezett helyzetek, események bekövetkezése esetén teendő intézkedések (válságkezelés) gyakorlását biztosítja.

A bv. szervezetben **félévente legalább egy törzsfoglalkozást kell tartani**, melyek konkrét időpontját a bv. szervek féléves munkatervében kell ütemezni. A törzsfoglalkozásról a tervezett időpont előtt nyolc nappal, a témák megjelölésével a Biztonsági Szolgálat-vezetőjét írásban tájékoztatni kell. A törzsfoglalkozásokat úgy kell összeállítani, hogy mindazon eseményfajták, amelyek kezelésére a bv. intézetek és intézmények **felszámolási és védelem-igazgatási témájú** tervekben kötelezettek, a tárgyévi folyamán kivétel nélkül szerepeljenek. A választott témákat

a soros törzsfoglalkozáshoz közeli időszakban - helyben vagy másutt - történt **súlyosabb események tanulságaival** ki kell egészíteni, továbbá értékelni kell a bv. szervek biztonsági helyzetét is. A tervekbe történő előzetes betekintés, továbbá az adott bv. szervek épületeiben, létesítményeiben elhelyezett fontosabb biztonsági eszközök, tárgyak helyének ismerete a berendelték személyes kötelezettsége.

A törzsfoglalkozásra **foglalkozás-vezetési tervet** kell készíteni. A foglalkozási terv tartalmi kritériumait a Szakutasítás²¹⁹ tartalmazza. Amennyiben a törzsfoglalkozás jellege lehetővé teszi, a törzsfoglalkozáson a feltevéseket a résztvevőkből alakított **csoportokban** kell megoldani. Egy-egy csoportban a személyi állomány eltérő szakterületen dolgozóinak részvétele lehetőleg arányos legyen. Az aktuális feladat feldolgozások során az egyes végrehajtási javaslatok kerüljenek megvitatására. A helyzetbeállítások elméleti megoldását a feltételezett helyszíneken is szükséges begyakorolni, **helyszínbejárást kell tartani**.

A törzsfoglalkozásokról a biztonsági osztályvezető, valamint a mozgósítási megbízott **haladási naplót vezet**. A törzsfoglalkozásokkal kapcsolatban keletkezett valamennyi iratot (foglalkozásvezetési terv, haladási napló, jelenléti ív, stb.) egymástól jól elkülönítetten, a bv. szerv soron következő átfogó szakmai ellenőrzésének időpontjáig meg kell őrizni.

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Sorolja fel, mely esetekben alkalmazható a bv. szerv hivatásos állománya kötelékben!
- Ismertesse a csapatszolgálat fogalmát!
- Ismertesse a csapaterő fogalmát!
- Ismertesse az általános intézkedési sorrendet rendkívüli események bekövetkezése esetén!
- Ismertesse a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a megszőkött fogvatartott felkutatására, elfogására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a bv. szervet, eszközeit ért támadás esetén mikor kell készenlélet elrendelni!
- Ismertesse a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a szállítást végrehajtóknak milyen feladatuk vannak ha a járművet megtámadják!
- Sorolja fel, mi ellen irányulhat támadó tevékenység!
- Mi eredményezhet béke időszakban védelmi helyzetet?
- Ismertesse az objektumvédelem fokozatait!
- Ismertesse a védelem szolgálati tagozódásait!
- Ismertesse a védelem parancsnokának elsődleges feladatait!
- Mi az objektumvédelmi terv és mit tartalmaz?
- Ismertesse a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a fogolyzandulás felszámolására vonatkozó általános szabályokat!
- Milyen szolgálati csoportok létrehozását kell tervezni csoportos fogolyzandulás esetén?
- Ismertesse fogolyzandulás esetén a felszámolás parancsnok feladatait!
- Ismertesse a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a robbantással vagy más közveszéllyel való fenyegetés felszámolására vonatkozó szabályokat!

²¹⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 31/2017. OP szakutasítása a bv. szervek személyi állományának törzsfoglalkozásra való felkészítéséről, részvételéről

- Ismertesse a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a terrorcselekmény, a túszul ejtett személy kiszabadítására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a terrorcselekmény, a túszul ejtett személy kiszabadítása során és az után teendő speciális feladatokat!
- Ismertesse a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a bv. szerv biztonságát sértő vagy fenyegető, tömeges, erőszakos cselekmények felszámolására vonatkozó intézkedéseket!
- Mi a tömegoszlatás célja?
- Ismertesse a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a bv. szerv területéről, járműveiből való erőszakos kitörés megakadályozására vonatkozó szabályokat!
- Mely feladatok végrehajtásával kerülhető el a járműből történő kitörés lehetősége?
- Ismertesse a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a zárkatorlasz felszámolására vonatkozó szabályokat!
- Milyen szolgálati csoportok létrehozását célszerű alkalmazni zárkatorlasz felszámolására?
- Ismertesse az alaptörvényben nevesített különleges jogrend, illetve az ezt közvetlenül megelőző időszak kezelésére vonatkozó szabályokat!
- Mit kell tartalmaznia a rendkívüli események felszámolási terveinek?
- Milyen rendkívüli eseményekre kell felszámolási tervet készíteni?
- Mi a törzsfoglalkozás?
- Kinek kell részt venni a törzsfoglalkozásokon?
- Ismertesse a törzsfoglalkozásra való felkészítés és részvétel szabályait!

XX. FEJEZET

A HIVATÁSOS ÁLLOMÁNY SZOLGÁLATKÉPES ÁLLAPOTA²²⁰, ILLETVE A SZOLGÁLAT ALATT BIRTOKBAN TARTHATÓ TÁRGYAK KORLÁTOZÁSA²²¹

1. A szolgálatképes állapot megállapításának rendje

A ht. állomány tagja **köteles magát alávetni** a szolgálatképes állapot megállapítása céljából az alkohol, a kábítószer vagy pszichotróp anyag fogyasztásának ellenőrzését célzó, műtétnek nem minősülő vizsgálatnak. Amennyiben bűncselekmény, vagy fegyelmi vétség gyanúja nem merül fel, de a ht. állományú tag a vizsgálatot megtagadja, arról jegyzőkönyvet kell felvenni és a kötelesség megszegése miatt büntetőjogi vagy fegyelmi felelősség érvényesítéséhez szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

A **mintavételi egységdoboz** felnyitása és alkalmazása a mintavétellel érintett személy, a vizsgálatot fogantató személy, a szolgálati előljáró, és a mintát vevő orvos jelenlétében történhet.

1.1. Az alkoholos befolyásoltság vizsgálata

Az alkoholos befolyásoltság vizsgálatának eszközéül a bv. intézetekben alkalmazott **elektromos** (digitális, illetve analóg) **alkoholteszter**, vagy **hiteles elektromos légalkoholmérő** berendezés alkalmazható.

Az **őr, ügyeleti vagy készenléti** szolgálatot teljesítő ht. állományú tag pozitív eredménye esetén parancsnoki nyomozást kell elrendelni és a szakértői vizsgálatához szükséges mintavételre haladéktalanul intézkedni kell. A **nem őr, ügyeleti vagy készenléti** szolgálatba beosztott ht. állományú tag esetén amennyiben az eljárás bármely szakaszában katonai bűncselekmény vagy fegyelemsértés megalapozott gyanúja merül fel, a katonai ügyéssel folytatott egyeztetésnek megfelelően, az iránymutatása alapján kell eljárni.

Pozitív eredmény esetében a ht. állományú tagot szolgálatba állítani nem lehet, pótlására intézkedni, szolgálatteljesítés közbeni, illetve szűrőpróbaszerű ellenőrzés esetén a leváltásról gondoskodni kell.

A szakértői vizsgálatához szükséges **vérvételre és lehetőleg közel azonos időben végzett vizeletminta vételére a lehető legrövidebb időn belül intézkedni kell**. A levett vérmintát, vagy vér- és vizeletmintát a lehető legrövidebb időn belül továbbítani kell szállításra alkalmas, hűtött, hőszigetelt táskában a szakértői vizsgálat lefolytatása céljából a területileg illetékes igazságügyi szakértői intézetbe. Ha a levett minta továbbítására csak a következő munkanapon van lehetőség, 5 °C-nál nem magasabb hőmérsékletű hűtőszekrényben kell tárolni.

²²⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 44/2016. (X.17.) OP Szakutasítása a szolgálatképes állapot megállapításának általános rendjéről

²²¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 72/2015. (IX.15.) OP Szakutasítása a szolgálat alatt birtokban tartható tárgyak, eszközök körének korlátozásáról és a technikai ellenőrzés szabályairól

1.2. A kábítószer-fogyasztás okozta befolyásoltság vizsgálata, a biológiai mintavétel végrehajtása

A **kábítószer-fogyasztás okozta befolyásoltság gyanúja** esetén az észlelő személy köteles haladéktalanul jelenteni a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek, aki intézkedik a szükséges intézeten belüli jelentések megtételére, valamint az egészségügyi személyzet értesítésére. A kábítószer-fogyasztás gyanújának megállapítására a bv. intézet alapellátó orvosa, vagy a szolgálatteljesítés helye szerint illetékes egészségügyi szolgáltató ügyeletes orvosa jogosult. A mintavételt a BM. rendeletben²²² foglaltak betartásával kell végrehajtani.

A **biológiai minta levételével egyidejűleg** alkalmazni kell a vizelet előszűrésére alkalmas eszközt, a mintavételnél a szükséges mennyiséget ennek figyelembevételével kell biztosítani. Az eredményt az orvos értékeli. Ha az eszköz valamely hatóanyagra pozitív jelzést ad, a vizsgálatot végzőnek kontroll előszűrő vizsgálatra kell intézkedni. Másodszori pozitív jelzés esetén, továbbá negatív jelzés esetén, ha a kábítószer-fogyasztás egyértelmű és szemmel látható gyanúja fennáll, a ht. állomány tagjának szolgálatba lépését meg kell tagadni, illetve további szolgálatot nem láthat el.

Az előszűrés eredményéről, valamint a bűncselekmény gyanújáról haladéktalanul **egyeztetni kell a katonai ügyésszel** is. A feljelentés megtételére, illetve a fegyelmi eljárás megindítására, továbbá a vizsgálat alá vont ht. állományú tag szolgálati beosztásából való felfüggesztésére az intézetparancsnok az egyeztetésnek megfelelően intézkedik.

2. A szolgálat alatt birtokban tartható vagyontárgyakra, magáncélú telekommunikációs eszközre, készpénzre és készpénzt helyettesítő eszközökre vonatkozó korlátozás

A **hivatásos állomány szolgálatban lévő tagja** a büntetés-végrehajtás intézet

- fogvatartott elhelyezésére szolgáló részlegén,
- a fogvatartottak foglalkoztatására kijelölt területén,
- az őrhelyen, továbbá,
- a büntetés-végrehajtási objektumon kívüli őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladat ellátásakor

magáncélú telekommunikációs eszközt, tízezer forintot meghaladó készpénzt, vagy ennek megfelelő összegű külföldi fizetőeszközt és készpénz-helyettesítő fizetési eszközt nem tarthat magánál.

A büntetés-végrehajtási szervezet szolgálatba lépő hivatásos állományú tagja tekintetében már a szolgálatteljesítés helyéül kijelölt objektumba történő beléptetés során, az ott meghatározott beviteli korlátozásoknak megfelelően a belépni szándékozó hivatásos állományú személy önként vagy a beléptetést végrehajtó személy felszólítására **köteles az értékmegőrzőben elzárni.**²²³

²²² A belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatképes állapota megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából elvégezhető vizsgálatok köréről, és a vizsgálat végrehajtásának szabályairól szóló 22/2015. (VI.15.) BM. rendelet

²²³ A belügyminiszter 21/2015. (VI. 15.) BM rendelete a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjai által szolgálatban birtokban tartható vagyontárgyak, magáncélú telekommunikációs eszközök, készpénz, készpénzt helyettesítő eszközök korlátozásának szabályairól

Az állományilletékes parancsnok a **magáncélú telekommunikációs eszköz használatát** akkor is **korlátozhatja**, ha az általános tiltás feltételei nem állnak fenn, de a végrehajtandó szolgálati feladatok tartalma alapján a szolgálat ellátásával az nem fér össze. A korlátozás vonatkozhat a teljes szolgálat időtartamára, annak meghatározott időszakára vagy egyedileg meghatározott szolgálati feladat végrehajtásának időtartamára.

2.1. A technikai ellenőrzés szabályai

Az állományilletékes parancsnok **állandó vagy eseti jelleggel elrendelheti**

- a szolgálatteljesítésre kijelölt helyiségben vagy a közterületen az ott tartózkodók számára nyilvánvalóan észlelhető módon elhelyezett képrögzítő, hangrögzítő, valamint kép- és hangrögzítő eszköz vagy
- a szolgálati gépjárműben, illetve a rendvédelmi szerv által rendelkezésre bocsátott telekommunikációs eszközben működő, a tartózkodási hely megállapítására és nyomon követésére alkalmas technikai berendezés alkalmazását.

Technikai eszköz **állandó jellegű alkalmazása**

- a fogvatartottak elhelyezését szolgáló épület, épületrész folyosóján, közösségi helyiségében és udvarán,
- a fogvatartottak szállítását szolgáló gépjárműben
- a büntetés-végrehajtási intézet személyi és gépjármű bejáratí zsilipjében, valamint
- külső falrészek vonatkozásában

rendelhető el.

Az állományilletékes parancsnok köteles gondoskodni arról, hogy a munkaköri leírásban tájékoztatás történjen a technikai eszköz és a helymeghatározó eszköz alkalmazásáról.

Felkészülési kérdések közép és felsőfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a szolgálatképes állapot megállapításának rendjét!
- Ismertesse az alkoholos befolyásoltság vizsgálatára vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a kábítószer-fogyasztás okozta befolyásoltság vizsgálatára és a biológiai mintavétel végrehajtására vonatkozó szabályokat!
- Milyen korlátozás vonatkozik a szolgálat alatt birtokban tartható vagyontárgyakra, magáncélú kommunikációs eszközökre és készpénzre?
- Ismertesse a technikai ellenőrzésre vonatkozó szabályokat!